

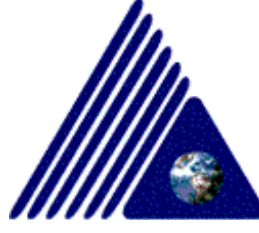
**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÖĞRETMENLERİN SOSYAL KULÜP ÇALIŞMALARINA
YÖNELİK TUTUMLARI VE BU ÇALIŞMALARDA
KARŞILAŞILAN SORUNLARIN İNCELENMESİ
(GEDİZ İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

SERVER AKAY

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul 2012

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÖĞRETMENLERİN SOSYAL KULÜP ÇALIŞMALARINA
YÖNELİK TUTUMLARI VE BU ÇALIŞMALARDA
KARŞILAŞILAN SORUNLARIN İNCELENMESİ
(GEDİZ İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

SERVER AKAY

DANIŞMAN

YAR. DOÇ. DR. MUSTAFA OTRAR

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul 2012

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

21.06.2012

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden

Server AKAY, / / ..... tarihinde yapılan
“... Öğretmenlerin Sosyal Kulüp Çalışmalarına
Yönelik Tutumları ve Bu Çalışmalarda
Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi
(Gediz İlgesi Örneği)”

başlıklı Yüksek Lisans Tez Savunması sonucunda jürimiz tarafından ~~oyçokluğu~~/ oybirliği ile

Başarılı bulunmuştur.

Başarısız bulunmuştur.

Düzeltmeler için adaya ..... ek süre tanınmıştır.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı: Yar. Doç. Dr. Mustafa OTRAR

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Prof. Dr. Halil EKŞİ

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Doç. Dr. Ahmet SİRİN

İmzası :

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	IV
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	V
ÖZET.....	XII
ABSTRACT.....	XIV
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	3
1.3.Araştırmanın Amacı.....	3
1.4.Araştırmanın Önemi.....	4
1.5.Sayıtlılar.....	5
1.6.Sınırlılıklar.....	5
1.7.Tanımlar.....	5
BÖLÜM II.....	8
İLGİLİ LİTERATÜR.....	8
2.1. Sosyal Kulüp (Eğitici-Eğitsel Kol) Tanımı.....	8
2.2. Eğitici Kollar.....	13
2.3. Ders Dışı Etkinlikler.....	17
2.4. Sosyal Kulüpler Dışındaki Ders Dışı Etkinlikler.....	19
2.5. Sosyal Kulüp Çalışmalarının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu.....	22
2.6. Eğitici Çalışmaların Amacı.....	29
2.7. Eğitici Çalışmaların İlkeleri.....	33
2.8. Eğitsel Kulüplerin İşleyişi.....	35
2.8.1. Eğitsel Kulüplerin Kurulması.....	35
2.8.2. Eğitsel Kulüplere Öğrenci Seçimi.....	36
2.8.3. Eğitsel Kulüplerin Çalışma Şekli.....	36
2.8.4. Toplum Hizmeti Çalışmaları.....	37
2.8.5. Sosyal Etkinlik Çalışmalarının Değerlendirilmesi.....	39
2.8.6. Ders Dışı Etkinliklerin Değerlendirilmesi.....	39
2.9. Sosyal Kulüpler İle İlgili Görevler.....	40
2.9.1. Okul Müdürünün Görevleri.....	40

2.9.2. Müdürün Görevleri.....	40
2.9.3. Rehber Öğretmenler Kurulunun Görevleri.....	41
2.9.4. Rehber Öğretmenin Görevleri.....	41
2.9.5. Sınıf Rehber Öğretmeninin Görevleri.....	44
2.9.6. Sınıf Öğretmenleri İle Sınıf/Şube Rehber Öğretmenlerinin Görevleri.....	44
2.9.7. Danışman Öğretmenin Görevleri.....	45
2.9.8. Danışma Birimi.....	46
2.9.9. Eğitici Kol Genel Kurulunun Görevleri.....	46
2.9.10. Eğitici Kol Yönetim Kurulunun Görevleri.....	46
2.9.11. Denetleme Kurulunun Görevleri.....	47
2.9.12. Eğitici Kol Başkanları Kurulunun Görevleri.....	47
2.9.13. Gönüllü Velinin Görevleri.....	47
2.9.14. Öğrenci Kulübü Temsilcisinin Görevleri.....	48
2.9.15. Öğrencilerin Görevleri.....	48
2.10. Okulda Eğitsel Etkinlikler.....	49
2.11. Demografik Değişkenlerle Eğitsel Kulüpler Arasındaki İlişki.....	50
2.11.1. Eğitsel Kulüpler ve Cinsiyet.....	51
2.11.2. Eğitsel Kulüpler ve Yaş.....	52
2.11.3. Eğitsel Kulüpler ve Öğrencinin Öğrenim Gördüğü Bölüm.....	52
2.11.4. Öğrencinin Daha Önce Katıldığı Ders Dışı Faaliyetlerin Eğitsel Kulüplere Etkisi.....	53
2.12. Eğitici Öğrenci Sosyal Kol Çalışmaları ve Faydaları.....	54
2.13. Eğitici Kollarla İlgili Sorunlar ve Öneriler.....	71
2.14. Eğitsel Kulüplerin Önemi.....	88
2.15. Eğitsel Kulüplerin Gerekliliği.....	89
2.16. Zaman.....	89
2.17. Zaman Yönetimi.....	90
2.18. Serbest Zaman.....	92
2.19. Rekreasyon – Boş Zaman.....	93
2.20. Boş Zaman Sorunu.....	94
2.21. Rekreasyon Eğitimi.....	95
2.22. Okulların Rekreasyon Eğitimindeki Rolü.....	99
2.23. Eğitici Kollar ve Rekreasyon.....	101
2.24. Ülkemizde Ders Dışı Faaliyetlerin Durumu.....	101
2.25. Yurtdışında Ders Dışı Faaliyetlere Bakış ve Bazı Ülkelerden Örnekler.....	103

BÖLÜM III.....	107
YÖNTEM.....	107
3.1. Araştırmanın Modeli.....	107
3.2. Evren ve Örneklem.....	107
3.3. Veri Toplama Araçları.....	107
3.3.1. Anket (Kişisel Bilgi Formu).....	107
3.3.2. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği.....	108
3.4. Verilerin Toplanması.....	109
3.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	109
BÖLÜM IV.....	111
BULGULAR VE YORUM.....	111
BÖLÜM V.....	154
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	154
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	154
5.2. Öneriler.....	161
Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	161
Araştırmacılar İçin Öneriler.....	164
KAYNAKLAR.....	165
EKLER.....	178

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SEY: Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

TDK: Türk Dil Kurumu

TTK: Talim Terbiye Kurulu

SPSS: Statistical Package For Social Sciences

RG: Resmi Gazete

s: Sayfa

m: Madde

akt: Aktaran

tv: Televizyon

vs: Vesaire

vb: Ve benzeri

f: Frekans

r: Korelasyon Katsayısı

N: Örneklem Sayısı (Büyüklüğü)

ss: Standart Sapma

p: Anlamlılık Derecesi (=Manidarlık) (significance)

%: Yüzde

Sh: Standart Hata

Sd: Serbestlik Derecesi

x: Aritmetik Ortalama

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 4.1. Görev Yapılan Okul Adı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	113
Çizelge 4.2. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	114
Çizelge 4.3. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	114
Çizelge 4.4. Medeni Hal Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	115
Çizelge 4.5. Anne Eğitimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	115
Çizelge 4.6. Baba Eğitimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	115
Çizelge 4.7. Algılanan Gelir Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	116
Çizelge 4.8. Meslekteki Kıdem Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	116
Çizelge 4.9. Öğrenim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	116
Çizelge 4.10. Bulunulan Okulda Kaç Yıldır Görev Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	117
Çizelge 4.11. Görev Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	117
Çizelge 4.12. Okulda Hangi Statüde Çalışıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	117
Çizelge 4.13. Çalışılan Okulun Alanı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	118
Çizelge 4.14. Görev Yapılan Okulun Türü Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	118
Çizelge 4.15. Çalışılan Okuldan Memnuniyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	118
Çizelge 4.16. Bulunulan Okulda Hangi Eğitici Kulüpte Görev Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	119
Çizelge 4.17. Yönetici Olarak Kaç Yıldır Görev Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	120
Çizelge 4.18. Çalışılan Okulda Hangi Sosyal Kulüpler Olduğunun Bilinmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	121
Çizelge 4.19. Meslek Hayatında Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	121
Çizelge 4.20. Meslek Hayatında Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	121

Çizelge 4.21. Genel Olarak Okulun İmkânları Hakkındaki Kanaat Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	122
Çizelge 4.22. Sosyal Kulübün Faaliyetleri İçin Okulda Bulunan Fiziki Mekânlar ve Araç Gerecin Yeterliliği Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	122
Çizelge 4.23. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüpte Düzenli Aralıklarla Toplantı/Etkinlik Yapılması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	122
Çizelge 4.24. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüpte Ne Sıklıkta Toplantı/Etkinlik Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	123
Çizelge 4.25. Okul Yönetimi ve Öğretmenlerin Sosyal Kulüp Etkinliklerine Yeteri Kadar Destek Olması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	123
Çizelge 4.26. Rehberlik Edilen Sosyal Kulübün Amaçlarının ve Sağlayacağı Faydaların Bilinmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	123
Çizelge 4.27. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüple İlgili Görevin Olması ve Bununla İlgili Etkinlik Yapılması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	124
Çizelge 4.28. Rehberlik Edilen Kulüple İlgili Faaliyet ve Görevlerin Ne Duygularla Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	124
Çizelge 4.29. Kulüpteki Çalışmalar ve Materyallerin İhtiyaçlara Cevap Verecek Yeterlilikte Olması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	125
Çizelge 4.30. Sosyal Kulüp Faaliyetleri ve Bununla İlgili Yıllık Planlardaki Kararların Ne Derecede Uygulandığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	125
Çizelge 4.31. Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Okulda Amacına Ulaşması ve Memnun Etmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	125
Çizelge 4.32. Görev Yapılan Sosyal Kulüpte Ne Beklendiğinin Bilinmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	126
Çizelge 4.33. Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Amacına Tam Olarak Ulaşabilmesi İçin Neler Yapılabileceği Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	126
Çizelge 4.34. Bulunulan Şehirde Sosyal Kulüplerle İlgili Hizmet-İçi Eğitim ve Seminerlerin Düzenlenmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	127
Çizelge 4.35. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüple İlgili Hangi Kaynaklardan Faydalandığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	127
Çizelge 4.36. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri.....	127

Çizelge 4.37. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri.....	128
Çizelge 4.38. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri.....	128
Çizelge 4.39. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri.....	128
Çizelge 4.40. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri.....	129
Çizelge 4.41. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	129
Çizelge 4.42. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	129
Çizelge 4.43. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	130
Çizelge 4.44. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	130
Çizelge 4.45. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	131
Çizelge 4.46. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	131
Çizelge 4.47. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	132
Çizelge 4.48. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	132
Çizelge 4.49. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	133

Çizelge 4.50. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	133
Çizelge 4.51. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	134
Çizelge 4.52. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	134
Çizelge 4.53. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	135
Çizelge 4.54. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	135
Çizelge 4.55. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları.....	136
Çizelge 4.56. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	137
Çizelge 4.57. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	137
Çizelge 4.58. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	138
Çizelge 4.59. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	138
Çizelge 4.60. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	139
Çizelge 4.61. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	139

Çizelge 4.62. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	140
Çizelge 4.63. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	140
Çizelge 4.64. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	141
Çizelge 4.65. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	141
Çizelge 4.66. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	141
Çizelge 4.67. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	142
Çizelge 4.68. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	142
Çizelge 4.69. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	143
Çizelge 4.70. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	143
Çizelge 4.71. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	144
Çizelge 4.72. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	144
Çizelge 4.73. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	145

Çizelge 4.74. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	145
Çizelge 4.75. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	146
Çizelge 4.76. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	146
Çizelge 4.77. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	147
Çizelge 4.78. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	147
Çizelge 4.79. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	148
Çizelge 4.80. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	148
Çizelge 4.81. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	149
Çizelge 4.82. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	149
Çizelge 4.83. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	150

Çizelge 4.84. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	150
Çizelge 4.85. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	151
Çizelge 4.86. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	151
Çizelge 4.87. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	152
Çizelge 4.88. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	152
Çizelge 4.89. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	152
Çizelge 4.90. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	153
Çizelge 4.91. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	153
Çizelge 4.92. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	154
Çizelge 4.93. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	154
Çizelge 4.94. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	155
Çizelge 4.95. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	155

Çizelge 4.96. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	155
Çizelge 4.97. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	156
Çizelge 4.98. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	156

ÖZET

Bu araştırma ile öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları ve bu çalışmalarda karşılaşılan sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma; Giriş, İlgili Literatür, Yöntem, Bulgular ve Yorum, Sonuç Tartışma ve Öneriler olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın evreni, Gediz ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel okullarında görev yapan 360 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Gediz ilçesi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel okullarından yansız (Random) oransız küme örnekleme yöntemi ile seçilen 17 okulda görev yapan 250 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırma, öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları ve bu çalışmalarda karşılaşılan sorunların incelenmesi, çözüm yollarının bulunması amaçlı yapıldığı için tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Demografik değişkenlerin toplanmasına yönelik kullanılan anket araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada anketin yanı sıra Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği de uygulanmıştır.

Araştırmada ankete verilen cevaplardan elde edilen veriler bilgisayarda SPSS 15.0 for Windows versiyonu yardımıyla, manidarlık minimum $p < ,05$ düzeyinde sınanmış, bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak istatistiksel teknikler kullanılarak tablolar halinde çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Bulguların analizinde araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, ölçeğin alt boyutlarına ait aritmetik ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri saptanmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için non-parametrik teknikler (Mann Whitney-U, Kruskal Wallis-H), normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar için parametrik analiz teknikleri (Tek Yönlü Varyans Analizi Anova, Bağımsız Grup t Testi), tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi, sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda farklılıkların kaynaklarını belirlemek üzere Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre: Örnekleme oluşturan öğretmenlerin, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği ve öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarındaki söz konusu farklılık, cinsiyet değişkenine göre, kadınların lehine

gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran daha fazla isteklilik yaşamaktadırlar. Öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre söz konusu farklılığı kadınların lehine gerçekleşmiştir. Sosyal katkı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre söz konusu farklılıkları 25 ve altı yaş grubu lehine gerçekleşmiştir. İşlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre söz konusu farklılıkların 26-30 yaş grubu ile 41-45 yaş grubu lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. İşlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre söz konusu farklılığın 16-20 yıl kıdemi olanlar ile 21 yıl ve üstü kıdemi olanlar lehine gerçekleşmiştir. Burada okuldaki kıdemi az olan öğretmenlerin sosyal kulüplerde daha başarılı olduğu görülmektedir. Sosyal katkı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. İşlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. İşlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre söz konusu farklılık düzenli toplantı yapmayanların lehine gerçekleşmiştir. Yapılan diğer analizlerde grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Kulüp, Eğitici (Eğitsel) Kol, Rehber Öğretmen, Ders Dışı Etkinlik, Rekreasyon.

ABSTRACT

In this research, the teachers' attitudes towards social club's studies and their problems encountered in these studies was aimed to be investigated. This research consisted of introduction, literatures, methods, data and comments, results, discussion and recommendations.

Of the study, a total of 360 teachers serving in state and private schools under the Ministry of National Education Ministry in the Gediz was attended. The samples of research consisted of 250 teachers randomly selected by cluster and disproportionate sampling method in the town of Gediz in public and private schools under the in 17 schools.

Because the teachers' attitudes towards social club's studies and their problems encountered in these studies was aimed to be investigated and to found of solution way, research was arranged in accordance with the screening model. The questionnaire used to collect demographic variables were developed by the researcher. In the research, survey research and Teachers' Attitudes Scale related to educational club studies were applied.

The data obtained from the answers given to survey research was analysed using the SPSS version 15.0 program at level of $p < .05$. For the purposes of the research, findings were analyzed and interpreted in the tables by using suitable statistical techniques. In analysis of findings, frequency and percentage distributions defining the demographic characteristics of teachers were performed, and arithmetic mean, standard deviation/error belonging to sub-groups of the scale size were measured. For groups showing and not showing characteristics of a normal distribution, parametric analysis techniques (one way variance analysis, independent group t test) and non-parametric techniques were used (Mann Whitney-U test, Kruskal Wallis-H test) were used, respectively. The degree of difference for significant differences was determined using Scheffe test.

To results of research, The scale of educational attitudes of teachers and teacher willingness subscale scores, related to educational works of the club, was in favor of women according to sex variation. Even, female teachers for club works seemed more enthusiasm than male teachers. Difference in subscale scores of student participation according to gender variable was in favor of women. Related differences of subscale scores of the social

contribution according to age variation was in favor of age groups of 25 and 6. Related differences of subscale scores of functioning loss according to age variation was in favor of age groups of 26-30 and 41-45. Related differences of subscale scores of functioning loss according to seniority variation was in favor of those with seniority of 16-20 years and seniority of 21 years and above. Here it seemed that less experienced teachers were more successful in social clubs of school. Related differences of subscale scores of the social contribution according to variation of school kind was in favor of private school teacher. Related differences of subscale scores of functioning loss according to variation of school kind was in favor of state school teacher. Related differences of subscale scores of teachers' willingness according to variation of school kind was in favor of private school teacher. Related differences of subscale scores of student attending according to variation of school kind was in favor of state school teacher. Related differences of subscale scores of functioning loss according to regular meeting variation was in favor of those who do not regularly meeting. Differences among the arithmetic mean of the other analyzes in groups were not statistically significant.

Key Words: Social Club, Educational Branch, Guidance Teacher, Extracurricular Activity, Recreation

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problemin durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları ve araştırmada geçen terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

1.8. Problem Durumu

Eğitim, çocuğu veya ergeni bedensel, ruhsal, zihinsel, toplumsal, ahlaksal yönleri ile oluşturmak ve geliştirmek için onun varlığındaki değer kaynaklarını ortaya çıkarmağa yönelik yöntem ve tekniklerin eyleme dönüştürülmesidir (Doğan, 2004, s:4).

Çağdaş bilimsel anlayışa göre eğitim; bireyin, bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde geliştirilmesidir. Çağdaş eğitim anlayışı, bedence ve ruhça sağlıklı, topluma etkin bir şekilde uyabilen insanlar yetiştirmeyi hedefler. Bu anlayışa göre, bireyler, kendileri ve toplumları için yetiştirilmelidirler. Bireyi kendisi için yetiştirmek; bireyi bir meslek sahibi yapmak, onun toplumsal uyumunu sağlamak ve kendisini geliştirmesine yönelik olanaklar sağlamak anlamına gelirken, bireyi toplumu için yetiştirmek ise; bireyin iyi bir vatandaş olarak yetişmesini sağlamak, nitelikli insan gücünü oluşturmak ve bireye iş yaşamında verimli olabileceği davranışlar kazandırmak anlamına gelmektedir (Yeşilyaprak, 2004, s:3).

Gelişen teknoloji ve toplumsal yapıda meydana gelen değişmeler eğitim sistemlerine de yansımış ve çeşitli değişimlere neden olmuştur. Kişinin yeti ve yeteneklerini geliştirerek, kendini gerçekleştirmesini ve topluma sağlıklı bir şekilde uyumunu sağlamak, onu yaratıcı ve üretici bir yaşama hazırlayarak ona bilimsel ve mesleki yeterlik ve erdemli, girişimci ve sağlam karakterli bir kişilik kazandırmak, çağdaş eğitimin gerekleri olarak ortaya çıkmıştır (Binbaşoğlu, 2003, s:5).

Klasik öğretmen ve program merkezli eğitim anlayışı, doğal olarak öğretimi vurgulamış ve öğrenciyi bazı bilgilerin öğretilmesi gereken bir varlık olarak ele almıştır. Öğretim hizmetiyle daha çok bireyin zihinsel gelişimine vurgu yapmıştır. Ancak zamanla

insanın sadece zihinsel bir varlık olmadığı bunun yanında duygusal ve sosyal bir varlık olduğu gerçeği giderek daha fazla kabul görmeye başlamıştır. Eğitimden sadece öğretim yapma ve bazı konu alanlarındaki bilgileri aktarmanın yanında öğrencileri ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi beklenmeye başlanmıştır. Bu durum, öğretim hizmetleriyle karşılanan gereksinimlerin dışında kalan kişisel gelişim ihtiyaçlarını karşılamaya dönük hizmetler bütünü olan öğrenci kişilik hizmetlerinin geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur (Altıntaş, Can, 2002, s:3).

Öğrenci kişilik hizmetleri, öğrencinin tüm yönleri ile ele alınıp, uygun düzeyde gelişimini sağlayabilecek çeşitli hizmetlerin bütünüdür. Öğrenci kişilik hizmetleri, bireysel farklara ve gereksinimlere cevap veren çabalar, tutumlar, davranışlar, değerler, duygular ve kişisel amaçlarla ilgili olarak, bireye ağırlık veren etkinlikleri kapsar. Sosyal ve kültürel etkinlikler ise öğrenci kişilik hizmetlerinin kapsamında bulan etkinliklerdir (Yeşilyaprak,2004, s:4).

Okulların temel işlevi, öğrencilerin içinde buldukları topluma uyum sağlamalarına yardım etmek ve onları çağın koşullarına uygun olarak yetiştirmektir. Bu bağlamda, çağdaş bir okulun programında; zorunlu dersler, beden ve ruh sağlığına yönelik gerçekleştirilen rehberlik, beslenme ve sağlık hizmetleri ve çok yönlü gelişimlerine katkıda bulunan sosyal ve kültürel etkinliklerin bulunması gerekmektedir (Gültekin, 2007, s:72).

Eğitimin amacı, bireyin her yönüyle gelişmesini sağlamaktır. Bu amaç öğrencide davranış değişikliği meydana getirmekle gerçekleşir. Ertürk'ün "eğitim" tanımında olduğu gibi bu davranış değişikliği bireyin yaşantısında ve istedik yönde olmalıdır. Okulda okutulan dersler, öğrencilerin eğitimi için her şeyi içermeyebilir. Bunları yine eğitimin amaçları doğrultusunda geliştirecek olan ders dışı etkinliklerdir. Ders dışı etkinlikler yoluyla, klasik (donmuş) eğitim programlarının yetersizliği giderilir; öğrencilerin bedensel ve ruhsal gereksinimleri, yaşamsal sorunlar üzerinde, yaparak, yaşayarak öğretilir; öğrencilerin kişiliklerini geliştirmesi sağlanır (Karlı, 2006).

Türk eğitim sisteminin temel amacı, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, milli birlik ve bütünlük içinde, iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır (Demirel, 1996, s:15).

Okullarımız da, bu amacın gerçekleşmesine yönelik gerek ders içi ve gerekse de ders dışı faaliyetlerde bulunmaktadır. Eğitim kurumlarımızda, öğretim kadar ders dışı etkinliklerin de eğitime katkısı göz ardı edilmemelidir. Ders dışı faaliyetler ya da müfredat dışı faaliyetler gibi hayat tecrübelerini eğitimin dışında tutan, bunları küçümseyen deyimler ve kavramlar yerine, öğretim programını faaliyet programları ile birleştiren bir görüşü savunmak gerektiğini belirtmiştir. Fakat eğitim kurumlarımızda ders dışı etkinlikler hep ikinci planda kalmıştır (Varış, 1997, s:25).

Öğrencilerin kişiliklerinin tam olarak oluşması için onların eğitim öğretimini sağlayan birçok bilgi, beceri ve alışkanlıkları sağlayan dersler yeterli değildir. Okulda bunu sağlayacak başka etkinliklere de ihtiyaç vardır. Okulda eğitim ve öğretimin asıl amacı, öğrencilerin bütün yönlerinin en iyi şekilde geliştirilmesine olanak sağlanmasıdır. Okulda verilen dersler, bu amacı kısmen gerçekleştirir. Bu nedenle, öğrencilerin yaşantı kazanmaları için daha başka etkinliklere ihtiyaç vardır. Bu yaşantılar, öğrencilerin derslerle ulaşılamayan yönlerini de geliştirir. Okul her ne kadar öğrencileri yaşama hazırlasa da yaşamda karşılaşılabilecek durumlara öğrencileri hazırlamak konusunda öğretim programları yetersiz kalır. Öğrencilerin hayatta karşılaştıkları durumlara uyum sağlamaları ve karşılıklarına çıkan sorunlarla baş edebilmeleri için onların benzer durumları okulda yaşamaları gerekir. Bu da ancak öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmaları ve bu etkinliklerde toplum yaşamının gerektirdiği birtakım bilgi, beceri ve alışkanlıkları yaşayarak kazanmaları ile gerçekleşir (Binbaşıoğlu, 1994, s:240-241).

1.9. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları nasıldır ve bu çalışmalarda karşılaşılan sorunlar nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

1.10. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları ve bu çalışmalarda karşılaşılan sorunları ortaya koymaktır. Sosyal kulüp çalışmalarında öğretmenlerin tutumlarının araştırılması, karşılaşılan sorunların belirlenmesi, bu sorunlara çözümler bulunması ve çalışmaların amaca uygun olarak yapılmasına katkıda bulunmak için yapılmıştır. Bu tipte bir çalışmanın okul müfredat ve ders dışı etkinlikler

faaliyet plan ve programlarının geliştirilmesinde yararlı olacağı, bu alanda daha derin anlamda ve içerikte akademik çalışma yapacak olan kişilere ışık tutacağı düşünülmektedir.

Belirlenen genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları nasıldır?
2. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
3. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
6. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
7. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları görev değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
8. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları okul türü değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
9. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
10. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
11. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları okulun mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
12. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları düzenli toplantı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
13. Öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

1.11. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde okullarda sosyal kulüp çalışmaları etkili bir şekilde yürütülememektedir. Öğretmenler sosyal kulüp çalışmalarında birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Araştırmada,

öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına karşı tutumlarına, karşılaşılan sorunlara ve bunlara yönelik çözüm önerilerine yer verilerek, sorunların belirlenmesine ve çözümüne yardımcı olunabilecektir.

Araştırmanın, sosyal kulüp çalışmalarının amaçlarına ulaşması ve geliştirilmesi kapsamında kulüp çalışmalarında karşılaşılan sorunları tanıtarak, sorun çözme bilincini oluşturmada, çözüm önerilerini paylaşarak çözüm yöntemlerini çeşitlendirmede, kulüplerin yararları ve gerekliliğini göstererek kulüp çalışmalarının önemsenmesi ve desteklenmesinde yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere katkıda bulunabileceği düşünülmüştür.

İlgili literatür taraması yapıldığında bu konudaki sıkıntı daha rahat anlaşılacaktır. Bu sebeple, daha sonra yapılacak olan eğitsel kulüplerle ilgili çalışmalara da ışık tutabileceği ve ilgili literatüre katkı sağlayabileceği yönü ile önem taşıyan bir araştırmadır.

1.12. Sayıtlar

Araştırmada aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir:

- Araştırmaya katılan öğretmenler ölçekleri yanıtlarken görüşlerini içtenlikle yansıtmışlardır.
- Araştırmada örneklem alınan öğretmenler evreni temsil etmektedir.

1.13. Sınırlılıklar

- Bu araştırma Gediz ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na ait devlet ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.
- Araştırma 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında toplanan verilerle sınırlıdır.
- Bu araştırma kullanılan veri toplama aracı ve bulgularla sınırlıdır.
- Araştırmada elde edilen verilerin analizi kullanılan istatistiksel yöntemlerle sınırlıdır.

1.14. Tanımlar

Eğitici Kol (Sosyal Kulüp): Okullarda ders saatleri dışında eğitim etkinliklerinden belli bir bölümün gerçekleşebilmesi için ortak ilgileri bulunan istekli öğrencilerin katıldığı ve rehber öğretmen gözetimi altında doğrudan doğruya öğrencilerce yürütülen eğitici kuruluştur (MEB Yönetmelik, 1983).

Eğitsel kulüp: Eğitimin amaçlarından bir kesimini gerçekleştirmek için ilgi ve istek duyulan bir konuda ders saatlerinin dışında, eğitsel etkinlikler düzenleyen ve yürüten öğrencilerin oluşturduğu bir kümedir (Başaran, 2006).

Sosyal Etkinlik: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile her türlü gezi, yarışma, yayın, gösteri, tiyatro, spor, münazara ve benzeri diğer etkinlikleri, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2005). Okulda derslerin dışında eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, “kişiliklerini geliştirmek” için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan, planlı programlı, düzenli çalışmalardır (Binbaşıoğlu, 2000).

Ders Dışı Faaliyetler: Okulda ve okul dışında yapılan, programda derslerde belirlenen faaliyetlerin dışındaki bütün faaliyetleri içerir (Binbaşıoğlu, 1988, s:82).

Öğrenci Kulübü: Öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grubu, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2005).

Danışman Öğretmen: Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının rehberlik, danışmanlık ve gözetim görevini yürüten öğretmeni veya öğretmenleri, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2005).

Sınıf Rehber Öğretmeni: Eğitim-Öğretim kurumlarında bir sınıfın rehberlik hizmetlerini yürüten ve rehberlik saatlerine giren ilköğretim kurumlarında şube rehber öğretmenini, orta öğretim kurumlarında ise sınıf öğretmenini, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2001).

Zaman: Olayların ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonrada içinde olup gideceklerini düşündüğümüz, başı ve sonu olmayan soyut kavramdır (TDK, 1982, s:884).

Rekreasyon: Kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmıştır (Karaküçük, 1985, s:45).

Eğitim: Ferdin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972, s:12).

Öğretim: Öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Varış, 1991, s:18).

Öğretmen: Öğrenme yaşantılarını oluşturarak öğrenmeyi sağlayan kişidir (Fidan, 1986, s:258).

Öğrenci: Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, talebe, şakirt (TDK, 1982).

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Sosyal Kulüp (Eğitici-Eğitsel Kol) Tanımı

“Eğitici Kol”, sözünden okullarda ders saatleri dışında eğitim etkinliklerinden belli bir bölümün gerçekleşebilmesi için ortak ilgileri bulunan istekli öğrencilerin katıldığı ve rehber öğretmen gözetimi altında doğrudan doğruya öğrencilerce yürütülen eğitici kuruluş, anlaşılır (MEB Yönetmelik, 1983).

Eğitsel kulüp, eğitimin amaçlarından bir kesimini gerçekleştirmek için ilgi ve istek duyulan bir konuda ders saatlerinin dışında, eğitsel etkinlikler düzenleyen ve yürüten öğrencilerin oluşturduğu bir kümedir (Başaran, 2006).

Milli Eğitim’in sosyal etkinlikler yönetmeliğinde ise öğrenci kulübü daha dar kapsamlı tanımlanmıştır. Buna göre öğrenci kulübü, öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturdukları bir gruptur (MEB Mevzuatı, 2005).

Sosyal etkinlikler; okulda derslerin dışında eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, “kişiliklerini geliştirmek” için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan, planlı programlı, düzenli çalışmalardır (Binbaşıoğlu, 2000).

Eğitici kol çalışmaları, öğrencilerin özellikle ders dışı zamanlarını, yetenek ve ilgileri doğrultusunda değerlendirerek edinecekleri yaşam deneyimleriyle, öğretim programlarını bütünlemeyi amaçlayan bir öğrenci kişilik hizmetidir. Bu çalışmalar, grup yaklaşımı ile sürdürülebilecek etkinliklerden biridir. Eğitsel kol etkinlikleri, anlam ve önemlerine uygun bir biçimde planlanıp uygulandığında, öğrencilere, kendilerini gerçekleştirmeleri ve mutlu olmaları konusunda birçok olanaklar sağlayabilir. Bireysel olarak sürdürülen eğitici kol çalışmalarında olduğu gibi, grupça sürdürülen eğitici çalışmalarda da bilgi verme ve grup tartışması tekniklerinden yararlanır (Bakırcıoğlu, 1988, s:114-115).

Bütün tanımlar farklı şekilde ifade edilse de, temelde aynı noktalara değinmektedir. Öncelikle öğrencinin ilgi, istek ve gereksinimleri doğrultusunda seçim yapmış olması önem taşır. Eğitsel kulüpler, kişilik ve becerilerin gelişimi için faaliyette bulunma amacını taşımaktadır. Faaliyet zamanı olarak, ders dışı zamanlar seçilmelidir. Faaliyetler bireysel değil, öğrencilerin oluşturacağı gruplar dahilinde olmalıdır. Bu gruplar da eğitsel kulüplerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983, 2001 ve 2005 yıllarına ait yönetmeliklerinde konuyla ilgili tanımlar aşağıda verilmiştir:

Sosyal Etkinlik: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile her türlü gezi, yarışma, yayın, gösteri, tiyatro, spor, münazara ve benzeri diğer etkinlikleri, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2005).

Öğrenci Kulübü: Öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grubu, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2005).

Danışman Öğretmen: Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının rehberlik, danışmanlık ve gözetim görevini yürüten öğretmeni veya öğretmenleri, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2005).

Sınıf Rehber Öğretmeni: Eğitim-Öğretim kurumlarında bir sınıfın rehberlik hizmetlerini yürüten ve rehberlik saatlerine giren ilköğretim kurumlarında şube rehber öğretmenini, orta öğretim kurumlarında ise sınıf öğretmenini, ifade eder (MEB Yönetmelik, 2001).

Eğitici çalışmalar, dersler dışında öğrencilerin ilgi ve ihtiyacı doğrultusunda eğitim hedeflerine uygun, gönüllü olarak katıldıkları, rehber öğretmen tarafından yürütülen planlı ve programlı çalışmalardır. Öğrenciler bu çalışmalarla aldıkları görevlerin sorumluluğunu duyma, eleştiriyi olgunlukla karşılama, topluluk önünde rahat konuşma alışkanlığını kazanırlar. Öğrenciler ayrıca mesleki kişiliklerin gelişimine yardımcı olacak bilgi ve alışkanlıkları da bu çalışmalarla edinirler. Gelişme çağında kazanılan bu ilk deneyimler çocukları olumlu yönde etkilerler. Ders dışı çalışmalar çocuğun düşünmesine, karar vermesine, bir işi yapmasına ve sonuca ulaştırmasına olanak sağlar. Bu çalışmaların derslere

bağlı olma zorunluluğu yoktur, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak sağlar ve eğitimle varılmak istenilen yönde bir çalışma ortamı sağlar (Şahan, 1995, s:3).

Sosyal kulüp çalışmaları ile okulda yapılan faaliyetlerin pek çoğu, temsil koro, spor yarışmaları gibi çalışmalar, ders içi faaliyetlerle sıkı sıkıya ilgilidir. Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin problemlerini çözerek, öğrencileri rahatlatır. Derslerinde başarısı düşük olan öğrenciler sosyal kulüp çalışmaları ile başarısını arttırabilirler (Karlı, 2006, s:34).

Öğrenciler için sosyal kulüp çalışmaları iki türlü düşünülür. Birincisi, boş zamanı değerlendirmek ve öğrenci gelişimini sağlamak için yapılan çalışmalardır, buna “sosyal kulüp faaliyetleri” denilmektedir. Diğeri de dersleri desteklemek için yapılan çalışmalardır, bunlar da ödevleri içine alır (Şahin, 1995, s:5).

Öğrenciler tarafından öğretmenin rehberliğinde demokratik bir yöntemle yürütülmesi gereken sosyal kulüp çalışmaları bir yandan diğers derslerle birlikte eğitim-öğretim, diğers yandan rehberlik açısından değerlendirilebilecek ortak noktalara sahiptir (Arslantaş, 1989, s:114).

Okuldaki eğitimin programlarının önemli bir kısmını sosyal kulüp çalışmaları oluşturur. Sosyal kulüp çalışmalarının örgütlenmesi, çalıştırılması, öğrenci hizmetlerinin kapsamına girmektedir (Karlı, 2006, s:36).

Beceri, bilgi ve tutumların öğretilmesi dersler, ders dışı eğitsel etkinlikler, törenler, kutlamalar, anma etkinlikleri, yetiştirici ve tamamlayıcı kurslar ve eğitsel kulüp etkinlikleri ile sağlanır. Eğitsel kulüp etkinlikleri, okullarda oluşturulan eğitsel kulüpler aracılığı ile yapılır. Eğitsel kulüpler, eğitimin amaçlarından bir kesimini gerçekleştirmek için ilgi ve istek duyulan bir konuda, ders saatlerinin dışında, eğitsel etkinlikler düzenleyen ve yürüten öğrencilerden oluşan bir kümedir (Başaran, 2006).

Eğitici kulüp çalışmaları eğitim programının amaçlarını gerçekleştirmenin yanı sıra, öğrencilerin imkânlarını da arttırır (Varış, 1988). Örneğin mesleki ve teknik eğitim yapan bir okulda öğrencinin güzel sanatlarla ilgilenbilmesine imkân tanır. Ona sistemli ve programlı bir şekilde güzel sanatlarla ilgilenmesinin yanında, kendini ispatlama toplumda statü oluşturma imkânı da verebilir (Koçinalı, 2008, s:3).

Aynı zamanda eğitsel kollar birer öğrenci grubudur (Çınar, 2002). Bu açıdan bakıldığında öğrenciye toplumsallaşma, grup içinde kabullenilme, uyum sağlama gibi alışkanlıkları kazandırır. Dolayısıyla öğrenciler, grupla çalışmayı yani, paylaşımı öğrenirler. Grupla çalışmak öğrencilere, kendine ve başkalarına güvenmeyi, sorumluluk duygusunu da kazandırır.

Günümüzdeki eğitim anlayışı öğrencinin çok yönlü bir bütün olarak gelişmesini, uyumunu kapsar. Eğitim sürecinin temel fonksiyonu kişinin tüm yeteneklerini en uygun şekilde geliştirmektir (Büyükkaragöz, 1985, s:1).

Sosyal kulüp çalışmalarında öğrencilerin, kendi kendilerine örgütlenmeleri, çalışmaları ve yönetmeleri esastır. Öğretmenlerin görevi bu örgütlenme ve yönetme işlerinde, onlara takıldıkları yerlerde kılavuzluk etmektir. Sosyal kulüp çalışmaları öğrenci faaliyetleridir. Öğretmenin etkililiği ise yalnızca yardımcıdır. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesinde, sosyalleşmelerinde ve boş zamanların değerlendirmelerinde önemli bir yeri olduğu bütününüyle görülmektedir (Başaran, 1989).

Eğitimde önemli olan, kişinin kendi eğitiminde kendisinin rol almasıdır. Ruh hekimi Sidney K. Smith, ders dışı faaliyetlerin en önemli değerinin (sosyal kulüp çalışmaları) çocuğun ruh sağlığını düzeltici etkiler yaptığını ortaya koymuştur. Bu eğitimci, incelediği 300 kişiden 199'unun (2/3 kadarının) okulda sosyal kulüp çalışmalara hiç katılmamış olduğunu belirlemiştir. Yalnız bu bile, ders dışı faaliyetlerin önemini ve değerini ortaya koymaya yeter. Buradan sosyal kulüp çalışmalarının kişiyi, ruh hastalıklarına karşı koruyucu bir etki yaptığı söylenebilir (Akt. Binbaşoğlu, 1986; Karşlı, 2006, s:38).

Biyolojik bir varlık olarak dünyaya gelen insan, yaşadığı toplumda giderek sosyal bir varlık haline gelmektedir. İnsanın sosyal bir varlık haline gelmesinde, en önemli etkenlerin başında aile ve okul gibi kurumlar gelmektedir.

Aile, çocuk için doğal eğitmendir. Okul ise profesyonel rol oynayan eğitmendir (Küçükahmet, 2002, s:2). Doğal eğitmen olan aile çocuğa istediği gibi eğitirken, okul çocuğun eğitimine profesyonel olarak yaklaşır, onu ideal insan olarak yetiştirmeyi hedefler.

Bu yüzden okul çocuğu hayata hazırlayan, onun sosyalleşmesinde rol oynayan en önemli kurumdur. Birey gördüğü eğitim sayesinde çeşitli bilgi ve beceriler kazanır. Bu bilgi beceriler bireyi hayata hazırlar. Dolayısıyla okullar salt bilgi vermeyi hedefleyen kurumlar değil, bireyi hayata hazırlayan becerilerde kazandırmayı amaçlamıştır. Eğitici kol çalışması bireyi hayata hazırlayan çalışmalardan biridir. Eğitici kol çalışmaları öğrencileri demokratik yaşama hazırlar, grupla çalışmayı öğretir ve öğrencinin sosyalleşmesinde büyük rol oynar (<http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/35-2/106-egitsel-kol-calismalarinin-sinifa-etkisi.html> 22.12.2011).

Okul öğrenciye çeşitli bilgi ve beceriler kazandıran bir kurumdur. Eğitim, insanın doğasındaki fiziksel, zihinsel ve ahlaki yeteneklerin geliştirilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Özden ve diğerleri, 2002, s:145). Bireyin ideal bir eğitim alması tüm bu yeteneklerin bireye kazandırılabilmesiyle sağlanabilir. O halde okul bireye sadece bilgi veren bir kurum değil aynı zamanda bireyin sosyalleşmesini de amaçlayan onu hayata hazırlayan bir kurum olmalıdır. Okullardaki eğitici kol çalışmaları da bu kapsamda değerlendirilebilecek niteliğe sahiptir.

Ders dışı etkinliklerin büyük ve önemli bir kısmını sosyal kulüp çalışmaları oluşturmaktadır. Sosyal kulüp, eğitimin amaçlarından bir kesimini gerçekleştirmek için, ilgi ve istek duyulan bir konuda, ders saatlerinin dışında, sosyal etkinlikler düzenleyen ve yürüten öğrencilerden oluşan bir kümedir (Başaran, 2000, s:146). Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde ise öğrenci kulüpleri "Öğrencilerin, öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışında etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacı ile oluşturulan grup" olarak tanımlanmaktadır (SEY, 2005).

Belirlenmiş olan amaç ve ilkeleri doğrultusunda kurulup çalıştırılınca, derslerle karşılanamayan birçok gelişim ödevleri, eğitici kollar aracılığı ile yerine getirilebilir. Öğrenciler, kendilerini sınavarak anlama; yeteneklerini, kendi yararlarını ve toplumun yararına kullanabilecek yönde geliştirme olanağını elde ederler. Her öğrenci, en az bir kola katılma koşulu ile başka kolların çalışmalarıyla da ilgilenebilir. Planlı çalışma, kişisel gelişim gücünü geliştirme, yeni durum ve ortamlara uyum sağlama, kendine ve başkalarına güvenme, başka kişilerle sağlıklı iletişim kurma, işbirliği yapma ve birlikte iş başarma, farklı görüş ve davranışları hoşgörüle karşılama, öğrencilerin eğitici çalışmalar aracılığıyla kazanabilecekleri başlıca niteliklerdir (Bakırcıoğlu, 1988).

2.2. Eğitici Kollar

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici alışmalar Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere;

Eğitici alışmalar okul içinde ve dışında her türlü imkândan yararlanılarak eğitici kollar vasıtasıyla yürütülür (MEB Yönetmelik, 1983, m:12).

Eğitici kolların tür ve sayıları; öğrencilerin istekleri de göz önünde tutularak, okulların çevrenin şan ve imkânlarına göre öğretim yılı başında öğretmenler kurulunca tespit edilir. Gerekirse yıl içinde yeni kollar kurulabilir (MEB Yönetmelik, 1983, m:13).

Rehber öğretmenler ders yılı başında öğretmenler kurulunca görevlendirilir. Gerektiğinde bir eğitici kolda birden fazla öğretmen görevlendirilir (MEB Yönetmelik, 1983, m:14).

Eğitici kol çalışmalarını yöneten öğretmenlerin görevi genel bir gözetim ve denetimden ileri gitmez; işlerin planlanması ve yürütülmesi öğrencilere bırakılır. Eğitici kolların başkanlarını kolda görev alan öğrenciler, kendi aralarından seçerler (MEB Yönetmelik, 1983, m:15).

Öğretim yılı içerisinde, herhangi bir sebeple, öğretmen sayısında değişme olursa okul müdürü gerekli düzenlemeyi yapar (MEB Yönetmelik, 1983, m:16).

MEB Yönetmelik, 1983, m:17 (Değişik: 10/09/1985 – 18864 s.R.G.)'ye göre; Öğretmenler Kurulu, ders yılı başında yapacağı toplantıda okulun türüne, seviyesine, imkan ve şartlarına göre, çevre ihtiyaçlarını da dikkate alarak aşağıda belirtilen veya Bakanlıkça uygun görülecek okullara duyurulan kollardan gerekli görülenlerin kurulmasına karar verir.

1. Yayın Kolu
2. Kültür ve Edebiyat Kolu
3. Müzik Kolu
4. Resim Kolu

5. Folklor Kolu
6. Müsamere ve Temsil Kolu
7. Kütüphanecilik Kolu
8. Yangın ve Diğer Tehlikeleri Önleme Kolu
9. Gezi ve inceleme Kolu
10. Okul- İş Yerleri İlişkileri Kolu
11. Tutumlu Olma Kolu
12. Haberleşme Kolu
13. Okul-Araç ve Gereçlerini Koruma Kolu
14. Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu, Çocuk Esirgeme, Yeşilay ve benzeri kollar
15. Kızılay Kolu
16. Köycülük Kolu
17. Sağlık ve Temizlik Kolu
18. Toplum Kurallarına Uyuma Görgü Kolu.
19. Spor Kolu (oyun yuvası)
20. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Tanıtma ve Okul Müzesi Kolu – Fen ve Teknoloji Kolu
21. El Sanatları Kolu
22. Fotoğrafçılık Kolu
23. Büro Makineleri Bakım ve Tamir Kolu
24. Koleksiyonculuk Kolu
25. Bahçe İşleri Kolu
26. Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu
27. Hayvanları Koruma Kolu
28. Turizm ve Tanıtma Kolu
29. Trafik Kolu
30. İzcilik Kolu
31. Hava Gözlem Kolu
32. Beslenme Kolu
33. Vakıf Kolu
34. Satranç Kolu
35. Okulu Güzelleştirme Kolu
36. Kooperatifçilik Kolu
37. Su Ürünleri Kolu

38. Pulculuk Kolu
39. Halk Eğitimi Kolu
40. Sivil Savunma Kolu (Ek: 15/05/1989 tarih ve 235 sayılı TTK)
41. evre Koruma Kolu (Ek: 31/01/1990 tarih ve 8 sayılı TTK)
42. Okuma Alışkanlığı Kazandırma Kolu (Ek: 08/07/1992 tarih ve 194 sayılı TTK)

Milli Eğitim Bakanlığı Resmi Gazetede Ek-1 Maddesi ile (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci Kulüpleri Çizelgesinde değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerin altına da “Okullarda bu çizelgede yer alan öğrenci kulüpleri dışında da kulüpler oluşturulabileceği, konuları birbirine yakın olanlar birleştirilerek yeni öğrenci kulüplerinin kurulabileceği,, açıklanmıştır. Bu kulüpler şunlardır:

1. Kültür ve Edebiyat Kulübü
2. Yayın ve İletişim Kulübü
3. Müzik Kulübü
4. Resim/Görsel Sanatlar Kulübü
5. Bilişim ve İnternet Kulübü
6. Halk Oyunları Kulübü
7. Tiyatro Kulübü
8. Kütüphanecilik Kulübü
9. Sivil Savunma Kulübü
10. Gezi,Tanıtma ve Turizm Kulübü
11. evre Koruma Kulübü
12. Satranç Kulübü
13. Hayvanları Sevme ve Koruma Kulübü
14. Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma, Çocuk Esirgeme, Kızılay ve Benzeri Kulüpler
15. Sağlık, Temizlik, Beslenme ve Yeşilay Kulübü
16. Spor Kulübü
17. Havacılık Kulübü
18. Bilim-Fen ve Teknoloji Kulübü
19. Fotoğrafçılık Kulübü
20. Trafik Güvenliği ve İlk Yardım Kulübü
21. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma ve Okul Müzesi Kulübü
22. İzcilik Kulübü

23. Bilinçli Tüketici Kulübü
24. Kooperatifçilik Kulübü
25. Meslek Tanıtma Kulübü
26. Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
27. Engellilerle Dayanışma Kulübü
28. Yeşili Koruma Kulübü
29. Çocuk Hakları Kulübü
30. Felsefe veya Düşünce Eğitimi Kulübü
31. Denizcilik Kulübü
32. Pulculuk Kulübü http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html (28.02.2012).

Her öğrencinin en az bir eğitici kola katılması esastır. Her öğrenci bir kolun üyesi olmakla beraber; isterse rehber öğretmeniyle haftalık programda kol çalışmalarına tahsis edilen ders saati dışında diğer kolların faaliyetlerine de katılabilir (MEB Yönetmelik, 1983, m:18).

Eğitici kollardaki bütün görevlerin ve çalışmaların aynı derecede önemli olduğu anlayışı, öğrencilere benimsetilir (MEB Yönetmelik, 1983, m:19).

Sınıf öğretmenleri, öğretmenler kurulunca belirlenen eğitici kolların adlarını, amaçlarını, görevlerini, öğrencilere açıklar; her öğrenci ilgi duyarak çalışabileceği bir eğitici kolu seçer. Ancak, folklor, müzik ve spor kolları gibi özel yetenek isteyen eğitici kollara öğrenci seçimi yapılırken rehber öğretmenler ile sınıf öğretmeni iş birliği yaparlar (MEB Yönetmelik, 1983, m:20).

Sınıf öğretmenleri sınıflarından eğitici kollar için oluşturulan öğrenci listelerini rehber öğretmene, bir örneğini de okul yönetimine verir (MEB Yönetmelik, 1983, m:21).

Eğitici kolun ilk genel kurul gündemini rehber öğretmen hazırlar (MEB Yönetmelik, 1983, m:22).

Eğitici kolun ilk genel kurulu rehber öğretmen tarafından açılır. Rehber öğretmen, genel kurulu yönetmek üzere, öğrencilerden bir başkan, bir başkan yardımcısı ve iki sekreteri açık oyla seçtirerek genel kurul başkanlık divanını oluşturur (MEB Yönetmelik, 1983, m:23).

Genel kurul başkanlık divanı, eğitici kol yönetim kurulu ile denetleme kurulunun açık oyla seçimini gerçekleştirir (MEB Yönetmelik, 1983, m:24).

Genel kurulca, aday gösterilen öğrenciler arasından, kolun özelliğine göre 5-7 asıl, 3 yedek üye yönetim kuruluna; 2 asıl, 2 yedek üye de denetleme kuruluna seçilir (MEB Yönetmelik, 1983, m:25).

Yönetim kuruluna seçilen, asıl üyeler, ilgili rehber öğretmen başkanlığında toplanarak aralarından bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir saymanı gizli oyla seçer (MEB Yönetmelik, 1983, m:26).

2.3. Ders Dışı Etkinlikler

Ders dışı etkinlikler, eğitimin amaçlarına uygun olarak, ders dışında okulda ve okul dışında yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarının tümünü kapsar. Ders dışı etkinlikler de okul programlarının bir parçasıdır. Bu çalışmalarda da, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenlerinin rehberliği söz konusudur. Bunun içindir ki, bu çalışmalar, bizde Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğine bağlanmıştır. Bu yönetmelik, çeşitli değişikliklerden sonra, en son 1983 yılında 2140 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanmıştır. Daha sonra da bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır (Karakoyun, 2011, s:22).

Öğrencilerin ders dışı faaliyetleri deyince, her okulda, bilhassa klasik öğretim programlarıyla ve pasif metotlarla çalışan okullarda dersler vasıtasıyla ve dersler arasındaki eğitim ve öğretimin eksik bıraktıklarını tamamlamak maksadıyla teşkilatlandırılmış akademik, pratik ve hayati değerdeki eğitsel öğrenci faaliyetleri anlaşılır (Aytuna, 1963, s:156).

Okulda, dersler dışında, eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda, kişiliklerini geliştirmek için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan planlı, programlı, düzenli çalışmalara “ders dışı etkinlikler” denir. Bu etkinliklerde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ön planda olmalıdır. Ders dışı etkinlikler, eğitimin amaçlarına uygun olarak dersler dışında, okulda ve okul dışında yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarının tümünü kapsar. Okulda dersler, her ne kadar öğretim programlarına ve öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre yapılırsa da bunların ulaşamadığı

noktalar olabilir (Binbaşıoğlu, 1986, s:7-28). Ders dışı etkinliklerinin öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine yönelik olmasına dikkat edilmelidir.

Bir başka tanıma göre, ders dışı etkinlikler; okul sponsorluğunda yapılan, düzenli, öğrencilerin gönüllüğü esasına dayanan, sportif ve sportif olmayan birçok kulüpten oluşan ve notla değerlendirilmeyen etkinliklerdir (Deines, 2002, s:12). Okul onaylı ders dışı etkinliklerin, öğrencilerin, ailelerin ve okul personelinin hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Ders dışı etkinlikler ve öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimi, akademik başarısı, muhakeme yeteneği, suçluluk ve problem davranışlarına ilişkin yararlı sonuçları arasındaki ilişki, günümüzde birçok araştırmanın kaynağı olmuştur (Bucknavage, Worrell, 2005, s:74; Akt. Eroğlu, 2008, s:6).

Ders dışı etkinlikler, sınıfla gerçek hayat arasındaki boşluğa köprü olan etkinliklerdir. Öğrenciler bu etkinliklerle uğraşırken hem yeni karşılaştıkları araçları kullanmayı hem de yeni beceriler kazanacakları güvenli bir ortam bulurlar. Ders dışı etkinlikler denetlenen etkinlikler olduğu halde, bu etkinlikleri düzenleme ve onlara katılım öğrencilerin sorumluluğu altındadır. Bu etkinlikler, öğrencilere kişisel gelişim olanağı sağlarlar. Bu nedenle, eğitimciler, öğrenmenin sadece sınıf içinde değil yaşam boyu ve hayatın bütün yönlerinde gerçekleştiğine öğrencilerini ikna etmeli ve onları bu etkinliklere yönlendirmelidirler (Bradley, 2004, s:13; Akt. Eroğlu, 2008, s:6).

Ders dışı etkinlikler, öğrencilerin ders saatleri dışında ya da bu etkinlikler için belirlenen zamanlarda, öğrencilerin kendi istekleriyle, okul yönetiminin rehberlik ve denetimi altında yaptıkları etkinliklerdir (Binbaşıoğlu, 1994, s:241). Ders dışı etkinliklerle öğrencilerin birbirlerinden farklı ilgi ve gereksinimlerinin karşılanması ve onlara iyi bir yurttaşlık eğitimi sağlanması hedeflenir. Bu etkinlikler, okulun ve vrenin olanaklarına göre değerlik özellikler gösterir.

Eğitim en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir (Fidan, 1996, s:4). Eğitimin amacına ulaşılması sadece dersler aracılığıyla olmaz. Öğrencilerin kişiliklerinin gelişmesinde ve toplumsallaşmalarında birçok etken vardır. Bunlardan birisi de ders dışı etkinliklerdir. Kişiler daha çok etkinlik paylaştıka etkileşimleri daha fazla olacak ve düşünceleri daha güçlü olacaktır (etin, 1998, s:15).

Okullarda, “ders dışı etkinlikler” olarak en çok görülenler şunlardır:

Okulların açılma ve kapanma törenleri, büyük kişilerin doğum ve ölüm yıldönümlerinde yapılan tören ve toplantılar; bayramlar, zaman zaman belirli gün ve haftalarda verilen konferanslar; çeşitli sporlar ve yarışmalar: okulda gazete, dergi ve yıllık çıkarılması; bando, okul orkestrası, koro gibi müzik etkinlikleri ve temsiller; münazaralar ve öğrenci kuruluşları ya da öğrenci kulüpleridir. Öğrenciler tarafından öğretmenin rehberliğinde demokratik bir yöntemle yürütülmesi gereken sosyal kulüp çalışmaları bir yandan diğer derslerle birlikte eğitim-öğretim, diğer yandan rehberlik açısından değerlendirilebilecek ortak noktalara sahiptir (Arslantaş, 1989, s:114). Öğrenciler bu çalışmalarla aldıkları görevlerin sorumluluğunu duyma, eleştiriyi olgunlukla karşılama, topluluk önünde rahat konuşma alışkanlığı kazanırlar. Öğrenciler ayrıca mesleki kişiliklerinin gelişimine yardımcı olacak bilgi ve alışkanlıklarını da bu çalışmalarla edinirler. Gelişme çağında kazanılan bu ilk deneyimler çocukları olumlu yönde etkiler. Ders dışı çalışmalar çocuğun düşünmesine karar vermesine bir işi yapmasına ve sonuca ulaştırmasına olanak sağlar. Bu çalışmaların derslerle bağlı olma zorunluluğu yoktur, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak sağlar ve eğitimle varılmak istenen yönde bir çalışma ortamı hazırlar. Eğitsel öneme sahip bu çalışmalarla Milli Eğitim’in genel amaçlarına da ulaşılmış olur (Binbaşoğlu, 1986, s:28-29).

Ders dışı etkinlikler, öğrencilere demokratik yaşamın gerektirdiği tutum ve davranışları kazandırır. Çocuk ve gençlerin eğitimlerine ders içi faaliyetlerin yanı sıra ders dışı eğitsel çalışmaların da yurttaşlık ve demokrasi eğitimindeki rolü büyüktür. Öğrencilerin demokrasi kavramını anlamalarını, demokratik davranış kazanmalarını sağlayacak en önemli çalışma bu faaliyetlerdir. Öğrenciler, ders dışı sosyal kulüp çalışmalarıyla seçmeyi, seçilmeyi, birlikte iş yapabilmeyi, sorumluluk almayı ve paylaşmayı öğrenir (Karlı, 2006, s:31-32). Bu etkinliklerde öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları ön planda olmalıdır.

2.4. Sosyal Kulüpler Dışındaki Ders Dışı Etkinlikler

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde belirtildiği üzere;

Diğer Sosyal Etkinlikler:

Sosyal etkinlikler kapsamında aşağıdaki faaliyetlerde de bulunulabilir. Bu faaliyetlere okul yönetimi ve öğretmenlerin yanında kulüplerde görev alan öğrencilerin aktif katılımı ve bu çalışmaların öğrencilerce planlaması sağlanır. Okulda;

- a) Geziler,
- b) Yarışmalar,
- c) Beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları çalışmaları,
- d) Yayınlar,
- e) Gösteriler,
- f) Tiyatro çalışmaları,
- g) Defile, sergi ve kermes gibi çalışmalarla çeşitli etkinlikler düzenlenebilir (MEB Yönetmelik, 2005, m:20).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı Yönetmeliğinin 20 Maddesi'ne göre; Sosyal kulüpler dışındaki sosyal etkinlikler; geziler, yarışmalar, beden eğitimi, izcilik, müzik, halk oyunları çalışmaları, yayınlar, gösteriler, tiyatro çalışmaları, defile, sergi ve kermes etkinlikleridir. Sosyal kulüpler dışındaki sosyal etkinlikler, İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin 5. bölümünde yer almıştır. Bu etkinliklerin kapsamı ve esasları bu bölümde belirtilmiştir (Eroğlu, 2008, s:8).

Sosyal etkinlikler kapsamında yakın çevre, yurt içi ve yurt dışına inceleme veya ziyaret amaçlı geziler düzenlenebilir. Bu geziler, hazırlanacak gezi planına göre yapılır. Herhangi bir dersle ilgili olarak veya sosyal etkinlikler kapsamında çalışma programlarında gösterilen konularla ilgili olarak geziler düzenlenir. Geziler, İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden alınan izinle ve bir gezi planının yapılmasıyla yapılır. Gezilerde 40 öğrenciye kadar bir yönetici ve en az bir gözetici öğretmen ile gerektiğinde gönüllü veli görevlendirilir. Geziler, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde düzenlenir (SEY, 2005, m:21).

Sosyal etkinlikler ve diğer ders faaliyetleri kapsamında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerine, kendilerine güven duyabilmelerine, sosyal ilişkilerde anlayışlı ve saygılı olabilmelerine, bilimsel düşünce ve inceleme alışkanlığı kazanabilmelerine imkân sağlamak amacıyla çeşitli yarışmalar düzenlenir. Bu yarışmaların kapsamında, inceleme,

kompozisyon, şiir, hikâye, resim, müzik, spor, proje, bilgisayar, halk oyunları ve benzeri alanlar yer almaktadır. Yarışmalar, sınıf içi, okul içi, okullar arası ve yurt içi düzenlenebileceği gibi uluslararası da düzenlenebilir. Yarışmalar, oluşturulan komisyonlarca değerlendirilir ve yarışmada dereceye giren öğrenciler ödüllendirilir (Şahin, 1995, s:16).

Öğrencilerin, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, kendilerini ifade etme, özgür, eleştirel düşünme ve iletişim kurma yeteneklerini geliştirmesi amacıyla öğrenci kulüpleri ile toplum hizmeti çalışmalarını tanıtıcı nitelikte duyuru, dergi, gazete ve yıllıklar çıkarılabilir. Okulda veya okul dışında yapılan tüm etkinlikleri yansıtan resim, fotoğraf, karikatür, şiir, bilimsel ve edebî yazılarla proje çalışmalarına yer verilebilir. Okullarda, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun, öğretici, estetik duygularını güçlendiren ve güzel sanatlara ilgilerini çeken çeşitli gösteriler seyretmelerine olanak sağlanır. Panel, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlenir (MEB Yönetmelik, 2005, m:24-25).

Öğrencilerin psikolojik ve bedensel yönden dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarına, gelişimlerine, serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazanmalarına ve kendilerini ortaya koymalarına imkân sağlamak amacıyla beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları gibi çalışmalara yer verilir (Seçgin, 1996, s:16). Öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre bu çalışmalara yönlendirilir.

Okullarda Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda öğrencilerin millî ve estetik duygularını güçlendirmek, güzel sanatlar alanındaki yetenek ve becerilerini artırmak, serbest zamanlarını değerlendirmek ve okul-çevre arasındaki bağları sağlamlaştırmak amacıyla tiyatro çalışmaları düzenlenir. İlköğretim okullarında, oynanan oyunların süresi kısa tutulur. Öğrenciler, öğretim yılı içinde toplum hizmeti ve diğer derslerle ilgili projeler kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmaları, uygun zamanlarda okulda, çevre okul veya eğitim bölgesindeki diğer okullarla yerel düzeyde, başka eğitim bölgesi, il/ilçedeki okullarla ulusal ve uluslar arası düzeyde ortaklaşa düzenleyecekleri defile, sergi ve kermes yoluyla topluma tanıtırlar (SEY, 2005, m:26-27).

Sosyal kulüp çalışmaları dışındaki etkinliklerin diğer bir bölümünü Bayramlar ve Belirli Gün ve Haftalar oluşturmaktadır. Okullar, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı

ve 30 Ağustos Zafer Bayramı'na ve Milli Kurtuluş Günlerine bütün imkânlarıyla katılırlar. Millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinde öğretmen ve öğrenciler kendilerine verilen görevleri yaparlar (Binbaşoğlu, 1994, s:241).

Sosyal kulüp çalışmaları dışındaki etkinliklerin ikinci bölümünü ise törenler oluşturmaktadır. Törenler, İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Ders Dışı Etkinlikler Yönetmeliği'nin 6. Bölümünde yer almıştır. Bayrak törenleri başta olmak üzere okulda yapılan tüm törenler ilgili yönetmeliklere göre yürütülür (MEB Yönetmelik, 2005, m:28-29).

2.5. Sosyal Kulüp Çalışmalarının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu

17. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar Avrupa devletlerinin üstünlüğünü yalnız askerî sahada gören ve mesafeyi kapatmak için askerî müesseseleri batı bilim eğitim tekniklerine göre ıslah etmeyi yeterli bulan Osmanlı devlet adamları, II. Mahmut ve Tanzimat dönemlerinde, Batının her alanda üstünlüğünü kabul etmiş ve devletin bütün müesseselerinde ıslahat yapmak ihtiyacını hissetmişlerdir (Karataş, 2002). Bu sebeple uzun zaman ıslahatçılar, ulema ve onun kontrolü altında bulunan ve halkın tepkisine yol açacak, asırlar boyunca oluşmuş kültür, medeniyet, eğitim ve hukuk alanlarında değişiklik yapma çabalarına girmemişlerdir. Nitekim, Meclis-i Umur-u Nafia'nın 1838 yılında hazırlamış olduğu eğitimle ilgili rapor ve arkasından yeni açılan okullar, modern eğitimin temellerinin atılmaya başlandığını göstermektedir. (Kodaman, 1991). O dönemdeki ilk açılan okullarda hangi derslerin okutulduğu tam olarak bilinmiyorsa da önceleri "Hendesehane" adıyla eğitime başlayan daha sonra "Mühendishane" adı altında birleştirilen okullarda resim dersleri ve uygulamalı derslerin olduğunu biliyoruz (Bostan, 1992). Buradan hareketle eğitsel çalışmaların bu yıllara dayandığı tahmininde bulunulabilir (Koçinalı, 2008, s:9).

Türk eğitim tarihi incelendiğinde eğitim programlarında eğitsel kulüp etkinlikleri konusunda bugünkü anlamında çalışmalara 1900'lü yıllara kadar rastlanmamaktadır (Ekmekçi, 2006). 1908 yılından sonra Milli Eğitim Teşkilatı günün şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden düzenlenmiştir (Şahan, 1995, s:11).

1913 yılında çıkarılan Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-i Muvakkat (İlköğretim Kanunu)'nda ilkokulların öğrenim süresinin 6 yıl olarak belirlendiği, programların pedagojik görüşler doğrultusunda hazırlandığı, iş ve müzik dersleri konulduğu, ayrıca eğitsel kol etkinliklerinin

önemine dikkat çekildiği görülmektedir (Timurlenk, 1988; Ekemen ve Yıldırım, 1962, s:29; Akt. Karşlı, 2006, s:45).

1915 tarihli “Mekâtib-i İptidaiye-yi Umûmiye Talimatnamesi”nde üç devreli ve altı sınıflı ilkokullar için hazırlanan müfredat programında el işleri, resim, musiki gibi dersler bulunuyordu (Karataş, 2002).

Aynı yıl hazırlanan program 1924 yılına kadar uygulamada kalmış, burada eğitici çalışmalara yer verilmiş, 1921 yılında toplanan Maarif Kongresi’nde çocukların hayat içinde başarılı olmalarını sağlayacak, kişiliklerini kazandıracak, karakterlerini geliştirecek bir eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Cicioğlu, 1982, s:92). 1921 yılında toplanan Maarif Kongresi’nde Eğitim Sistemi ve İlkokul Programı’nın yeniden düzenlenmesi üzerinde durulmuştur (Karşlı, 2006, s:45).

26 Aralık 1925 – 8 Ocak 1926 tarihleri arasında toplanan üçüncü “Heyet-i İlmiye”de ise okulların sosyal hayatı aydınlatıcı bir merkez olması için reforma ihtiyaç duyulduğu belirtilerek, okul kooperatifleri, okul kütüphaneleri ve çocuk kulüpleri kurulması (eğitici kulüplerin okul dışında kurulmuş şekli) tasarlanmıştır (Özalp ve Ataünal, 1977). Hazırlanan 1926 müfredat programında J.Dewey’in de üzerinde durduğu “Hayat Bilgisi, Toplu Tedris ve İş Okulu” kavramlarına da yer verilmiş, 1925 – 1926 öğretim yılında bazı pilot okullarda denenmiş, 1927 yılında da uygulamaya konulmuştur (Akt. Karataş, 2002).

İlkokullarda 1929 yılında İlk Mektepler Talimatnamesi’nde eğitici kollara, Terbiye ve Tedris olarak yer verilmiştir. 1929 Talimatname’sinde yer alan eğitsel kollar şunlardır:

1. Spor ve Oyun Kolu
2. Yardımlaşma ve Dayanışma Kolu
3. Okul Eşyalarını Koruma Kolu
4. Temizlik Kolu
5. Güzel Yazma ve Güzel Konuşma Kolu
6. Tutumlu Olma Kolu (Şahin, 1995; İlk Mektepler Talimatnamesi: 10-14; Karşlı, 2006, s:45-46).

1930 yılında hazırlanan “Köy Mektepleri Müfredat Programı”na göre ise haftada 2 saat okutulan “Yurt Bilgisi” dersinde, İktisad-i ve İctima-i teşkilatlarla (Tutum ve toplumsal örgütlere), Köy Kooperatiflerine, Yeşilay, Hilal-i Ahmer (Kızılay), Himaye-i Etfal (Çocuk Esirgeme) şubelerine, toplu olarak yaşama ve benzeri faaliyetlere yer verilmesi öngörülmüştür (Şahan, 1995, s:12; Şahin, 1995; Kültür Bakanlığı, 1938; Karşlı, 2006, s:46).

1935 yılında toplanan bir komisyon 1926 yılında uygulamasına başlanan “İlk mektepler Müfredat Programı”nda gerekli değişiklikleri yaparak 1936 yılından itibaren “Yeni İlkokul Müfredat Programı”nı yürürlüğe koymuştur. Millî Eğitimin amaçlarına geniş kapsamlı olarak ilk defa bu müfredatta yer verilmiştir (Karataş, 2002).

1936 yılında köy ve şehir ilkokulları için hazırlanan program “I. Milli Eğitim Şurası”nda incelenerek eğitim programı, dersleri ve okul faaliyetleri önceki program çerçevesinde kalmıştır (Karşlı, 2006, s:46).

1946 yılındaki 3. Milli Eğitim Şurası’nda, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri için öğleden sonra okulda “Eğitim Kolları” çalışmaları yapılabileceği önerilmiştir. 1946 yılında ise çok partili demokratik hayata geçiş ile demokratik sistem anlayışı 1948 yılındaki ilkokul programına geniş ölçüde yansımıştır. 1948 programının demokratik ideallere daha yakın olduğu görülmektedir. Programın amaçları, ilkeleri ve faaliyetlerinde demokratik esaslara yer verilerek, okul içi ve okul dışı faaliyetlerde bu sorumluluğun yerine getirilmesi ön görülmüştür. 1948 yılındaki 4. Milli Eğitim Şurası’nda da uygulamalara ilişkin açıklamalar geliştirilmiştir (Akbaba, 2004; Özalp ve Ataüinal, 1977; Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 1983; Koçinalı, 2008, s:11).

1948 yılında, 1936 programı ve köy okulları program projesi günün ihtiyaçlarına göre yeniden değiştirilmek üzere ilkokul programı hazırlanmıştır. 1948- 1949 öğretim yılında yürürlüğe konan ve Cumhuriyet tarihimizin en uzun yürürlükte kalan Müfredat Programı özelliğini kazanmıştır. Bununla birlikte köyler için programda bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikte Müzik ve Beden Eğitimi dersleri için başlı başına bir saat ayrılmamış, derslerden önce 20 dakikalık bir zaman bu dersler için uygun görülmüştür (Karataş, 2002).

1952 yılında hazırlanan İlkokullar Yönetmeliği'nde eğitici çalışmalar "Sosyal Çalışmalar" adı altında yer almış, böylece ilkokul demokratik bir topluluğun gerçek bir örneği olarak kabul edilmiştir (Şahin, 1995).

Demokratik hayata hazırlanma, öğrencilerin arasında çeşitli teşekküller kurulup, öğrencilerin çalıştırılması gereken teşkilatlardır: Bu teşekküller 12'ye çıkarılmıştır (İlkokullar Yönetmeliği, 1952, s:28).

Bu teşekküller şunlardır:

1. Temizlik ve Düzen Kolu
  - a. Sınıf Temizlik ve Düzen Kolu
  - b. Okul Bahçesinin Temizlik ve Düzen Kolu
2. Okul Eşyasını Koruma Kolu
3. Kızılay Gençlik Derneği Kolu
4. Kooperatif Kolu
5. Haberleşme ve Yayın Kolu
6. Oyun, Spor ve Gezi Kolu
7. Müzik Kolu
8. Yardımlaşma Kolu
9. Temsil Kolu
10. Kitaplık Kolu
11. Okul Müzesi Kolu
12. Sağlık Kolu (İlkokul Yönetmeliği, 1952, s:28-29)

Bunlardan başka çevre ihtiyaçları göz önüne alınarak daha değişik kollar kurulmasına imkân tanınmıştır (İlkokul Yönetmeliği, 1952, s:150). 1952 yılında tekrar kol sayısı 14'e çıkarılmıştır (Akt. Karslı, 2006, s:46-47).

1953 yılında toplanan 5. Millî Eğitim Şurasında günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek yeni bir ilköğretim programı hazırlanması düşünülmüş, sosyal faaliyetlere değinilerek, öğrencilerin gerekli alışkanlıkları ve sosyal sorumlulukları kazanabilmesi için bu faaliyetlerde faal rol almalarının önemi vurgulanmıştır (Koçinalı, 2008, s:12).

1958 yılındaki İlkokullar Yönetmeliği'nde (Madde 125), Çocuk Esirgeme Kolu, Hayvanları ve Ağaçları Koruma Kolu kurulması yer almıştır (Şahin, 1995, s:15; İlkokul Yönetmeliği, 1958, s:1-35; Akt. Karşlı, 2006, s:47).

1959 yılında ise bugünkü anlamı ile eğitsel kulüpler olan bazı öğrenci teşkilatlarının kurulması zorunluluğu getirilmiştir (Özalp ve Ataüinal, 1977).

Öğretmenlerin görüşü de alınarak hazırlanan ve aşamalı olarak geliştirilip yaygınlaştırılan bir ilkokul program taslağı 1962 yılında bütün ilkokullarda uygulamaya konuldu. “1962 İlkokul Program Taslağı”nda önceki programlardan farklı olarak haftalık ders dağıtım çizelgesinde eğitici kol çalışmaları için zaman ayrılmıştır (Koçinalı, 2008, s:12).

Taslak olarak hazırlanan ve aşamalı olarak geliştirilip yaygınlaştırılarak 1962 yılında bütün ilkokullarda uygulamaya konulan “1962 İlkokul Program Taslağı”nda önceki programlardan farklı olarak haftalık ders dağıtım çizelgesinde sosyal kulüp çalışmaları için uzun günlerde (Eylül, Ekim, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran ayları) bir ders saati (60 dakika) zaman ayrılmıştır. Kısa günlerde (Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ayları) böyle bir süre ayrılmamıştır. 07.12.1964 ve 1333 sayılı Tebliğler Dergisi'ndeki (Madde 85), ilkokullardaki sosyal kulüp sayısında artış olmuştur. 18 adet sosyal kulüp kurulmuştur. Trafik Kolu Turizm Kolu, Köy Kolu, Orman Kolu ve Arı Dili Yayma Kolu eklenmiştir. Yukarıdaki yönetmelik daha önce 28 Kasım 1968 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. 1969 yılında sosyal kulüp sayısı 21'e çıkarılmıştır. 28.09.1972 gün ve 14291 Sayılı Resmi Gazete ve 20.10.1972 gün ve 14342 Sayılı Resmi Gazete'lerde yayınlanan İlkokullar Yönetmelikleri'nde eğitici çalışmalar geliştirilmiş yeni kol adları ile kollar kurulması karara bağlanıp 14342 sayılı Resmi Gazete'deki yönetmelikte (Madde:78) ders programına haftada iki ders saati konularak, zorunlu faaliyet olarak alınmıştır (Karşlı, 2006, s:47-48).

1968 İlkokul Programı'nda ve 9. Milli Eğitim Şurası'nda da (1974) eğitici kol çalışmalarına rehberlikle birlikte belirgin bir yer verilmiştir. Şura kararı gereğince 1974–1975 öğretim yılı basında uygulamaya konan “Rehberlik ve Eğitici Çalışmaların Düzenlenmesi ve Yürütülmesi” ile ilgili esaslar belirtilmiş ve Tebliğler Dergisi'nde yayınlanmıştır. 1976 yılında “İlk ve Orta Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği” çıkarılmış ve eğitici çalışmalara ilkokullarda uygulanmakta olan 25 ders saatinden haftada 2 ders saati ayrılmıştır. (Şahin,

1995; Kırdar, 2002). Eğitici Çalışmalar dersinde Kızılay, gençlik, trafik, temizlik vb. kulüplere yer verilmiştir (Akyüz, 1999).

Hala uygulamakta olduğumuz programın temelini teşkil eden 1968 Müfredat Programında 26 saatlik haftalık ders sayısı bir güne alınmıştır. Ayrıca da dersler ile ifade ve beceri geliştiren derslerin etkinliklerinde yapılacak çalışmaların gözden geçirilmesi ve planlanması için haftada 120, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerine ek olarak konulan “Eğitsel Çalışmalar” için 60, çalışmaların değerlendirilmesi ve yapılacak işlerin tasarlanması için 200 dakika ayrılmıştır (Karataş, 2002).

Bakanlık, resmi gazetede 25.5.1983 tarihli 18057 sayılı, tebliğler dergisinde ise 06.06.1983 tarih 2140 sayılı “İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar ve Yönetmeliği”ni yayınlamıştır. Daha sonra bu yönetmelik, 13.1.2005 tarihli ve 25699 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği”nin 37’nci maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Günümüzde ise eğitsel kulüp faaliyetleri, resmi gazetede 13.1.2005 tarih 25699 sayı; tebliğler dergisinde ise Şubat 2005 tarih, 2569 sayı ile yayınlanmış olan “Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği” ne göre yapılmaktadır (MEB Mevzuatı, 1983; Koçinalı, 2008, s:12-13).

Çocuğun psiko-sosyal ve kültürel açıdan kendini tanımasına, kendi kendine ve grup içinde ilgi, istidat ve kabiliyetlerine uygun işleri yapmasına olanaklar sağlayan eğitici çalışmalar; 1968 İlkokul Programında yerini bulmuş ve haftalık ders dağıtım çizelgesinde eylemli ders olarak yerini almıştır. Programda haftada 25 saat olarak yer alan ders saatleri içinde eğitici çalışmalara haftanın Çarşamba günü 60 dakikalık bir zaman dilimi ayrılmıştır (İlkokul Programı, 1968, s:269-299; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004; Özenci, 1997, s:51).

Bugün ilköğretim kurumları; ilkokul, ortaokul ve ilköğretim okullarını kapsamaktadır. İlkokulda haftada 25, ortaokul ve ilköğretim okullarında ise 30 ders saatlik programlar yürürlükte. Bu okulların tamamında eğitici çalışmalar, haftalık ders dağıtım çizelgesinde yer almamış, etkinlikler, ders dışı faaliyet olarak düzenlenmiştir. İlköğretim okullarında, ikinci kademe branş öğretmenlerine ders dışı rehberlik ve eğitici çalışmaları yürütmeleri için haftada 3 saat ek ders ücreti ödenmektedir (MEB, İlköğretim Programı, s:909).

İlkokul, ortaokul ve liselerde eğitici çalışmalar, yönetmelik hükümlerine göre yürütülür. 2 Ağustos 1976 tarihli Tebliğler Dergisinde yayınlanan eğitici çalışmalar yönetmeliği, 6.6.1983 tarih ve 2140 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan yönetmelikle değiştirilmiştir. Halen faaliyetler, bu yönetmeliğe göre sürdürülmektedir. Yönetmelik, eğitici çalışmaların okul içinde ve dışında eğitici kollarca yürütüleceğini hükme bağlamıştır. Eğitici çalışmalar; öğrenci kolları, törenler, belirli gün ve haftaların kutlanması ve anılması, ulusal bayramların kutlanması, folklor ve müsamere etkinliklerini içerir. Yönetmelik, 43 öğrenci kolunun kurulabileceğini öngörmüştür. Okullar, imkân ve ihtiyaçlarına göre yıldan yıla değişen sayıda kol kurabilirler. Amaçları birbirine yakın olan kolları birleştirmek suretiyle de faaliyetlerde bulunabilirler (Tebliğler Dergisi, sayı:2140, s:225-234).

Okullardaki eğitici çalışmaların kapsam, amaç ve ilkelerini belirleyen ilk genel düzenleme 07.07.1976'da kabul edilen "İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği"dir. Yönetmelik, çalışmalarda göz önünde tutulacak ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Okullarda eğitici çalışmalarla güdülen amaçlara erişilebilmesi için öğrencilerin mümkün olduğu kadar geniş ölçüde okul hayatına katılmalarını ve kendi kendilerini yönetmeye çalışmaları gereklidir.
2. Eğitici çalışmalar, sorumlu öğretmenlerin rehberliği altında, okulun bütün öğrencilerinin kendi istekleriyle seçtikleri çeşitli faaliyetler olarak kabul edilir. Bütün eğitici çalışmalar demokratik yaşayış kurallarına göre düzenlenir.
3. Eğitici çalışmaların planlama ve yürütülmesinde öğrencilerin ferdi özellikleri, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ile çevrenin imkânları, şartları ve ihtiyaçları göz önünde tutulur. Eğitici çalışmalarda, grup çalışmalarına olduğu kadar ferdi çalışmalara da imkân verilir.
4. Eğitici çalışmaların planlanıp düzenlenmesi ve yürütülmesi için haftalık ders dağıtım çizelgesinde belli bir saat ayrılır. Ancak, bu gibi faaliyetlerin yalnız belirtilen zamanla sınırlanması gerekmez. Çalışmalar, öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak ve değerlendirecek şekilde düzenlenir (Tebliğler Dergisi, sayı:1894, s:298; Akt. Özenci, 1997, s:47-48).

Ders dışı çalışmalar öncelikle, çocukların dersler dışında kalan zamanını iyi geçirmeleri, ilgi ve yeteneklerine uygun çalışmalar yapmaları için tasarlanmıştır. Öğrencilerin

kişilik ve istidatlarına uygun faaliyetlerde yer almaları, ders dışı çalışmaların ilkelerindedir. Ders dışı çalışmalar, aslında ders içi faaliyetlerin tamamlanması ya da eksikliklerin giderilmesi mahiyetindedir. Söz gelimi spor yarışmaları, orkestra, koro, temsil ve gazete çıkarma etkinlikleri, derslerin de amaç ve faaliyetleri arasındadır. Tüm bu ders dışı faaliyetler, okulun kol rehber öğretmenlerinin kontrolü altında çalışmalarını sürdürürler (Alıcıgüzel, 1973, s:80; Akt. Özenci, 1997, s:45-46).

2.6. Eğitici Çalışmaların Amacı

Eğitici Çalışmaların Amacı:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği Madde:5'te belirtildiği üzere; eğitici çalışmaların amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk inkılâp ve ilkelerine, anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk olmanın gururunu duyan, vatan ve milletini seven; millî, ahlakî ve insanî değerlere sahip; demokrasi ilkelerini benimsemiş; yapıcı, yaratıcı, hür ve ilmî düşünce ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetişmelerine, millî ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmelerine yardımcı olabilmek için öğrencilere;

- a)** Kendilerini anlayabilme; yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme,
- b)** Planlı çalışma alışkanlığı kazanabilme,
- c)** Ferdî girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürebilme,
- d)** Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilme,
- e)** Kendine ve başkalarına güvenebilme,
- f)** Boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme,
- g)** Başkalarını istek ve dikkatle dinleyebilme,
- h)** Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme,
- ı)** Farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme,
- j)** Sosyal ilişkilerinde anlayışla, saygılı ve ölçülü olabilme,
- k)** Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme,

l) Ferdî olarak veya gruplar halinde çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikteki projeler geliştirebilme ve yürütebilme, davranışlarını kazanmalarına katkıda bulunmaktır (MEB Yönetmelik, 1983, m:5).

Sosyal Etkinliklerin Amacı:

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:5'te belirtildiği üzere; sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılâplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır. Bu amaçla öğrencilere;

- a)** İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,
- b)** Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
- c)** Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
- d)** Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,
- e)** Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
- f)** Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,
- g)** Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,
- h)** Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
- ı)** Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
- j)** Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,
- k)** Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasına çalışılır (MEB Yönetmelik, 2005, m:5).

Sosyal kulüplerin genel amacı öğrencilerin gerek derslerde ve gerekse okulun genel yaşamı içinde kişisel gelişmelerine olanak sağlamak, insan ilişkilerinde ve çeşitli konularda

beceriler kazandırmak, yurtseverlik ve yardımseverlik duygularını geliştirmek, boş zamanlarını iyi kullanmalarına yardımcı olmak: milli, toplumsal ve demokratik yaşamın kurallarına ve ekonomik düzenin gerektirdiği işbölümüne ve birlikte çalışmaya alışmaktır (Karlı, 2006, s:44).

Sosyal kulüp faaliyetlerinin öğrencilere kazandırması beklenen ilgi, yetenek, beceri ve davranışlar “özel amaçlar” olarak aşağıda belirtilmiştir:

1. Başkaları ile işbirliği yapma,
2. Başkalarını dikkatle dinleyebilme,
3. Kendi görüşlerinin başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme,
4. Kişisel girişimlerde bulunabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme,
5. Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme,
6. Grubuna karşı sorumluluk duyabilme,
7. Grubun çoğunluğun kararlarına saygı gösterebilme,
8. Farklı görüş ve anlayışları hoşgörülle karşılayabilme,
9. Kendi başına ve planlı olarak çalışabilme,
10. Sosyal ilişkilerinde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabilme,
11. Yeni durum ve ortamlara uygun hareket edebilme,
12. Başkalarına ve kendilerine güvenebilme,
13. Kendini anlayabilme ve kabul edebilme,
14. Kendi yeteneklerini tanıyabilme, onları geliştirici yönde çalışabilme,
15. Çevre problemleriyle ilgilenebilme,
16. Kişisel ve grup halinde çevre problemlerini çözücü nitelikte projeler geliştirme, yürütme ve bu türlü projelere katılabilme” (Özgüven, 1999, s:49-250).

Sosyal kulübün genel olarak dört nedenle kurulduğunu savunmuştur. Bunlar; eğitimin programlarıyla öğrenciye kazandırılan bir davranışın pekiştirilmesini sağlamak için, eğitim programlarında olmayan ama eğitimin amacını gerçekleştirmeye gereken davranışı kazandırmak için, okulda demokratik hayatı sağlamak için ve çevrenin tanınmasına, kalkınmasına yardım etmek, halkın ihtiyaçlarını karşılamalarına katkıda bulunmak için kurulmalıdır (Başaran, 1983).

“Ders dışı çalışmalar” diye adlandırılan sosyal kulüp çalışmaları, öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirilmesi, ilgi ve yeteneklerine alıştırma imkânı sağlanması, kişilik ve istidatlarla ilgili özelliklerin geliştirilmesi için tasarlanmıştır. Mayo ise, sosyal kulüp çalışmalarının demokratik davranışlara yönlendirmesi için sosyal kulüplerin seçiminde öğrenciye oy hakkı, kararlarda ve seçimlerde ekseriyet seçme seçilme, vatandaşların hak ve sorumlulukları gibi konulara önem verilmesini belirtmiştir (Alıcıgüzel, 1973; Akt. Karlı, 2006, s:37).

Sosyal kulüp çalışmaları, sosyal etkinliklerin vazgeçilmez bir bölümü olduğu için sosyal etkinliklerin hedeflediği unsurlar, sosyal kulüp çalışmaları için de geçerlidir. Sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılâplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır. Buna bağlı olarak, Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin 5. Maddesine göre; sosyal etkinliklerin özel amaçları; öğrencilerin, insan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme, kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme, çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme, kendine ve çevresindekilere güven duyabilme, planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirebilme, girişimci olabilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme, savurganlığı önleme, bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme, aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme, bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme, grupta çalışabilme özelliği kazanma ve gruba karşı sorumluluk bilinci kazanma gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasıdır (Karaköy, 1995, s:5; Eroğlu, 2008, s:10-11).

Sosyal kulüp çalışmalarının temel amacı, öğrencilerin akademik olarak başarılı ve okulun genel yaşamı içerisinde etkin olmalarında kişisel becerilerinin geliştirilmesini sağlamak, insan ilişkilerinde ve özel yaşamlarında kullanacakları çeşitli becerileri kazandırmak, yurttaşlık ve yardımseverlik duygularını geliştirmek, toplumsal ve demokratik yaşamın kurallarına uyum sağlamalarını kolaylaştırmak, serbest zamanlarını verimli bir

şekilde geçirmelerine yardımcı olmak ve insanlarla işbirliği yapmaya yönlendirerek beraber yaşamanın gerektirdiği davranışları göstermelerini sağlamaktır (Kırdar, 2002, s:33).

2.7. Eğitici Çalışmaların İlkeleri

Eğitici Çalışmaların İlkeleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere;

Öğrencilerin okul hayatına mümkün olduğu kadar geniş ölçüde katılmaları ve kendi kendilerini yönetmeye çalışmalar esastır. Eğitici kol çalışmalarının planlama ve yürütülmesinde öğrencilerin özellikleri, ilgi, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkân ve şartları göz önünde tutulur (MEB Yönetmelik, 1983, m:6-7). Eğitimin amacına ulaşılması sadece dersler aracılığıyla olmaz. Öğrencilerin kişiliklerinin gelişmesinde ve toplumsallaşmalarında birçok etken vardır. Bunlardan birisi de eğitici çalışmalarıdır. Kişiler daha çok etkinlik paylaştıkça etkileşimleri daha fazla olacak, düşünceleri daha güçlenecektir. Eğitsel kulüp çalışmaları öğrencilerin birçok ruhsal gereksinimini karşılamaktadır. Öğrenciler kendilerini yönetme alışkanlığı kazanmaktadırlar.

Eğitici kol etkinliklerinde grup çalışmalarına olduğu kadar ferdî faaliyetlere de yer verilir (Madde:8). Araştırmacı kişiliklerinin, kendini ispatlamanın bir yolu olduğu bilinci ile hareket ederek özgüven kazanırlar. Eğitsel kulüpler aynı zamanda öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesi ile girişimciliklerinin gelişmesi yönünde fayda sağlar.

Eğitici çalışmaların planlanıp düzenlenmesi ve yürütülmesi için belli bir süre ayrılır. Bu süre öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak ve değerlendirecek şekilde düzenlenir (Madde:9). Haftalık ders programında eğitici kol çalışmalarına ayrılan süre, bütün öğrenciler için aynı saate rastlatılır (Madde:10). Eğitici çalışmalar, ders saatlerinin dışında bir zamanda yapılmalıdır. Öğle arası ya da ders sonlarına sıkıştırılmamalıdır.

Eğitici kol çalışmalarının planlanması ve düzenlenmesi rehber öğretmenin gözetim ve denetiminde kol üyesi öğrenciler tarafından yapılır (MEB Yönetmelik, 1983, m:11).

Öğrenciler, okulda ve hayatta öğrendiklerini eğitici kulüp çalışmalarında uygulama olanağı bulabilirler.

Sosyal Etkinliklerin İlkeleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:6 da belirtildiği üzere; öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarında katılımcılık, planlılık, süreklilik, üretkenlik, gönüllülük ve iş birliği temel ilkedir. Bu ilkeler doğrultusunda;

- a)** İlköğretim ve orta öğretimde öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının, öğrencilerin gelişim seviyesine göre belirlenmesine,
- b)** Çevresine duyarlı ve liderlik özelliklerine sahip bireyler olarak yetişmelerine, ilgi ve istidatlarını geliştirmelerine,
- c)** Demokratik yurttaşlık bilincini geliştirebilecek eğitim uygulamalarının, hayatın tüm alanlarına yayılarak yapılacak çalışmaların okul içi ve okul dışı etkinlikleri içermesine,
- d)** Öğrencilerin toplumsal hayata, sorunların çözümüne, yerel düzeyde katılımına ve yöneltici projeler hazırlamaya özendirilmesine,
- e)** Her bireyin topluma katkı sağlayabileceği göz önüne alınarak tüm etkinliklerde geniş katılımın sağlanmasına,
- f)** Öğrencilerin yönlendirilmelerine ve kariyer gelişimlerinin desteklenmesine,
- g)** Sosyal etkinlik çalışmalarının planlanması ve yürütülmesinde öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkân ve şartlarının göz önünde tutulmasına,
- h)** Etkinliklerde verimi sağlamak için okul ve halk eğitim merkezlerinde oluşturulan öğrenci kulüpleri arasında ortak çalışmalar yapılmasına ve bunların imkânlarından yararlanılmasına,
- ı)** Çalışmaların daha çok ders dışı zamanları kapsayacak ve değerlendirecek şekilde planlanıp uygulanabilmesine,
- j)** Ders programlarının göz önünde bulundurularak desteklenmesine,
- k)** Yurt içinde veya yurt dışında bulunan okullardaki öğrenciler ile ortak çalışmalar yapmalarına,
- l)** Engelli öğrencilerin öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarına ilgi ve istekleri doğrultusunda etkin olarak katılabilmeleri için gerekli ortam ve şartların sağlanmasına,
- m)** Sosyal etkinlik çalışmalarının danışman öğretmenlerin gözetiminde kulüp üyesi öğrencilerle planlanıp yürütülmesine,

- n) Çalışmalarda resmî, özel sivil toplum kurum ve kuruluşlarıyla öğrenci ve veli iş birliğinin sağlanmasına,
- o) Sosyal etkinliklerle öğrencilerin estetik, etik ve duygusal yönden gelişmelerinin sağlanmasına özen gösterilir (MEB Yönetmelik, 2005, m:6).

2.8. Eğitsel Kulüplerin İşleyişi

Eğitsel faaliyetler ve kulüplerle ilgili amaç, kapsam, ilkeler, tanımlar ve uygulamaya ilişkin esaslar, resmi gazetede 13.01.2005 tarihli 25699 sayı, tebliğler dergisinde ise Şubat 2005 tarihli 2569 sayı ile yayınlanmış olan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde belirtilmiştir (MEB Yönetmelik, 2005; Koçinalı, 2008, s:18).

2.8.1. Eğitsel Kulüplerin Kurulması:

Öğretim yılı başladıktan ve sınıf temsilcileri seçildikten sonra, sınıf temsilcileri ile okul yönetici ve öğretmenlerinin katılacağı toplantıda; kurumun türüne, seviyesine, imkân ve şartlarına; çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi özellikleriyle öğrencilerin sınıf seviyesine göre, öğrenci kulüplerinden gerekli görülenlerine ya da öğrencilerin istekleri doğrultusunda farklı kulüplerin kurulmasına Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi'nde yer verilir (MEB Yönetmelik, 2005).

Bu kulüplerin dışında kulüpler kurulabileceği gibi, birbiri ile yakın ilişkili kulüpler birleştirilerek yeni kulüplerin kurulmasına da gidilebilir (MEB Yönetmelik, 2005).

Ders yılı içinde kurulması istenen öğrenci kulüplerine danışman öğretmenler ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda okul müdürünce görevlendirilir. Sene başında yapılan öğretmenler kurulunda hangi öğretmenin hangi kulüpte görevlendirileceği kararlaştırılır. Bu seçim yapılırken, gerektiğinde bir öğrenci kulübüne veya toplum hizmeti çalışmasına birden fazla öğretmen görevlendirilebileceği gibi, bir öğretmene birden fazla öğrenci kulübü veya toplum hizmeti çalışmasında da görev verilebilir (MEB Yönetmelik, 2005).

Ayrıca, kulüp ve toplum hizmeti kapsamındaki etkinliklerin verimli bir şekilde yürütülmesi için danışman öğretmenler, öğrenciler, gönüllü veliler ve diğer öğretmenlerle iş

birliği içinde çalışmaları koordine etmek amacı ile bir de Sosyal Etkinlikler Kurulu kurulur. Bu kurul, müdürün görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında danışman öğretmenlerin aralarından seçecekleri bir danışman ğretmen, kulüp temsilcilerinin aralarından seçecekleri üç öğrenci ile okul-aile birliğini temsil edecek iki veliden oluşur (MEB Yönetmelik, 2005).

2.8.2. Eğitsel Kulüplere ğrenci Seçimi:

Sınıf ğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenleri, belirlenen ğrenci kulüplerinin tanıtımını, amaçlarını, çalışma esaslarını, öğrencilere kulübü seçmeden önce açıklar. Öğrencilerin ilgi duydukları en az bir ğrenci kulübüne ye olmaları zorunludur. Aynı zamanda her öğrencinin, bir ğrenci kulübü yesi olmakla birlikte, isterse sınıf ğretmeni ve sınıf/şube rehber öğretmeninin bilgisinde diğer bir ğrenci kulübüne ve etkinliklerine de katılabilir (MEB Yönetmelik, 2005).

Sınıf ğretmeni ile sınıf/şube rehber öğretmenleri, sınıflarında oluşturulan ğrenci listesinin bir örneğini danışman öğretmene, bir örneğini de okul yönetimine verir. Danışman ğretmen ise kulübün ğrenci sayısını liste hâlinde belirler ve sosyal etkinlikler kuruluna bildirir (MEB Yönetmelik, 2005).

2.8.3. Eğitsel Kulüplerin alışma şekli:

Öğrenci kulübüyle ilgili işlerin planlanması ve yürütülmesi, danışman öğretmenin gözetiminde ders saatleri dışında öğrencilerce gerçekleştirilir. Eğitsel kulüplerde yapılan toplantılarda kendi iç tüzüğü oluşturulur, öğrencilerin içinden başkan, yönetim ve denetim için asil yedek üyeler gibi i tüzüğe göre ğrenci seçimleri yapılır (MEB Yönetmelik, 2005).

Eğitsel kulüp çalışmalarında sosyal etkinlik ya da proje yapılır. Bunlardan hangisinin yapılacağına öğrencilerle danışman öğretmenler birlikte karar verir. Sosyal etkinlik yapılmasına karar verilmişse Sosyal Etkinlikler Yıllık alışma Planı hazırlanır. Proje yapılması kararlaştırılmışsa Sosyal Etkinlikler Proje neri Formu hazırlanır. Çalışmaların projelendirilmesi hâlinde Sosyal Etkinlikler Proje neri Formu'nun yanı sıra, Sosyal Etkinlikler Proje Uygulama Takvimi de hazırlanır ve çalışmaların sonunda Sosyal Etkinlikler

Proje Sonuç Raporu düzenlenir. Tüm bu çalışmalar, sosyal etkinlikler kurulu ve okul müdürlüğünce onaylandıktan sonra uygulamaya konulur (MEB Yönetmelik, 2005).

Yönetici ve danışman öğretmenler, il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince veya Bakanlıkça sosyal etkinliklerin mevzuat ve uygulamaları ile ilgili olarak kurs ve seminerlerle yetiştirilirler (MEB Yönetmelik, 2005).

Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti ile ilgili projeler, çevrede bulunan kişi, resmî/özel kurum/kuruluşlar ile diğer sivil toplum kuruluşlarına önerilerek her türlü katkıları istenebilir. Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti ile ilgili örnek etkinlik çalışmaları; okul yönetiminin sorumluluğunda okul pano, gazete, dergilerinde; gerektiğinde ilgili birimlerin web sitelerinde yayımlanabilir. Ayrıca okul müdürlüğü ve il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün uygun bulunduğu yerlerde bu çalışmalar sergilenebilir. Sosyal etkinlik çalışmalarında üstün gayret gösteren öğrenciler; okul yönetimi, il/ilçe millî eğitim müdürlüğü, resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile diğer sivil toplum kuruluşlarınca ödüllendirilebilir. Ayrıca bilim, edebiyat, resim, müzik, drama, halk oyunları, spor, özel bilgi, beceri ve yetenek isteyen diğer alanlarda başarı gösterenlere Başarı Sertifikası verilir (MEB Yönetmelik, 2005).

Öğrenciler, danışman öğretmenleri gözetiminde sene başında hazırladıkları, formları ve süreleri ilgili yönetmelikçe belirlenmiş çalışmalar doğrultusunda proje hazırlar ya da sosyal etkinlik yapar. Bunlardan başka öğrenciler toplum hizmeti çalışmaları yapar (MEB Yönetmelik, 2005).

2.8.4. Toplum Hizmeti Çalışmaları:

Öğrencilerin, kendilerine, ailelerine, çevrelerine ve topluma duyarlı, gönüllü çalışma bilincine sahip sorun çözen ve çözüm üreten kişiler olması amacı ile toplum hizmeti çalışmalarına yer verilir. Bu çalışmalarda resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapılabilir. Bu şekilde çalışma becerileri gelişmiş bireyler olarak yetiştirmeleri sağlanır. Toplum hizmeti çalışmaları, öğrencilerin yaş ve bilgi seviyelerine uygun öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında, ayrı olarak veya bireysel olarak ya da grupla hazırlanacak çalışma planlarına ve projelere göre yaptırılır (MEB Yönetmelik, 2005).

Toplum hizmeti aşağıdaki etkinlikleri kapsar:

- Velilerin okulla iş birliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak,
- Okulu ve çevresinin güzelleştirilmesi, bakım ve onarımının yaptırılması yönünde çalışmalar yapmak,
- Kendi okulunun veya imkânları yetersiz diğer okulların kitap, araç-gereç ve ihtiyaçlarını gidermek için kampanyalar düzenlemek,
- Alt ve diğer sınıflardaki öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarına yardımcı olmak,
- Toplumda Türkçe'yi doğru, güzel, etkili kullanma bilincini geliştirme ve kitap okuma alışkanlığını kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmak,
- Çevreyi korumak, güzelleştirmek, parklar oluşturmak, tarihî ve kültürel değerlerimizi korumak ve yaşatmak için çalışmalarda bulunmak,
- Toplum kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- Trafik kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- Okul bahçesini, çevreyi, boş arazi ve alanları ağaçlandırmak, erozyonla mücadele etmek, yok olmaya yüz tutmuş bitki türlerini korumak ve yetiştirmek için çalışmalar yapmak,
- İhtiyaç sahibi insanlara yardımcı olmak,
- Çevrelerindeki yaşlı ve bakıma muhtaç insanlara günlük işlerinde yardımcı olmak,
- Huzur evlerinde ve çocuk yuvalarındaki insanların hayatlarını kolaylaştırıcı, onların toplumla kaynaşmalarını sağlayıcı çalışmalar yapmak,
- Kimsesiz, engelli ve sokakta yaşayan çocuklara yardımcı olmak,
- Sosyal hizmet amaçlı sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına destek sağlamaktır (MEB Yönetmelik, 2005).

Öğrenciler, orta öğretim kurumlarının hazırlık sınıfları dâhil tüm sınıflarında 15 saatten az olmamak üzere ders yılı başında yapılan öğretmenler kurulunca belirlenen toplum hizmeti çalışmalarına katılır (MEB Yönetmelik, 2005).

Öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında yapılacak toplum hizmeti çalışmaları da kulüp çalışmaları kapsamında hazırlanacak Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunda belirtilir, gerekli onaylar alındıktan sonra uygulamaya konur. Öğrenciler, bireysel olarak veya grup hâlinde yapacakları toplum hizmeti çalışmalarına, ilgili formları danışman öğretmenlerine onaylattıktan sonra başlarlar.

Projelerini tamamladıklarında Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporunu danışman öğretmene verirler (MEB Yönetmelik, 2005).

2.8.5. Sosyal Etkinlik Çalışmalarının Değerlendirilmesi:

Sosyal etkinlik çalışmalarının değerlendirilmesi hem öğrenci hem de öğretmene ilgili formlar doldurularak yapılır. Öğrenciler projelerini tamamladıklarında “Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporu”nu danışman öğretmene verir (MEB Yönetmelik, 2005).

Sosyal etkinliklerle ilgili olarak çalışmaların öğrenci tarafınca değerlendirilmesi için EK-7 formu öğrenci tarafından doldurulur. “Sosyal Etkinlikler Öğrenci Değerlendirme Formu” olarak adlandırılan bu formda, çalışmaların öğrenciye ne gibi faydalar sağladığı öğrencinin kendi görüşüne göre değerlendirilir. Öğrenci bu formdaki soruları cevaplandırarak sınıf öğretmeni, sınıf/şube rehber öğretmeni veya danışman öğretmene verir (MEB Yönetmelik, 2005).

Sosyal etkinliklere katılan öğrencinin değerlendirilmesi amacı ile de EK-8 formu düzenlenir. “Sosyal Etkinlikler Öğretmen Değerlendirme Formu” olarak adlandırılan bu formda ise, öğretmenin öğrenci hakkındaki gözlemleri ve kulüp çalışmalarındaki etkinliğine ilişkin görüşleri yansıtılır. Bu form öğrencinin danışmanlığını yapan sınıf öğretmeni, sınıf/şube rehber öğretmeni veya danışman öğretmen tarafından doldurulduktan sonra okul müdürüne teslim edilir. Bu değerlendirmenin sonucu öğrenci dosyasındaki ilgili bölüme işlenir (MEB Yönetmelik, 2005).

Öğrencilerin sosyal etkinlikler kapsamında yapacakları çalışmaları sonuçlandırıp sonuçlandırmadıkları, karnelerin Sosyal Etkinlik bölümüne "TAMAMLADI", "TAMAMLAMADI" şeklinde yazılarak gösterilir (MEB Yönetmelik, 2005).

2.8.6. Ders Dışı Etkinliklerin Değerlendirilmesi:

Ders dışı etkinliklerin değerlendirilmesi gereğini, öğrencileri, eleştirel düşünmeye alıştırmak, işlerin daha iyi yürütülmesini sağlamak, öğrenciyi demokratik yaşama alıştırmak maddeleriyle vurgulamıştır. Binbaşıoğlu (1991)'in Schorling'den naklettiğine göre; ders dışı etkinliklerin denetim ve değerlendirilmesinde şu ilkelere uyulmalıdır:

1. Rehber öğretmen, ders dışı etkinlik konusunda öğrenciler gibi ilgi duymalı ve onu iyice bilmelidir.
2. Ders dışı etkinlik –okulun diğer derslerindeki gibi- bir örgüt, denetim ve hedeflerindeki ilkelere uymalıdır.
3. Denetim, emredici değil, iş birliği havası içinde ve rehberlik niteliğinde yapılmalıdır.
4. Her etkinliğin, öğretmen ve öğrenci temsilcilerinden kurulu bir danışma kurulu olmalıdır. Önderlik ve sorumluluk, öğrenciler arasında paylaşılmalıdır.
5. Öğrencilerin başarıları okul tarafından değerlendirilmelidir. Bu amaçla rehber öğretmen, öğrenciler hakkında kayıtlar tutmalıdır.
6. Ders dışı etkinliğinin amacının ne olduğu herkes tarafından açıkça bilinmeli ve bu amaca yaklaşıp yaklaşmadığı zaman zaman denetlenmelidir” (Akt. Binbaşoğlu, 1991, s:248; Karşlı, 2006, s:43-44).

2.9. Sosyal Kulüpler İle İlgili Görevler

2.9.1. Okul Müdürünün Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere; müdür, eğitici kol çalışmalarının amaçlarına uygun olarak yürütülmesinden birinci derecede sorumludur. Müdür, gerekli gördüğü hallerde görevlendireceği müdür yardımcısına yetki ve sorumluluk verebilir (MEB Yönetmelik, 1983, m:27).Okul müdürünün eğitici çalışmalarla ilgili görevleri şunlardır:

- a) Öğretim yılı basında öğretmenler kurulunda o yıl için kurulacak eğitici kollarin belirlenmesini ve kollara yöneticilik edecek öğretmenlerin seçimini sağlamak,
- b) Özel yönetmeliği olanlar dışındaki eğitici kollarin iç yönetmeliğini ve yıllık çalışma programlarını onaylamak, uygulamaları izlemek ve denetlemek,
- c) Eğitici kol rehber öğretmenler kuruluna başkanlık etmek ya da başkanlık etmesi için görevlendireceği müdür yardımcısı veya rehberlik servisi görevlisine yetki vermek,
- d) Öğretim yılı sonunda eğitici kol rehber öğretmenlerinden gelen yıllık çalışma raporlarını incelemek, gelecek yıllar için tedbirler almak (MEB Yönetmelik, 1983, m:28).

2.9.2. Müdürün Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:14'te belirtildiği üzere; müdür, sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve verimli olarak yürütülmesinden sorumludur. Müdür, gerekli gördüğü durumlarda görevlendireceği müdür yardımcılarına veya öğretmenlere yazılı olarak yetki ve sorumluluk verebilir. Müdür;

- a) Velilere gerekli duyuruları yapar ve onları çalışmalara katılmaya teşvik eder.
- b) Okulun eğitim-öğretime açılışının 3 üncü haftasında öğrenci kulüp ve toplum hizmeti çalışmalarını başlatır.
- c) Danışman öğretmen ve gönüllü velilere rehberlik yapar, gerektiğinde yazışmaları koordine eder.
- d) Öğrenci kulübü çalışma planları ile proje önerilerini onaylar (MEB Yönetmelik, 2005, m:14).

2.9.3. Rehber Öğretmenler Kurulunun Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği Madde:29'da belirtildiği üzere; rehber öğretmenler kurulu biri ders yılı başında, diğeri ikinci yarıyıldan itibaren en az iki defa toplanır. Rehber öğretmenler kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Ders yılı başında yapacağı toplantıda eğitici kolların iç yönetmelikleriyle yıllık çalışma programlarının inceleyerek, uygun bulduklarını okul müdürünün onayına sunmak,
- b) Eğitici kolların yıllık çalışmaları ile ilgili olarak kollar arası yardımlaşmayı sağlamak,
- c) Son toplantısında okulun bir yıllık eğitici çalışmalarını gözden geçirerek, bu konudaki görüş ve tekliflerini okul müdürlüğüne sunmak (MEB Yönetmelik, 1983, m:29).

2.9.4. Rehber Öğretmenin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği Madde:30'da belirtildiği üzere; eğitici kol rehber öğretmenin görevleri şunlardır:

- a) Eğitici kol genel kurulunu toplamak,
- b) Genel kurulun çalışmalarını izlemek ve yönlendirmek,
- c) Yönetim kurulunun i yönetmelik ve yıllık çalışma programını hazırlamasına rehberlik etmek,
- d) Rehber ğretmenler kuruluna katılmak,
- e) Eğitici kolun yıllık çalışma programını yönetim kurulu ile birlikte hazırlayarak eğitici kol genel kurulundan geçirdikten sonra rehber öğretmenler kuruluna sunmak,
- f) Rehberi olduğu eğitici kolun i yönetmeliğinin uygulanmasını ve çalışma programında belirtilen faaliyetlerin yerine getirilmesini sağlamak,
- g) Eğitici kolla ilgili gelir ve gider hesapları ile dosya ve defterlerin düzenli tutulmasını sağlamak,
- h) Eğitici kolun yılsonu çalışma raporunu rehber öğretmenler kuruluna sunmak (MEB Yönetmelik, 1983, m:30).

Eğitici kollar, ders dışı etkinliklerinden bir bölümünü gerçekleştirmek için bir kol rehber öğretmeninin gözetiminde, doğrudan doğruya öğrencilerce yönetilir. Kol rehber ğretmeni, genel bir gözetim ve denetimle yetinir. İşleri, ğrenciler planlar ve yürütür. Eğitici kolların tür ve sayıları, başta öğrencilerin istekleri olmak üzere, çevrenin olanak ve koşulları göz önünde tutularak, ğretim yılı başında öğretmenler kurulunca belirlenir. Eğitici kolların, İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici alışmalar Yönetmeliği (1983)'nde belirlenen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulup çalıştırılmasından, eğitici kol rehber öğretmenleri sorumludur. Kol rehber ğretmeni, bir ya da birkaç eğitici kolun gözetiminden sorumlu olmak üzere öğretmenler kurulunca görevlendirilir ve okul müdürünün onayı ile görevini yürütmeye başlar. Gerekli görüldüğünde, bir eğitsel kol için birden çok ğretmen de görevlendirilebilir. Eğitici kol rehber ğretmeni, rehberlik ve psikolojik danışmada öğrencinin geleceğine yönelik kararlarda etkili olabilecek görevlilerden biridir (Bakırcıoğlu, 1988).

Eğitici kol rehber ğretmeni, yukarıda anılan yönetmelik gereğince şu görevleri yerine getirir: (Madde 30)

1. Sorumluluğunu üstlendiği eğitici kol genel kurulunu toplar; genel kurulun çalışmalarını izler; yönetim ve denetleme kurullarının seçilmesini sağlar.

2. Yönetim kurulunun, “kol iç yönetmeliği”ni ve “yıllık çalışma program taslağı” nı hazırlamasına rehberlik eder; bunlara, eğitici kol genel kurulunun, son biçimini vermesini sağlar. Son biçimini alan iç yönetmelik ile çalışma programını, eğitici kol rehber öğretmenler kuruluna sunar.
3. Biri ders yılı başında, öbürü ikinci yarıyıldan itibaren, yılda en az iki kez toplanan “eğitici kol rehber öğretmenler kurulu”na katılır. Bu kurulda, eğitici kolların iç yönetmelikleri ile yıllık çalışma programlarının incelenmesine ve uygun görülenlerin, okul müdürüne sunulması kararına katılır. Bu kurulda, kollar arası yardımlaşma yapılması doğrultusunda kararlar oluşturulmasına çalışır.
4. Rehberliğini yaptığı eğitici kolun çalışma programına alınan etkinliklerin, kolun iç yönetmeliğine göre gerçekleştirilmesine; eğitici kolla ilgili gelir-gider hesaplarının, defter ve dosyaların düzenli bir biçimde tutulmasına yardımcı olur.
5. Eğitici kol yönetim kurulunun, gelir-gider de içinde olmak üzere, gereken kararları almasına ve bu konuya ilişkin işlemleri yürütmesine rehberlik eder.
6. Denetleme kurulunun yılda en az iki kez, yönetim kurulu gelir-gider hesaplarını denetlemesini; yıllık denetleme raporunu, genel kurula sunmasını sağlar (Bakırcıoğlu, 1988, s:114-115).

Öğrenci sosyal kollarının tüm etkinlikleri belli bir plan dahilinde öğrencilerce yürütülür. Ancak, bu çalışmaların bireye ve okula istenilen katkıyı yapabilmesi için rehber öğretmenlerin öğrencilerine kolla ilgili çalışma şekil ve esaslarını sezdirmesi, kavratması gerekir. Rehber öğretmenin, kolun fonksiyonlarını yerine getirmesinde önemli bir yeri vardır. Rehber kişiler, ilgi duydukları ve yeterli oldukları kollarda görev almalıdırlar. Bunun ön çalışması yapılmalı, sene başı öğretmenler kurulu konuya yeteri kadar zaman ayırarak kollarda görev alacak rehber öğretmenleri belirlemelidir. Rehber öğretmenin belirlenmesi kadar önemli olan bir konu da, okulda oluşturulacak kolların tespit edilmesidir. Zorunlu kollar dışındakiler, öğretmenler kurulunca öğrenci, okul ve çevrenin ihtiyaçlarına göre kurulmalıdır. Bunun için ön bir araştırmanın yapılması ve konunun yönetim ve öğretmenler kurulunda tartışılarak karara bağlanması gerekmektedir (Kılbaş Köktaş, 2004; Özenci, 1997, s:50-51).

Rehber öğretmenler eğitsel kollar için seçim yaparken özellikle sınıflardaki sosyalleşmeyen, içine kapanık, arkadaşı olmayan, sorunlu öğrencileri eğitici kol çalışmalarına yönlendirmelidirler. Eğitici kol çalışmaları bu tür öğrencilerin topluma kazandırılmasında sağlamakta zorlanan öğrenciler eğitsel kol çalışmalarında aktif görevler aldıkça sınıfta daha az

sorun çıkaracaklardır (<http://www.egitim.gen.tr/site/arsiv/35-2/106-egitsel-kol-calismalarinin-sinifa-etkisi.html> 22.12.2011).

2.9.5. Sınıf Rehber Öğretmenin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2001 yılı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği Madde:51'de belirtildiği üzere; sınıf rehber öğretmeni aşağıdaki görevleri yapar:

- a) Okulun rehberlik ve psikolojik danışma programı çerçevesinde sınıfın yıllık çalışmalarını plânlar ve bu plânlamanın bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine verir.
  - b) Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer. Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütür.
  - c) Sınıftaki öğrencilerin öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasında, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisiyle iş birliği yapar.
  - d) Sınıfa yeni gelen Öğrencilerin gelişim dosyalarını rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile iş birliği içinde inceler, değerlendirir.
  - e) Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur.
  - f) Sınıfıyla ilgili çalışmalarını, ihtiyaç ve önerilerini belirten bir raporu ders yılı sonunda ilk hafta içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisine iletir.
  - g) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönlentilmeleri konusunda psikolojik danışmanla iş birliği yapar.
  - h) Okul müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.
- İlköğretimde 1'inci sınıftan 5'inci sınıfa kadar olan sınıfları okutan öğretmenler de bu görevleri kendi sınıflarında; üst sınıflardaki sınıf rehber öğretmenleri gibi, öğrencilerinin yaş, gelişim, eğitim durumları, bireysel özellikleri ve gereksinimleri doğrultusunda, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin eş güdümünde yürütürler (MEB Yönetmelik, 2001, m:51).

Sınıf rehber öğretmeni, ders öğretmenliği düzeyinde çalışan ortaokul, lise ve dengi okullarımızda, uzmanlığı gerektirmeyen rehberlik hizmetlerini yürütmekle görevli öğretmendir. Öğrencilerin eğitici kol çalışmalarına etkin bir biçimde katılmaları için önlemler alır (Sınıf Rehber Öğretmeni Görevleri, m:6; Bakırcıoğlu, 1988).

2.9.6. Sınıf Öğretmenleri İle Sınıf/Şube Rehber Öğretmenlerinin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:16'da belirtildiği üzere; sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerinin görevleri şunlardır;

- a) Öğretmenler, kurulca belirlenen kulüplerin amaçları ve çalışmaları hakkında öğrencileri bilgilendirir.
- b) Öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre belirlenen kulüplere göre üye olmalarını sağlar.
- c) Kulüplere öğrenci seçiminde danışman öğretmenle iş birliği yapar.
- d) Sınıflarda oluşturulan öğrenci listelerinin bir örneğini danışman öğretmene bir örneğini de okul yönetimine verir.
- e) Okulda ve çevrede yapabilecekleri toplum hizmetlerini öğrencilere tanıtır.
- f) Öğrencileri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda toplum hizmeti çalışmalarına yönlendirir. Bu çalışmalarda öğrencilere rehberlik ve danışmanlık yapar.
- g) Kulüp çalışmaları ve toplum hizmetleri ile ilgili projenin hazırlanmasında ve uygulanmasında öğrencilere rehberlik yapar.
- h) Projenin uygulama aşamalarında öğrenci velisiyle iş birliği içinde bulunur.
- i) Projenin uygulama aşamalarında çalışmaları izler, görülebilecek eksikliklerin giderilmesi için gerekli tedbirleri alır.
- j) Çalışmaların sonucunda projeyi değerlendirerek öğrenci değerlendirme formu ile sonucunu gizlilikle okul yönetimine bildirir (MEB Yönetmelik, 2005, m:16).

2.9.7. Danışman Öğretmenin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:15'te belirtildiği üzere; danışman öğretmen;

- a) Kulübün öğrenci sayısını liste hâlinde sosyal etkinlikler kuruluna bildirir.
- b) Çalışmalarda öğrencileri, yaratıcı ve özgün fikirler üretmeye teşvik eder.
- c) Çalışmaların genel gözetim ve rehberliğini sağlar.
- d) Çalışmaların seyrini takip ederek sonucu, sosyal etkinlikler kuruluna bildirir.
- e) Kulüp çalışmaları ile ilgili yazışmaları koordine eder.

- f) Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı, Sosyal Etkinlikler Proje Uygulama Takvimi, Sosyal Etkinlikler Öğrenci Değerlendirme Formu, Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formu ve Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporunun hazırlanmasına rehberlik eder.
- g) Yapılacak tüm çalışmalarda öğrencilerin duygu ve düşüncelerini etkilemeksizin yazım kuralları ve benzeri konularda yardımcı olur.
- h) Kulüpteki öğrenciler ile toplanır, onları yönlendirir ve yapılan çalışmalarını değerlendirir.
- ı) Okul müdürüne karşı sorumludur (MEB Yönetmelik, 2005, m:15).

2.9.8. Danışma Birimi:

Danışma (konsültasyon-müşavirlik) hizmetleri, psikolojik danışma hizmetleriyle karıştırılmamalıdır. Danışma hizmetleri denince; yönetici, öğretmen ve velilerin rehberlik ve psikolojik danışma anlayışlarının daha yeterli düzeye ulaştırılması ve okulun tüm olanaklarının rehberlik ve psikolojik danışma anlayışına uygun olarak kullanılması için verilmesi gerekli hizmetler anlaşılır. Eğitici kol çalışmalarına katkıda bulunur (Danışma Birimi, m:3; Bakırcıoğlu, 1988).

2.9.9. Eğitici Kol Genel Kurulunun Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği Madde:31'de belirtildiği üzere; eğitici kol genel kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Yönetim kurulu ile denetleme kurullarını seçmek,
- b) İç yönetmelik ve yıllık çalışma program taslaklarını incelemek ve son şeklini vermek,
- c) Yönetim kurulunun hazırladığı yılsonu faaliyet raporu ile denetleme kurulu raporunu incelemek ve değerlendirmek (MEB Yönetmelik, 1983, m:31).

2.9.10. Eğitici Kol Yönetim Kurulunun Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği Madde:32'de belirtildiği üzere; yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları, kolların özelliğine göre, iç yönetmeliklerde belirtilir. Eğitici kol yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Eğitici kol i yönetmelik taslağını hazırlamak,
- b) Eğitici kolun i yönetmelik taslağı hazırlanırken okulun adı, kolun adı, amacı, amaca ulaşmada yapılacak faaliyetler, kolun sorumlu olduğu kişi ve kurumlar, kolun i birliği yapacağı diğer eğitici kollar ve kurumlarla ilgili bilgilere yer vermek,
- c) Eğitici kolun yıllık çalışma program taslağını hazırlamak ve genel kurula sunmak,
- d) Rehber öğretmenin gözetiminde bütün gelir ve giderlerde dahil olmak üzere gereken kararları almak ve bu konudaki işlemleri yürütmek,
- e) Yıllık alışma raporunu hazırlayıp genel kurula sunmak (MEB Yönetmelik, 1983, m:32).

2.9.11. Denetleme Kurulunun Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici alışmalar Yönetmeliği Madde:33'te belirtildiği üzere; denetleme kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Yönetim kurulunun gelir ve gider hesaplarını yılda en az iki defa denetlemek,
- b) Hazırladığı yıllık denetleme raporunu genel kurula sunmak (MEB Yönetmelik, 1983, m:33).

2.9.12. Eğitici Kol Başkanları Kurulunun Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1983 yılı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici alışmalar Yönetmeliği Madde:34'te belirtildiği üzere;

Eğitici kol başkanları kurulu; müdürün veya görevli müdür yardımcısının başkanlığında ders yılı başında, ortasında ve sonunda olmak üzere yılda üç defa, okulun eğitici çalışmalarında koordinasyonu sağlamak üzere toplanır ve okulun eğitici kolları arasında is birliğini sağlar (MEB Yönetmelik, 1983, m:34).

2.9.13. Gönüllü Velinin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:17'de belirtildiği üzere; gönüllü veli;

- a) Proje önerilerinin hazırlanmasında ve proje uygulanması sırasında sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerine yardımcı olur.
  - b) Etkinliklerin, bireysel veya gruplar hâlinde yapılmasına katkı sağlar.
  - c) Okul dışı çalışmalarında öğrencilere yardımcı olur.
  - d) Gerektiğinde çalışmalara maddî destek sağlar.
- Ayrıca, "Gönüllü Veliler Hangi İşleri Yapabilir" de belirtilen işleri de yapabilirler (EK-9). (MEB Yönetmelik, 2005, m:17).

2.9.14. Öğrenci Kulübü Temsilcisinin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:18'de belirtildiği üzere; temsilci;

- a) Öğrencilerle birlikte yıllık çalışma planlarının hazırlanmasını sağlar ve onaylanması için danışman öğretmene verir.
- b) Yapılacak faaliyetlerle ilgili görev paylaşımını ve görev dağılımını danışman öğretmene bildirir.
- c) Yapılan çalışmalar hakkında danışman öğretmeni bilgilendirir.
- d) Kulüp üyelerinin belirli zamanlarda toplanmasını sağlar.
- e) Kulüp çalışmalarıyla ilgili yazışmaları yapar ve dosyalanmasını sağlar.
- f) Kulüp üyelerince yapılacak proje çalışmalarında koordineyi sağlar (MEB Yönetmelik, 2005, m:18).

2.9.15. Öğrencilerin Görevleri:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Madde:19'da belirtildiği üzere; öğrenciler;

- a) En az bir öğrenci kulübüne üye olur ve en az bir toplum hizmeti yapar.
- b) Toplantı ve çalışmalara düzenli olarak katılırlar.
- c) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Toplum hizmeti çalışmalarını düzenli olarak kaydeder ve danışman öğretmene her ayın sonunda imzalatır.

d) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Proje çalışmalarında yapacakları değişiklikleri, öncelikle danışman öğretmen olmak üzere sınıf öğretmeni ile sınıf/şube rehber öğretmenine bildirir.

e) Kendisi ile ilgili doldurması gereken formları zamanında danışman öğretmene verir.

f) Okul dışında yaptıkları etkinliklerde okulunu en iyi biçimde temsil etmeye çalışır (MEB Yönetmelik, 2005, m:19).

2.10. Okulda Eğitsel Etkinlikler

Okula boş zamanın değerlendirilmesi hususunda önemli görevler yüklenmiştir. Okul, bireyi sadece yaşamı kazanması için eğitmez, aynı zamanda onu yaşamaya hazırlar. Bireye yaşamasını öğretmesinin yollarından birisi de boş zaman eğitimidir. Bireyin boş zamanını kullanmasında gereksinim duyduğu bütün beceriler ve doyum sağlayıcı heyecansal tutumları vermek için en uygun yer okuldur (Tezcan, 1994, s:78).

Ders dışı faaliyetler, klasik öğretim programlarıyla ve pasif öğretim metotlarıyla çalışan okullarda; derslerin ve dersler arasında kalmış eksikliklerin tamamlanmasında önemli bir eksikliğin giderilmesini sağlar. Bu faaliyetler, akademik, pratik ve hayati değeri olan teşkilatlandırılmış öğrenci faaliyetleridir (Aytuna, 1963, s:156; Akt. Özenci, 1997, s:45).

Okullarda örgün öğrenim programları içinde yer alan eğitsel kol etkinlikleri öğrencinin toplumsallaşması ve kişilik gelişimine sağlayacağı katkısı açısından önemlidir. Genel olan bu katkının yanı sıra daha özeldir eğitsel kol etkinlikleri, öğrenciye Demokrasi ve İnsan Haklarının Öğretilmesi ve Davranışa Geçirilmesi açısından çok daha önemli hale gelmektedir. Demokrasi ile genel olarak insan hakları ve özel olarak da insan hakları eğitimi, birbirinin önkoşulunu oluşturur; birbirinin gerçekten varlığı ötekine bağlıdır. İnsan hakları eğitimi; demokrasiyi yerleştirmenin, korumanın ve yaşatmanın önkoşuludur (Kılbaş Köktaş, 2004).

Okullardaki eğitsel etkinlikler kadar okul dışındaki eğitsel ve rekreasyon etkinlikleri de öğrencinin gelecek yaşamındaki sorumluluklarını ve başkaları ile çalışma deneyimini erken yaşta öğrenciye öğreten ve bundan gelecekteki toplumsal yaşantıları için yarar sağlama olanağı veren etkinliklerdir (Kılbaş Köktaş, 2004). Grup çalışmalarının bu yönde etkileri büyüktür.

Okulun başlıca sorumluluğu, her öğrenciye geleceği için sağlıklı bir akademik eğitim sağlamaktır. Aynı zamanda eğitimciler, toplumsal sorumluluğu olan bireyler de yetiştirmek zorundadır. Kişinin akademik başarısı aldığı notlarla ölçülebilir fakat bireyin bir bütün olarak gelişimi o kadar kolay değerlendirilemez. Bireyin eğitiminin bu özelliği, sadece sınıf duvarları arasında değil tüm okul deneyimi ile oluşturulabilir. Bir eğitim kurumunun amacı, öğrencilere sağlıklı bir akademik eğitim sağlarken aynı zamanda onların anlamlı bir şekilde bireysel ilgilerini izleyebilecekleri bir ortam oluşturmak olmalıdır. Okulda sosyal kulüplerin olması, ortak ilgileri olan öğrencilerin gruplar oluşturmasına neden olur (Bradley, 2004, s:7; Akt. Eroğlu, 2008, s:10).

İlköğretim ve ortaöğretim okullarımızda derslerin yanı sıra, eğitici çalışmalara yer verilmekte ve bu çalışmalar, eğitici kollar aracılığı ile yürütülmektedir. Öğrencilerin kişisel-toplumsal gelişimlerinin sağlanmasında eğitici kol çalışmalarının önemli bir yeri vardır. Derslerin genelde zorunlu yanlarının bulunmasına karşılık, eğitici kol çalışmaları isteğe bağlıdır. Öğrenci, istese de istemese de okulda okutulan belli dersleri izlemek ve bunlardan en az, sınıfını geçecek kadar başarı göstermek zorundadır. Oysa her öğrencinin gelişmesi için zorunlu olarak öğrenmesi gereken ders konularının yanında; ilgi duyduğu, hoşlandığı konularla uğraşabilmesi gereklidir. Eğitici kollar, işte bu gereksinimi karşılamak üzere okullarda, ilgileri ortak, istekli öğrencilerce oluşturulması gereken kuruluşlardır (Bakırcıoğlu, 1988).

Eğitsel kollar olarak ders dışı etkinlikler, eğitimin amaçlarına uygun, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda kişiliklerini geliştirmek ve toplumsallaşmalarını sağlamak üzere, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenlerin rehberliği altında yapılan planlı, programlı, düzenli çalışmalardır. Bu çalışmaların demokrasi ve insan hakları eğitimine ağırlık verecek biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitsel etkinliklere başkalarıyla katılım bireylerin soyutlanmışlık duygusunu yenmelerine ve kendi biriciklikleriyle özdeşleşmelerine yardım eder. Bu nedenle ergenin okulda eğitsel etkinliklere katılımı onun sürekli iyi oluşunun kanıtıdır denilebilir (Kılbaş Köktaş, 2004). Okullardaki ders dışı etkinliklerin, öğrencilerin kişiliklerinin geliştirilmesinde de olumlu birçok etkileri olduğu görülmektedir.

2.11. Demografik Değişkenlerle Eğitsel Kulüpler Arasındaki İlişki

Ders dışı etkinlikler, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini genişlettiği ve doyurduğu gibi, onların iyi bir yurttaşlık eğitimi kazanmalarına da yardım eder. Ders dışı etkinlikler çok çeşitli olabilir. Bunları cinsiyete, yaşlara, uygulandığı yerlere, hatta mevsimlere göre sınıflandırabileceğimiz gibi, toplantılar, sporlar, yayınlar, müzik çalışmaları, temsiller, geziler ve öğrenci örgütü olarak da sınıflandırabiliriz (Binbaşıoğlu, 1986, s:28-29).

Öğrenimin çeşitli evrelerinde elde edilen hedeflerle tutarlı öğrenmeler, bireyler arasında gittikçe artan farklar olduğunu göstermektedir. Öğrenme bakımından bireysel ayrılıkların açıklanmasında ve farklı kişilere okul ve toplumca tanınan farklı ileri öğrenim olanaklarının sunulmasında öğrenciler arasındaki bu tür ayrılıklar kullanılmalıdır (Balcı, 2008).

Her birey yeni ve zor bir bilgiyi öğrenmeye hazırlanırken, öğrenirken ve hatırlarken farklı ve kendine özgü yollar kullanır. Öğrenme stilleri olarak da adlandırılan bu yollar öğrenme türleridir. İnsanın doğuştan gelen ve karakteristik özelliği olan bu öğrenme türleri yaparak öğrenme, izleyerek öğrenme, düşünerek öğrenme, hissederek öğrenme olarak dört grupta toplanır (Öğrenme Stilleri, 2008). Eğitsel kulüplerde, sosyal etkinliklere katılan öğrenciler kendi kişisel yapısına uygun olan öğrenme stilini, kendi tercihi ile farkında olarak ya da olmadan seçecektir. Ders havasından uzak ve öğrencilerin kendi inisiyatifindeki bir çalışmada, öğrenci grup içerisinde sosyalleştiği gibi, kişisel çalışmalarında da kendine özgü öğrenme yolları belirleme şansı bulacaktır (Koçinalı, 2008, s: 4).

Doğuştan gelen özellikler olan öğrenme stillerinin yanı sıra, öğrencinin cinsiyeti, yaşı, öğrenim gördüğü eğitim ortamı, daha önce benzeri çalışmalar yapmış olması da öğrenmeyi etkileyebilir (Koçinalı, 2008, s:25). Eğitsel kulüpler de aynı zamanda birer öğrenme faaliyetleri olduğundan araştırmanın devamında eğitsel kulüplerle demografik değişkenler arasındaki ilişkilere kısaca değinilecektir.

2.11.1. Eğitsel Kulüpler ve Cinsiyet:

Cinsiyet ile öğrenme arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılmış çalışmalardan biri, kadınların bilimle ilgili mesleklere yönelimine ilişkin olmuştur. Bilimle ilgili mesleklere sahip

kadınların sayısının düşük olması gittikçe artar bir biçimde göze çarpmaya başlamıştır. Bu yüzden araştırmacılar önce kız ve erkek öğrencilerin fen bilimleri alanında öğrenci başarısında farklılıklar olduğunu, başarı oranının erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre bariz bir şekilde daha yüksek olduğunu göstermiştir (Friedler ve Tamir, 1990). Ancak öğrencilerin öğrenme tiplerinde cinsiyetlerine göre belirgin bir değişme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, çocuklara “bunu erkekler daha iyi yapar”, “bu kızların işi” gibi cinsiyet belirgenlerinin işlendiği direktiflerden kaçınmalıdır (Erginer, 2004).

Araştırmalardan da anlaşılacağı üzere cinsiyet, öğrenme stilini etkilememekle birlikte toplumsal baskı ve biyolojik farklılıklar öğrencilerin cinsiyetlerine göre meslek belirlemelerine sebep olabilmektedir. Eğitsel kulüplerde demokratik bir ortamda yapılan çalışmalar öğrenciye fırsat eşitliği ve kendini ifade edebilme şansı tanıyacağından, bu farklılıkları ortadan kaldıracaktır. Örneğin Havacılık Kulübü gibi bir kulüpte etkinliklere katılan bir kız öğrenci, erkeklerin çoğunlukta olduğu bu alanı tanıyarak ileride bu alanla ilgili bir meslekte çalışıp çalışmayacağı kararını verebilir. Bu da eğitimde fırsat eşitliğine katkı sağlayacaktır (Koçinalı, 2008, s:25).

2.11.2. Eğitsel Kulüpler ve Yaş:

Olgunlaşmayı, duyuşsal özellikleri, bireyin konu ile ilgili ön öğrenmelerini ve bireyin genel sağlık durumunu kapsayan hazır bulunuşluk aynı zamanda öğrencinin zihnen, sosyal ve bedenen, öğrenmeye hazır dönemde olmasıdır (Aydoğuş, 2008). Bu hazır bulunuşluklarından yola çıkarak öğrenciler birbirlerine benzer yönleri ile bir araya getirilirler. Topluca yapılacak öğretimi kolaylaştırmak amacı ile yapılan bu sınıflandırmalardan elde edilen kümeye sınıf denir (Başaran, 2006).

Derslerde sınıflara ayrılan öğrenciler sadece kendi yaşları ile öğrenim görme şansına sahip olmaktadır. Herhangi bir sebeple bir ya da iki yaş farklı öğrenciler de aynı sınıfta bulunabilmektedir, ancak bunlar istisnadır. Eğitsel kulüplerde ise, sınıflandırma sadece o kulübü seçen öğrencilere göre yapılmaktadır. Dolayısı ile farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin bir arada bulunarak çalışmalarını mümkündür. Bu şekilde öğrenciler kendilerinden büyüklerle çalışarak onların bilgi ve deneyimlerinden faydalanabilecek, küçükleri ile de bildiklerini paylaşma imkânı bulabileceklerdir (Koçinalı, 2008, s:26). Böylece farklı yaş grubundaki öğrenciler sevgi ve saygı ortamında çalışmayı öğrenmiş olacaklardır.

2.11.3. Eğitsel Kulüpler ve Öğrencinin Öğrenim Gördüğü Bölüm:

Sadece mesleğin icrası ile ilgili bilgi, beceri ve rollerin kazandırılması ile sınırlı olmayan “mesleki sosyalleşme”, meslekten kaynaklanan ve hayatın her alanını ilgilendiren, hayatın her alanını kuşatan norm ve değerlerin kazandırılması, meslek etrafında görüntülenen bir meslek alt kültürünün oluşturulmasıdır (Pavalko, 1971). Bireyin sahip olduğu meslek onun toplumsal statüsünü belirlediği gibi, mesleğine ait bir kültür de kazandırmaktadır (Akt. Koçinalı, 2008, s:26).

Bireye toplumda değer katan ve ona aynı zamanda bir kimlik kazandıran meslek iki kısımda incelenebilir. Bunlar “kariyer meslek” ve “iş meslek” olarak sınıflandırabiliriz. Kariyer meslek, sahibine sadece geçimini sağlayan bir vasıta olmayıp, kişinin hayatının bütün yönlerini etkilemekte, onu şekillendiren bir dünya görüşü, bir yaşam tarzı sunmakta ve insan ömrünün belirli bir kısmı ile sınırlı olmayıp, tamamını kapsamaktadır. Bunun yanı sıra, bilgi ve becerilerin yanında o mesleğin gerektirdiği değerlerin ve normların da benimsenmesi, o meslek ekseninde oluşan ve meslek mensupları arasında dayanışma duygusuna yol açan “meslek alt-kültürü” nün de paylaşılması gerekir (Dikeçligil vd., 1998).

Bu bağlamda “kariyer meslek”te bir mesleğin icrası ile ilgili günlük çalışma rutini boyutunu aşan; serbest zamanların dahi meslek ekseninde organize edilerek değerlendirildiği söylenebilir. Bunun en iyi göstergesi “kariyer mesleklerde” çalışma dışı zamanın ağırlıklı olarak meslekten arkadaşlarla paylaşılmasıdır (Pavalko, 1971; Akt. Koçinalı, 2008, s:26-27).

Bireyin sahip olduğu mesleği ve bu meslek grubu çalışanlarına bağlı olarak bir kültür kazandığı muhakkaktır. Çalışma ortamındaki fiziki durum, çalışma saatleri, muhatap olunan kişi ve kurumlar, çalışma arkadaşlarının cinsiyeti, yaş ve sosyolojik durumları vb. gibi etkenler bireyin kültürünü etkileyecektir. Meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler için de aynı durum söz konusudur. Öğrenim gördüğü bölümdeki arkadaşlarının cinsiyeti, aile durumu, yetiştiği çevre, bölümüne bağlı olarak eğitim gördüğü işlikler öğrencinin bir meslek kültürü edinmeye başlamasında etkili olacaktır. Bu kültüre bağlı olarak, öğrencinin eğitsel kulüp tercihi ve eğitsel kulüplere bakışı da şekillenecektir. (Koçinalı, 2008, s:27).

2.11.4. Öğrencinin Daha Önce Katıldığı Ders Dışı Faaliyetlerin Eğitsel Kulüplere Etkisi:

Ders dışı faaliyetlerde bulunma bir sosyalleşme sürecidir. Sosyalleşme ise insanın içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması, toplumla bütünleşmesi ya da özdeşleşmesidir. Doğuştan psikolojik bir varlık olan insan, yaşadıkça sosyal bir varlık haline gelir. İşte sosyalleşme, insanın psikolojik varlıktan sosyal varlığa doğru geçişini meydana getiren bir dizi süreçler toplamıdır. İnsanı “ben” olarak düşünürsek, bunun “biz” olan topluluk haline getirmek sosyalleşmedir. Bu açıklama çerçevesinde sosyalleşmenin değişik birtakım tanımları verilebilir;

- Bireyin belirli bir grup veya topluluğa katılarak, o grubun yaşama tarzını öğrenmesidir.
- Bireylerin kendi aralarında, ferdin grupla, grupların kendi aralarındaki ilişkiler ve etkileşimi sırasında bazı davranış kalıplarının öğrenilmesidir.
- Toplumun değerlerini, normlarını, beklentilerini önce öğrenip daha sonra kişiliğinin bir parçası haline getiren bireylerin, topluma mal olması sürecidir.
- Sosyalleşme çocuğun ve gencin belirli amaçlar doğrultusunda, bazen serbestçe, bazen de plânlı ve programlı bir şekilde eğitilmesidir (Derviş, 2008).

Öğrenci için, ders saatleri dışında dinlenmek için ayracağı zaman diliminde yapacağı faaliyetler son derece önemlidir. Bu faaliyetlerde dikkat dağılmamalı, çalışma yerinden fazla uzaklaşmamalıdır. Bir öğrenci için okul saati dışında iki saatlik dinlenme süresi uygun görülmektedir. Bu saatleri, sohbet, dinlendirici okuma, resim, müzik, spor ve koleksiyon çalışmalarının biri ya da birkaçı ile doldurabileceği gibi sosyal faaliyetlerle de geçirebilir (Çelik, 2008).

Öğrencinin daha önce bir sosyal faaliyete katılmış olması onun kulüp içerisindeki kaynaşmasını çabuklaştıracaktır. Sosyalleşmeye ilk adımı daha önce atmış öğrenci, katıldığı gruptaki yeni çalışma arkadaşlarına önderlik edebilecektir (Koçinalı, 2008, s:28). Bununla beraber ders zamanları dışında, sosyal faaliyetlerle zamanını değerlendirme konusunda daha bilinçli olarak hareket edecektir.

2.12. Eğitici Öğrenci Sosyal Kol Çalışmaları ve Faydaları

Eğitici çalışmalar, ders dışı etkinlikler olmakla beraber, çalışma alanları, hedefleri saptanmış, genel ve özel olarak da bazı kolların oluşumu yönetmelikle belirlenmiş bir faaliyetler bütünüdür. Eğitici çalışmaların özünü öğrenci kol etkinlikleri teşkil eder. Öğrencinin sınıfta kalıp geçmesini etkilemeyen bu etkinlikler, çocuğun sosyo-psikolojik gelişiminin en üst seviyeye çıkmasını hedeflemektedir (Özenci, 1997, s:47).

Eğitsel etkinliklerde öğrenciyi etkileyen durumlar şöyledir;

1. Öğrencinin farklı gereksinim ve ilgileri.
2. Öğrencinin katılıma ilişkin istekliliği.
3. Sunulan etkinliklerin dağılımı.
4. Yörede özellikle kullanılabilir olanaklar (Kılbaş Köktaş, 2004).

Maddi ve entelektüel gelişimi sağlayan eğitsel rekreasyon etkinlikleri genç insanların sanat ve kültür, bilim ve teknoloji gelişimlerine etkin katılımlarını ve yaratıcılıklarını geliştirmelerini cesaretlendirir. Eğitsel etkinliklere katılım öğrencinin kişilik gelişiminin tüm yönlerini dikkate alır. Çocuklar bu etkinlik ortamlarında toplumsal yaşamda etkin ve bağımsız bir rol edinmeleri, toplumsal yaşama katılmaya ve bilgilerini pratik etkinliklerle geliştirmeye ve uygulama olanağı veren oyunlara katılma şansına sahiptirler. Böylece öğrenciler yaşamı ve rekreasyon etkinliklerini özgürce planlama alışkanlığı ve yeteneğini geliştirirken, bir yandan da olumlu ilgilerini açığa çıkartabilir ve yararlı toplumsal deneyimleri de kazanabilirler. Her bir öğrencinin kişiliğinin tüm yönlerini kendi toplumsal çevresinde geliştirmeyi amaçlayan eğitsel etkinliklerden beklenenler şunlardır;

1. Yerel gelenek, biçim ve alışkanlıkları korumak,
2. Öğrencilerin bilim ve teknolojiye ilgilerini çekmek,
3. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımı cesaretlendirmek,
4. Doğal çevrelerini değerlendirerek gençlere spor ve turizm olanakları sağlamak (Unesco, 1988; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Eğitsel kollar, öğrenci topluluklarıdır, eğitsel kol çalışmaları öğrenciyi özgürleştirerek, toplumun örgütlü ve etkin bir bireyi haline getirir (Çınar, 2002, s:3). Eğitici kol çalışmalarının faydaları:

1. Okulda yapılan ders dışı etkinlikler, öğrencilerin gelişmelerini sağlamak ve davranışlarında istenilen yönde değişiklikler meydana getirmek üzere planlanır ve yapılır.
2. Ders dışı etkinlikler öğrencilerin ilgi ve eğitsel gereksinimlerini karşılayarak kişilerin gelişmesine yardım eder.
3. Öğrencide sorumluluk duygusunu geliştirir.
4. Demokratik yaşama uyumu kolaylaştırır (<http://web.inonu.edu.tr/~ikram/egitkol.htm> 22.12.2011).

Sınıf yönetimi, sınıf yaşamının uygun şekilde yönetilmesi anlamına gelmektedir. Kaliteli bir eğitim yönetimi için kaliteli bir sınıf yönetimi şarttır. Kaliteli bir sınıf yönetimi, öğrencilerin katılımının büyük ölçüde sağlaması, iyi bir çevre oluşturulması, zamanın ve sınıftaki kaynakların, öğrencilerin iyi yönetilmesiyle oluşur (Başar, 1999, s:13). Eğitsel kol çalışmalarını sınıf yönetimi açısından değerlendirilecek olursa, öğrencinin katılımını sağlamakla kaliteli bir sınıf yönetimi ortamı oluşturduğu görülür. Kaliteli sınıf oluşturulmasında eğitsel kulüplerin katkısı çok fazladır. Eğitici kulüpler, demokratik bir yapıya sahiptir. Başkan ve yönetim kurulu üyeler tarafından seçilir. Bir içtüzükleri, çalışma programları vardır. Öğrenciler eğitici kulüp faaliyetleri içerisinde çeşitli roller kazanır ve görevler alır (Çınar, 2002). Böylece okulda, eğitici kulüp içerisinde ve demokratik bir yapıda, seçme seçilme ve karar vermede söz hakkına sahip olma imkânı bulan bir öğrenci, toplum içerisinde demokrasiyi özümseyecek, demokrat bir vatandaş kimliği kazanacaktır. Sınıf yönetiminin en önemli işlevi, öğrencilere sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri, güvenli bir öğrenme ortamı sağlamaktır. Eğitici kol çalışmaları öğrencinin özgürce hareket etmesini sağlayarak sözü edilen güvenli ortamı oluşturmaktadır. Kendini özgürce ifade eden birey kendini geliştirecek ileriki hayatında da topluma faydalı olabilecek davranışlar kazanacaktır.

Öğrenci sosyal kol etkinlikleri, çeşitli nedenlerle kendilerini tanımayan, ifade edemeyen öğrencilere not korkusu ve diğer geleneksel ders işleme yöntemlerinden kaynaklanan olumsuzlukları bünyesinde taşımadığından, zengin tecrübeler edinmelerine fırsatlar verir (Kılbaş Köktaş, 2004; Özenci, 1997, s:51).

Çocuğu notla değerlendirmeyen, onun ilgi, kabiliyet ve istidatlarına uygun programlar sunan ders dışı etkinlikler, bireyin okula olan uyumsuzluğunun giderilmesinde, enerjisinin olumlu yönde sarf edilmesiyle haz almasına olanak sağlar (Özenci, 1997, s:45).

Eğitsel kol çalışmaları öğrencilerin birçok ruhsal gereksinimlerini karşılamaktadır. Öğrenciler kendilerini yönetme alışkanlığı kazanmaktadırlar, köksel değerler geliştirebilmektedirler. Öğrenciler derste öğrendiklerini eğitici kol çalışmalarında uygulama olanağı bula bilmektedirler. Öğrencilerin birlikte çalışma, iletişim, öğrenme, araştırma yeterlilikleri, eğitsel kol çalışmalarıyla daha iyi gelişebilmektedir (Başaran, 1983, s:175). Ders dışı eğitim faaliyetleri, çocukların ruh sağlıklarını da büyük ölçüde etkilemektedir. Kendi iradesiyle faaliyetlere katılanlar, işi başarmak için belli bir çabanın içine girmektedirler. Kendilerini ifade edebilme ve bir işi yapmaktan mutluluk duymakta, gerek bireysel gerekse grup olarak başarıyı tatmaktadırlar. Bu konuda Sidney K. Smith 300 öğrenci üzerinde yapmış olduğu incelemede; ruh sağlığı bozuk öğrencilerin 2/3'ünün hiçbir ders dışı etkinliğe katılmadığını saptamıştır (Baymur, 1959, s:94; Akt. Özenci, 1997, s:46).

Aynı zamanda eğitsel kollar birer öğrenci grubudur (Çınar, 2002, s:10). Dolayısıyla öğrencileri grupla çalışmayı yani paylaşımı öğrenirler. Grupla çalışmak öğrencilere aynı zamanda kendine ve başkalarına güvenmeyi ve sorumluluk duygusunu da öğretir.

Eğitsel kollarda öğrenciler seçtikleri yönetim kurulu ile eğitsel kol içtüzüğüne uygun çalışmalar yaparlar. Bu çalışmalar öğrencilere yeteneklerini geliştirme, planlı çalışabilme becerisi, boş zamanlarını yararlı kullanabilme ve kendini ifade edebilme gibi yetenekler kazandırır. Görüldüğü gibi eğitsel kollar öğrencilerin kendilerini ifade edip, sosyalleştikleri çeşitli beceriler kazandıkları güvenli ve demokratik ortamlardır. Uzun vadede düşünülecek olursa öğrenciyi hayata hazırladığı ve gelişimine olumlu etkilerde bulunduğu için eğitsel kollar oldukça önemlidir. Bunun için okul yönetiminin ve rehber öğretmenlerin eğitsel kol çalışmalarını önemsemeleri gerekir. Öğrencinin sosyal gelişimi için oldukça gerekli olan eğitsel kol çalışmalarının istenilen biçimde uygulanması oldukça önemlidir. Oysa okullarımızda eğitsel kol çalışmalarına gerektiği kadar önem verilmediğini bu derslerin çoğu kez formalite gereği yapıldığını görülmektedir (<http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/35-2/106-egitsel-kol-calismalarinin-sinifa-etkisi.html> 22.12.2011).

Grup üyesi öğrencilerin güçlü ya da zayıf olmalarına bakmaksızın, her birisinin yetenek ve beklentilerini ortaya koyarak kendilerini gerçekleştirmesine ortam hazırlar. Kişiliklerin, kendilerini benimseyen ve kendileri tarafından benimsenen gruplar içinde gelişeceğine olan inancı ile öğrencilerin demokratik ve eşit haklara sahip olarak davranmalarını ister. Öğrencilerin gerek kendisiyle gerekse birbirleriyle iyi ilişkiler içinde çalışmalarını sağlarken ve onları çalışmaya yönlendirirken güdüleme yerine kişilerarası etkileşim yolunu seçer. Temel katkısı, öğrenciyi yoğun bir toplumsal etkileşim içine sokabilmek olan ve daha çok grup çalışmalarının tercih edildiği eğitsel etkinlikler, öğrencide grup duygusunu geliştirmek ve birlikte çalışma ve başarıma anlayışı kazandırmak esasına dayalıdır. Eğitsel etkinlikler açısından öğretmenin rolü alışlagelmiş biçiminden çıkmak ve bir grup çalıştırıcısı olmak zorundadır. Öğretmen, grubun ereklerinin ve çalışma biçimlerinin saptanmasında gruba yardımcı olur (Kılbaş Köktaş, 2004).

Eğitici kol etkinlikleri, genellikle gruba yapılan etkinliklerdir. Bu çalışmalarla çocuk, bir gruba ait olma ihtiyacını doyurur. Bireyin kendine olan özgüveni güçlenir. Takdir edilme, beğenilme, onaylanma ve tasvip görme gereksinimleri karşılanır. Çalışmalar; sıkılgan ve içe dönük çocukların daha etkili ve dışa yönelik davranış ve hüneler kazanmalarına yardım eder. Kol etkinlikleri, çocuğun yeni bilgi alanlarını bulmalarına, meslek ilgileri geliştirmelerine yardım eden imkânlar sağlar. Arkadaşları, öğretmenleri ve çevresiyle daha uyumlu iletişim kurmasına, derslerde kazandığı bilgi, becerileri uygulamaya koymasına yardım edici ortamlar yaratır. Okulda disiplin sorunlarının en az düzeye inmesine katkı sağlar. Bir işi birlikte, iş bölümü ve iş birliği içinde yapmanın hazzı birlikte yaşanır. Kol çalışmaları yoluyla çocuklar, resim, müzik ve sanatın diğer alanlarıyla kendilerini ifade etmenin mutluluğunu yaşarlar. Gizli kalmış yeteneklerin ortaya çıkması sağlanır. Okulun eğitim programını zenginleştirir. Çevreyle olan sorunların çözümünde, okul-aile-çevre ilişkilerinde kol çalışmaları etkin bir role sahiptir (Tan, 1992, s:236-237).

Okuldaki öğrenci sosyal kolları, öğrencinin ilgilerini ve yeteneklerini geliştirici bir mahiyette örgütlenirse; yani birey kendi isteği ile bir kolda görev alırsa, bu onun işe canla sarılmasına ve kendini kanıtlamasına giden yolun önünü açacaktır. Kolun yönetim ve çalışma organlarını bizzat öğrencilerin seçmesi, küçük bireylerde demokratik davranışların güçlenmesini sağlayacaktır. Kolun yapacağı çalışmaların önceden, görevli öğrencilerce tartışılarak planlanması ve etkinliklerin planlamaya uygun yürütülmesi de, çocukta planlı ve disiplinli çalışmanın alışkanlığını edinmesine olanaklar sağlayacaktır. Yapılan görev

bölümüne uygun çalışmalarla, birlikte ve bireysel çalışma yolları benimsenecek, başarı üyelerce paylaşılacaktır. Bireysel ve birlikte başarmanın hazzı grupça paylaşılacak, bu da bireyin kendine olan özgüveni ve saygısını en üst seviyeye çıkarmış olacaktır (Özenci, 1997, s:49).

Eğitsel kol çalışmaları gerektiği şekilde yapılırsa, kendilerini tanıyan, yeteneklerini geliştirebilen ve bu yetenekleri toplum yararına kullanabilen, planlı çalışma alışkanlığı kazanabilen, kendine güvenen, boş zamanlarını doğru değerlendirmeyi öğrenen, ilişkilerinde ölçülü, saygılı ve hoşgörülü davranabilen, grupla çalışabilen ve sorumluluk duygusuna sahip, yerd girişimde bulunabilen öğrenciler yetişecektir. Boş zamanlarını nasıl kullanacaklarını bilen, kendine güvenen sorumluluk sahibi, sosyalleşmiş öğrencilerin oluşturacağı sınıf şüphesiz ki daha az sorun çıkan, paylaşımların yüksek olduğu, öğrencilerin birbirlerine ve öğretmene karşı hoşgörüle yaklaştığı bir ortam olacaktır. Kendinin ve etrafında olup bitenlerin bilincinde olan bir öğrenci sınıfa uyum sağlamakta da zorlanmayacaktır. Sınıf yönetimi açısından düşünüldüğünde, eğitsel kollar bireylerin sağlıklı gelişmesine yardımcı olmaktadır. Sağlıklı gelişim birey sınıfa uyum sağlamakta daha az zorlanır ayrıca demokratik yaşama daha kolay uyum sağlar (<http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/35-2/106-egitsel-kol-calismalarinin-sinifa-etkisi.html> 22.12.2011).

Her şeyden önce öğrenci kol çalışmalarıyla ders programları arasında dengenin sağlanması ve korunması gerekmektedir. Birine aşırı önem vermek, ötekini ihmal etmek, okulda problem yaratacaktır. Öğretimin diğer yönlerinde olduğu gibi, eğitsel kol etkinliklerinin başarılı olmasında planlama temel etmendir. Kol çalışmalarının hem ders yılı başında, hem de her aşamasında planlanması gerekir. Öğrencilerin bu hususta yardıma ihtiyaçları vardır. Öğrenciler genellikle işleri iyi bir şekilde yapmaya isteklidirler. Fakat nasıl yapılacağını görmek ihtiyacıdadırlar. Öğretmenlerin yalnız fikir vermesi ve yardımcı olması yetmez. Öğrencilerin daha mükemmel sonuç almaları için birtakım ölçüler benimsemelerine de yardım etmesi gerekir. Böylece fikirleri, ellerindeki ölçülere dayanarak değerlendirirler. Çalışmaların standardını yüksek düzeyde korurlar. Örneğin, temsil kolu oynamak için bir eser seçmek ister. Öğrenciler hiçbir edebi özelliği olmayan bayağı bir piyesi seçmeye kalkabilirler. Eğer ellerinde bir ölçü olur ve bunu piyese uygularlarsa bu tehlikeden kurtulmuş olurlar (Alicıgüzel, 1973, s:82-83; Akt. Özenci, 1997, s:49-50).

Her kol faaliyeti, üye öğrencilerin gelişme, öğrenme, öğrendiklerini uygulama, kendilerini keşfetme ve uygun davranışlar geliştirmelerine büyük imkânlar verir. Her kolun başında da bir öğretmen vardır. Kol faaliyetlerine liderlik eden öğretmenin rehberlik fonksiyonları şöyle gruplandırılabilir:

1. Sıcak, sevecen, aktif bir grup lideri olur.
2. Grup içinde kişi olarak öğrencilerin niteliklerine karşı iyi bir gözlemci olur.
3. Grubundaki öğrencilerin gizli veya sessiz kalmış niteliklerinin ortaya çıkartılmasına ve kullanılmasına yardımcı olur.
4. Çocukların beraber çalışma, demokratik tutum geliştirme, sosyal ve kişisel başarı kazanma alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olur.
5. Çocukların düşünme, planlama, müşterek amaca bireysel katkıda bulunma ve bu suretle kendilerine güven geliştirmelerine yardımcı olur.
6. Girişilen kol faaliyetleri yoluyla hayattaki mesleklere çocukların dikkat ve ilgilerini çeker (Tan, 1993, s:132-133).

Pressen ve Robinson, Grace adlı bir öğrencinin geçmiş yaşantılarını şu şekilde aktarmışlardır: “Grace, birinci sınıfa başladığı zaman okuldan pek çok şeyler umuyordu. Fakat ona öğretmeni, okumasının diğer çocuklarınkinden kötü olduğunu diğer çocuklarla iyi geçinemediğini, söyleyerek çocuğu kırıp hiddetlendirmiştir. İkinci sınıftaki öğretmeni, genç ve güzel bir kızdı. Fakat sokakta çocukları tanımıyordu. Bundan sonraki öğretmeni hasta ve sinirli idi. Çocuklara en küçük şeyler için bile kızardı. Beşinci sınıf öğretmeni ise, bunların tamamen aksine idi. Samimi bir öğretmendi. Sınıfı sakin ve dinlendirici idi. Fakat yedinci sınıfta, bağırان, iri cinsten bir öğretmen vardı. Bu yıllarda da öğretmenler hep, çocuğun etrafı memnun etmek için çalıştığını, fakat mahcup ve sinirli olduğunu söylüyorlardı. Ortaokulda, bir kol faaliyeti başkanlığındaki başarısı, çocuğun kendine güvenini geniş ölçüde takviye etti” (Pressey, Robinson, 1991, s:206; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Okulda okutulan dersler, öğrencilerin eğitimi ve gelişimi için yeterli olmayabilir. Ders dışı etkinliklerle ve özellikle öğrenci kol çalışmalarıyla, eksik bırakılan yanlar tamamlanır. Derslerde kazanılan bilgi, beceri ve tutumlarla kol etkinlikleri yoluyla kazanılan yaşantılar birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Derslere verilen önem kadar, kol çalışmalarına da verilmelidir. Öğrenci kol çalışmalarında, derslere bağımlı olmak, sınavdan geçmek gibi zorunluluklar yoktur. İş, araştırma, yaparak-yaşayarak öğrenme, uygulama öğrenci kol

etkinliklerinin özünü teşkil ettiğinden, eğitimin istediği doğrudan doğruya doğal bir çalışma ortamına da fırsatlar yaratır. Öğrenci kol çalışmalarının tüm yönleri eğitsel bir değere sahiptir (Özenci, 1997, s:52).

Eğitici çalışmaların amacı yürürlükte olan yönetmelikte; “Öğrencilerin Atatürk İnkılâp ve İlkelerine, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk olmanın gururunu duyan, vatan ve milletini seven; milli, ahlaki ve insani değerlere sahip; demokrasi ilkelerini benimsemiş; yapıcı, yaratıcı; hür ve ilmi düşünce ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetişmelerine, milli ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmelerine yardımcı olabilmek için öğrencilere:

1. Kendilerini anlayabilme; yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme,
2. Planlı çalışma alışkanlığı kazanabilme,
3. Ferdi girişimde bulunup, bunu başarı ile sürdürebilme,
4. Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilme,
5. Kendine ve başkalarına güvenebilme,
6. Boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme,
7. Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme,
8. Farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme,
9. Sosyal ilişkilerinde anlayışla, saygılı ve ölçülü olabilme,
10. Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme,
11. Ferdi olarak veya gruplar halinde, çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikteki projeler geliştirebilme, davranışlarını kazanmalarına katkıda bulunmaktır (Tebliğler Dergisi, sayı:2140, s:225-226).

Eğitici kollar, demokratik bir yapıya sahiptir. Başkan, yönetim kurulu üyeler tarafından seçilir. Bir içtüzükleri, çalışma programları vardır. Öğrenciler eğitici kol faaliyetleri içerisinde çeşitli roller kazanırlar (Çınar, 2002, s:4). Öğrenciler bu sayede demokratik yapıyı, öğrenirler, kazandıkları roller onların kimliklerini oluşturmada etkilidir. Rol statü kavramları bireyin toplumsallığının bir göstergesidir.

Hızla değişen maddi (özdeksel) kültür, manevi (tinsel) kültürün değişimini de önemli hale getirir. Maddi kültürün gerisinde kalan manevi kültürün yaratacağı kültür boşluğu (culturel lag) yeni yetişen kuşakları daha fazla arayışa sokarak, onları

dengesizleştirebilecektir. Geliştirilmesi gereken manevi kültürün en önemli içeriklerinden bir tanesi insan hakları ve demokrasi kültürü olmak durumundadır. Gerek Birleşmiş Milletler'in ve insan haklarıyla ilgili çeşitli uzmanlık örgütlerinin, gerekse Avrupa Konseyi'nin kuruluş belgelerinde insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı güçlendirme amacı vurgulanmıştır. Bu nedenle devlet saygı göstermekle ve herkesin yararlanmasını sağlamakla yükümlü olduğu insan haklarını ve temel özgürlükleri yurttaşlarına öğretmek ve tanıtmakla, bunun gerektirdiği önlemleri almakla yükümlüdür. İnsan hakları ve demokrasi eğitimi, uluslar arası sözleşme ve belgelerin yanı sıra, Milli Eğitim mevzuatında öngörülen kurallar gereği olarak da devletin yerine getirmesi gereken bir görevdir. Milli Eğitim Temel Yasası ile kimi yönetmeliklerde, doğrudan ya da dolaylı biçimde insan hakları ve demokrasi eğitimine ilişkin kimi kurallar vardır. Eğitici çalışmalar, öğrencilerin okul yaşamının somut gerçekliği içinde demokrasi kültürünü yaşayarak edinmesi için çok elverişli bir olanaktır. Eğitici çalışmaların amacı ve öğrencilere kazandırılacak davranışlar arasında, onların demokrasi ilkelerini benimsemiş kişiler olarak yetiştirilmelerine yer veren 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmaları Yönetmeliği ayrıca öğrencilerin ulusal ve toplumsal yaşama etkin bir biçimde katılmalarına yardımcı olunmasında, eğitici çalışmaların bir başka amacı olarak öngörülmüştür (Kılbaş Köktaş, 2004).

Avrupa'daki 1985 de Polonya'da, Sosyalist Ülkeler Eğitim Bakanlıkları Konferansında genç kuşaklar için yeni etkinlikler öngörüldü. Eğitimciler, çocuk ve gençlik örgütleri toplumun tüm eğitim kurumları her bir çocuğun özgün karakterini, olabilecek en iyi yolla geliştirmek için yeteneklerini keşfetmek, becerilerini tanımak ve geliştirmek üzere dikkat harcanması gerektiğini sorguladı. Her bir çocuğun yetenekleri, tutum ve becerilerinin kendi toplumsal gönenci ve yararına olabilecek biçimde yönlendirilmesi gerektiği görüşü popüler hale geldi. Eğitsel etkinlikler özellikle buna uygundu. Çocuğun kendi kişisel tercihlerini anlatabilmesi için çeşitli yollar sağlayan eğitsel etkinlikler, onların fizik olarak daha dayanıklı ve güvenli yetiştirmelerini sağlar (Kılbaş Köktaş, 2004).

Sınıf-dışı etkinliklerde birçok rehberlik ve psikolojik danışma fırsatları olabilir. Bu kol çalışmaları, her öğrencinin bir "gruba ait olma" ihtiyacını doyurur. Bireyde kendine güven, emniyet, beğenilme ve onaylanma, takdir ve onanma duygularını doyurur ve geliştirir. Öğrencilerin sosyal ilişkilerde etkili davranışlar ve beceriler kazanmalarına, meslek ilgilerini geliştirmelerine ve kendilerine daha yeni ilgi alanları keşfetmelerine yardım eder. Öğretmen öğrenci, öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğretmen ve okul-çevre ilişkilerini geliştirir. Derslerde

öğrenilenlerin uygulanmasına ortam hazırlar ve okulun eğitim-öğretim programını zenginleştirir. Eğitim-öğretim çalışmalarını öğretmenlerin çocuklarla beraber planlama imkân ve alışkanlıklarını arttırır. Öğrencilerde ötsel disiplini artırarak okulda disiplin sorunlarını azaltır. Çocuklara bir işi beraberce yürütme davranışlarını ve alışkanlıklarını kazandırır. Çocuğun, sanat ve benzeri yollarla kendini ifade etmesine ve gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkartarak geliştirmesine fırsat verir. Çocukta girişim, sorumluluk üstlenme, yaratıcılık, kritik düşünme, iyi değerlendirme yapabilme gibi yetenekleri geliştirir. Çocuklarda yerine göre lider olma, yerine göre lidere ve gruba uyma yetenek ve davranışlarını geliştirir. Kol çalışmaları, okulun rehberlik programının yürürlüğe konmasını kolaylaştırır ve bunun için uygun bir ortamın oluşmasına yardım eder (Tan ve Baloğlu, 2006, s:240-241).

Sosyal kulüp faaliyetleri birçok yönden öğrencilere ve eğitim-öğretim sürecinde önemli yararlar sağlar. Bunlar aşağıda özet olarak belirtilmiştir:

1. Okulun ders programlarını zenginleştirir.
2. Öğrencilerde sorumluluk alma ve girişimcilik becerilerini geliştirir.
3. Öğrenciler arasında işbirliği yapma ve takım halinde çalışma becerileri kazandırır.
4. Öğrencilerle faaliyetlere rehberlik eden öğretmenler arasında yakın ilişkileri sağlar.
5. Okulu daha çekici yapar, yaşantısal olarak iş ve yaşam deneyleri kazandırır.
6. Boş zamanları faydalı şekilde kullanma eğitimi verir.
7. Öğrencilerin ilgi alanlarını genişletir ve düşündüklerini deneme olanağı sağlar.
8. Öğrenciye yaşantısal olarak toplantı yönetimi, iş dağıtımı, grup kararı alma, ikna etme gibi sosyal ve mesleki beceriler kazandırır.
9. Öğrencilerin arkadaşlarına, okuluna, topluma hizmet etme, yurtseverlik ve yardımseverlik duygularını geliştirir.
10. Para ve hesap işleri bulunan sosyal kulüpler öğrencilerin para harcama, defter tutma, dosya, karar ve belgeleri düzenli biçimde tutma becerileri kazandırır (Özgüven, 1999, s:251; Karslı, 2006, s:51-52).

Öğrencilerin birlikte çalışma, iletişim, öğrenme, araştırma yeterlilikleri, eğitsel kulüp çalışmalarıyla daha iyi gelişebilmektedir (Başaran, 1983). Eğitsel kulüp çalışmaları öğrencilerin birçok ruhsal gereksinimini karşılamaktadır. Öğrenciler kendilerini yönetme alışkanlığı kazanmaktadır. Okulda ve hayatta öğrendiklerini eğitici kulüp çalışmalarında uygulama olanağı bulabilmektedirler. Araştırmacı kişiliklerinin, kendini ispatlamanın bir yolu

olduğu bilinci ile hareket ederek özgüven kazanırlar. Eğitsel kulüpler aynı zamanda öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesi ile girişimciliklerinin gelişmesi yönünde fayda sağlar (Koçinalı, 2008, s:4).

Sınıftaki öğrenmeler zorunluluk karakteri gösterirken, eğitsel etkinlikler öğrencinin kişisel istemlerinden özveride bulunmaksızın kendi istemleri ile seçtiği rekreasyon deneyimi ile gevşeme eğilim ve ilgilerini içerir. Bu süreç aracılığı ile öğrenciler bir yandan yorgunluklarını atarken diğer yandan da kişiliklerini güçlendiriyorlar. Ayrıca yaşamda etkin tutum almayı, bilinçli çalışma disiplini, insan ilişkilerini ve toplumsal refahın bilincinde olmayı öğreniyorlar. Eğitsel etkinlik programları, toplumsal becerilerin geliştirilmesi ve okul toplumu ile ilişkileri yapılandırmak için fırsatlar olarak anlaşılabilir. Eğitsel etkinlikler sorunlu öğrenciler için olduğu kadar ortalama ve ortalamanın üzerindeki çocukların da okulda kalmaları için onları sınıfta başarılı olmaya götüren yolun gerektirdiği güdülemeyi sağlar (Kılbaş Köktaş, 2004).

Öğrenciler derslerde öğrendiklerini eğitsel kulüplerdeki çalışmalarda uygulama imkânı bulabilir (Başaran, 2006). Böylece öğrencinin edindiği, uygulamaya yönelik beceri bilgileri, teoride kalmayıp pratiğe de dökülmüş olur. Öğrencinin el becerisinin artması eğitsel kulüplerdeki çalışmalar sayesinde sağlanmış olur.

Günümüzde ülkelerin zenginlik göstergelerinin başında, öncelikle bilgili ve eğitilmiş insan kaynaklarının zenginliği gelmektedir. Eğitilmiş insanın özellikleri göz önüne alındığında, eğitsel kulüplerin eğitimin neresinde ne derece önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Eğitim görmüş bir insanın belirtilerinden birincisi, ana dilini doğru ve kesin kullanabilmesidir. Bu her kesimce kabul edilmiş önemli bir güçtür (Duygulu, 2004). Eğitsel faaliyetlerde, özellikle Tiyatro Kulübü, Müzik Kulübü, Kültür ve Edebiyat Kulübü'ndeki şiir okuma faaliyetleri gibi toplum karşısında hitabet gerektiren çalışmaların yapıldığı kulüpler, dilin doğru kullanılmasına ve gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Eğitim görmüş bir kimsenin bir diğer belirtisi, yerleşmiş düşünce ve hareketlerin ifadesi olan kibar ve nazik tavırlardır. Tavırlar, bir kimsenin davranışlarını ve nasıl yetiştirildiğini gösterir (Duygulu, 2004). Kulüp kapsamında ve ders dışı faaliyetlerde

bağımsız ve inisiyatif kullanarak çalışmalara katılan öğrenci, grup çalışmalarında kendini öz değerlendirmeye tabi tutabilir. Bu şekilde tavırlarını kontrol altına alabilir ve gruptaki çalışma arkadaşlarına karşı daha nazik davranışlar sergiler.

Eğitilmiş bir kimsenin belirtilerinden biri de, düşünüp yorum yapabilme güç ve yeteneğinin o insanda yerleşmiş ve gelişmiş olmasıdır (Duygulu, 2004). Eğitsel kulüp çalışmalarında öğrenci üzerine aldığı ferdi görevler için araştırma, düşünme ve yorum yapma imkânı bulur. Eğitsel faaliyetler ders havasından uzak ve müfredat, ders konuları gibi kalıpların dışında olduğu için düşünme ve yorumlama için daha geniş bir alan şansı tanımaktadır (Koçinalı, 2008, s:17).

Eğitim görmüş bir insanın belirtilerinden biri olarak, büyüme ve gelişme gücünü gösterebiliriz. Geniş görüşler, engin sempatiler, derin sezgiler büyüme ve gelişmenin başarılarıdır (Duygulu, 2004). Hayvanları Koruma Kulübü, Çevre Koruma Kulübü, Bilinçli Tüketici Kulübü, Yeşili Koruma Kulübü, Çocuk Hakları Kulübü gibi kulüplerde yapılan çalışmalar, kişinin gelişimine sempati ve duyarlılık kazanma, sorumluluk sahibi olma konularında öğrenciye katkıda bulunur.

Eğitim görmüş bir insanın beşinci belirtilerinden son olarak, bir işi yapma gücünün bulunmasını gösterebiliriz. Günümüzde, gerçekten eğitim görmüş bir insan, bir bakıma, verimli de olmak zorundadır. Kafası ile dili ile veya eli ile bildiklerini ifade edebilmeli ve böylece dünyayı, bulduğundan daha iyi bir şekilde terk etmelidir. Bunun için eğitilmiş insanlar, iyi işler yapmalıdır. Bildiklerini esaslı ve yararlı bir tarzda ifade etmeli, eserler vermelidir (Muallimoğlu, 1991). Özellikle çevre ve insana duyarlılık kazandıran kulüpler, kişinin bilinçli bir tüketici ve dünyaya zarar vermekten kaçınan hassasiyete sahip olmasını sağlar. Folklor, resim ve tiyatro çalışmaları gibi çalışmaların yapıldığı kulüpler sayesinde de becerilerinin gelişimine katkıda bulunulur (Koçinalı, 2008, s:17).

Kişinin sevdiği bir alanla ilgilenerken, düşünsel ve fiziksel faaliyetlerde bulunması, stresten uzak, daha verimli bir eğitim dönemi geçirmesine yararlı olur.

Ders dışı etkinliklerin karşılaması gereken ihtiyaçlar üç noktada toplanır:

1. Klasik, yani donmuş eğitim programlarının yetersizliğini gidermek
2. Öğrencilerin bedensel ve ruhsal gereksinimlerini, yaşamsal sorunlar üzerinde yaparak ve yaşayarak öğretmek
3. Öğrencilerin kişiliklerini geliştirerek, onların kendi kendilerini ifade etmelerine (gerçekleştirmelerine) sorumluluk ve önderlik gibi iyi niteliklerini geliştirmelerine fırsat vermek ve boş zamanlarını iyi geçirmelerini sağlamak (Schorling, 1964, s:290; Akt. Karlı, 2006, s:32-33).

Ders dışı etkinlikler konusunda yapılan araştırmalardan Ruh Hekimi Sidney C. Smith, ders dışı etkinliklerin en önemli değerinin çocuğun ruh sağlığını düzeltici etkiler yaptığını ortaya koymuştur (Akt. Binbaşoğlu, 1986, s:31).

Resmi program dışı etkinlikler, çocuğa yaşamı olduğu gibi yaşatan ve bir öğretmene birçok faydalı bilgiler veren sahici bir durumdur. Ders dışı etkinlikler, öğrencilere, neleri yapmaları ve neleri yapmamalarını gösterebileceğimiz bir imkânı bize sunar. Ders dışı etkinlikler, öğrencilerin kendi etkinliklerini ve özgürlüklerini kullandıkları ve bu yolla yaratıcı enerjilerini ifade olanağı bulunduğu bir ifade grubudur. Ders dışı etkinlikler çocuğun benliğinde bulunan çok manevi meziyetlerin belirmesi için bir fırsattır. Bu meziyetler sırasıyla önderlik, teşebbüs gücü, işbirliği zevki, arkadaşlara değer vermek, kendine güven, ne yaptığını iyi bilme gibi özelliklerdir. Program dışı çalışmaları çocuğa yönelik bir rehberlik çalışması niteliğindedirler. Ders dışı etkinlikler öğrencilerin kendilerini geliştirmek, kendilerini ortaya koymaları için bir fırsatlar kümesidir (Hesapçioğlu, 1994, s:345).

Öğrenciler ayrıca mesleki kişiliklerinin gelişimine yardımcı olacak bilgi ve alışkanlıklarını da bu çalışmalarla edinirler. Gelişme çağında kazanılan bu ilk deneyimler çocukları olumlu yönde etkiler. Ders dışı çalışmalar çocuğun düşünmesine, karar vermesine, bir işi yapmasına ve sonuca ulaştırmasına olanak sağlar. Bu çalışmaların derslerle bağlı olma zorunluluğu yoktur, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak sağlar ve eğitimle var olmak istenen yönde bir çalışma ortamı hazırlar. Eğitsel öneme sahip bu çalışmalarla Milli Eğitimin genel amaçlarına da ulaşılmış olur (Binbaşoğlu, 1986, s:28-29).

Ders dışı etkinlikler, öğrencilere demokratik yaşamın gerektirdiği tutum ve davranışları kazandırır. Çocuk ve gençlerin eğitimlerinde ders içi faaliyetlerin yanı sıra ders dışı eğitsel çalışmalarında yurttaşlık ve demokrasi eğitimindeki rolü büyüktür. Öğrencilerin demokrasi kavramını anlamaları, demokratik davranış kazanmalarını sağlayacak en önemli çalışma bu faaliyetlerdir. Öğrenciler, ders dışı sosyal kulüp çalışmalarıyla seçmeyi, birlikte iş yapabilmeyi, sorumluluk almayı ve paylaşmayı öğrenir (Gündüz, 1997, s:9).

Sosyal kulüpler içinde disiplin, onur yönetim kulüpleri ile öğrencilere öz yönetim alışkanlıkları kazandırabilir. Böylesine çalışan sosyal kulüpler hem okulun elverişli bir eğitim havasına kavuşmasına, hem de eğitim programının dönüşmesine sağlar. Sosyal kulüpler öğrencileri öğrenmeye alıştırmaya daha çok güdüleyebilmektedir. Öğrenciler bu güdülenmeyle kendilerine gerekli bilgi, beceri ve tutumu dersten daha iyi öğrenebilmektedir (Başaran, 1983; Karşlı, 2006, s:37).

Sosyal kulüp çalışmaları, iyi bir rehberlik altında yürütüldüklerinde kişilerin çeşitli sosyal gruplar içinde rol almalarına, insanlar arası ilişkilerini geliştirilmelerine yardımcı olacağından bir sosyalleşme aracı olarak görülebilir. Ayrıca sosyal kulüp çalışmalarına katılan bir çocuk, bir yandan çeşitli kişi ve gruplarla çalışma, işbirliği yapma, öğrendiklerini yeni bir duruma uygulama, inceleme ve gözlem yapma yollarını öğrenir. Diğer yandan, birey veya grup olarak belirli bir sorunun incelenmesine ve araştırmasına ağırlık veren metotlarla (problem çözme) özel ilgilerine uygun uğraşlar seçip zamanla geliştirerek bunlarla boş zamanlarını değerlendirilmede kullanabilecekleri birçok uğraşların temellerini ise, onların çocuklarında geliştirmiş oldukları ilgi ve alışkanlıklarda görmenin mümkün olduğu ifade edilmiştir (Kısakürek, 1979).

Sosyal kulüp faaliyetleri öğrenme bakımından sınıf içi çalışmalar nazaran daha samimi ve kontrolden uzak bir öğrenme çevresine imkân sağlar. Sınıf içi çalışmaların yerini almaz, fakat okul programının önemli bir bölümüdür. Bu faaliyetler sayesinde öğrencilerin önemli becerileri kavram ve tavırları kazanmalarını savunan Alıcıgüzel: Geleceğimizin teminatı yarının büyükleri ve yöneticileri olarak öğrencilerimizin; ortaklaşa planlama ve faaliyetlerde bulunmaya imkân sağlayarak daha çok sorumluluk duymasını sağlar. Öğrencilerin yeteneklerine uygun meslek seçmesini, uzmanlık isteyen konularda yaptıkları denemeler, genel ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıcı niteliktedir. Sosyal kulüp faaliyetleri okula öğrencilerin zevk duyacakları bir hava getirir. Öğrencilerin toplumsal becerilerini

geliştirmelerine yardımcı olur. Ayrıca zihnen yetenekli öğrencileri güdüler ve geliştirir (Alıcıgüzel, 1979; Akt. Karşlı, 2006, s:38).

Ders dışı etkinlikler, öğrencileri kişisel ve toplumsal olarak geliştirmeyi hedefler. Ders dışı etkinliklerin; Kişinin bedensel güç ve uyumluluğunu geliştirmek, temel bilgileri uygulama fırsatı sağlamak, kişinin ilgi ve tutumlarını keşfetmek, yeti ve yetenekleri en üst düzeyine kadar geliştirmek, kişiyi, ekonomik bağımsızlığa ve ileri öğretime hazırlamak, estetik ve dinlendirici etkinliklere yönlendirmek, en uygun kişisel ve grup yaşamlarını sağlamak gibi hedefleri vardır. Ders dışı etkinliklerle okulun yaşamına karışan, okul işlerinde kendi ve arkadaşları yararına sorumlu işler olan bir kimsede, yurttaşlık eğitimi için gerekli olan topluluk bilinci kuvvetlenir, sorumluluk duygusu oluşur. Ders dışı etkinlikler öğrencilerin okuldaki ve dışarıdaki serbest zamanlarını verimli bir şekilde geçirmelerini sağlar. Toplumda olduğu gibi okulda da sorunlar boş zamanın fazla olmasından kaynaklanır. Eğitimde boş zaman tehlikeli sayılmaktadır. Ders gibi, ciddi ve ağır bir etkinlikten çıktıktan sonraki serbest zamanda, bir müzik dinlemek ve hafif spor etkinliklerinde bulunmak ders dışı etkinlik sayılabilir. Okul dışındaki boş zaman etkinlikleri her ne kadar aileleri ilgilendirse de bunların yararı, önemi ve değeri hakkında onlara, okul rehberlik etmelidir (Binbaşoğlu, 1994, s:242).

Öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımı, sadece akademik başarılarına etki etmekle kalmaz aynı zamanda onların psikolojik gelişimlerine de katkıda bulunarak, riskli davranışlar sergilemelerine engel olur. Birçok araştırma, sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin, katılmayanlara göre okula karşı olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Bu etkinliklere katılan öğrencilerin okuldan daha çok hoşlandığı, ödevlerini yaptığı, kendilerine, arkadaşlarına, öğretmenlerine ve ailelerine karşı olumlu tutum geliştirdikleri, kendilerine daha iyi baktıkları ve alkol, madde kullanımı gibi yüksek riskli davranışlardan kaçındıkları görülmektedir (Barnett, 2007, s:318; Akt. Eroğlu, 2008, s:7).

Dersler ve ders dışı etkinlikler aynı amaca hizmet etmektedir. Bu nedenle, okulda hangi öğretim sistemi uygulanırsa uygulansın, ders dışı etkinliklere de dersler kadar önem verilmesi gerekir. Bir başka deyişle, okullarda diğer derslerde olduğu gibi, programın genel esaslarını veren, okulun bulunduğu çevreye ve gereksinimlerine göre biçim alan, tekniği açıklanan, uygulanması zorunlu ve denetimi yapılması gereken ders dışı etkinliklere de yer verilmelidir (Binbaşoğlu, 2003, s:66).

Etkili bir eğitimin değişkenleri arasında en çok yer kaplayanlar, sınıf yönetimine ilişkin özelliklerdir: Sınıf iklimi, etkileşim düzeni, iyi ilişkiler, öğrenci katılımı, örgütlenme, davranış düzeni (Başar, 2003, s:6). Sosyal kulüp çalışmalarını sınıf yönetimi açısından değerlendirecek olursak, öğrencinin katılımını sağlamakla kaliteli bir sınıf ortamı oluşturduğunu görürüz. Sınıf yönetiminin en önemli işlevi, öğrencilere sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri, güvenli ortamı sağlamaktır. Sosyal kulüp çalışmaları da öğrencinin özgürce hareket etmesini sağlayarak güvenli bir ortam oluşturmayı hedeflemektedir (Eroğlu, 2008, s:11-12).

Ders dışı etkinliklerin başında gelen sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilerin gelişimi açısından birçok yararı vardır. Derslerin yetersizliğini gidererek, kişiliğin bir bütün halinde gelişmesine yardımcı olmak bunlardan biridir. Öğrenciler sadece derslerde kazandıkları bilgi ve becerileri yaşamda kullanmazlar. Öğrencilerin kişiliklerinin bir bütün halinde gelişebilmesi için, okul içinde başka etkinliklere katılarak girişim yeteneklerini artırmaları, görüşlerini özgürce herhangi bir toplulukta ortaya koymaları, tartışmalara katılmaları gerekir (Binbaşoğlu, 1994, s:241).

Sosyal kulüpler, öğrencilerin eğitime katkıda bulunması ve birçok ruhsal gereksinimlerini karşılaması açısından okulun eğitim programının önemli bir parçasıdır. Öğrenciler bu etkinlikler yoluyla kendilerini yönetme alışkanlıkları kazanarak demokratik yaşama hazırlanabilirler, kültürel değerleri benimsemenin yanında, kendi sosyal kulüpleriyle ilgili, yeni değerler geliştirebilirler. Öğrenciler, derslerde öğrendiklerini sosyal kulüp çalışmalarında uygulama olanağı bulabilirler ve bu etkinlikler yoluyla okula bağlanabilirler. Öğrencilerin birlikte çalışma, iletişim, öğrenme, araştırma yeterlikleri daha iyi gelişebilir (Başaran, 2000, s:146).

Missouri'nin kırsal bölgelerinde ön ergenlik dönemindeki temel eğitim dördüncü ve beşinci sınıflarında risk altındaki 244 öğrenci üzerinde kendine saygı ile eğitsel etkinlik olarak drama kulüplerine katılım arasında ilişki olup olmadığına bakılan deneysel bir araştırmasında eğitsel etkinliklere katılımın benlik saygısı üzerinde olumlu etki yaptığı ve risk davranışlarını azalttığı görülmektedir (Williams ve diğerleri, 1990; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Eğitim sisteminin bir amacı da ülkeyi sosyal yönden kalkındırmaktır yani sosyal alanda hoşgörüyü artırmak ve diyalog eğitimini gerçekleştirmektir (Çelikkaya, 1997, s:182).

Sosyal kulüp çalışmaları da bu amaca hizmet etmektedir. Sosyal kulüplerin demokratik bir yapısı vardır. Başkan, yönetim kurulu ve üyeler tarafından seçilir. Böylelikle öğrencilerin demokratik davranışlar sergilemeleri sağlanır. Kulüp etkinliklerini, öğrenciler kendileri gerçekleştirdikleri için kendi kendilerini yönetmeye alışırlar. Toplum içinde kendi görüşlerini özgürce ifade etmeyi ve farklı görüşlere saygı göstermeyi öğrenirler. Böylece, demokratik yönetim ilkelerini yaşayarak öğrenme fırsatı bulurlar (Cılga, 2004, s:15).

Öğrencilerin çevrelerine uyum sağlamaları, başarıya giden yolun birinci basamağını oluşturur. Öğrencinin uyumlu olması, karşılaştığı engelleri hoşgörü ile kabullenmesi, amacına ulaşabilmesi için akla uygun bir yol seçebilmesi, başkalarının arkadaşlığından hoşlanması ve onlarla iyi ilişkiler kurabilmesini gerektirir (Başaran, 1988, s:201). Sosyal kulüp etkinlikleri, öğrencilere çevrelerine uyum sağlamaları konusunda önemli fırsatlar sağlar.

Ders dışı etkinliklerin başında gelen sosyal kulüp çalışmalarının bu özellikleri, onları eğitim sisteminin önemli bir parçası haline getirir. Sosyal kulüp çalışmalarına katılımın faydaları aileden aileye, akran grubundan akran grubuna, okuldan okula ve çevreden çevreye değişir (Feldman ve Matjasko, 2005, s:160). Bu bağlamda, okullarda öğrencilerin katıldığı sosyal kulüp çalışmalarının eğitsel açıdan sağladığı birçok yarar vardır (Akt. Eroğlu, 2008, s:13).

Ders dışı etkinlikler kapsamındaki sosyal kulüp çalışmaları; öğrencilerin ilgilerine hitap ederek özel yaşamlarında bu tür etkinlik olanaklarına sahip olmayan öğrencilerin de etkinliklere katılmasını sağlar. Okula karşı olumlu tutumları olan öğrencilerle uçlardaki öğrencileri kaynaştırarak, akran etkileşimini ve işbirliğini teşvik eder. Bu çalışmalar sırasında etkinliklere rehberlik eden yetişkinlerle iletişim kurulur ve öğrenciler ve yetişkinler arasındaki ilişki geliştirilir. Öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarına katılmaları, onları okula bağlar ve bilime yakınlaştırır. Kısaca, bu tür etkinlikler okul ikliminin gelişmesine yol açar (Holloway, 2002, s:80; Akt. Eroğlu, 2008, s:13).

Sosyal kulüp etkinliklerine katılım, öğrencilerin akademik başarılarının artmasına neden olur. Öğrencilerin okulda zaman geçirmekten hoşlanmalarını ve kendilerini iyi hissetmelerini sağlayarak riskli davranışlarda bulunmalarını önler. Herhangi bir sosyal kulüp etkinliğindeki başarı, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırarak öğrencilere statü sağlar. Bu etkinlikler, öğrencilerin kişiliklerini geliştirmelerini, eleştirel düşüncelerini,

sosyalleşmelerini ve özel yetenek kazanmalarını sağlar. Öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirir ve öğrenciler, bir gruba ait olduklarını hissederler. Buna bağlı olarak da öğrencilerin empati anlayışları gelişir. Kazandıkları bu beceriler, daha sonra sahip olacakları mesleklerde ve özel yaşamlarında onlara yardımcı olacaktır. Ayrıca bu etkinlikler, riskli davranışlarda bulunan öğrencilerin okulu sevmelerine ve okulda kopmamalarına neden olur (Bradley, 2004, s:17; Eroğlu, 2008, s:13-14).

Güdülenme, insan davranışını etkileyerek yönlendiren, güçlendiren ve denetleyen içsel ve dışsal kaynaklı dürtü, istek ve arzular demetidir (Ercan, Küçükahmet, 2001, s:109). Öğrencinin okulu sevmesinde, isteyerek öğrenmesinde ve başarılı bir kişilik oluşturmasında güdülenmesinin önemi vardır. Kişisel ilgi ve beceriler göz önüne alınarak, sosyal kulüp çalışmalarında, akademik alanda başarılı olmayan öğrenciler de topluma kazandırılabilir.

Eğitim programına ilişkin özellikler istenmeyen davranışlara neden olabilir. Öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine yanıt vermeyen ve işlevsellikten uzak bir eğitim programı öğrencide istenmeyen davranışlara neden olur (Balay, 2003, s:66). Sosyal kulüpler yoluyla öğrenciler, serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirebilirler ve dolaylı olarak istenmeyen davranışları engellenebilir. Sosyal kulüp etkinliklerinin, ergenlerin gelişimi açısından da büyük önemi vardır. Bu etkinlikler, öğrencilerin aileleri ve akranlarından etkilendiği için ve okul ve toplumda yer aldığı için ergenlerin diğer gelişim ortamlarından bağımsız olarak düşünülemez (Feldman ve Matjasko, 2005, s:160; Eroğlu, 2008, s:14).

Sosyal etkinlikler ve kulüp çalışmaları, ilköğretim çağındaki bireylerin sosyokültürel ve psikolojik olarak gelişmeleri, yetenek ve becerilerinin keşfedilmesi ve meslek seçiminde onlara yardımcı olması yönleriyle okul yaşamında önem kazanmaktadır. Akademik, pratik ve yaşamsal bir değere sahip olan sosyal kulüp çalışmaları, özünü oluşturan yaparak yaşayarak öğrenme ilkesiyle eğitim sisteminin istediği yönde doğal bir çalışma ortamı sağlamaktadır (Canbay, 2007, s:163).

Sonuç olarak eğitsel kol çalışmalarına gereken önem verilmelidir. Öğrencileri gelecek yaşama hazırlamada ve eğitici kol belki derslerden daha da önemlidir. Eğitsel kol çalışmaları öğrencilerin velilerine de anlatılmalı onların desteği sağlanmalıdır. Dersler dışındaki etkinliklerin öğrenciler üzerinde birçok olumlu etkileri söz konusudur.

2.13. Eğitici Kollarla İlgili Sorunlar ve Öneriler

Ülkemizde hızlı nüfus artışı ve daha iyi yaşam özelemleriyle göçler neticesinde şehir nüfusları beklenilenin üzerinde artmıştır. Sanayi kuruluşlarının belli birkaç şehirde toplanması, bu şehirlerin çekim merkezleri olması durumunu yaratmıştır. Düzensiz ve yoğun yapılaşma, arsa ve yerleşim yerlerinin değerini olağanüstü arttırmıştır. Göçler ve nüfus artışıyla oluşan kalabalık şehirlerdeki insanların eğitim ihtiyacını en temel düzeyde karşılayacak okul arsalarının temini güçleşmiştir. Okul bina ve arsası için gerekli olan kaynakların ihtiyaca cevap verebilecek şekilde işe koşulamaması, kalabalık sınıfların oluşmasına neden olmuştur. Hatta öyle durumlarla karşılaşmıştır ki, kütüphane, laboratuvar, işlik ve spor salonları bile dersliğe dönüştürülmüş, ancak yine de gereksinim karşılanamamıştır. Tabii sorunlara çözümler, geçici de olsa bulunacaktır. Nitekim soruna geçici çözüm üretilmiş; okullar ikili öğretime başlamışlar, sabah ve öğlenci öğrenci ve öğretmen grupları, aynı derslik ve alanları ayrı zamanlarda kullanır duruma gelmişlerdir. Geçici olarak düşünülen bu çözüm, artık eğitimimizin temel uygulama alanı olarak eğitim programlarında yerini bulmuştur (Özenci, 1997, s:42).

Bugün şehir ve kasabalarımızdaki ilköğretim okullarının önemli bir bölümü, eğitim-öğretim etkinliklerini ikili öğretim yaparak yürütmektedirler. İkili öğretimde sabahçı grubun öğretmen ve öğrencileri günün yarısını, yani öğlen saat:13:00'e kadar, öğlenci grup ise akşam saat:17:30'a kadar faaliyetlerini sürdürmektedirler. Dolayısıyla gündüzün yarısı öğrenciler için ders dışı faaliyetler kapsamındadır. Bir günün yarısını okulda, ders konularını işleyerek geçiren öğrenciler, kalan günün yarısını planlı eğitimin dışında geçirme durumuyla karşı karşıyadırlar.

Normal eğitim yapan okul öğrencileri için bile ders dışı etkinliklerin planlı yapılması büyük bir önem taşımaktayken, ikili öğretim yapan okulların öğrencileri, ders dışı zamanlarının planlı etkinliklerle düzenlenmesine daha fazla gereksinim duymaktadır. Çünkü, zamanın önemli bir bölümü, yani gündüzün yarısını ders dışında geçirir durumdadırlar. Öyleyse, derslerin dışında kalan zaman; amaçlı bir şekilde bireylerin ihtiyaçlarına, ilgilerine ve yeteneklerine göre düzenlenmeli ve rehber kişilerin gözetiminde sistemli faaliyetler olarak yürütülmelidir.

İkili öğretimin de etkisiyle ilköğretim öğrencilerinin ders dışında kalan zamanları, ders içinde geçen zamanlarından daha fazladır. Çocuğun dersler dışında kalan zamanını program ve plan dahilinde değerlendirmek, eğitimin görevleri arasına girmektedir. Ders dışında kalan zamanını verimli ve üretken bir şekilde değerlendirmesini öğrenen bireyler, yetişkin olarak hayata atıldıklarında; iş yaşamından arta kalan zamanı, kendilerini en iyi şekilde gerçekleştirecek faaliyetlere yönelebilirler. Kendilerini mutlu edecek, çevresi tarafından tasvip edilecek sosyo-kültürel uğraşılara girişirler.

Bu zamana kadar ülkemizde boş zaman eğitimi ile ilgili olarak sistemli bir çalışma yapılmamıştır. Gerek okullarımızda çocuk ve gençlere yönelik ve gerekse yetişkin insanlara yönelik bir boş zaman değerlendirme programının geliştirilememiş olmasından ötürü, bugün insanlar, boş zamanlarını edilgen ve yararsız bir biçimde değerlendirmektedirler. Bu sorun bizim eğitim politikamızın bir sorunu olduğu kadar, gelişmiş ülkelerin de sorunu olmaya devam etmektedir (Tezcan, 1994, s:74). Çocuğun ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine uygun eğitim faaliyetleri, yalnızca ders içi eğitim durumlarına bırakılamaz. Çocuğun tüm yaşantısı ders içi faaliyetler olmadığı için, eğitim programları dersler dışında kalan zamanı da eğitimsel bir biçimde ele alınmasını gerekli görmektedir.

Öğrencilerin derslerde öğrendiklerinin günlük hayata aktarımını kolaylaştırmak, derslerde gölgede kalmış birçok yetenek ve niteliklerinin ortaya çıkmasına imkân vermek ve öğrencilerin ders dışındaki psiko-sosyo-kültürel gelişimlerini desteklemek amacıyla okullarımızdaki sınıf-dışı etkinlikler, diğer bir adı ile öğrenci kol çalışmaları, rehberlik amaçları için büyük değer taşımaktadır. Bununla beraber okullarımızda kol çalışmalarına gereken önemin verilmediği görülmektedir. Genellikle, yönetmelik zorunluluğu olarak, her ders yılı öğretmenler kurulu, bu kolların başına birer öğretmen seçer. Ancak çoğu okullarda bu kolların arzu edilen rehberlik amaçlarına hizmet edecek şekilde yürütüldüğünü söylemek zordur. Bunun birçok sebepleri vardır. En önemlileri şöyle sıralanabilir:

1. Büyük olasılıkla, yönetici ve öğretmenlerin, sınıf-dışı etkinliklere, normal eğitim-öğretim çalışmalarının bir parçası olarak bakmaları eğilimi vardır. Onları bir “angarya” bir “yasak savma” etkinliği olarak görme eğilimindedirler.
2. Bu kollar, bütün öğrencileri değil sadece sınırlı sayıda küçük bir öğrenci grubunu kavramaktadır.

3. Kollar, öğrencilerin gerçek ilgi, ihtiyaç ve problemlerinden doğmamıştır ve öğrencilerin ilgilerini fazla çekmemektedir.
4. Kol çalışmaları, genellikle, öğrencilere yukarıdan zorlanmaktadır. Öğrencilerin yapacakları proje ve planlardan çok, otokratik bir şekilde yürütülme eğilimindedir.
5. Çoğu okullarda kol çalışmaları için uygun yer ve maddi imkânlar sağlanmamıştır (Tan ve Baloğlu, 2006, s:240-241).

Okullardaki ders dışı etkinliklerin oluşturulmasında ve uygulamalarında anlayış, rehberlik, yönetim ve imkânsızlıklar gibi bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Ayrıca okullarda ders dışı etkinliklerin yeterince yararlı uygulanmasına engel teşkil eden bazı faktörler de bulunmaktadır. Bunlar:

1. İlgili öğretmenlerin, yeterli bilgiye sahip olmamaları, görevlerini benimsememeleri ve ders yüklerinin fazla olması,
2. Bölge veya okul idarecilerinin çoğu zaman gerekli anlayışı ve imkânları vermemesi ve kendi istekleri doğrultusunda faaliyetlere yön vermek istemesi,
3. Okulun fiziki kapasitesinin yetersiz olması veya rekreatif etkinlikler için uygun olmaması,
4. Öğrenci sayısının çokluğu ve okullarda ikili veya üçlü öğretim yapılması,
5. Çevre veya ailenin bu tür faaliyetleri hoş görmeyecek bir kültürel yapıda olması,
6. Öğretmen ve diğer personelin sayısal yetersizliği,
7. Gerekli maddi desteğin veya kaynağın yetersiz olması ya da mevcut kaynağın gereği gibi harcanmamasıdır (Karaküçük, 1997, s:144).

Bu sorunlar ve çözümlenmesindeki öneriler ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Öğretmenler, öğrencilerin boş zamanlarını nasıl değerlendireceklerini, bunun kendileri ve toplum için ne gibi yararlar sağlayabileceği hususlarını anlatmalıdırlar. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin de bu konulara ilgilerinin çekilmesi, öneminin kavratılması, yeniliklerin ve gelişmelerin öğretilmesi için hizmet-içi eğitimler düzenlenmesi gereklidir.
2. Ders dışı etkinlikler sadece öğretmenler ve idareciler tarafından belirlenmekte ve bunda okulun imkânları göz önüne alınmaktadır. Bunlar anket, görüşme ya da başka

yollarla öğrencilerin istek ve heveslerine göre tespit edilmelidir. Ayrıca öğrencilerin boş zamanlarının iyi bilinmesi ve buna göre bir program yapılması gerekmektedir.

3. Ders dışı etkinlikler genellikle programlar şeklinde uygulanmaktadır. Öğrencinin bu programlardan hangisine katılacağı onun hür iradesi, ilgi ve isteği doğrultusunda yapılmalıdır.
4. Okullarda ders dışı etkinlikler genellikle okul sınırları ve imkânları içinde yapılmaktadır. Çevredeki spor salonları, kütüphaneler, tesisler ve diğer mekânlar da değerlendirilmelidir.
5. Okulların çevre imkânlarından yararlanmaları kadar, çevrenin de okulun ders dışı faaliyetlerinden yararlanabilmesi de söz konusudur.
6. Ders dışı etkinliklere öğrencinin, velinin ve çevrenin ilgisini uyandırması, tanıtması sevdirmesi bakımından farklı kuruluşlarla ortak etkinlikler düzenlenmelidir.
7. Öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımları geniş olarak sağlanmalı, onlara karar düzeyinde sorumluluklar verilmelidir.
8. Velilerin de ders dışı etkinliklere bizzat katılımları sağlanmalıdır.
9. Ders dışı etkinlikleri, uygulamada genel eğitim ilkelerinden uzak kalmayacak şekilde düzenlenmelidir.
10. Her etkinlik, sonunda bir gösteriye dönüştürülmelidir. Bunun için uygun ortamlar sağlanmalıdır (Karaküçük, 1997)

Çocuğun yaşamında önemli rolü olan ilgiler, öğrenilmiş birer güdüdür. Çocuk bir şeyden yararlanacağını görünce onunla ilgilenir. Bu da öğrenmeyi güdüler. Gerçek ilgiler, bireyin yaşamında bir gereksinimi karşıladıkları için sürekli dirler. İlgiler, deneyimler sonucunda, öğrenme yolu ile geliştirilir. İlgiler, çocuğun öğrenmeye karşı hazırlıklı oluşu ile yakından bağlantılıdır. Ayrıca ilgiler, geniş ölçüde yakın çevredeki öğrenme olanaklarına bağlıdır. Bu olanaklar yeterli olmadığında, çocuk ilgisini geliştiremez. Bu durum çevre olanakları ve diğer kişilerle bağlantılıdır. İlgilerin gelişiminde yaş, cinsiyet, zekâ, beden yapısı, aile ve yaşanılan kültür ve coğrafi çevre gibi bireysel farklılıklar önemli bir yer tutar. Okul, öğrencilerin ilgilerini derslerde öğretilen bilgilerle geliştirir. Eğitsel kollardaki çalışmalarla ya da okul kulüpleri aracılığı ile öğrencilere yeni alanlar tanıtılabilir. Okullarda kollarda oluşturulmasındaki esas amaç da budur. İlgiler geniş olarak üç alanda toplanabilirler.

1. Kişisel,
2. Rekreasyon,
3. Mesleki (Kılbaş Köktaş, 2004).

Çocuğun sosyal hayata uyumunu ancak sosyal kulüp çalışmalarıyla sağlanacağı düşünülmektedir. Bu da öğretmenlerin ve yöneticilerin bu konuda yeterli derecede bu işi önemsemeleri ve yapmalarıyla sağlanacaktır (Karslı, 2006, s:36).

İyi bir öğretmenin alanı konusu ve dersini çocuğun tüm gelişmesi için yetenekleri, bilgi ve becerileri kazandıracak yolda kullandığı takdirde öğrencinin davranışlarını uygun bir şekilde değiştirecek bir etkiyi yapması mümkün olacaktır. Bunun sağlanması ise, konu aktarmadan çok davranış değişikliğini amaç edinen bir öğrenim-öğretim sürecinin gelişmesi ile mümkün olur (Varış, 1988, s:16).

Ders dışı etkinlikler, öğrenci ve ilgili öğretmenlerin özel ilgilerini karşılamalı, hiçbir zaman zorla yapılan bir yola gitmemelidir. Okulun öğrenci örgütü, ders dışı etkinliklerin bir bölümünü kapsar. Çocuğun geziler, sportif çalışmalar, okuma-yazma ve temsil gibi çalışmalara yöneltilmesi hep birer ders dışı etkinliktir (Binbaşıoğlu, 1989, s:79).

Çocukların ihtiyaçları da, ilgilerine dayanan, onların amaçladıkları, planladıkları ve uyguladıkları faaliyetler tüm kişiliklerini saran bir hayata dönüşür. Bu hayat, onların zihinsel, bedensel ve sosyal yeteneklerini etkin kılar ve geliştirir. Öğrencide, olumlu davranışlar ve beceriler sosyal kulüp çalışmalarına yer veren programlarla kazandırılır (Şahin, 1995, s:2).

Gönüllü öğrenci organizasyonlarına katılımın son yıllarda arttığını gösterirken, gönüllü katılanların özellikleri üzerinde de yoğunlaştı ve öğrenci organizasyonlarına gönüllü katılanlarla gönüllü katılmayanlar üzerinde yapılan araştırmada şu sonuçlara ulaşılar: Gönüllü olanlar daha empatik olup, moral değerleri daha fazla içselleştirmişler, kendilerine ilişkin daha olumlu tutumlara sahip, duygularında daha istikrarlı, kendilerini daha etkin ve uzman olarak algılamaktadırlar (Allen ve Rushton, 1983; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004). Organizasyonlara gönüllü katılanlarla katılmayan öğrenciler arasında önemli bir fark bulunmazken, gönüllü katılımın önemli nedeni olarak özveri kadar kişisel doyumu göstermiştir (Fitch, 1987; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Her kademedeki okullarda, uygulamalarla en iyi sonuca varabilmek için eğitim ihtiyacı ve amacı doğrultusunda derslere göre düzenlenen mevcut eğitim programlarının kapsamında “sosyal kulüp çalışmaları” da yer almaktadır (Varış, 1988, s:17). Bu nedenle okullarda sosyal kulüpler kurulmakta ve faaliyetler göstermektedir (Arslantaş, 1989, s:4).

“Ders dışı faaliyetler” ya da “müfredat dışı faaliyetler” gibi hayat tecrübelerini eğitimin dışında tutan, bunları küçümseyen deyimler ve kavramlar yerine, öğretim programını faaliyet programları ile birleştiren bir görüşü savunmak gerekir. Fakat eğitim kurumlarımızda ders dışı etkinlikler hep ikinci planda kalmıştır (Varış, 1997, s:25; Özkaptan, 2007, s:3).

Ders dışı etkinlikler rastgele değil, ders programlarının dışında yapılan eğitim çalışmalarıdır. Bu nedenle, tüm diğer derslerde olduğu gibi, ders dışı etkinliklere ayrılan zamanın da çok iyi kullanılması gerekir (Binbaşoğlu, 1985, s:7). Ders dışı çalışma programının esnek bir biçimde düzenlenmesi gerekir. Çeşitli faaliyetlerin yürütülmesinde ayrıntılara fazla müdahale etmeyen bir ders dışı çalışma programı; öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine uygun yönelişlerini destekler. Bu etkinlikler yoluyla ağır ve güç öğrenen çocuklar da diğer zeki öğrenciler gibi, yaşantılarını daha anlamlı hale getirebilecek araştırma ve inceleme imkânlarına sahip olurlar. Ders dışı etkinlikler, öğrencilerin sorumluluk alma, yapıcı bir liderlik işlevini yerine getirme konularında etkili bir biçimde kabiliyetlerini ortaya koyma fırsat ve imkânlarını, normal müfredat programlarına nazaran daha çok bulurlar. Bu etkinlikler, eğer çok iyi organize edilir ve katılımcılık hayata geçirilebilirse, öğrencilerin vatandaşlık bilincini kavraması hususunda iyi bir laboratuvar görevini de yerine getirmiş olurlar (Hesapçioğlu, 1994, s:344).

New Jersey’in en büyük on beş kırsalında 1988-1989 ve 1990-1991 yıllarında okullarda atletizm ve eğitsel etkinliklere katılım ve kullanılabilir olanaklara ilişkin araştırmasına göre, eğitsel etkinliklere katılmak, akademik başarıyı garantilemezse de etkinliklerin olumlulukları açıkça anlatılabilir ve öğrenciler amaçlı olarak yöneltirse okul bu oluşum için iyi bir örnek oluşturur.

1. Eğitsel etkinlikler, eğitim programının uzantısı olarak okulun akademik misyonunu destekler.
2. Eğitsel etkinlikler yolu ile öğrenciler kendilerini disipline etmeyi öğrenir, kendilerinde güven oluşturur ve uygun bir konumda kalma becerisini geliştirir.

3. Eğitsel etkinliklere yüksek katılım oranı, kişinin gelecekteki başarısını kestirmeye yardımcı olur.

Bu araştırmada ilgili diğer bazı sonuçları şöyledir;

1. Öğrencilerin kültürel öz geçmişi özellikle onların ve ailelerinin hangi tür eğitsel etkinliklerde yer alacağını anlamlı düzeyde etkilemektedir.
2. Öğrencilerin eğitsel etkinliklere ayırmaya zorunlu olduğu zamanı kırsal alanda önemli olup, gençler organize spor etkinliklerine katılma olanağını yeterince bulamamaktadırlar.
3. Göçmen aileler, çocuklarının özellikle oğullarının rekreasyon etkinlikleri kadar sportif etkinliklere de katılmalarını istemektedirler.
4. Akıl ve fiziksel sağlık, toplumsal beceri, kaybetme ve kazanmaya yönelik çözüm yeteneği ve moral değerlerin kazandırılması, çalıştırıcının ilgi, yetenek ve birikimi gibi kişilik özelliklerine daha çok bağımlıdır.
5. Eğitsel etkinlik programları egzersiz yoluyla kilo denetimi, toplumsal etkileşimi ve dolaylı olarak yetişkin rolünü hazırlar. Öğrencilerin erken yaşta yetişkin gözetiminde neşeli etkinliklere gereksinimi vardır (Ponessa, 1992; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Bir lisede, atletik etkinliklere katılımında ödül ve önderlik rolünün etkisi ve eğitsel etkinliklerin yararına ilişkin öğrenci algılarının sorgulandığı bir araştırmada sonuçlar şöyledir:

1. Öğrenciler, olgunlaşmayı ve bağımsızlığı geliştirecek beceri ve özellikleri gerektiren eğitsel etkinlikleri seçmektedirler.
2. Eğitsel etkinliklere katılım tüm öğrenciler için ait olma gereksiniminin doyurulması için fırsat sağlar.
3. Düşük ve yüksek akademik başarılı öğrencilerin eğitsel etkinliklere katılımının önemli bir nedeni sağlıklı bir öz imaj oluşturmaktır.
4. Düşük ve yüksek başarının her iki durumda da eğitsel etkinliklere katılım oyun ve çalışma arasında bir denge sağlar.
5. Eğitsel etkinliklere katılmayan öğrencilerin, yüksek derece kazanma başarısı gösterme sayısı azdır (McNamara ve diğerleri, 1985; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Eğitsel kulüplerde yapılan çalışmaların eğitsel, sosyal ve kişisel gelişime katkıları bilimsel çevrelerce kabullenildiği halde maalesef okullarımızda yeterince ilgi görememektedir. Eğitsel kulüplerin ders saatlerinin dışında tutulması, ölçme ve değerlendirme araçları kullanılarak notla değerlendirilmemesi, birçok öğrenci tarafından eğitsel kulüplerin gereksiz ya da fuzuli olarak algılanmasına yol açmaktadır. Bu sebeple bazı eğitim kurumlarında eğitsel kulüplerin tam işlerlik kazanamadığı gözlemlenmektedir. Oysa eğitsel kulüplerin öğrenciyi okula bağlayıcı ve sevdirci özelliği vardır (Başaran, 2006). Bu durum öğretmenlerce de çok defa şikâyet konusu olmuştur. Öğrencilerin eğitsel kulüplere katılımı zorunlu olduğu halde, bazı eğitim kurumlarında tam olarak bunun sağlanamadığı görülmektedir. Hatta bazı okullarda eğitsel kulüp için haftalık ders çizelgesinde dahi yer ayrılmamaktadır. Bu yüzden eğitsel kulüp çalışmaları bazı eğitim kurumları için matbu formlardan öte geçemeyen çalışmalar olmakla kalmıştır (Koçinalı, 2008, s:4).

Eğitsel etkinliklerin okul programlarından adeta çıkartılarak öneminin bir yana itilmesi ve uygulamaya ilişkin seçenekler geliştirilmemesi, bu konuda eğitimcilerin çözümler üretmelerini gerektirmektedir. Bunun için yabancı ülkelerdeki uygulamalar ve ilgili literatür dikkate alınarak, eğitsel etkinliklerin önemini yeniden kavranılması ve uygulamaya ilişkin seçenekler yaratılması gerekmektedir. Bu etkinlikler, gençlerimize yaklaşmamıza ve onları kendileri olarak yetiştirmemize, ders içerikleri kadar olanak ve ortam sağlayacak biricik uygulamalardır.

Bu konuda şu öneriler geliştirilebilir;

1. Çocuk ve gençlerin dinlenme ve kültürlenme hakkını kullanabilmeleri için çocuk kulüpleri, çocuk ve gençlik merkezleri, çocuk ve gençlik kampları uygulamalarını geliştirecek örgütlü ortamların gerek merkezi gerekse yerel hükümetlerce desteklenmesi, gönüllü kuruluşların bu konuda harekete geçirilmesi.
2. Okul binalarının çocukları eğitsel etkinliklere katılmalarına olanak verecek biçimde projelendirilmesi, mevcut okullarının bu amaç için yeniden örgütlendirilmesi.
3. Öğretmen ve yöneticilerin rekreasyon ve eğitsel etkinlikler konularında hizmet içi eğitime alınması.
4. Öğretmen yetiştiren kurumlarda rekreasyon ile eğitsel kol etkinliklerine ilişkin dersler konulması.

5. Üniversitelerde rekreasyon alanında görev alabilecek “rekreasyon ve gençlik önderliği” adı ile eleman yetiştirecek bölümlerin açılması.
6. Devlet bütçesinden rekreasyon hizmetleri için daha fazla ödenek ayrılması.
7. Çocuğun bedensel, sportif, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımı ve başarısının da akademik değerlendirmenin yanı sıra dikkate alınmasının eğitim politikasında yer alması (Kılbaş Köktaş, 2004).

Sınıf-dışı etkinliklerin yukarıda belirtilen yararları sağlayabilmesi için şu öneriler dikkate alınmalıdır:

1. Öğretim üyeleri bu etkinliklerin amaçlarını ve okulda işleyiş biçimini yeniden gözden geçirmelidir.
2. Kollara başkanlık edecek öğretmenler, kendilerinin özel uzmanlık ilgi ve yetenek alanlarına göre seçilmelidir.
3. Okuldaki bütün kollardan çalışmalarını koordine edecek ve gerektiğinde denetleyecek bir “sınıf-dışı etkinlikler komitesi” kurulmalıdır. Bu komite, okul rehberlik komitesinden, okul-aile birliğinden, kollardan başındaki öğretmenlerden ve öğrenci temsilcilerinden seçilen üyelerden oluşmalıdır. Komitenin kolayca toplanabilmesi ve işlevsel olması için çok kalabalık olmaması gereklidir. Komite, önceden belirleyeceği bir takvime göre belli sürelerde toplanıp, her kolun çalışma programını ve çalışmalarını gözden geçirmeli ve kolun amaçları içinde değerlendirmelidir.
4. Kol başındaki her öğretmen, kendi kolunun etkinliklerini planlatıp düzenlerken ve yürütürken, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını, yaş seviyelerini esas tutmalıdır. Bunun için de zaman zaman öğrenci yetenekleri, ilgileri, ihtiyaçları, hobileri gibi konulara ilişkin anketler yapılmalıdır.
5. Her kol, belli gün ve saatlerde düzenli olarak toplanıp çalışmalıdır. Örneğin, her iki haftada bir Çarşamba öğleden sonraları, kol çalışmaları ve toplantılarına ayrılmalıdır (Tan ve Baloğlu, 2006, s:240-241).

Eğitsel kulüplerin öğrencilerin gelişimi için okullarda daha işler hale getirilmesi şarttır. En az, hayata hazırlayan dersler kadar faydalı olan eğitsel kulüplerin daha etkili hale getirilmesi çalışmaları için öncelikle, birinci muhatabı olan öğrencilerin eğitsel kulüpler hakkındaki görüşleri önem kazanmaktadır. Bu yüzden öğrencilerin eğitsel kulüplere nasıl baktıkları, eğitsel kulüpler hakkındaki düşünceleri bilinmelidir. Bu çalışmanın amacı

öğrencilerin eğitsel kulüplere bakışı hakkında bir bilgi kaynağı oluşturmaktır. İlgili çözüm yolları geliştirilirken bu yolla edinilen bilgiler, diğer çözüm yolları ile harmanlanarak ortak bir çözüm noktası oluşturulmalı, bu şekilde eğitsel kulüp faaliyetleri daha etkin ve verimli olarak devam ettirilmelidir (Koçinalı, 2008, s:5).

Eğitsel kol çalışmalarının bazılarında öğrencilerin ilgileri dikkate alınmaktadır. Fakat bazıları ise, sadece yönetmelik gereğince yapılması gereken çalışmalar olduğu için zayıf kalmaktadır (Tezcan, 1993, s:84).

Adana'da lise öğrencilerinin rekreasyon alışkanlıklarına ilişkin yaptığı araştırmanın bazı bulguları şöyledir;

1. Lise öğrencilerinin büyük bir kısmı boş zamanlarını değerlendirememektedir.
2. Boş zamanını değerlendirenlerin ise, bunu televizyon izlemek gibi edilgin etkinlikler yoluyla yaptığı, özellikle erkek öğrenciler spor türü etkinlikler yaparken kızlarda televizyon izleme ilk sırayı almaktadır.
3. Boş zamanı değerlendirememenin nedenleri okulda ve dışarıda etkinlikler için uygun ortamların olmaması, derslerin yoğunluğu, ailelerin sosyo-ekonomik durumları ve yol göstermemesi olarak gösterilmektedir (Dikici, 1994; Kılbaş Köktaş, 2004).

Adana liselerinde eğitsel etkinliklere ilişkin araştırma sonucu eğitsel etkinliklerin okullarda yeterince uygulanmadığını göstermektedir. Adana ili liselerinde öğretmen ve yöneticilerin, bu etkinliklerin istenilen düzeyde uygulanmadığını belirttikleri, geliştirilip işlevselleştirilmesine ilişkin yüksek beklentiler taşıdıkları da görülmektedir. Bunun sayılabilecek pek çok nedenleri vardır. Ayrıca, etkinliklere öğrenci katılımının gönüllülük esasına göre değil de zorlanarak ya da yönlendirilerek yapılıyor oluşu, bu etkinliklerin öğrenci kişilik gelişimine ve toplumsallaşmasına katkısının bilincinde olunmadığını göstermektedir (Kılbaş, 1995; Kılbaş Köktaş, 2004).

Eğitici kol çalışması demek; okullarda ders saatleri dışında, eğitim etkinliklerinden belli bir bölümün gerçekleşebilmesi için ortak ilgileri bulunan istekli öğrencilerin katıldığı ve rehber öğretmen gözetimi altında doğrudan doğruya öğrencilerce yürütülen çalışmadır. Bu tanım Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2140 sayılı Tebliğler dergisindeki İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği'nde geçiyor. Ancak yürürlükte olan bu mudur?

Ona bakmak gerekir. Tanımda ders saatleri dışında denilmekte ise de, zaman zaman bunun için öğle araları kullanılmaktadır. Hatta ayda bir, ya ders çıkışlarında ya da dersin belli bir bölümünde eğitsel çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Belli bir zaman dilimi ayrılmadığı için bu sürenin miktarı rehber öğretmenin ilgisine ve zaman ayırıp ayırmamasına bağlı olmaktadır. Yönetmelik her kolun haftada bir kez toplanması gerektiğini haftalık ders programında eğitici kol çalışmalarına ayrılan sürenin, bütün öğrenciler için aynı saatte rastlatılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak eğitim-öğretim dönemi içinde belli bir saat belirtmemektedir (<http://web.inonu.edu.tr/~ikram/egitkol.htm> 22.12.2011).

Öğrenciler, demokratik bir hayat için, demokrasinin ne olduğunu anlamalıdır. Demokrasi eğitimi, yaparak yaşayarak öğrenme yolu ile sağlanmalıdır. Bunu gerçekleştirmek için, okulun bütün çalışmaları demokratik yaşayış kurallarına göre düzenlenmeli, sosyal kol çalışmalarına önem verilmelidir (İlkokul Programı, İlkokulun Eğitim ve Öğretim İlkeleri, 2).

Ama uygulamada görülen ise, Program'ın dediğinin tam tersidir. Geçmişte olduğu gibi bugün de “bazı öğretmenler” bu en önemli görevlerini, yani “demokrasi bilinci kazandırma çalışmalarını”, gereği gibi yapamamaktadırlar. Demokrasi tanımlarını ezberletmekle, demokrasi bilinci kazandırdıklarını sanmaktadırlar. Eğitsel Çalışma derslerini, bitmez tükenmez iyi ahlâk konuşmaları yaparak, öbür derslere ilave ders olarak, -daha kötüsü- “sınıfta serbest çalışma” adı altında öğrencileri başıboş bırakarak, geçiştirmektedirler. Kimi öğretmenler de, kendi sınıflarında bazı eğitici kollar için hevesli bir iki öğrencinin seçilip Eğitici Kollar Levhası'na isminin yazılması ve resminin yapıştırılması “çalışmalarını eğitici kol çalışması zannetmektedirler.

Oysa, bu çalışmaların ne olduğunu ve nasıl yapılacağını bilmek, daha önemlisi bu çalışmaları gereği gibi yapmak, sadece öğretmenin öğrencilerini eğitmesi için değil, aynı zamanda kendini de eğitip her türlü haklarına sahip çıkması için de zorunludur (<http://ilkermahir.blogspot.com> / 22.12.2011).

Bir başka sorun ise; okullarda maalesef sınıf içi demokrasinin tam işlememesi, öğrencilerin ilgi alanlarına göre ve oy çoğunluğu ile istedikleri kol çalışmalarına katılamamalarıdır. Kol üyeleri seçilirken (sınıf başkanlık seçimleri hariç) genelde öğretmenin görevlendirmesi yoluyla yapılmaktadır. Çocuklar istedikleri, belki de başarılı olabilecekleri kolda görev alamadıkları için verimli olamamaktadırlar. Halbuki yönetmelik, hem kol üyeleri

seçiminde hem de kol çalışmaları sırasındaki görevlendirmenin açık oylama ile yapılmasını ve herkesin mutlaka bir kola üye olmasını belirtmektedir. Mümkünse toplantıların farklı zamanlarda yapılmasını isteyen öğrencilerin diğer kollardaki faaliyetlere katılması sağlanmalıdır.

1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nın on dört temel ilkesinden birisi demokrasi eğitimidir. 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği, eğitici çalışmaların amacı ve öğrencilere kazandırılacak davranışlar arasında, onların "Demokrasi ilkelerini benimsemiş" kişiler olarak geliştirilmelerine yer vermiştir. Ayrıca, öğrencilerin ulusal ve toplumsal yaşama etkin bir biçimde katılmalarına yardımcı olunması da, eğitici çalışmaların bir başka amacı olarak vurgulanmıştır. Bu nedenle eğitici çalışmalar, öğrencinin okul yaşamının somut gerçekliği içinde demokrasi kültürünü yaşayarak edinmesi için çok elverişli bir ortamdır (Kılbaş Köktaş, 2004).

Diğer bir sorun ise; kol faaliyetlerinin yalnızca raporlarda, kâğıtta kalması, etkinliklerin öğretici ve yaratıcı yönünün olmaması, eğitsel kolun amaçları olan kendilerini anlayabilme, yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme, ferdi girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürebilme, boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme, kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme gibi amaçlar yerine getirilememektedir.

Okul yönetimi ve rehber öğretmenler eğitsel kol çalışmalarını bir örgütün bir sistemin çalışması olarak görmedikler için öğrenciler kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme, farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme, sosyal ilişkilerinde anlayışla, saygılı ve ölçülü olabilme, grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme, ferdi olarak veya gruplar halinde çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikteki projeler geliştirebilme ve yürütebilme, davranışlarını kazanamamaktadırlar. Öğrenciler sadece kollarının isimlerini öğrenmekle kalmaktadırlar.

Tüm bu sorunların çözümü için eğitsel kol çalışmaları dersinin öğretmen okullarında seçmeli ders olarak okutulmasından vazgeçilip, zorunlu hale getirilmesi ile işe başlanabilir. Demokrasi öğretimi ve kişi hakları konulu dersler müfredata konulabilir. MEB'nca diğer dersler gibi ders saati ayrılabilir. Okullara birtakım yaptırımlar uygulanabilir.

Birçok eğitici kol var fakat bunların hepsini okullarda uygulamak mümkün değildir. Kurulması zorunlu olan kollar bile yeterince uygulanamamaktadır. Eğitsel kolların uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerin başında zaman ve zemin sorunu gelmektedir. Çocuklar açısından zamanın yetersiz olması ve kol çalışmalarının yapılması için özel salonların bulunmaması nedeniyle yeterince, istenildiği gibi uygulanamamaktadır. Kızılay, Sivil Savunma, Sağlık ve Temizlik, Sosyal Dayanışma kolları okulda her gün faal olarak çalışan kollar arasındadır. Mesela; eğitsel kollar arasında Bahçeyi Güzelleştirme kolu diye bir kol vardır. Bazı okullarda bahçe olmasına rağmen, toprak olmaması nedeniyle bir şeyler ekilip dikilememektedir. Dolayısıyla bu kol okulda pek bir işlev görmemektedir (<http://web.inonu.edu.tr/~ikram/egitkol.htm> 22.12.2011).

Yapılan bir araştırmanın sonuçlarını göre, öğrenci velilerinin okulda sunulan eğitsel etkinlikleri önemli ancak uygulamaları yetersiz ya da sıradan bulunmaktadırlar. Yine eğitsel etkinlikler öğrencilerin % 83'ünün gözünde popülerdir. Genel olarak akademik başarısı yüksek, okulunu seven, kendisi hakkında olumlu duygular taşıyan ve disiplin problemi yaşamamış öğrencilerin çok hareketli olmaktan daha çok hoşlandıkları, tam tersi durumda olan öğrencilerin ise katılımının olmadığı görülmektedir (Illinois, 1985; Akt. Kılbaş Köktaş, 2004).

Öğrencilerin okulda yorulması ve bundan dolayı etkinliklere katılamaması, çalışma ortamının okulda yeteri kadar sağlanamaması, eğitsel kol çalışmalarında yeteri kadar materyal bulunmaması, öğretmenlerin yeteneklerine göre istediği kolu seçmemesi, öğrencilerin demokratik yolla seçilmemesi, yeteri kadar toplantı yapılmaması, öğrencilerin birbirlerini iyi tanımamalarından dolayı birlik sağlanamaması başlıca sorunlardandır.

Bu sorunların çözümü için; ders saatlerinden belli bir zaman ayrılması, çalışma ortamının daha sağlıklı hale getirilmeli, gerekli araç gereçler sağlanmalı, öğrenciye toplantılarda iyi bilgi verilmeli, öğrencilere görev dağılımı yaparak işbirliği içinde çalışmalarının sağlanmalı, belli faaliyetlerde bulunarak öğrenciye eğitsel kol sevdirmeli, öğrenci sayısı azaltılmalı, öğretmenlerin istediği kolu seçmelerinin sağlanmalıdır (<http://web.inonu.edu.tr/~ikram/egitkol.htm> 22.12.2011).

Yönetmelik; her kolun haftada bir kez toplanmasını, haftalık ders programında eğitici kol çalışmalarına ayrılan sürenin bütün öğrenciler için aynı saate rastlatılması gerektiğini belirtirken; ancak eğitim öğretim dönemi içinde bu belirtilmiyor. Maalesef sınıf içi demokrasinin tam işlememesi öğrencilerin ilgi alanlarına göre ve oy çokluğuyla istedikleri kollara katılamamaları, okul yönetimi ve rehber öğretmenler, eğitsel kol çalışmalarını bir sistemin çalışması olarak görmedikleri için öğrenciler, kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme farklı görüş, anlayış ve çalışmaları anlayışla karşılayabilme, sosyal ilişkilerinde ölçülü olabilme, grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme ve sorumluluk duyabilme, bireysel ya da grup olarak çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikte projeler oluşturabilme ve yürütebilme davranışlarını geliştirememektedirler. Sorunların ancak bir kısmına değinebilsek de farkına varılan sorunların çözümlerine ulaşmak daha kolay olacaktır.

Öncelikle, Talim Terbiye Kurulu'nun 91 sayılı kararıyla Eğitici Kol Çalışmaları Yönetmeliği'nin 9. ve 10. maddelerindeki çelişkiler bakanlıkça hemen giderilmeli, öğretmen yetiştiren fakültelerde Eğitsel Kol Çalışmaları dersi zorunlu olarak okutulmalı, okul yönetimi bunu ciddiyetle ele almalı, eğitsel kol rehber öğretmenlerine çalışabilecekleri fiziki ortam ve ders programları ile ilgili sorunları giderici bir tutum içinde onlara yardım ve destekte bulunmalı, öğretmenler; bu çalışmaların önemini kavrama amaçlı kişisel gelişimlerini okulda veya kendi imkânlarıyla sağlamalı, öğrencilerde ilgi ve istek uyandırıcı tutum ve davranışların artması için kendi bilgi ve donanımlarını artırmalıdır. Her birey, kendine ait sorumluluk alanlarının bilincinde olarak ve sorumluluğunun hakkını vererek çalışmalı; yaptığı işin iç hesaplaşmasında vicdan rahatlığı içinde olmalıdır (<http://www.bursahakimiyet.com.tr/makaleDetay.aspx?mid=1994> 22.12.2011)

Sosyal Kulüp Çalışmalarının Desteklenmesi:

Sosyal kulüpler, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine yönelik ve yaşantısal faaliyetler olması, öğrenciler tarafından yönetilmesi bakımından önemli bir yeri vardır. Okullarda sınıf dışı eğitim etkinliklerinin bir bölümü ortak ilgileri bulunan istekli öğrenciler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu öğrenci faaliyetleri öğrenciler için çok çeşitli tecrübeler sağlamakla birlikte, faaliyetlere katılan öğrencilerin sayısı, toplam öğrenci sayısına göre oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir. Bu sebepten okul müdürlerinin ve öğretmenlerin, öğrencileri faaliyet gruplarına katılmayı ödüllendirici nitelikte önlemler almaları, kulüplerin gereği gibi

çalışabilmeleri için okul, aile ve çevrenin sürekli destek sağlamaları gerekmektedir (Karlı, 2006, s:61-62).

Öğrenci faaliyetlerine elverişli bir program sağlamak için maddi olanaklar sağlamada güçlük çekilmekte, kaynaklar sınırlı olmaktadır. Ayrıca, haftalık toplam ders saatinin çok yüksek olması da öğrencilerin ders dışı okul faaliyetlerine katılmalarını güçleştirmektedir (Özgüven, 1999, s:253-254).

Eğitim kurumlarında öğrenciler her bakımdan geliştirilmeye çalışılır. Bu sürede derslerin yanında sosyal kulüp etkinlikleri de çocuğun kendini ifade edebilmesinde, arkadaşlarıyla sosyal ilişkiler kurabilmesinde ve boş zamanlarını aktif ve olumlu bir biçimde değerlendirmesinde önemli rol oynar. Çocuğun kişiliğinin oluşmasında önemli bir role sahip olan ilköğretim kurumlarında, özellikle birinci kademedeki sosyal kulüp faaliyetleri yeterince uygulanmamaktadır.

Sosyal kulüp çalışmalarına, dersleri tamamlayıcı faaliyetler gözüyle bakılmalı, ona gereken önem gösterilmelidir. Sosyal kulüp çalışmalarına, diğer derslere verilen önem kadar önem verilmelidir. Çünkü derslere bağlı olma zorunluluğu yoktur. İş, çalışma yaprak ve yaşayarak öğrenme eğitici çalışmaların özünü teşkil etmesi bakımından, ayrıca eğitimin istediği yönde tabii bir çalışmaya fırsat verir. Bu da eğitici bir değer taşır (Binbaşoğlu, 1991).

Ders dışı faaliyetlerin başarılı olması “Okul Yöneticiliğinin Esasları” adlı kitabın yazarı W.G. Reeder’e göre, örgüt, yönetim ve denetim ilkelerinden bir kısmının gereği gibi uygulanmasına da bağlıdır. Bunlar şunlardır:

1. Ders dışı her türlü faaliyet okul tarafından denetlenmeli ve disipline bağlı olmalıdır.
2. Girişilecek her faaliyet, okul müdürü veya başka bir okul yöneticisi tarafından uygun görülmelidir.
3. Her faaliyet, katılanlara toplumsal, ahlaki, vatandaşlıkla ilgili ve başka yararlar sağlamalıdır.
4. Okul müdürü, okulun yönetiminden sorumlu olduğuna göre, herhangi bir kuruluşun bir önerisi kabul etmemek yetkisine sahiptir.
5. Bir okulda girişilen faaliyet sayısı ve türü, okulun ihtiyaçları ile öğrenci sayısına bağlı olmalıdır.

6. Ders dışı faaliyetler programının uygulanması, birdenbire olmamalı zamanla geliştirilmelidir.
7. Bir sömestr veya ders yılı, bir öğrencinin katılabileceği faaliyet sayısı, o öğrencinin ihtiyaçlarına uymalıdır.
8. Gerek öğretim programı, gerekse ders dışı faaliyetler bakımından her öğrencinin iyi bir biçimde gelişmesi için öğrencilere okul programıyla ilgili önerilerde bulunurken her iki faaliyet türü de göz önünde bulundurulmalıdır.
9. Her faaliyet yapılabilirdiği kadar çok sayıda öğrencinin katılması istendiğine göre, faaliyetlerin her türünde demokratik ruh egemen olmalıdır.
10. Okuldaki ders dışı faaliyetlere üye olarak yalnızca okul öğrencileriyle okul görevlilerinin girmelerine izin verilmelidir. Okulun denetim ve disiplinine bağılı olmayan üyeler bu faaliyetlere katılırlarsa, gerek örgüt, gerekse okul, güç duruma düşebilir.
11. Okulla ilgili her türlü faaliyetin yapılabilirdiği yer, yapılabilirdiği kadar okul binası olmalıdır.
12. Çatışmaları önlemek ve genel olarak daha iyi bir yönetim sağlamak üzere, faaliyetlerle ilgili toplantılar, kesin olarak programlaştırılmalıdır.
13. Geniş bir öğrenci kitesinin katılmasını sağlamak amacıyla, masrafın mümkün olduğu kadar az olmasına dikkat edilmelidir.
14. Ders dışı faaliyetlerle ilgili bütün para ve hesaplar okul tarafından dikkatli bir biçimde denetlenmelidir.

Bu ilkelerin, sosyal kulüp çalışmalarının, ne kadar dikkatli, programlı ve denetimli yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu ilkeler yalnızca yöneticilik açısından ortaya konmuştur. Bunun değerlendirilişi ile ilgili başka eğitici ilkeler de vardır. Bu ilkeler öğretmenleri olduğu kadar, yöneticileri de ilgilendirir. Bunlar şöyle özetlenebilir:

1. Ders dışı faaliyetler, öğrencilerin okul çevresinin ihtiyaçlarını karşılamalıdır.
2. Ders dışı faaliyetler, okulun öğretim programını zenginleştirmeye yardım etmelidir.
3. Ders dışı faaliyetler, okulda daha mutlu bir ortam gerçekleşmesini sağlayan okulu gerçek bir topluluk yapmalıdır.
4. Ders dışı faaliyetler, iyi örgütlenmeli ve iyi yönetilmelidir.
5. Ders dışı faaliyetler, öğrencilerin daha iyi bir vatandaş olmalarına yardım etmelidir.
6. Ders dışı faaliyetler iyi bir vatandaş yetiştirmelidir.

7. Rehber öğretmen, ders dışı faaliyetler konusuna, öğrenciler gibi ilgi duymalı ve onu iyice bilmelidir.
8. Ders dışı faaliyetler, amaçlarına uygun olmalıdır.
9. Ders dışı faaliyetler, emredici değil, işbirliği havasında ve rehberlik anlayışı içinde yapılmalıdır.
10. Ders dışı faaliyetlerde, önderlik ve sorumluluk öğrenciler arasında paylaşılmalıdır.
11. Öğrencilerin bu başarıları okul tarafından da takdir edilmelidir. Bu amaçla rehber öğretmen, öğrenciler hakkında kayıtlar tutmalıdır.
12. Ders dışı faaliyetlerin amacının ne olduğu herkes tarafından açıkça bilinmeli ve bu amaca yaklaşp yaklaşmadığı zaman zaman değerlendirilerek denetlenmelidir (Karslı, 2006, s:39-40-41).

Sosyal kulüp çalışmalarına zaman yetersizliğinden yer verilmemesi öğrencinin başarısını etkilemektedir. Oysa bunlara zaman ve yer ayrılmış olsa, tartışma grupları, toplantılar, kültürel ve boş zamanlarını değerlendirme faaliyetleri, büyük ölçüde eğitim öğretime de faydalı olacaktır. Ayrıca öğrenciler bilgi, anlayış ve toplumsal bakımdan istenen davranışları kazanma gibi konuları sosyal kulüplerle pekiştirilebilirler. Bununla beraber zihin ve fizik sağlığı ile boş zaman eğitimi yine bu yolla geliştirilebilir.

Başaran (1974), yaptığı araştırmada, öğretmenlere hizmet öncesi eğitiminde okul öğrenci kulüplerinin kurulma ve çalışma yollarının yeterince öğretilmediği ve okullardaki sosyal kulüplerin amaçlarına uygun olarak örgütlenip çalışmadığı yargısına varmıştır. Sosyal kulüp çalışmaları okulun amaçlarını gerçekleştirmekte önemli yer tutmaktadır. Sosyal kulüp çalışmalarının örgütlenmesi, çalıştırılmasından yönetim sorumludur. Fakat bunlar sadece kâğıt üzerinde kalmaktadır (Akt; Şahin, 1995, s:8-12; Karslı, 2006, s:43).

2.14. Eğitsel Kulüplerin Önemi

Belli bir yaşı geçtikten sonra bireyin beceri ve tavırları öğrenmesine ilişkin yapılan deneyler sonucunda görülmüştür ki, yeterli olgunluk çağını geçiren çocukların gerekli bilgi, beceri ve tavırları diğerlerinden daha iyi öğrenmeleri mümkün olmamıştır (McConel, 1959). Bu sebeple eğitsel faaliyetlerin mutlaka kişiye uygun yaşta yaptırılması gerekir. Okullarda erken yaşta eğitsel faaliyetlerle tanışan öğrenci, keşfedeceği ilgi ve yeteneğini geliştirme şansı

bulabilir. Bu yüzden eğitim kurumlarında, öğrencilerin ilgi duyduğu eğitsel çalışmalara katılımı son derece önemlidir (Akt. Koçinalı, 2008, s:13).

Öğrencilerin birbirine benzer yönleri göz önünde tutularak bir araya getirilmesi ile sınıflar oluşturulur. Sınıfları oluşturmaktaki amaç öğrenmeyi kolaylaştırmaktır (Başaran, 2006). Eğitsel faaliyetlerde ise öğrenciler ilgi ve istekleri doğrultusunda bir araya gelerek eğitsel kulüpleri oluşturur. Eğitsel kulüpler etkileşim yolu ile medeni cesaret kazandıracığı, öğrenmeyi hızlandıracığı gibi aidiyet duygusunun gelişimine de katkı sağlayacaktır. Toplum içerisinde karar alma, seçme seçilme gibi temel demokratik hakları kavrayacaktır (Çınar, 2002). Bu sebeple okullarda eğitsel çalışmaların yapılması, öğrenciler için yeteneğin geliştirilmesi, kulüpler kurularak yapılması ise toplumsal yaşamı öğrenmesi için gereklidir.

Schorling (1961), “Ders dışı faaliyetler” olarak adlandırdığı, sosyal kulüp çalışmalarının değerini ve önemini öğrencilerin bütünü geliştirmek, iyi vatandaş yetiştirmek ve boş zamanlarını iyi geçirmek için değerli eğlence ilgileri uyandırmaktır” diye sınırlamıştır (Akt. Karşlı, 2006, s:36).

2.15. Eğitsel Kulüplerin Gerekliliği

Sosyal etkinlikler çocuk ve gençlerin psikolojisinin özelliklerine ve gereksinimlerine uygun çalışmaktadır. Bunu dayanak alan eğitimciler göre de eğitsel kulüpler gerekli çalışmalardır (Binbaşoğlu, 2000). Kişilik gelişiminde de önemi büyüktür.

Eğitimdeki önemi bakımından insan güduları altı ana bölümde incelenmektedir (Cole, 1966). Bu bölümlerden olan sevilme ve kabul edilme; güven içinde olma arkadaş ve dost edinme, toplumca beğenilme, bir kümeye katılma, başkalarını memnun etme, iyilik yapma ve övülme gibi gereksinimlerdir. Eğitsel kulüp faaliyetleri içerisinde bulunan bir öğrenci, içerisinde bulunacağı küme ile olumlu etkileşimi ve başarılı çalışmaları ile bu gereksinimini karşılayabilir. Toplumda yer edinme ve tanınma; mal edinme, edindiklerini koruma, önderi izleme, başkalarını yönetme, başkalarını koruma, saygınlık kazanma, kınanmaktan ayıplanmaktan kaçınma gibi gereksinimlerdir. Demokratik bir ortamın oluşturulduğu eğitsel kulüplerdeki çalışmalarda öğrencinin liderlik vasfı ortaya çıkarak grubu peşinden sürükleyebilir ya da lidere bağlanarak onu izleme gereksinimlerini karşılayabilir. Gruptaki

çalışmaları ve tavırları ile saygınlık kazanabileceği gibi toplumsal baskının varlığını öğrenir. Zihinsel yaşam ve yaratıcılık; kendini anlatabilme, bilgi beceri edinme, yorumlama gibi gereksinimlerdir. Eğitsel faaliyetler sayesinde öğrenci bu gereksinimlerini de rahatlıkla karşılama imkânı bulabilir (Akt. Koçinalı, 2008, s:16).

2.16. Zaman

Zaman, olayların ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonrada içinde olup gideceklerini düşündüğümüz, başı ve sonu olmayan soyut kavramdır (TDK, 1982, s:884).

Zaman kavramı, insan yaşamının yerine göre uzun ya da kısa süreli, yinelenmesi olanaksız, başlangıcı ve sonu belli, saatle ölçülebilen bir bölümdür (Tezcan, 1993, s:7).

Zaman; canlı, cansız tüm varlıkların hayat ölçüsü olan zaman; tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, satın alınamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen, tekrarı mümkün olmayan, nesnelere uzaydaki hareketlerine göre ölçülebilen ve bölümlere ayrılabilen soyut bir kavramdır (Eren, 1993, s:78). Dünyada bütün insanlara eşit olarak verilmiş tek şey zamandır (Baltaş, 1996, s:273).

Zaman; bir sinema filmi gibi, sürekli akıp giden, ne olduğunu tam bilemediğimiz, sorgulayamadığımız, sorgulasak bile pek kavrayamadığımız, saat, gün, yıl gibi belirli kavramlarla ifade edilen soyut kavramdır (Bozkurt, 2002, s:47).

Addington, zamanın insanların sonsuzluk ölçüsü olduğunu ve şimdiye kadar zamanla ilgili doğal kabul edilen her şeyin, insan düşüncesinin ürünü ve göreceli olduğunu belirtir (Addington, 1993, s:128; Akt. Karaküçük, 1997, s:1).

Zamanı iyi kullanabilmek, verimli ve etkili olmasını sağlamak, bir eğitim işi olmakla beraber, insanın çalışma hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Hayata atılan bir kimsenin başarılı olmasında onun zaman anlayışının büyük önemi vardır. Bu bilgi ve alışkanlıklar hayatın her anını verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak,

ferdin başarısında birinci derecede rol oynayacaktır (Canan, 1997, s:13). Zaman kadar, zamanı kullanmak da önem taşır.

2.17. Zaman Yönetimi

Zamanı verimli ve etkili kullanabilme öncelikle bir eğitim işidir. Bu ise okulların ve ailenin üzerinde olan bir sorumluluktur. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından ortaya çıkan hastalıklar, kişiyi ve bütün toplumu etkilemektedir. Bu ise, bütün bedeni hastalıklardan bile daha tehlikeli olabilmektedir (Karaküçük, 1997, s:5-6).

Zaman kaynağının etkin ve verimli kullanılması ile sadece yapılan aktivitelerde iyi sonuçların elde edilmesinin yanı sıra, bireylerin özel yaşamlarında da başarılı olması ve sağlıklı ilişkiler geliştirmesi için de söz konusu olmaktadır. İşte bu noktada, insanların zamanlarını nasıl daha etkili ve üretken kullanabileceklerine ilişkin ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla “Zaman Yönetimi” kavramı ortaya çıkmaktadır. İnsanların her alanda yaptıkları aktivitelerin etkili olmasının temelde zamanı iyi kullanmalarına bağlı olduğu görüşünün oldukça yaygın olduğu günümüzde, zaman kullanımında yetersiz olan kişilerin birçok şeyi düzgün olarak başarabildiklerinden söz etmek mümkün değildir (Karakoç, 1990, s:63).

Zaman yönetimi amaçlara ve hedeflere ulaşmada önemli bir kaynak olan zamanı verimli kullanma çabasıdır. Günümüzde zaman kullanımı ya da yönetimi kişiler açısından çok önemlidir. Zaman yönetiminin önemi yalnızca zamanın kontrolü anlamına gelmemektedir, fakat zaman kontrolü insan hayatının değerini arttıran en önemli unsurlardan birisidir (Alay, 2000, s:19).

Mackenzie (1989), insanın zamanı yönetemeyeceğini, çünkü akrep ve yelkovan hareketinin insan denetiminin dışında olduğunu belirtir. Önemli olan saati yönetmek değil, insanın zaman içinde bu saate göre kendisini yönetmesidir. Zaman yönetimi, zamanın amaçları, sorumlulukları, zevkleri ve sosyal yaşamın içerdiği etkinlikleri bir arada yürütebilecek biçimde planlaması anlamına gelmektedir (Akt. Özgen, 2002, s:18).

Zamanın kullanılmasında esas sorunlardan birisi, zamanı kontrol edememekten kaynaklanmaktadır. Yani, günü dakikalara bölerek yaşayacak kadar sıkı ya da insanın kendisini günün akışına ve olaylara bırakacak kadar gevşek bir zaman uygulamasıdır. İnsan

elini sıkı bir yumruk yapsa ve bir dakika öyle beklese, kolda bir ağrı olup iş yapmasını engelleyecektir. Aşırı gevsek bıraktığında ise, yine bu gevşeklikte, el bir işe yaramayacaktır. Oysa insan elini hafifçe kaldırıp, parmaklarını yavaşça oynatacak şekilde kasları iş yapacak gerginlikte tutup, kontrol edebilir. Zaman kontrolü de bu örnekte olduğu gibi ne çok sıkı (örn. Tutku, gerginlik, sabit fikirlilik gibi) ne çok gevşek (örn. Miskinlik, kayıtsızlık, tembellik) olmalıdır. Bir bakıma zamana uygulanacak bu kontrol iyi bir kas uyumuna eşdeğerdir (Baltaş ve Baltaş, 1987, s: 242).

Boş zaman kullanımında, kişisel özelliklerin ağır bastığı, kazanma kapasitesi, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, yaşanan ortam, coğrafi konum gibi olgular etkili olmuştur Boş zamanın bütün bu fonksiyonlarının, temelde etkin bir şekilde değerlendirmek suretiyle gerçekleştirilebileceği göz ardı edilmemelidir. Bu, boş zaman ile rekreasyon arasındaki ilişkiyi de ortaya koymaktadır (Karaküçük, 1995, s:29). Zamanı iyi bir şekilde değerlendirmek kişi için önem taşır.

2.18. Serbest Zaman

Serbest zaman, kişinin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu zamandır. İş yaşamının dışındaki bir zamandır (Çakıroğlu, 1998). Herhangi bir meşguliyetin bulunmadığı zamandır.

Serbest zaman faaliyetlerinin niteliğini açıklayan Uluslararası Serbest Zamanları İnceleme Grubu şu tanımı yapmaktadır: Serbest zaman faaliyeti, kişinin, mesleki, ailevi ve toplumsal ödevleri yerine getirdikten sonra özgür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi veya becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraşılardır. Bir başka ifade ile serbest zaman, kişinin çalışma saatleri dışında, uykuda geçen zamanın ve zaruri ihtiyaçları için (vücut temizliği, yemek yemek gibi) harcadığı zaman dışında kalan ve bireyin istediği gibi kullanacağı zamandır (Uludağ Üniversitesi Ders Notları, 1996, s:12; Karaküçük, 1995, s:12).

Bir başka tanımda “bireyin çalışma ve diğer görevlerinden sonra özgür olarak dinlenme, eğlenme, toplumsal başarı veya kişisel gelişmesi için kullandığı bir zamandır” (Karaküçük, 1995, s:30) şeklinde tanımlanmaktadır.

Serbest zaman dar anlamda, iş ile ilgili sorumluluklardan, hayatı idame ettirme sorumluluklarından veya diğer emirli görevlerden serbest olunan, mecbur olunmayan zamandır. Geniş anlamda serbest zaman, birçok kültürel ve kamu hizmeti kapsamı içindeki hobiler ve meşguliyetler dizisine katılım suretiyle benlik geliştirmek için serbestçe kullanım hakkı ve fırsatlarını ifade etmektedir. Serbest zaman aynı zamanda içinde bulunulan ruh hali ve yaratıcılık ve ruhsal değerlerin bir kaynağı olarak kabul edilebilir (Kraus, 1985, s:5; Akt. Özkaptan, 2007, s:9-10).

Serbest zaman, kişinin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Kişinin kesin olarak bağımsız ve özgür olduğu zamandır, iş yaşamının dışındaki bir zamandır (Tezcan, 1994, s:10).

2.19. Rekreasyon – Boş Zaman

Rekreasyon; bir kimsenin serbest zamanında gönüllü olarak seçtiği zevk verici aktivitelere katılma eylemi olarak görülmelidir. Katılma eylemi içinde basitçe yer almaktan ziyade, giderek katılma sırasında uğraşılan heyecan verici deneme görüşü ağırlık kazanmaktadır. Ayrıca rekreasyon toplumda önemli bir ekonomik güç, hükümetin önemli bir sorumluluk alanı ve milyonlarca kadın ve erkek için bir istihdam kaynağı olan sosyal bir kurum olarak kabul edilmelidir (Bakır, 1993, s:11).

Rekreasyon; kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmıştır (Karaküçük, 1985, s:45).

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yeniden yapılanma anlamına gelen, Latince recreation kelimesinden gelmektedir (Kraus, 1985, s:32). Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu tanım, bireylerin gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Akt. Ozankaya, 1981, s:27).

Bucher'ın rekreasyon tanımına göre;

1. Bir kimsenin serbest zamanlarında katıldığı aktiviteler ile ilgilidir.
2. Katılan kimsenin zevk aldığı ve tatmin edici bulduğu aktivitelerdir.
3. Aktiviteye katılım gönüllü olarak yapılmaktadır.
4. Başka bir ödülün beklenmediği, aktivitenin kendisinin ödül olduğu katılımlarla ilgilidir.

Bucher'ın yanlış anlamaları önlemek için getirdiği açıklamalara göre ise rekreasyon;

1. Bir iş (hayatı idame ettirmek için yapılan çalışma) değildir.
2. Para kazanmak amacıyla yapılmaz.
3. Toplumun değer yargılarına ters düşmemelidir.

Tembellik değildir (Bucher, 1974, s:4: Akt. Çakıroğlu, 1998).

Boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır (Kılbaş, 2001, s:28). Bu nedenle boş zaman aslında çok önemli bir yaşam dilimini oluşturmaktadır. Bu alanda en sık kullanılan iki sözcük olan boş zaman ve rekreasyon, bir ölçüde örtüşmekle birlikte, aynı anlama gelmemektedir. Rekreasyon, yukarıda tanımlanan boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi olarak kabul edilmektedir. Aristo, boş zaman etkinliğini, “başka bir amaç olmadan, sadece yapmak için yapılan bir etkinliğin içinde bulunma durumu” şeklinde ifade etmektedir (Kraus, 1985, s:254). Önemli Fransız sosyologlarından Joffre Dumazedier de, boş zaman etkinliğini, diğer bir deyişle rekreasyonu şöyle tanımlamaktadır: Boş zaman etkinliği, kişinin çalışma, ailevi ve toplumsal zorunluluklar dışında, rahatlamak, uzaklaşmak, ya da bilgisini ve topluma katılımını artırmak için kendi isteğiyle yaratıcı kapasitesini harekete geçirdiği herhangi bir etkinliktir (Kraus, 1985, s:256; Akt. Özkaptan, 2007, s:13).

Gönüllü katılımın söz konusu olması ve katılımcının istek ve zevklerine seslenmesinden dolayı kişi normal işinde daha verimli olacak ve iş verimi artacaktır. Öğrencilerin rekreasyona katılımı ise dersteki başarılarının artmasını sağlayacaktır. Ders dışı etkinlikleri yürüten eğitici kollar bunun en önemli aracıdır (Bakır, 1993, s:7). Boş zamanları değerlendirmede ilgi ve yetenekler göz önünde bulundurulmalıdır.

Günlük yaşantımız içinde, çalışma ve diğer etkinliklerimizin sıkıcı ve kendini tekrarlayan çabalara dönüşmesi, boş zaman değerlendirme etkinliklerini yaşamımızın önemli bir parçası ve bir yenilenme aracı haline getirmiştir. Buna paralel olarak, kişilerin boş zamanlarını değerlendirmelerine yönelik çok seçenekli hizmetler sunan canlı bir sektör de oluşmuştur. Ekonomik verimliliğin artması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesiyle ortaya çıkan boş zamanın bilinçli bir şekilde değerlendirilmesi, pozitif sonuçları olacak bütünsel bir çaba olmalıdır. Bu konuda yapılan çalışmalarda, boş zamanın pozitif kullanımının artmasının kendini gerçekleştiren ve ruhen sağlıklı gençlerin gelişmesine katkıda bulunduğu yaygın olarak ifade edilmektedir (Passmore ve French, 1998, s:67; Akt. Özkaptan, 2007, s:13).

2.20. Boş Zaman Sorunu

Kişinin günlük yaşamında çalışmak, uyumak gibi zorunlu gereksinimlerini karşılamak için harcadığı süre dışında kalan zamana boş zaman denmektedir. Boş zamanların, plan ve programa bağlanarak, kişinin ve toplumun istekleri yönünde yararlı etkinliklerle değerlendirilmesinin sağlanmasına ise, “boş zaman eğitimi” adı verilmektedir. Hafta sonu dinlenceleri, yıllık izinler, ulusal ve dinsel bayramlar, yarıyıl sonu ve yaz dinlenceleri, emeklilik dönemi, boş zaman olarak nitelenmektedir (Bakırcıoğlu, 1988, s:22-23).

Boş zamanın tanımlanmasında bilim adamları oldukça zorlanmaktadırlar. Bunun başlıca iki sebebi vardır; birincisi insanların tanımlamada hayli subjektif kelimeler kullanması; ikincisi ise “boş zaman” kavramının farklı kültürlerde, farklı anlamlara gelmesidir (Kraus, 1985, s:11; Akt. Özkaptan, 2007, s:10).

Rekreatif etkinliklerde tartışma konularında biri, bu etkinliklerin ne kadarının izleme, dinleme gibi pasif etkinlikler, ne kadarının da aktif katılımlı etkinlikler olduğudur. Diğer tartışma alanı ise, kişilerin özgürce kullandıkları boş zamanda, etkinliklere ne kadar özgürce katılabilmekte olduklarıdır. Bunun yanı sıra, rekreatif etkinliklerin katılımcıya ifade ettiği değer de önemlidir. Amerika Birleşik Devletleri’nde bir üniversitede yapılan bir araştırmada kişiler, katıldıkları etkinlikleri % 38 oranında yüksek değerde, % 56 oranında düşük değerde bulduklarını belirtmişlerdir (Jenny, 1956, s:57). Buradan, kişilerin yarısından fazlasının boş zamanlarını iyi değerlendiremediklerine inandıkları anlamı çıkarılabilir. Rekreatif aktivitesinin, aktivitesinin kendisinden ziyade, katılanlar açısından taşıdığı motivasyonlar ve anlamların öneminin vurgulandığı yaklaşımları ile de açıklanmaktadır. Buna göre; rekreatif

etkinlikleri, motivasyonlarına ve herhangi bir aktivitenin taşıdığı amaçlara bağlı olarak katılanlar için, çok farklı anlamlar taşıyabilmektedir. Katılanlar için farklı birçok işlevi de yerine getirebilmektedir. Aynı etkinlik, değişik zamanlarda değişik anlamlar taşıyabilirken, değişik etkinlikler katılanlar için aynı anlamı taşıyabilmektedir (Akt. Karaküçük, 1995, s:64).

Boş zamanı en iyi biçimde değerlendirme alışkanlığı, çocukluk ve gençlik dönemlerinde edinilebilmektedir. Bu sebeple boş zamanı iyi değerlendirme alışkanlığının kazanılmasında okulun olduğu kadar, aile ve arkadaşların da önemli sorumlulukları vardır.

2.21. Rekreasyon Eğitimi

Rekreasyon, insanların mutlu, sağlıklı ve hayattan zevk alarak yaşamalarını sağlayan, modern teknolojinin ve şehirleşmenin ortaya çıkarttığı kalabalık, kirlilik ve diğer sorunların yarattığı, bedensel ve moral çöküntülerini ortadan kaldıracak önemli bir eğitim konusudur (Karaküçük, 1995, s:104; Karaküçük, 1997, s:113).

Serbest zamanlar doğru değerlendirildiğinde, insana zevkini, hevesini, yeteneğini, sorumluluk ve özgürlüğünü yaşama, zamanını doğru kullanma ve böylece kendini gerçekleştirme imkânı vermektedir (İnan, 1971, s:327).

Ülkemizde çeşitli kuşakların, boş zamanlarını değerlendirme yönünden bir eğitimden geçmedikleri için boş zamanlarını edilgen ve yararsız bir biçimde değerlendirdikleri bir gerçektir. Eğitim politikamızda eksikliği görülen, şimdiye değin ciddi bir biçimde ele alınmayan ve uygulanmayan ve çocuk, genç, yetişkin gibi çeşitli yaş gruplarının bir gereksinimi olmakta devam eden bu konu, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için bir sorun durumuna gelmiştir. Eğitimde zorunluluk, boş zamanlarda ise gönüllülük ve bireysel seçim esastır. Öğretim yöntemi öğretmen-öğrenci biçiminde olmayıp, önder-birey (genç ya da yetişkin) biçimindedir. Boş zamanları değerlendirme, eğitimin tamamlayıcı bir parçasıdır (Tezcan, 1994, s:74-75). Kişinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, gönüllü olarak boş zamanlar değerlendirilmelidir.

Rekreasyon eğitimi farklı isimlerle de anlatılsa kişinin serbest zamanlarının akıllı bir biçimde değerlendirilmesi eğitimidir. Kişinin serbest zamanlarında doğru tercihler yapmasını ve kendini geliştirmesini sağlayacak olan rekreasyon, eğitiminin doğru verilmesi ile

mümkündür. Kültürün hem aktarılmasında hem de geliştirilmesinde eğitim kadar, rekreasyon eğitiminin de rolü vardır. Rekreasyon eğitimi almamış, sosyal hayatın içinde bu konuda yeterli kültürü edinmemiş insanların oluşturduğu toplumlarda, tercih edilen rekreatif etkinlikler genellikle pasif bir görünüm sergilemektedir. Türkiye bunun belirgin bir örneğidir. Orta öğretim ve üniversite gençliğinin serbest zamanları üzerinde yapılan araştırmalar bu durumu desteklemektedir (Karaküçük, 1995, s:122).

Hızlı sanayileşme ve üretimin insan yoğun olmaktan çıkarak makine yoğun hale gelmesi kişinin daha çok serbest zamana sahip olması sonucunu doğurmaktadır. Böyle bir sosyal gelişmede insanların serbest zamanlarını daha verimli değerlendirme ihtiyacını gösterir. İşte burada rekreasyon eğitimi önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkar (Çakıroğlu, 1998).

Rekreasyon eğitiminin programlı olarak yürütülmesi gerekir. Serbest zamanların değerlendirilmesinin planlanması ve bunun da çocuğa, gence sistemli bir eğitimle öğretilmesi gerekir. Bu eğitim zamanla kişiye serbest zaman değerlendirme kültürü kazandıracaktır (Bucher, 1982, s:72; Akt. Özkaptan, 2007, s:23).

Rekreasyon Eğitiminin Kişiy Kazandırdıkları:

1. İnsanların dinlenme ve eğlenme gereksinimleri serbest zaman değerlendirmesiyle karşılanarak onların hayata bağları güçlendirilir ve mutlu olurlar.
2. Kendini İfade Etme Gereksinimi; kişide sağlıklı bir kişilik geliştirilmiş olur. Toplumda temel amaçlardan biri sağlıklı kişiliktir.
3. Keşfetme ihtiyacına cevap verir. Yeni bir roman yazmak, resim yapmak gibi.
4. Macera ve yeni tecrübeler edinme.
5. Arkadaşlık Gereksinimi; insanların birlikte olmak, arkadaşlık kurma, toplumsal ilişkiler ve işbirliği yapmaya yönelik gereksinimlerini karşılar. Özellikle takım oyunları birlik ruhunu geliştirir.
6. Yarışmalı oyunlar sağlam karakter gelişimini sağlar.
7. Fiziksel Sağlamlık; serbest zaman etkinlikleri çocuğa motor gelişimi ve daha iyi koordinasyon için fırsat sağlar. Bütün vücudunu tam olarak kullanır. Paten, yüzme, kayak, atletizm gibi sportif etkinlikler kişiye fiziksel enerjisini dışarıya çıkartan

doyum sağlayıcı neşe ve sağlıklı olma duygusu veren etkinlikler arasındadır. Çeşitli danslar, koordinasyon, denge ve vücudun denetimini sağlayan etkinliklerdir.

8. Zihinsel Güçleri Kullanma; forum, münazara, tartışma grupları, satranç, doğa incelemeleri, yazı yazmak, beste yapmak, şarkı söylemek, briç oynamak teknikle beraber aynı zamanda bir de zekâ işidir.
9. Hizmet Duygusu; grup liderinin grubun gelişmesi karşısında hizmetten doğan duygu yoluyla mutlu olur. Bir bahçıvanın yetiştirdiği çiçeklerin onu mutlu etmesi de bunun gibi bir şeydir.
10. Dinlenme; heyecanlı ve sıkıntılı, güçlüklerle geçmiş bir günün sonunda hoş giden bir rekreatif faaliyet (TV izlemek, kitap okumak, sinema, tiyatro, spor yapmak vs.) kişiyi dinlendirir. Dinlenme fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönde olabilir.
11. Güzellikten Hoşlanma; rekreatif etkinlikler ve doğru bir rekreasyon eğitimi kişinin güzelliklerden hoşlanmayı öğrenmesini sağlar (Manzaranın güzelliği, bahçeler, el sanatları, şiir, güzel bir mimari eserden etkilenme gibi) (Erkal, 1992, s:72).

Rekreatif Etkinliklere Katılımın Özellikleri:

1. Kişi bu gibi faaliyetlere kendi arzuladığı için katılır. Bunu kendisi seçer. Başkalarının zorlaması söz konusu değildir. Gönüllülük esastır.
2. Rekreatif etkinliklere katılmak, kişiye ani ve doğrudan bir doyum sağlar.
3. Esnektir. Sayısız durumlarda bulunabilir. Bireysel, grupsal, örgütlü, örgütsüz vs.
4. Evrensel olarak uygulanır ve aranır.
5. Kişiye göre bir değeri vardır. Kendisi için bir amaçtır. Ciddi ve amaçlıdır.
6. Serbest zamanı değerlendirme, genellikle bir çeşit faaliyeti gerektirir. Faaliyet fiziksel, zihinsel veya duygusal olabilir. Faaliyetlerin kimileri dıştan görülebilir. Örneğin; golf oynayan, dağa tırmanan, yüzen kişide olduğu gibi, fakat konser dinleyen, kitap okuyan, kuşları ve doğayı seyreden bir kişinin faaliyetini görmek zordur.
7. Serbest zaman değerlendirme tek bir biçimde değildir. İnsanların serbest zamanlarında hoşlanarak yaptıkları faaliyetler sonsuzdur. Seçilen faaliyetler çok çeşitlidir.
8. Serbest zaman faaliyetlerini dürtüler saptar. İnsanların seçtikleri faaliyetler dürtülerine bağlıdır. Kişisel doyuma ulaşmak için iç dürtüler tarafından teşvik edilir.
9. Serbest zaman değerlendirme, ikincil ürünlere sahiptir. Yani herhangi bir faaliyete katılana, entelektüel, fiziksel, toplumsal gelişme, sağlamlık, iyi vatandaşlık vs. gibi kişilik özellikleri kazandırır.

10. Tamamen özgür zaman içinde başvurulan bir faaliyettir. Kişiyeye yararlı faaliyetler olmalıdır (Erkal, 1992, s:73).

Rekreasyon eğitiminin en önemli amacı olumlu faaliyetlere yöneltmesi olmalıdır. En kötü ihtimalle rekreasyon eğitimi olumsuz etkinliklerden uzak tutar. Toplumda sapkınlık ve suç oranları düşer, kişiler enerjilerini olumlu şeylere yöneltirler (Çakıroğlu, 1998; Özkaptan, 2007, s:25).

Boş zaman faaliyetlerinin yapılabilmesi, o ülkenin sosyal ve ekonomik gelişme seviyesi ile ilgilidir. Teknoloji üretebilen ve devamlı yenileyebilen ülkeler, boş zaman faaliyetlerine imkân verecek ortamı yaratarak sporun gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Emekten tasarruf eden daha çok sermaye yoğun tekniklerin kullanılması, çalışanları işsiz bırakmamakta; fakat hizmet-içi ve hizmet-öncesi eğitimi ön plana çıkararak emeğin kalitesinin yükselmesini sağlamaktadır (Erkal, 1992, s:74).

Boş zamanları iki tarafı keskin bir kılıca benzetmek mümkündür. Olumlu kullanılırsa, kişisel ve toplumsal gelişim, olumsuz kullanılırsa, bunalım, başıbozukluk gibi problemler doğurabilmektedir (Karaküçük, 1997, s:50). Boş zamanları değerlendirmek bu anlamda çok önemlidir.

2.22. Okulların Rekreasyon Eğitimidaki Rolü

Okul, düşünülerek ve sistemli bir şekilde, okumada kullanılan bazı sembollerin takdimi suretiyle belirli bir zamanda belirli bir yerdeki toplantılara devam eden bir grubu, cehalet durumundan, zekâ, maneviyat, teknik bilgi ve beceriler bakımından aydınlatılmış hale getirmeye teşebbüs eden teşekküle denmektedir (Kurktan, 1979, s:127).

Okulun değişken fonksiyon süreci içinde, rekreasyon eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Toplumun gelişmesine ve isteklerine paralel, okulun üstlendiği fonksiyonlarda değişimler yaşanmaktadır. Günümüzde rekreasyona olan ilgi, onun eğitim potansiyelinde; fiziki ve ruhsal sağlığa, becerilere, sosyal ve toplumsal niteliklere, ayrıca çalışma verimine olan olumlu katkısının gücünde toplanmaktadır. Bu güç, okulların rekreasyon eğitimine ağırlıklı olarak yönelmeleri gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Okullar, öğrencilere bunu; boş zamanı olumlu ve etkin bir biçimde kullanabilmek ve rekreatif etkinliklerin, genel eğitimi

desteklemesi ve bu amaçla kullanılması şeklinde vermek durumundadırlar (Karaküçük, 1995, s:117; Karaküçük, 1997, s:127-128).

Okullar, beden eğitimi, resim, müzik gibi derslerin de içinde yer aldığı öğretim programlarında, aynı zamanda öğrencilere rekreasyon eğitimi sunmaları dışında; esas rekreasyon eğitimini, ders dışı rekreatif etkinlik programlarını hayata geçirerek vermektedir. Okullardaki ders dışı uygulamalar, sınıf içi öğretimini tamamlayan en kuvvetli etmenlerdir (Stoke ve Capelle, 1967, s:59; Akt. Çakıroğlu, 1998; Özkaptan, 2007, s:25).

Rekreasyon konusunda okulun beş temel sorumluluğu ortaya koyuluyor;

2. Okullar, genç öğrencilerin eğitiminden zevk alabilecekleri, resim, müzik, beden eğitimi, sanat gibi rekreatif yolları eğitimin hizmetine sokarak zevkli bir eğitim verir.
3. Okullar, eğitim ve rekreasyon arasındaki ilişkiyi maksimum düzeyde tutarlar.
4. Okullar, eğitim programlarıyla, rekreasyon programlarını birlikte geliştirirler.
5. Okullar, çevre insanlarının da imkânlarını rekreasyon alanına teşvik ederler.
6. Okullar, rekreasyonun yararlarını çevre insanlarına anlatabilirler (Karaküçük, 1997, s:128).

Okullarda, rekreasyon alışkanlıkları edinip, yaşam boyu uygulayabilecek beceriler ve etkinlikleri öğrenebilecek zaman ve sistem bulunmaktadır. Bir öğrenci, okulda resim öğretmeninden resim sevgisini, edebiyat öğretmeninden sahne, tartışma, konferanslar gibi toplumda ifade etme ve konuşma sanatını öğrenmeyi, müzik öğretmeninden müzik dinlemeyi, bir enstrüman çalmayı veya şarkı söylemeyi öğrenmesi, coğrafya öğretmeninden ülkesini ve dünyayı gezip göreceği tatil yapabilecek yerleri daha iyi öğrenmesi, diğer öğretmenleriyle de ders dışında ilgi uyandırabilecek laboratuvar deneyleri, güzel yazı, grafik, koleksiyonculuk gibi birçok uğraşıya yönelmesi mümkündür. Ayrıca, beden eğitim öğretmeni, kapalı veya açık alanlarda birçok sportif etkinliğin tanıtıcısı, sevdircisi ve uygulatıcısı olacaktır (Karaküçük, 1995, s:118; Karaküçük, 1997, s:128).

Burada, okulun hem rekreasyonu eğitim içine çekerek daha etkin kullanımı, hem de öğrenciler için bilerek ve severek katılabilecekleri boş zaman etkinliklerinin öğrenilmesi söz konusudur. Kişiler serbest zamanlarını daha önceleri bildikleri ve zevkine vardıkları

etkinliklerle değerlendirme eğilimindedirler. Çoğu insan zamanını bir şeyler bildiği konularda harcamayı tercih etmektedir (Bucher ve diğ., 1974, s:253; Akt. Karaküçük, 1997, s:129).

Günümüz Okullarında Boş Zaman Eğitimi Gerektiren Nedenler:

1. Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi için,
2. Toplumsallaşma süreci için,
3. Kültür aktarma yönünden,
4. Eğitimcilerin eğitimi için,
5. Okul içi ve okul dışı etkileşimin gerçekleşmesi,
6. Okul başarısını tayin yönünden,
7. Oyunun eğitsel bir araç olarak ele alınışı yönünden,
8. Sosyo-kültürel bütünleşmeyi sağlamak için,
9. Toplumsal statü elde etmek için (Tezcan, 1993).

Boş zaman eğitimi; öğrenciler açısından olduğu kadar, eğitimciler için de önem taşımaktadır. Toplum ve öğrencilerin olumlu gelişimleri için eğitimcilerin de iyi eğitilmesi gerekmektedir.

2.23. Eğitici Kollar ve Rekreasyon

Eğitici kollar rekreasyonun okullardaki uygulama alanlarıdır. Öğrenciler ders programının dışında kalan serbest zamanlarında gönüllü olarak zevk duydukları ferdi veya grup içinde yapacakları etkinlikler ile kendilerini yenileyeceklerdir. Ders başarıları artacaktır. Bunu, okullarda sağlayabilecek şartları ders dışı etkinlikleri yürüten eğitici kollar oluşturmaktadır. Bu çerçevede eğitici kolların yaptıkları işe rekreasyon denilebilir. Öğrencilerin istekleriyle ve gönüllü katılımlarıyla oluşturulan eğitici kollar öğrenciyi tatmin edebiliyorsa rekreatif yönü vardır (Çakıroğlu, 1998).

Beden eğitimi öğretmeninin öğrencilerin ders dışındaki zamanlarında spor yapmalarını ve bir spor eğitimi almalarını istemesi, öğrencilerin de buna gönüllü katılması bir rekreatif olaydır. Ancak, zorlayıcı olunursa ve devam istenirse öğrenciye sorumluluk yüklenmiş ve etkinliğe bir ders karakteri kazandırılmış, böylece rekreatif özelliklerden uzaklaşmış olur.

Öğretmenin iyi niyeti söz konusu olsa da yapılan faaliyet ders dışı etkinliklerin amacı düşünüldüğünde eğitici olmaktan çıkmış ve rekreatif anlamını kaybetmiştir (Çakıroğlu, 1998).

Eğitici kol, öğrencinin “bir gruba ait olma” ihtiyacını doyurur. Kendine güven, emniyet, beğenilme ve onaylanma, takdir ve tasvip duygularını doyurur ve geliştirir. Öğrencilerin sosyal ilişkilerde, etkili davranışlar ve hüneler kazanmalarına, meslek ilgileri geliştirmelerine ve kendilerine daha yeni ilgi alanları keşfetmelerine yardımcı olur.

2.24. Ülkemizde Ders Dışı Faaliyetlerin Durumu

Çağdaş anlayışa göre eğitimin genel amacı; bedence, ruha sağlıklı, topluma etkin şekilde uyabilen insanlar yetiştirmektir. Çağdaş eğitimin işlevi; öğrencilerin bedensel, psikolojik ve toplumsal yönlerden bir bütün olarak devamlı bir şekilde gelişmelerine, topluma aktif uyum yapabilecek mutlu ve üretken kişiler olarak yetişmelerine ortam sağlayarak yardım etmektir (Yeşilyaprak, 2002, s:2).

Türk eğitim sisteminin temel amacı, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, milli birlik ve bütünlük içinde, iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır (Demirel, 1996, s:15).

Ülkemizde ders dışı etkinlikler, özellikle ve ağırlıkla spor üzerine yoğunlaşmıştır. Okullarda bu etkinliklerin yürütülmesi ve organizasyonu öncelikle genel eğitime katkısı bakımından yönetimce benimsenmektedir. Öncelikle beden eğitimi öğretmenlerinin kendi alanlarına giren branşlara öğrencileri yönlendirmesi ile rekreasyon uygulamaları başlatılmaktadır. Daha sonra bu uygulamalar okul içi, okullar arası veya milli eğitimin iller bazında yaptığı çeşitli yarışma organizasyonları ile devam ettirilmektedir (Karaküçük, 1995, s:135). Spor dışında farklı alanlarda da ders dışı faaliyetlerin yapılması, hem kişiler hem de toplumumuz açısından faydalı olacaktır.

Sosyal kulüpler, rekreasyonun ülkemiz okullarındaki uygulama alanlarıdır. Öğrenciler ders programının dışında kalan serbest zamanlarında gönüllü olarak zevk duydukları ferdi veya grup içinde yapacakları etkinlikler ile kendilerini yenileyeceklerdir. Ders başarıları artacaktır. Bunu, okullarda sağlayabilecek şartları ders dışı etkinlikleri yürüten sosyal kulüpler

oluşturmaktadır. Bu çerçevede sosyal kulüplerin yaptıkları işe rekreasyon diyebiliriz. Öğrencilerin istekleriyle ve gönüllü katılımlarıyla oluşturulan sosyal kulüpler öğrenciyi tatmin edebiliyorsa rekreatif yönü vardır. Beden eğitimi öğretmenin öğrencilerin ders dışındaki zamanlarında spor yapmalarını ve bir spor eğitimi almalarını istemesi, öğrencilerinde buna gönüllü katılması da bir rekreatif olaydır. Ancak, zorlayıcı olunursa ve devam istenirse öğrenciye sorumluluk yüklenmiş ve etkinliğe bir ders karakteri kazandırılmış, böylece rekreatif özelliklerden uzaklaşmış olur. Öğretmenin iyi niyeti söz konusu olsa da yapılan faaliyet ders dışı etkinliklerin amaçları düşünüldüğünde eğitici olmaktan çıkmış ve rekreatif anlamını kaybetmiştir. Sosyal kulüp öğrencinin “bir gruba ait olma” ihtiyacını doyurur. Kendine güven, emniyet, beğenilme ve onaylanma, takdir ve tasvip duygularını doyurur ve geliştirir. Öğrencilerin sosyal ilişkilerde, etkili davranışlar ve hüneler kazanmalarına, meslek ilgileri geliştirmelerine ve kendilerine yeni ilgi alanları keşfetmelerine yardım eder (Karaküçük, 1995, s:141-142).

Ortaöğretim 15–18 yaş grubunu kapsayan, öğrencilere bir meslek kazandırmayı ve onları yükseköğretim kurumlarına hazırlamayı amaçlayan eğitim devresidir. Ortaöğretim okulları, ilköğretime dayalı, en az 3 yıllık öğretim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarıdır. Gerek süre açısından gerekse programlar açısından farklılık gösteren bu kurumlarda, öğrenciler, milli eğitimin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak, asgari ortak bir genel kültür ile birlikte, ilgi ve yeteneklerine göre “yüksek öğretime”, “hem mesleğe, hem de yüksek öğretime” veya “hayata ve iş alanlarına” hazırlanırlar (Yeşilyaprak, 2002, s:45).

Okullardaki ders dışı etkinliklerin oluşturulmasında ve uygulanmasında anlayış, rehberlik, yönetim ve imkânsızlıklar gibi bazı sorunlarla karşılaşmaktadır (Karaküçük, 1995, s:131). Milli Eğitim Bakanlığı ve kurumların işbirliği ile bu sorunlar aşılabilir.

2.25. Yurtdışında Ders Dışı Faaliyetlere Bakış ve Bazı Ülkelerden Örnekler

Okullardaki ders dışı uygulamalar, sınıf içi öğretimini tamamlayan en önemli unsurlardan, Amerika, Fransa ve Belçika gibi gelişmiş ülkelerde bu tip faaliyetler bilim kulüpleri tarafından organize edilmektedir. Bu kulüpler, öğrencilerin kişisel yetenek ve eğilimlerinin ortaya çıkmasına yardım etmekte, fen ve bilimsel faaliyetlere karşı ilgilerini arttırarak, eğitim süreçlerine olumlu açıdan destek olmaktadır (Kırkpınar, 2004, s:18).

Amerika’da ders dışı faaliyetler konusu çok önemlidir ve ders dışı faaliyetlerin amacı çocuğun tam potansiyelini kullanabileceği bir eğitim ortamı ve iklimi içerisinde sadece kitap kurdu olarak mutlu olamayacağı düşüncesiyle, yetiştirilmesine katkıda bulunmak şeklinde belirlenmiştir. Bunun için yaygın spor faaliyetleri, müzik, resim, tiyatro, folklor, çevre etkinlikleri, bilimsel çalışmalar gibi birçok aktivite gerçekleştirilmektedir. Fakat faaliyetlere katılabilmek ön şart olarak akademik başarının belli bir düzeyin üstünde olması aranmakta, bu akademik başarı istenen düzeyin altında ise, öğrenci istediği faaliyetlere katılamamaktadır. Bu ön şart bütün eğitim kademelerinde geçerlidir. 1918’lerde Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Bakanlığı’na hazırlanan ve sonradan yasalanan bir rapor doğrultusunda, boş zamanların değerlendirilmesine yönelik ve ikinci eğitim olarak adlandırılan “Rekreasyon Eğitimi” de müfredat programına dâhil edilmiştir (Gladvel and Hatcher’dan aktaran; Kırkpınar, 2004, s:19).

Çin Halk Cumhuriyeti’nde ülkenin gelişiminde büyük önem taşıyan ortaöğretim okulları ve yüksek öğrenim enstitülerinin hedefleri, bilimsel yöntemlerin ve fiziksel becerilerin geliştirilmesi, eksersiz alışkanlıklarını kendi kendine düzeltme, yurtseverlik, disiplin ve Çin Komünist Partisini sevmektir. Müfredatta ders içi ve ders dışı etkinlik olarak beden eğitimi önemli bir yer tutmakta ve beden eğitiminin müfredatı, sağlık bilgileri ve teorik beden eğitimi bilgileri (% 5), sahalar ve koşular (% 24), jimnastik (%17), top oyunları (%13), savaş sanatı (% 6), yüzme (% 12), seçmeli dersler (% 20) ve tüm bu konuları kapsayan imtihanlardan oluşmaktadır (%3) (Maetozo, 1983, s:33; Akt. Özkaptan, 2007, s:27-28).

Avrupa Okulu (European School) adı ile kurulan ve Avrupa Birliği ülkelerinde ortak ve standart bir eğitim sistemi sağlama odaklı okullarda ise, diğer uluslar arası, özel ve ulusal okullardan farklı olmak üzere, üye ülkelerin denetiminde, birlik içindeki resmi dillerin sayısı kadar dil bölümü açılabilir, ancak bu bölümlerdeki öğretim, ortak standartlara, ortak bir öğretim takvimine ve müfredata tabidir. Avrupa Birliği'nin genişlemesi Avrupa Okulu'nu da etkileyecektir. Bütünleşme sürecinde, Avrupa Birliği ile eğitim alanında anlaşmaları bulunan Türkiye'de de Avrupa Okulu açma düşüncesi imkânsız değildir. Bu okulların hedefleri arasında;

- Öğrencilerin, kendi kültürel kimliklerinde güven kazandırmak ve Avrupa vatandaşı olarak, temel gelişimlerini sağlamak gibi ortak kültürel değerler yanında,

- Müzik ve plastik sanatlarda yaratıcılığı ve tüm sanatlara ve sanat mirasına değer vermeyi teşvik etmek,
- Bedensel becerileri geliştirmek ve spor aktivitelerine katılarak sağlıklı yaşama bilincine ulaştırmak,
- Okul içinde öğrencilerin, hoşgörü, iş birliği, yardımlaşma, iletişim ve başkalarını düşünme konularında gelişmelerini sağlamak,
- Öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik gelişmelerini aynı anda ve oranda zenginleştirmek ve onları hem eğitim hem de sosyalleşmenin ileri düzeylerine hazırlamak, gibi amaçları da vardır (Mızıkacı, 2005, s:43-44).

Japonya da ise, eğitim sisteminin en önemli özelliği; sadece okullardaki ve üniversitelerdeki örgün eğitim ile sınırlı kalmayıp, evde ve sosyal yaşamda da devam etmesidir. Ayrıca, bununla ilişkili olarak yaşam boyu öğrenme (Lifelong Learning) anlayışı eğitim sistemi ve sosyal yaşamda önemli bir yer tutmaktadır. Buna göre de okul eğitimi tamamlayan bir Japon, tamamen sistem dışına atılmamakta, çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerle öğrenimini devam ettirmektedir (Bayrakçı, 2005, s:38).

Japonya'da okullar kısaca MEXT adı verilen Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlıdır. Özel okul ve devlet okulu olmak üzere iki çeşit okul vardır. Yerel düzeyde eğitim yönetimi ve denetiminden belediyeler sorumludur. Belediyeler bünyesinde bölgelere göre üç veya altı kişiden oluşan eğitim komiteleri bulunmaktadır. Eğitim komitesi üyeleri belediye başkanı tarafından seçilirler ve belediye meclisince onaylanarak göreve getirilirler ve dört yıl süreyle görev yaparlar. Bununla birlikte, bu üyeler kurumsal hafızanın sağlanabilmesi ve aksaklıklara meydan verilmemesi için aynı anda değil farklı zamanlarda değiştirilirler. Okul yöneticilerinin atamasını ve bakanlığın hazırlamış olduğu çerçeve planına göre bölgesindeki eğitim planı ve programının hazırlanmasını bu eğitim komiteleri yaparlar. Japon okulları fiziksel olarak son derece iyi şartlara sahip, donanımlı okullardır. Okulların dış çevreleri iç tasarımları ve okul içerisinde öğrencilere sunulan imkânlar son derece iyidir. Merkezî bölgelere yakın olan okullar birkaç değişik binadan oluşmakta ve bir yerleşke içerisinde bulunmaktadır. Binalar arasındaki geçişler ise tüp geçitler ile sağlanmaktadır. Her okulun kendine ait spor salonu bulunmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğine verilen önem bu noktada ortaya çıkmaktadır. En ücra köşelerdeki köylerde bile tüm bu fiziksel imkânlar (spor salonu, kütüphane vb.) mevcuttur. Okuluna göre 1–1,5 saat süren öğle arasında, yemekten

hemen sonra yapılan iş, okulun temizliğidir. Bu da hayata hazırlayıcı ve sorumluluk almaya alıştırmaya açısından önemli bir ders sayılabilecek bir ders dışı aktivitedir. Japonya'da okulların hiçbirinde yardımcı hizmetli kadrosu yoktur. Okulların temizliğinden öğretmen ve öğrenciler sorumludur. Yemekten sonra sınıf öğrencilerinin bir kısmı okulun çeşitli bölümlerine (koridorlar, tuvaletler vb.) giderler, bir kısmı da sınıf içerisinde kalarak kendi sınıflarını temizlerler (Bayrakçı, 2005, s:38-39).

Dersi biten öğrenciler, okul içerisinde faaliyet gösteren herhangi bir kulübün aktivitelerine kendi istekleri doğrultusunda katılabilmektedirler. Çok çeşitli alanlarda faaliyet gösteren kulüplerden bazıları şunlardır: Müzik kulübü ve alt dalları (herhangi bir çalgı aleti ya da koro ve solfej v.b.), satranç kulübü, spor kulübü ve alt dalları (masa tenisi kulübü vb.). Bu aktiviteler sayesinde, hem öğrencilerin kendi ilgi ve isteklerine göre sosyal ortamlara girmeleri sağlanmış, hem de dersler sonrasında da okul içerisinde kontrol altında tutularak kötü alışkanlıklara yönelme ihtimalleri azaltılmıştır (Bayrakçı, 2005, s:38-39).

Görüldüğü üzere; bizim ülkemiz gibi diğer ülkelerde de eğitime önem verilmiş, kişi ve toplum üzerindeki olumlu etkileri göz önüne alınarak ders dışı etkinliklere de zaman ayrılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi açıklanmaktadır. Araştırmada kullanılan model, evren, örneklem, verileri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarına yönelik tutumları ve bu çalışmalarda karşılaşılan sorunların incelenmesi, çözüm yollarının bulunması amaçlı yapıldığı için tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Tarama modeli, “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle belirtmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu modelde önemli olan var olanı değiştirmeye kalkmadan gözlemleyebilmektedir” (Karasar, 2005).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Gediz ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet ve özel okullarında görev yapan 360 öğretmenden oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Gediz ilçesi Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet ve özel okullarından yansız (Random) oransız küme örnekleme yöntemi ile seçilen 17 okulda görev yapan 250 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları; öğretmenlerin kişisel bilgilerinin alındığı 1. Bölüm olan Kişisel Bilgi Formu ile öğretmenlerin sosyal kulüp çalışmalarındaki tutumlarını belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış 2. Bölüm olan Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

3.3.1. Anket (Kişisel Bilgi Formu)

Araştırmanın bağımsız değişkenleri hakkında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket, öğretmenlerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, kıdem, statü, çalışılan görev süresi, anne ve babalarının eğitim durumları gibi bazı demografik özellikleri yanında, sosyal kulüp çalışmaları konusunda bilgi edinmeye yönelik 35 adet sorudan oluşmaktadır (EK: 1). Öğretmenlerin bu sorularda kendilerine uygun olan şıkları işaretlemeleri istenmiştir.

Öğretmenlerin eğitsel kulüpler hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla kullanılan anket araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Öncelikle, sosyal kulüplerle ilgili bilgiler ve yönetmelikler incelenmiş, bu konuda bilgili ve tecrübeli öğretmenlerin fikirleri alınmıştır. Daha sonra sosyal kulüplerle ilgili öğretmenlerin görüşleri ile demografik bilgiler toplanarak anket soruları hazırlanmıştır.

3.3.2. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği

Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği, Kılıçarslan (2009) tarafından geliştirilmiştir. Öğretmenlerin eğitsel faaliyetlerle ilgili sorunları, faydaları, önerileri ve tutumlarını ölçen bir kâğıt kalem testidir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm devlet ve özel okullardaki tüm yönetici ve öğretmenlere (kadrolu, sözleşmeli, vekil, ücretli) uygulanabilir. Ölçek toplam 51 maddeden oluşmaktadır. Her maddeye “Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum” olmak üzere 5'er tane seçenek konulmuştur. Öğretmenlerin, her maddede bu seçeneklerden kendilerine en uygun olan bir seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği 5 faktörlüdür. Sosyal Katkı, İşlevsellik Kaybı, Öğretmen İstekliliği, Öğrenci Katılımı ve Toplam Puan olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır.

Faktör analizi sonucunda belirlenen alt boyutlar ve bu alt boyutlardan yük alan maddeler aşağıda sunulmuştur:

FAKTÖRLER	MADDE SAYISI	MADDELER NUMARASI
1. Sosyal Katkı	10	1, 10, 2, 39, 15, 27, 24, 30, 16, 22
2. İşlevsellik Kaybı	13	51, 13, 50, 48, 20, 7, 8, 43, 14, 35, 12, 29, 40
3. Öğretmen İstekliliği	8	23, 25, 38, 36, 47, 26, 19, 33
4. Öğrenci Katılımı	9	17, 3, 34, 6, 45, 32, 5, 28, 4

Tabloda da görüldüğü üzere belirlenen birinci faktör 10 maddeden (1, 10, 2, 39, 15, 27, 24, 30, 16, 22. maddeler); ikinci faktör 13 maddeden (51, 13, 50, 48, 20, 7, 8, 43, 14, 35, 12, 29, 40 maddeler); üçüncü faktör 8 maddeden (23, 25, 38, 36, 47, 26, 19, 33. maddeler); dördüncü faktör 9 maddeden (17, 3, 34, 6, 45, 32, 5, 28, 4 maddeler); Son halinde ölçek 40 maddeden oluşmaktadır.

Her bir faktör içine giren maddeler incelenerek oluşan alt boyutlar isimlendirilmiştir. Bu bağlamda birinci alt boyuta giren maddelerin eğitici kulüp çalışmalarının öğrencilerin ve çevresinin sosyalleşmesiyle ilgili olduğu için “sosyal katkı”, ikinci alt boyuttaki maddeler eğitici kulüplerin işlevselliğini yitirmesi ile ilgili olduğu için “işlevsellik kaybı”, üçüncü alt boyuttaki maddeler öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarındaki istekliliğini içerdiği için “öğretmen istekliliği”, dördüncü alt boyuttaki maddeler öğrencilerin Eğitici Kulüp Çalışmalarındaki katılımıyla ilgili tutumlarını ölçmeyi amaçladığı için “öğrenci katılımı” boyutu şeklinde isimlendirilmesi uygun görülmüştür. Ayrıca, ölçeğin “Eğitici Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği olarak adlandırılmasına karar verilmiştir. Ölçeğin toplamı için Cronbach Alpha değeri $\alpha=,856$ olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Öğretmenlerin eğitsel kulüpler hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla kullanılan anket araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Anketler Gediz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kaymakamlık izni ile belirlenen okullara gidilerek, önce okul yönetimi ile görüşülüp, gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra öğretmenlere dağıtılmak suretiyle, araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

İstatistiksel çözümler geçmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış ardından ölçek puanlanmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümleri bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Sonra ölçeğin alt boyutlarına ait aritmetik ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri saptanmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için non-parametrik teknikler, normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar için parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda:

1. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların; cinsiyet, okulun mekân-araç-gereç yeterliliği, düzenli toplantı yapılıp yapılmaması, hizmet-içi eğitim semineri alıp almadığı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız grup t testi,
2. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların; yaş, öğrenim durumu, görev, eğitici kulüp çalıştırdığı yıl sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi, sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda farklılıkların kaynaklarını belirlemek üzere non parametrik Mann Whitney-U testi,
3. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların; okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non parametrik Mann Whitney-U testi,
4. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların; kıdem, çalıştırılan eğitici kulüp türleri sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi, sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda farklılıkların kaynaklarını belirlemek üzere Scheffe testi uygulanmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayarda “SPSS for Windows ver:15.0” programında çözümlenmiş, manidarlıklar minimum $p<,05$ düzeyinde sınıanmış, diğler manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin; görev yapılan okul adı, cinsiyet, yaş, medeni hal, anne eğitimi, baba eğitimi, algılanan gelir düzeyi, meslekteki kıdem, öğrenim durumu, bulunulan okulda kaç yıldır görev yapıldığı, görev, okulda hangi statüde çalışıldığı, çalışılan okulun alanı, görev yapılan okulun türü, çalışılan okuldan memnuniyet, bulunulan okulda hangi eğitici kulüpte görev yapıldığı, yönetici olarak kaç yıldır görev yapıldığı, çalışılan okulda hangi sosyal kulüpler olduğunun bilinmesi, meslek hayatında kaç yıl eğitici kulüp çalıştırıldığı, meslek hayatında kaç farklı eğitici kulüp çalıştırıldığı, genel olarak okulun imkânları hakkındaki kanaat, sosyal kulübün faaliyetleri için okulda bulunan fiziki mekânlar ve araç-gerecin yeterliliği, rehberlik edilen sosyal kulüpte düzenli aralıklarla toplantı/etkinlik yapılması, rehberlik edilen sosyal kulüpte ne sıklıkta toplantı/etkinlik yapıldığı, okul yönetimi ve öğretmenlerin sosyal kulüp etkinliklerine yeteri kadar destek olması, rehberlik edilen sosyal kulübün amaçlarının ve sağlayacağı faydaların bilinmesi, rehberlik edilen sosyal kulüple ilgili görevin olması ve bununla ilgili etkinlik yapılması, rehberlik edilen kulüple ilgili faaliyet ve görevlerin ne duyularla yapıldığı, kulüpteki çalışmalar ve materyallerin ihtiyaçlara cevap verecek yeterlilikte olması, sosyal kulüp faaliyetleri ve bununla ilgili yıllık planlardaki kararların ne derecede uygulandığı, kulüp etkinliklerinin okulda amacına ulaşması ve memnun etmesi, görev yapılan sosyal kulüpte ne beklendiğinin bilinmesi, sosyal kulüp etkinliklerinin amacına tam olarak ulaşabilmesi için neler yapılabileceği, bulunulan şehirde sosyal kulüplerle ilgili hizmet-içi eğitim ve seminerlerin düzenlenmesi, rehberlik edilen sosyal kulüple ilgili hangi kaynaklardan faydalandığı değişkenlerine ait frekans (f), yüzde (%), geçerli yüzde (% *g*) ve yığılmalı yüzde (% *y*) değerleri sunulmuştur.

Sonra örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının ait aritmetik ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri hesaplanmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci

katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının cinsiyet, okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi, düzenli toplantı, hizmet-içi eğitim semineri değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Grup t testi, yaş, öğrenim durumu, görev, kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi, sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda sosyal katkı ve işlevsellik kaybı alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi, kıdem ve kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi, okul türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Çizelge 4.1. Görev Yapılan Okul Adı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1 Eylül İlköğretim Okulu	17	6,8	6,8	6,8
Atatürk İlköğretim Okulu	11	4,4	4,4	11,2
Dayınlar İlköğretim Okulu	11	4,4	4,4	15,6
Fatih İlköğretim Okulu	11	4,4	4,4	20,0
Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	18	7,2	7,2	27,2
Mehmetçik İlköğretim Okulu	14	5,6	5,6	32,8
Zafer İlköğretim Okulu	13	5,2	5,2	38,0
Özel Gökkuşluğu İlköğretim Okulu	15	6,0	6,0	44,0
Kurtuluş İlköğretim Okulu	24	9,6	9,6	53,6
Gediz Fen Lisesi	11	4,4	4,4	58,0
Anadolu Öğretmen Lisesi	16	6,4	6,4	64,4
Gediz Lisesi	12	4,8	4,8	69,2
Endüstri Meslek Lisesi	20	8,0	8,0	77,2
MNA Anadolu Lisesi	12	4,8	4,8	82,0
İmam Hatip Lisesi	13	5,2	5,2	87,2
Ticaret Lisesi	17	6,8	6,8	94,0
Kız Meslek Lisesi	15	6,0	6,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.1’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 17’si (%6,8) 1Eylül İlköğretim Okulu’nda, 11’i (%4,4) Atatürk İlköğretim Okulu’nda, 11’i (%4,4) Dayınlar İlköğretim Okulu’nda, 11’i (%4,4) Fatih İlköğretim Okulu’nda, 18’i (%7,2) Mehmet

Akif Ersoy İlköğretim Okulu'nda, 14'ü (%5,6) Mehmetçik İlköğretim Okulu'nda, 13'ü (%5,2) Zafer İlköğretim Okulu'nda, 15'i (%6,0) Özel Gökkuşluğu İlköğretim Okulu'nda, 24'ü (%9,6) Kurtuluş İlköğretim Okulu'nda, 11'i (%4,4) Gediz Fen Lisesi'nde, 16'sı (%6,4) Anadolu Öğretmen Lisesi'nde, 12'si (%4,8) Gediz Lisesi'nde, 20'si (%8,0) Endüstri Meslek Lisesi'nde, 12'si (%4,8) MNA Anadolu Lisesi'nde, 13'ü (%5,2) İmam Hatip Lisesi'nde, 17'si (%6,8) Ticaret Lisesi'nde, 15'i de (%6,0) Kız Meslek Lisesi'nde görev yapmaktadır.

Çizelge 4.2. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kadın	81	32,4	32,4	32,4
Erkek	169	67,6	67,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.2'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 81'i (%32,4) kadın, 169'u da (%67,6) erkektir.

Çizelge 4.3. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
25 ve altı	15	6,0	6,0	6,0
26-30	48	19,2	19,2	25,2
31-35	64	25,6	25,6	50,8
36-40	51	20,4	20,4	71,2
41-45	33	13,2	13,2	84,4
46 ve üzeri	39	15,6	15,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.3'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 15'i (%6,0) 25 ve altı, 48'i (%19,2) 26-30, 64'ü (%25,6) 31-35, 51'i (%20,4) 36-40, 33'ü (%13,2) 41-45, 39'u da (%15,6) 46 ve üzeri yaşındadır.

Çizelge 4.4. Medeni Hal Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evli	204	81,6	81,6	81,6
Bekâr	41	16,4	16,4	98,0
Diğer (ayrı yaşıyor, eşi ölmüş, boşanmış)	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.4'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 204'ü (%81,6) evli, 41'i (%16,4) bekâr, 5'i de (%2,0) diğer yani ayrı yaşıyor, eşi ölmüş veya boşanmıştır.

Çizelge 4.5. Anne Eğitimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
İlkokul	218	87,2	87,2	87,2
Ortaokul	9	3,6	3,6	90,8
Lise	17	6,8	6,8	97,6
Önlisans	4	1,6	1,6	99,2
Lisans	2	,8	,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.5'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin anneleri 218'i (%87,2) ilkokul, 9'u (%3,6) ortaokul, 17'si (%6,8) lise, 4'ü (%1,6) önlisans, 2'si de (%0,8) lisans mezunudur.

Çizelge 4.6. Baba Eğitimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
İlkokul	172	68,8	68,8	68,8
Ortaokul	18	7,2	7,2	76,0
Lise	35	14,0	14,0	90,0
Önlisans	10	4,0	4,0	94,0
Lisans	15	6,0	6,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.6'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin babaları 172'si (%68,8) ilkokul, 18'i (%7,2) ortaokul, 35'i (%14,0) lise, 10'u (%4,0) önlisans, 15'i de (%6,0) lisans mezunudur.

Çizelge 4.7. Algılanan Gelir Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Alt	20	8,0	8,0	8,0
Orta	221	88,4	88,4	96,4
Üst	9	3,6	3,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.7’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin algıladıkları gelir düzeyi 20’si (%8,0) alt, 221’i (%88,4) orta, 9’u da (%3,6) üst gruptadır.

Çizelge 4.8. Meslekteki Kıdem Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
5 yıl ve altı	41	16,4	16,4	16,4
6-10 yıl	47	18,8	18,8	35,2
11-15 yıl	66	26,4	26,4	61,6
16-20 yıl	41	16,4	16,4	78,0
21 yıl ve üstü	55	22,0	22,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.8’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin meslekteki kıdemleri 41’i (%16,4) 5 yıl ve altı, 47’si (%18,8) 6-10 yıl, 66’sı (%26,4) 11-15 yıl, 41’i (%16,4) 16-20 yıl, 55’i de (%22,0) 21 yıl ve üstüdür.

Çizelge 4.9. Öğrenim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü	25	10,0	10,0	10,0
Lisans	204	81,6	81,6	91,6
Lisans üstü (master, doktora)	21	8,4	8,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.9’da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 25’i (%10,0) 2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü, 204’ü (%81,6) lisans, 21’i de (%8,4) lisans üstü (master, doktora) lisans mezunudur.

Çizelge 4.10. Bulunulan Okulda Kaç Yıldır Görev Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
5 yıl ve altı	148	59,2	59,2	59,2
6-10 yıl	63	25,2	25,2	84,4
11-15 yıl	26	10,4	10,4	94,8
16 yıl ve üstü	13	5,2	5,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.10'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 148'i (%59,2) 5 yıl ve altı, 63'ü (%25,2) 6-10 yıl, 26'sı (%10,4) 11-25 yıl, 13'ü de (%5,2) 16 yıl ve üstü buldukları okulda görev yapmaktadır.

Çizelge 4.11. Görev Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Branş öğretmeni	152	60,8	60,8	60,8
Sınıf öğretmeni	71	28,4	28,4	89,2
Yönetici (müdür/müdür yard.)	27	10,8	10,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.11'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 152'i (%60,8) branş öğretmeni, 71'i (%28,4) sınıf öğretmeni, 27'si de (%10,8) yönetici (müdür/müdür yardımcısı) olarak görev yapmaktadır.

Çizelge 4.12. Okulda Hangi Statüde Çalışıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kadrolu öğretmen	222	88,8	88,8	88,8
Sözleşmeli öğretmen	23	9,2	9,2	98,0
Ücretli öğretmen	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.12'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 222'si (%88,8) kadrolu öğretmen, 23'ü (%9,2) sözleşmeli öğretmen, 5'i de (%2,0) ücretli öğretmendir.

Çizelge 4.13. Çalışılan Okulun Alanı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
İlköğretim	134	53,6	53,6	53,6
Düz lise	2	,8	,8	54,4
Meslek lisesi	67	26,8	26,8	81,2
Anadolu lisesi	34	13,6	13,6	94,8
Fen lisesi	11	4,4	4,4	99,2
Diğer	2	,8	,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.13'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 134'ü (%53,6) ilköğretim, 2'si (%0,8) düz lise, 67'si de (%26,8) meslek lisesi, 34'ü (%13,6) Anadolu lisesi, 11'i (%4,4) fen lisesi, 2'si de (%0,8) diğer okul alanlarında görev yapmaktadır.

Çizelge 4.14. Görev Yapılan Okulun Türü Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Devlet okulu	235	94,0	94,0	94,0
Özel okul (MEB'na bağlı)	15	6,0	6,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.14'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 235'i (%94,0) devlet okulu, 15'i de (%6,0) özel okulda (M.E.B.'na bağlı) görev yapmaktadır.

Çizelge 4.15. Çalışılan Okuldan Memnuniyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	245	98,0	98,0	98,0
Hayır	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.15'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 245'i (%98,0) evet, 5'i de (%2,0) hayır diyerek çalıştıkları okuldan memnun olup olmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.16. Bulunulan Okulda Hangi Eğitici Kulüpte Görev Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Basın yayın kolu	4	1,6	1,9	1,9
Kültür ve edebiyat kolu	13	5,2	6,2	8,1
Müzik kolu	4	1,6	1,9	10,0
Resim kolu	3	1,2	1,4	11,5
Folklor kolu	5	2,0	2,4	13,9
Müsamere ve temsil kolu	4	1,6	1,9	15,8
Kütüphanecilik kolu	13	5,2	6,2	22,0
Yangın ve diğer tehlikeleri önleme kolu	1	,4	,5	22,5
Gezi ve inceleme kolu	4	1,6	1,9	24,4
Haberleşme ve iletişim kolu	2	,8	1,0	25,4
Sosyal dayanışma ve yardımlaşma kolu, çocuk esirgeme, yeşilay vb. kollar	13	5,2	6,2	31,6
Kızılay kolu	7	2,8	3,3	34,9
Sağlık ve temizlik kolu	8	3,2	3,8	38,8
Spor kolu (oyun yuvası)	21	8,4	10,0	48,8
Kültür ve tabiat varlıklarını koruma, tanıtma ve okul müzesi kolu, fen ve teknoloji kolu	7	2,8	3,3	52,2
El sanatları kolu	3	1,2	1,4	53,6
Fotoğrafçılık kolu	4	1,6	1,9	55,5
Ormancılık ve ağaçlandırma kolu	1	,4	,5	56,0
Turizm ve tanıtma kolu	4	1,6	1,9	57,9
Trafik kolu	3	1,2	1,4	59,3
İzcilik kolu	2	,8	1,0	60,3
Beslenme kolu	4	1,6	1,9	62,2
Satranç kolu	9	3,6	4,3	66,5
Kooperatifçilik kolu	9	3,6	4,3	70,8
Sivil savunma kolu	25	10,0	12,0	82,8
Çevre koruma kolu	7	2,8	3,3	86,1
Okuma alışkanlığı kazandırma kolu	1	,4	,5	86,6
Proje geliştirme kolu	5	2,0	2,4	89,0
Bilişim kolu	3	1,2	1,4	90,4
Sivil havacılık kolu	2	,8	1,0	91,4
Tarih kolu	2	,8	1,0	92,3
Meslek tanıtma kolu	4	1,6	1,9	94,3
Demokrasi ve insan hakları, yurttaşlık kolu	5	2,0	2,4	96,7
Görsel sanatlar kolu	4	1,6	1,9	98,6
Yabancı dil kolu	3	1,2	1,4	100,0
Toplam	209	83,6	100,0	
Geçersiz	41	16,4		
Toplam	250	100,0		

Çizelge 4.16'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 4'ü (%1,6) basın yayın kolu, 13'ü (%5,2) kültür ve edebiyat kolu, 4'ü (%1,6) müzik kolu, 3'ü (%1,2) resim kolu, 5'i (%2,0) folklor kolu, 4'ü (%1,6) müsamere ve temsil kolu, 13'ü (%5,2) kütüphanecilik kolu, 1'i (%0,4) yangın ve diğer tehlikeleri önleme kolu, 4'ü (%1,6) gezi ve inceleme kolu, 2'si (%0,8) haberleşme ve iletişim kolu, 13'ü (%5,2) sosyal dayanışma ve yardımlaşma kolu, çocuk esirgeme, yeşilay vb. kollar, 7'si (%2,8) kızılaiy kolu, 8'i (%3,2) sağlık ve temizlik kolu, 21'i (%8,4) spor kolu (oyun yuvası), 7'si (%2,8) kültür ve tabiat varlıklarını koruma, tanıtma ve okul müzesi kolu, fen ve teknoloji kolu, 3'ü (%1,2) el sanatları kolu, 4'ü (%1,6) fotoğrafçılık kolu, 1'i (%0,4) ormancılık ve ağaçlandırma kolu, 4'ü (%1,6) turizm ve tanıtma kolu, 3'ü (%1,2) trafik kolu, 2'si (%0,8) izcilik kolu, 4'ü (%1,6) beslenme kolu, 9'u (%3,6) satranç kolu, 9'u (%3,6) kooperatifçilik kolu, 25'i (%10,0) sivil savunma kolu, 7'si (%2,8) çevre koruma kolu, 1'i (%0,4) okuma alışkanlığı kazandırma kolu, 5'i (%2,0) proje geliştirme kolu, 3'ü (%1,2) bilişim kolu, 2'si (%0,8) sivil havacılık kolu, 2'si (%0,8) tarih kolu, 4'ü (%1,6) meslek tanıtma kolu, 5'i (%2,0) demokrasi ve insan hakları, yurttaşlık kolu, 4'ü (%1,6) görsel sanatlar kolu, 3'ü de (%1,2) yabancı dil kolu olarak görev yapmaktadır. 41 (%16,4) öğretmen söz konusu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Çizelge 4.17. Yönetici Olarak Kaç Yıldır Görev Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
5 yıl ve altı	13	5,2	46,4	46,4
6-10 yıl	4	1,6	14,3	60,7
11-15 yıl	2	,8	7,1	67,9
16-20 yıl	4	1,6	14,3	82,1
21 yıl ve üstü	5	2,0	17,9	100,0
Toplam	28	11,2	100,0	
Geçersiz	222	88,8		
Toplam	250	100,0		

Çizelge 4.17'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 13'ü (%5,2) 5 yıl ve altı, 4'ü (%1,6) 6-10 yıl, 2'si (%0,8) 11-15 yıl, 4'ü (%1,6) 16-20 yıl, 5'i de (%2,0) 21 yıl ve üstü yönetici olarak görev yapmaktadır. 222 (%88,8) öğretmen söz konusu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Çizelge 4.18. Çalışılan Okulda Hangi Sosyal Kulüpler Olduğunun Bilinmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	240	96,0	96,0	96,0
Hayır	10	4,0	4,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.18’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 240’ı (%96,0) evet, 10’u da (%4,0) hayır diyerek çalıştıkları okulda hangi sosyal kulüpler olduğunu bilip bilmediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.19. Meslek Hayatında Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1-5	90	36,0	36,0	36,0
6-10	53	21,2	21,2	57,2
11-15	56	22,4	22,4	79,6
16-20	30	12,0	12,0	91,6
21 yıl ve üzeri	21	8,4	8,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.19’da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 90’ı (%36,0) 1-5, 53’ü (%21,2) 6-10, 56’sı (%22,4) 11-15, 30’u (%12,0) 16-20, 21’i de (%8,4) 21 yıl ve üzeri meslek hayatında eğitici kulüp çalıştırmıştır.

Çizelge 4.20. Meslek Hayatında Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1	45	18,0	18,0	18,0
2	51	20,4	20,4	38,4
3	55	22,0	22,0	60,4
4	33	13,2	13,2	73,6
5 ve üzeri	66	26,4	26,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.20’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 45’i (%18,0) 1, 51’i (%20,4) 2, 55’i (%22,0) 3, 33’ü (%13,2) 4, 66’sı da (%26,4) 5 ve üzeri meslek hayatında farklı kulüp çalıştırmıştır.

Çizelge 4.21. Genel Olarak Okulun İmkânları Hakkındaki Kanaat Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Zayıf	22	8,8	8,8	8,8
Orta	145	58,0	58,0	66,8
İyi	83	33,2	33,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.21’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 22’si (%8,8) zayıf, 145’i (%58,0) orta, 83’ü de (%33,2) iyi olarak okulun genel imkânları hakkındaki kanaatlerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.22. Sosyal Kulübün Faaliyetleri İçin Okulda Bulunan Fiziki Mekânlar ve Araç-Gerecin Yeterliliği Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	101	40,4	40,4	40,4
Hayır	149	59,6	59,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.22’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 101’i (%40,4) evet, 149’u da (%59,6) hayır diyerek sosyal kulübün faaliyetleri için okulda bulunan fiziki mekânlar ve araç-gerecin yeterli olup olmadığını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.23. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüpte Düzenli Aralıklarla Toplantı/Etkinlik Yapılması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	204	81,6	81,6	81,6
Hayır	46	18,4	18,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.23’te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 204’ü (%81,6) evet, 46’sı da (%18,4) hayır diyerek rehberlik edilen sosyal kulüpte düzenli aralıklarla toplantı/etkinlik yapıp yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.24. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüpte Ne Sıklıkta Toplantı/Etkinlik Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Haftada 1-2 saat	29	11,6	11,6	11,6
İki haftada 1-2 saat	120	48,0	48,0	59,6
Ayda 1-2 saat	81	32,4	32,4	92,0
Hiç yapılmadı	20	8,0	8,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.24'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 29'u (%11,6) haftada 1-2 saat, 120'si (%48,0) iki haftada 1-2 saat, 81'i (%32,4) ayda 1-2 saat toplantı/etkinlik yapıldığını, 20'sinin de (%8,0) hiç toplantı/etkinlik yapılmadığını söylemiştir.

Çizelge 4.25. Okul Yönetimi ve Öğretmenlerin Sosyal Kulüp Etkinliklerine Yeteri Kadar Destek Olması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	182	72,8	72,8	72,8
Hayır	68	27,2	27,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.25'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 182'si (%72,8) evet, 68'i de (%27,2) hayır diyerek okul yönetimi ve öğretmenlerin sosyal kulüp etkinliklerine yeteri kadar destek olup olmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.26. Rehberlik Edilen Sosyal Kulübün Amaçlarının ve Sağlayacağı Faydaların Bilinmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	231	92,4	92,4	92,4
Hayır	19	7,6	7,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.26'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 231'i (%92,4) evet, 19'u da (%7,6) hayır diyerek rehberlik edilen sosyal kulübün amaçlarının ve sağlayacağı faydaları bilip bilmediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.27. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüple İlgili Görevin Olması ve Bununla İlgili Etkinlik Yapılması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Görevim yok	48	19,2	19,2	19,2
Görevim var ama bununla ilgili hiçbir etkinlik yapmadım	27	10,8	10,8	30,0
Görevim var ve bununla ilgili etkinlikler yapıyorum	175	70,0	70,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.27’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 48’i (%19,2) görevim yok, 27’si (%10,8) görevim var ve bununla ilgili hiçbir etkinlik yapmadım, 175’i de (%70,0) görevim var ve bununla ilgili etkinlikler yapıyorum diyerek rehberlik edilen sosyal kulüple ilgili görevlerinin olup olmadığını ve bununla ilgili etkinlik yapıp yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.28. Rehberlik Edilen Kulüple İlgili Faaliyet ve Görevlerin Ne Duygularla Yapıldığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Severek ve isteyerek yapıyorum çünkü zaten ilgi alanım	119	47,6	47,6	47,6
Sadece sorumluluğum olduğu için yapıyorum	90	36,0	36,0	83,6
İstemeyerek yapıyorum çünkü ilgimi çekmiyor	11	4,4	4,4	88,0
Görev almadım/verilmedi	30	12,0	12,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.28’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 119’u (%47,6) rehberlik ettiği sosyal kulüple ilgili görevlerini severek ve isteyerek yapmaktadır çünkü zaten ilgi alanıdır, 90’ı (%36,0) sadece sorumluluğu olduğu için yapmaktadır, 11’i (%4,4) istemeyerek yapmaktadır çünkü ilgilerini çekmemektedir, 30’u da (%12,0) görev almamış ya da verilmemiştir.

Çizelge 4.29. Kulüpteki Çalışmalar ve Materyallerin İhtiyaçlara Cevap Verecek Yeterlilikte Olması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	117	46,8	46,8	46,8
Hayır	133	53,2	53,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.29’da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 117’si (%46,8) evet, 133’ü de (%53,2) hayır diyerek kulüpteki çalışmalar ve materyallerin ihtiyaçlara cevap verecek yeterlilikte olup olmadığını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.30. Sosyal Kulüp Faaliyetleri ve Bununla İlgili Yıllık Planlardaki Kararların Ne Derecede Uygulandığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Tamamı uygulanıyor	16	6,4	6,4	6,4
Büyük bir kısmı uygulanabiliyor	114	45,6	45,6	52,0
Çok az kısmı uygulanabiliyor	115	46,0	46,0	98,0
Hiç uygulanmıyor	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.30’da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 16’sı (%6,4,6) sosyal kulüp faaliyetleri ve bununla ilgili yıllık planlardaki kararların tamamının uygulandığını, 114’ünün (%45,6) büyük bir kısmının uygulanabildiğini, 115’inin (%46,0) çok az kısmının uygulanabildiğini, 5’inin de (%2,0) hiç uygulanmadığını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.31. Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Okulda Amacına Ulaşması ve Memnun Etmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	124	49,6	49,6	49,6
Hayır	126	50,4	50,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.31’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 124’ü (%49,6) evet, 126’sı da (%50,4) hayır diyerek sosyal kulüp etkinliklerinin okulda amacına ulaşım ulaşmadığı ve kendilerini memnun edip etmediğini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.32. Görev Yapılan Sosyal Kulüpte Ne Beklendiğinin Bilinmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	218	87,2	87,2	87,2
Hayır	32	12,8	12,8	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.32’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 218’i (%87,2) evet, 32’si de (%12,8) hayır diyerek görev yapılan sosyal kulüpte kendilerinden ne beklendiğini bilip bilmediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.33. Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Amacına Tam Olarak Ulaşabilmesi İçin Neler Yapılabileceği Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kulüpler daha detaylı tanıtılabilir	42	16,8	16,8	16,8
Toplantı/etkinlik sayısı ve süreleri artırılabilir	30	12,0	12,0	28,8
Yapılan faaliyetler notla değerlendirilirse ve ortalamaya etki etse, daha çok ilgi çekebilir	35	14,0	14,0	42,8
Aile ve diğer öğretmenlerin de katılımıyla bu faaliyetler daha verimli olur	50	20,0	20,0	62,8
Kulüp seçiminde öğretmen ya da yönetimden çok, öğrencinin isteği etkili olmalıdır	75	30,0	30,0	92,8
Diğer (yazınız)	18	7,2	7,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.33’te görüldüğü gibi, sosyal kulüp etkinliklerinin amacına tam olarak ulaşabilmesi için neler yapılabileceği konusunda örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 42’si (%16,8) kulüplerin daha detaylı tanıtılabileceği, 30’unun (%12,0) toplantı/etkinlik sayısı ve sürelerinin artırılabilceği, 35’inin (%14,0) yapılan faaliyetlerin notla değerlendirilirse ve ortalamaya etki ederse daha çok ilgi çekebileceği, 50’si (%20,0) aile ve diğer öğretmenlerin de katılımıyla bu faaliyetlerin daha verimli olacağı, 75’inin (%30,0) kulüp seçiminde öğretmen ya da yönetimden çok öğrencinin isteğinin etkili olması gerektiği, 18’inin de (%7,2) diğer seçeneğini işaretlemişlerdir.

Çizelge 4.34. Bulunulan Şehirde Sosyal Kulüplerle İlgili Hizmet-İçi Eğitim ve Seminerlerin Düzenlenmesi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evet	41	16,4	16,4	16,4
Hayır	209	83,6	83,6	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.34'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 41'i (%16,4) evet, 209'u da (%83,6) hayır diyerek buldukları şehirde sosyal kulüplerle ilgili hizmet-İçi eğitim ve seminerlerin düzenlenip düzenlenmediğini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.35. Rehberlik Edilen Sosyal Kulüple İlgili Hangi Kaynaklardan Faydalandığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kitaplar	46	18,4	18,4	18,4
İnternet	180	72,0	72,0	90,4
Hizmet-İçi eğitim ve seminerler	14	5,6	5,6	96,0
Diğer (yazınız)	10	4,0	4,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Çizelge 4.35'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 46'sı (%18,4) kitaplar, 180'i (%72,0) internet, 14'ü (%5,6) hizmet-İçi eğitim ve seminerler, 10'u da (%4,0) diğer kaynaklardan faydalanmaktadır.

Çizelge 4.36. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Sosyal Katkı	250	35,31	6,67	,42

Çizelge 4.36'da görüldüğü üzere, örneklem grubu oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=35,31$; standart sapması $ss=6,67$; aritmetik ortalamasının standart hatası da $Sh_{\bar{x}}=,42$ olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.37. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
İşlevsellik Kaybı	250	41,44	7,58	,48

Çizelge 4.37’de görüldüğü üzere, örneklem grubu oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=41,44$; standart sapması $ss=7,58$; aritmetik ortalamanın standart hatası da $Sh_{\bar{x}}=,48$ olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.38. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Öğretmen İstekliliği	250	31,15	5,11	,32

Çizelge 4.38’de görüldüğü üzere, örneklem grubu oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=31,15$; standart sapması $ss=5,11$; aritmetik ortalamanın standart hatası da $Sh_{\bar{x}}=,32$ olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.39. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Öğrenci Katılımı	250	34,12	5,15	,33

Çizelge 4.39’da görüldüğü üzere, örneklem grubu oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=34,12$; standart sapması $ss=5,15$; aritmetik ortalamanın standart hatası da $Sh_{\bar{x}}=,33$ olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.40. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutlarına Ait Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Toplam Puan	250	142,02	16,00	1,01

Çizelge 4.40'ta görüldüğü üzere, örneklem grubu oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=142,02$; standart sapması $ss=16,00$; aritmetik ortalamanın standart hatası da $Sh_{\bar{x}}=1,01$ olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4.41. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Sosyal Katkı	Kadın	81	35,77	5,35	,60	,743	248	,458
	Erkek	169	35,10	7,23	,56			

Çizelge 4.41'de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,743$; $p>,05$).

Çizelge 4.42. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
İşlevsellik Kaybı	Kadın	81	41,80	6,24	,69	,529	248	,597
	Erkek	169	41,26	8,15	,63			

Çizelge 4.42'de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda,

grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,529$; $p>,05$).

Çizelge 4.43. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğretmen İstekliliği	Kadın	81	32,22	3,77	,42	2,314	248	,021
	Erkek	169	30,64	5,57	,43			

Çizelge 4.43'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,314$; $p<,05$). Söz konusu farklılık kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran daha fazla isteklilik yaşamaktadırlar.

Çizelge 4.44. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğrenci Katılımı	Kadın	81	35,05	3,80	,42	1,978	248	,049
	Erkek	169	33,68	5,65	,43			

Çizelge 4.44'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=1,978$; $p<,05$). Söz konusu farklılık kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran öğrenci katılımının daha fazla olduğunu belirtmektedirler.

Çizelge 4.45. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam Puan	Kadın	81	144,84	10,03	1,12	1,936	248	,054
	Erkek	169	140,68	18,06	1,39			

Çizelge 4.45'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,936$; $p>,05$).

Çizelge 4.46. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Sosyal Katkı	25 ve altı	15	166,17	12,906	5	,024
	26-30	48	106,88			
	31-35	64	137,05			
	36-40	51	111,55			
	41-45	33	118,83			
	46 ve üzeri	39	137,71			
	Toplam	250				

Çizelge 4.46'da görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=12,906$; $p<,05$). Farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla gruplar kendi aralarında ikili olarak karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.47. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	25 ve altı	26-30	31-35	36-40	41-45	46 ve üzeri
25 ve altı	SO=166,17	p<,05	p>,05	p>,05	p>,05	p>,05
26-30		SO=106,88	p>,05	p>,05	p>,05	p>,05
31-35			SO=137,05	p>,05	p>,05	p>,05
36-40				SO=111,55	p>,05	p>,05
41-45					SO=118,83	p>,05
46 ve üzeri						SO=137,71

Çizelge 4.47’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda söz konusu farklılıkların 25 ve altı yaş grubu ile 26-30 yaş grubu arasında 25 ve altı yaş grubu lehine $p<,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>,05$).

Çizelge 4.48. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
İşlevsellik Kaybı	25 ve altı	15	63,30	15,263	5	,009
	26-30	48	115,78			
	31-35	64	134,44			
	36-40	51	123,68			
	41-45	33	137,85			
	46 ve üzeri	39	138,65			
	Toplam	250				

Çizelge 4.48’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=12,263$; $p<,05$). Farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla gruplar kendi aralarında ikili olarak karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.49. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Gruplar	25 ve altı	26-30	31-35	36-40	41-45	46 ve üzeri
25 ve altı	SO=63,30	p<,05	p>,05	p>,05	p<,05	p>,05
26-30		SO=115,78	p>,05	p>,05	p>,05	p>,05
31-35			SO=134,44	p>,05	p>,05	p>,05
36-40				SO=123,68	p>,05	p>,05
41-45					SO=137,85	p>,05
46 ve üzeri						SO=138,65

Çizelge 4.49’da görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda söz konusu farklılıkların 25 ve altı yaş grubu ile 26-30 yaş grubu arasında 26-30 yaş grubu lehine. 25 ve altı yaş grubu ile 41-45 yaş grubu arasında 41-45 yaş grubu lehine $p<,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>,05$).

Çizelge 4.50. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
Öğretmen İstekliliği	25 ve altı	15	170,80	8,944	5	,111
	26-30	48	135,65			
	31-35	64	124,68			
	36-40	51	115,44			
	41-45	33	114,21			
	46 ve üzeri	39	119,64			
	Toplam	250				

Çizelge 4.50’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=8,944$; $p>,05$).

Çizelge 4.51. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	25 ve altı	15	101,10	2,296	5	,807
	26-30	48	121,91			
	31-35	64	127,78			
	36-40	51	126,40			
	41-45	33	132,73			
	46 ve üzeri	39	128,27			
	Toplam	250				

Çizelge 4.51’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2 = 2,296; p > ,05$).

Çizelge 4.52. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam Puan	25 ve altı	15	105,23	5,269	5	,384
	26-30	48	119,34			
	31-35	64	134,02			
	36-40	51	113,59			
	41-45	33	129,61			
	46 ve üzeri	39	139,00			
	Toplam	250				

Çizelge 4.52’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2 = 5,269; p > ,05$).

Çizelge 4.53. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sosyal Katkı	5 yıl ve altı	41	35,57	6,41	G.Arası	220,26	4	55,07	1,242	,294
	6-10 yıl	47	36,98	5,53	G.İçi	10865,40	245	44,35		
	11-15 yıl	66	34,21	6,74	Toplam	11085,66	249			
	16-20 yıl	41	35,37	6,46						
	21 yıl ve üstü	55	34,96	7,69						
	Toplam	250	35,31	6,67						

Çizelge 4.53'te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,242$; $p>,05$).

Çizelge 4.54. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşlevsellik Kaybı	5 yıl ve altı	41	37,73	7,62	G.Arası	753,42	4	188,36	3,408	,010
	6-10 yıl	47	41,70	6,51	G.İçi	13540,05	245	55,27		
	11-15 yıl	66	41,56	8,31	Toplam	14293,48	249			
	16-20 yıl	41	43,12	6,74						
	21 yıl ve üstü	55	42,56	7,41						
	Toplam	250	41,44	7,58						

Çizelge 4.54'te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,408$; $p<,05$).

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih

edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.55. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Kıdem (i)	Kıdem (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
5 yıl ve altı	6-10 yıl	-3,97	1,59	,185
	11-15 yıl	-3,83	1,48	,156
	16-20 yıl	-5,39	1,64	,032
	21 yıl ve üstü	-4,83	1,53	,045
6-10 yıl	5 yıl ve altı	3,97	1,59	,185
	11-15 yıl	,142	1,42	1,000
	16-20 yıl	-1,42	1,59	,938
	21 yıl ve üstü	-,86	1,48	,987
11-15 yıl	5 yıl ve altı	3,83	1,48	,156
	6-10 yıl	-,14	1,42	1,000
	16-20 yıl	-1,56	1,48	,891
	21 yıl ve üstü	-1,00	1,36	,969
16-20 yıl	5 yıl ve altı	5,39	1,64	,032
	6-10 yıl	1,42	1,59	,938
	11-15 yıl	1,56	1,48	,891
	21 yıl ve üstü	,56	1,53	,998
21 yıl ve üstü	5 yıl ve altı	4,83	1,53	,045
	6-10 yıl	,86	1,48	,987
	11-15 yıl	1,00	1,36	,969
	16-20 yıl	-,56	1,53	,998

Çizelge 4.55'te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın 5 yıl ve altı kıdemi olanlarla 16-20 yıl kıdemi olanlar arasında 16-20 yıl kıdemi olanlar lehine $p < .05$ düzeyinde; 5 yıl ve altı kıdemi olanlarla 21 yıl ve üstü yıl kıdemi olanlar arasında 21 yıl ve üstü kıdemi olanlar lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.56. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Öğretmen İstekliliği	5 yıl ve altı	41	31,66	6,30	G.Arası	189,01	4	47,25	1,837	,122
	6-10 yıl	47	32,13	3,70	G.İçi	6303,21	245	25,73		
	11-15 yıl	66	30,38	5,43	Toplam	6492,22	249			
	16-20 yıl	41	32,12	4,12						
	21 yıl ve üstü	55	30,15	5,25						
	Toplam	250	31,15	5,11						

Çizelge 4.56'da görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,837$; $p>,05$).

Çizelge 4.57. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	5 yıl ve altı	41	32,46	6,14	G.Arası	160,56	4	40,14	1,525	,195
	6-10 yıl	47	34,60	3,51	G.İçi	6448,60	245	26,32		
	11-15 yıl	66	34,80	5,53	Toplam	6609,16	249			
	16-20 yıl	41	34,44	4,03						
	21 yıl ve üstü	55	33,91	5,67						
	Toplam	250	34,12	5,15						

Çizelge 4.57'de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,525$; $p>,05$).

Çizelge 4.58. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
	5 yıl ve altı	41	137,44	19,00	G.Arası	1860,29	4	465,07		
Topla	6-10 yıl	47	145,40	11,60	G.İçi	61909,57	245	252,69	1,840	,122
m	11-15 yıl	66	140,96	16,33	Toplam	63769,86	249			
Puan	16-20 yıl	41	145,05	11,29						
	21 yıl ve üstü	55	141,58	18,69						
	Toplam	250	142,02	16,00						

Çizelge 4.58’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,840$; $p>,05$).

Çizelge 4.59. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
	2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü	25	129,92			
Sosyal	Lisans	204	125,56	,230	2	,891
Katkı	Lisans üstü (master, doktora)	21	119,69			
	Toplam	250				

Çizelge 4.59’da görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=,230$; $p>,05$).

Çizelge 4.60. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sira}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İşlevsellik Kaybı	2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü	25	133,40	,610	2	,737
	Lisans	204	125,44			
	Lisans üstü (master, doktora)	21	116,71			
	Toplam	250				

Çizelge 4.60'ta görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2 = ,610; p > ,05$).

Çizelge 4.61. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sira}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğretmen İstekliliği	2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü	25	127,34	,580	2	,748
	Lisans	204	126,45			
	Lisans üstü (master, doktora)	21	114,07			
	Toplam	250				

Çizelge 4.61'de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2 = ,580; p > ,05$).

Çizelge 4.62. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü	25	134,34	3,650	2	,161
	Lisans	204	127,29			
	Lisans üstü (master, doktora)	21	97,57			
	Toplam	250				

Çizelge 4.62’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,650$; $p>,05$).

Çizelge 4.63. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam Puan	2 yıllık önlisans ve eğitim enstitüsü	25	132,96	3,439	2	,179
	Lisans	204	127,41			
	Lisans üstü (master, doktora)	21	98,05			
	Toplam	250				

Çizelge 4.63’te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,439$; $p>,05$).

Çizelge 4.64. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Sosyal Katkı	Branş öğretmeni	152	119,60	3,216	2	,200
	Sınıf öğretmeni	71	131,09			
	Yönetici (müdür/müdür yard.)	27	144,00			
	Toplam	250				

Çizelge 4.64'te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının görev değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,216$; $p>,05$).

Çizelge 4.65. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İşlevsellik Kaybı	Branş öğretmeni	152	123,34	,347	2	,841
	Sınıf öğretmeni	71	128,70			
	Yönetici (müdür/müdür yard.)	27	129,22			
	Toplam	250				

Çizelge 4.65'te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının görev değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=,347$; $p>,05$).

Çizelge 4.66. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğretmen İstekliliği	Branş öğretmeni	152	117,53	4,751	2	,093
	Sınıf öğretmeni	71	138,39			
	Yönetici (müdür/müdür yard.)	27	136,44			
	Toplam	250				

Çizelge 4.66’da görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının görev değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=4,751$; $p>,05$).

Çizelge 4.67. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	Branş öğretmeni	152	126,58	,773	2	,679
	Sınıf öğretmeni	71	127,56			
	Yönetici (müdür/müdür yard.)	27	114,04			
	Toplam	250				

Çizelge 4.67’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının görev değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=,773$; $p>,05$).

Çizelge 4.68. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam Puan	Branş öğretmeni	152	120,39	2,022	2	,364
	Sınıf öğretmeni	71	132,08			
	Yönetici (müdür/müdür yard.)	27	136,93			
	Toplam	250				

Çizelge 4.68’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının görev değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=2,022$; $p>,05$).

Çizelge 4.69. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Sosyal Katkı	Devlet Okulu	235	121,13	28465,50	735,500	-3,790	,000
	Özel Okul (MEB'na bağlı)	15	193,97	2909,50			
	Toplam	250					

Çizelge 4.69'da görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,790$; $p<,05$). Söz konusu farklılık özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani özel okul öğretmenleri kulüp faaliyetlerinin sosyal katkı yaptığı konusunda devlet okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Çizelge 4.70. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
İşlevsellik Kaybı	Devlet Okulu	235	130,52	30672,50	582,500	-4,351	,000
	Özel Okul (MEB'na bağlı)	15	46,83	702,50			
	Toplam	250					

Çizelge 4.70'te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-4,351$; $p<,05$). Söz konusu farklılık devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani devlet okulu öğretmenleri kulüp faaliyetlerinde işlevsellik kaybı olduğu konusunda özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Çizelge 4.71. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Öğretmen İstekliliği	Devlet Okulu	235	122,45	28776,50	1046,500	-2,645	,008
	Özel Okul (MEB'na bağlı)	15	173,23	2598,50			
	Toplam	250					

Çizelge 4.71’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,645$; $p<,05$). Söz konusu farklılık özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani özel okul öğretmenleri kulüp faaliyetlerinin öğretmen istekliliği konusunda devlet okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Çizelge 4.72. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	Devlet Okulu	235	127,87	30049,00	1206,000	-2,055	,040
	Özel Okul (MEB'na bağlı)	15	88,40	1326,00			
	Toplam	250					

Çizelge 4.72’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,055$; $p<,05$). Söz konusu farklılık devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani devlet okulu öğretmenleri kulüp faaliyetlerinde öğrenci katılımı konusunda özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Çizelge 4.73. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sira}$	$\sum_{sira}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
Toplam Puan	Devlet Okulu	235	126,86	29812,50	1442,500	-1,179	,238
	Özel Okul (MEB'na bağlı)	15	104,17	1562,50			
	Toplam	250					

Çizelge 4.73'te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($z=-1,179$; $p>,05$).

Çizelge 4.74. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sira}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Sosyal Katkı	1-5	90	126,79	5,935	4	,204
	6-10	53	132,12			
	11-15	56	118,20			
	16-20	30	143,02			
	21 yıl ve üzeri	21	97,69			
	Toplam	250				

Çizelge 4.74'te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,935$; $p>,05$).

Çizelge 4.75. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İşlevsellik Kaybı	1-5	90	119,64	3,253	4	,516
	6-10	53	119,80			
	11-15	56	128,21			
	16-20	30	144,93			
	21 yıl ve üzeri	21	130,00			
	Toplam	250				

Çizelge 4.75'te görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=3,253$; $p>,05$).

Çizelge 4.76. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğretmen İstekliliği	1-5	90	132,65	5,452	4	,244
	6-10	53	129,76			
	11-15	56	113,13			
	16-20	30	135,68			
	21 yıl ve üzeri	21	102,52			
	Toplam	250				

Çizelge 4.76'da görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,452$; $p>,05$).

Çizelge 4.77. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	1-5	90	126,12	1,363	4	,851
	6-10	53	122,35			
	11-15	56	121,25			
	16-20	30	138,90			
	21 yıl ve üzeri	21	123,00			
	Toplam	250				

Çizelge 4.77’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,363$; $p>,05$).

Çizelge 4.78. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Kaç Yıl Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam Puan	1-5	90	125,76	5,553	4	,235
	6-10	53	124,73			
	11-15	56	117,38			
	16-20	30	151,70			
	21 yıl ve üzeri	21	110,57			
	Toplam	250				

Çizelge 4.78’de görüldüğü üzere, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=5,553$; $p>,05$).

Çizelge 4.79. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Sosyal Katkı	1	45	36,53	6,35	G.Arası	359,49	4	89,87	2,053	,088
	2	51	36,33	6,87	G.İçi	10726,17	245	43,78		
	3	55	35,46	5,70	Toplam	11085,66	249			
	4	33	32,70	6,95						
	5 ve üzeri	66	34,88	7,12						
	Toplam	250	35,31	6,67						

Çizelge 4.79'da görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,053$; $p>,05$).

Çizelge 4.80. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşlevselli k Kaybı	1	45	38,80	7,69	G.Arası	525,13	4	131,28	2,336	,056
	2	51	42,14	8,60	G.İçi	13768,34	245	56,20		
	3	55	40,75	6,78	Toplam	14293,48	249			
	4	33	43,18	6,40						
	5 ve üzeri	66	42,39	7,52						
	Toplam	250	41,44	7,58						

Çizelge 4.80'de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2,336$; $p>,05$).

Çizelge 4.81. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Öğretmen İstekliliği	1	45	32,27	5,61	G.Arası	168,94	4	42,24	1,636	,166
	2	51	32,00	4,80	G.İçi	6323,29	245	25,81		
	3	55	31,00	4,73	Toplam	6492,22	249			
	4	33	30,09	4,85						
	5 ve üzeri	66	30,39	5,31						
	Toplam	250	31,15	5,11						

Çizelge 4.81’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,636; p>,05$).

Çizelge 4.82. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Öğrenci Katılımı	1	45	33,00	6,23	G.Arası	85,89	4	21,47	,806	,522
	2	51	34,80	4,49	G.İçi	6523,27	245	26,63		
	3	55	34,09	4,95	Toplam	6609,16	249			
	4	33	34,56	3,36						
	5 ve üzeri	66	34,20	5,72						
	Toplam	250	34,12	5,15						

Çizelge 4.82’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=,806; p>,05$).

Çizelge 4.83. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Kaç Farklı Eğitici Kulüp Çalıştırdı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
	1	45	140,60	18,76	G.Arası	739,54	4	184,89		
	2	51	145,28	14,90	G.İçi	63030,32	245	257,27		
Toplam Puan	3	55	141,29	14,41	Toplam	63769,86	249		,719	,580
	4	33	140,49	12,46						
	5 ve üzeri	66	141,86	17,66						
	Toplam	250	142,02	16,00						

Çizelge 4.83'te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=,719$; $p>,05$).

Çizelge 4.84. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Sosyal Katkı	Evet	101	35,58	6,03	,60	,530	248	,596
	Hayır	149	35,13	7,09	,58			

Çizelge 4.84'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=,530$; $p>,05$).

Çizelge 4.85. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İşlevsellik Kaybı	Evet	101	40,67	8,24	,82	-1,312	248	,191
	Hayır	149	41,95	7,08	,58			

Çizelge 4.85'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,312$; $p>,05$).

Çizelge 4.86. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğretmen İstekliliği	Evet	101	31,01	4,73	,47	-,362	248	,718
	Hayır	149	31,25	5,36	,44			

Çizelge 4.86'da görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,362$; $p>,05$).

Çizelge 4.87. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğrenci Katılımı	Evet	101	33,92	4,84	,48	-,513	248	,609
	Hayır	149	34,26	5,37	,44			

Çizelge 4.87’de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,513$; $p>,05$).

Çizelge 4.88. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Okulun Fiziki Mekânı Araç-Gereci Yeterli mi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam Puan	Evet	101	141,19	13,84	1,38	-,679	248	,498
	Hayır	149	142,59	17,34	1,42			

Çizelge 4.88’de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,679$; $p>,05$).

Çizelge 4.89. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sosyal Katkı	Evet	204	35,68	6,22	,44	1,852	248	,065
	Hayır	46	33,67	8,28	1,22			

Çizelge 4.89’da görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,852$; $p>,05$).

Çizelge 4.90. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İşlevsellik Kaybı	Evet	204	40,71	7,31	,51	-3,248	248	,001
	Hayır	46	44,65	7,96	1,17			

Çizelge 4.90’da görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3,248$; $p<,05$). Söz konusu farklılık düzenli toplantı yapmayanların lehine gerçekleşmiştir. Yani düzenli toplantılara katılmayan öğretmenlerin kulüp çalışmalarına ilişkin olarak işlevsellik kaybının fazla olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.91. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğretmen İstekliliği	Evet	204	31,35	4,68	,33	1,280	248	,202
	Hayır	46	30,28	6,66	,98			

Çizelge 4.91’de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi

sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,280$; $p>,05$).

Çizelge 4.92. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğrenci Katılımı	Evet	204	33,95	4,84	,39	-1,119	248	,264
	Hayır	46	34,89	6,38	,94			

Çizelge 4.92’de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,119$; $p>,05$).

Çizelge 4.93. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Düzenli Toplantı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam Puan	Evet	204	141,69	14,23	1,00	-,692	248	,490
	Hayır	46	143,50	22,38	3,30			

Çizelge 4.93’te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,692$; $p>,05$).

Çizelge 4.94. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Sosyal Katkı Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Sosyal Katkı	Evet	41	36,32	5,06	,79	1,055	248	,292
	Hayır	209	35,12	6,94	,48			

Çizelge 4.94'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,055$; $p>,05$).

Çizelge 4.95. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği İşlevsellik Kaybı Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İşlevsellik Kaybı	Evet	41	40,66	7,22	1,13	-,718	248	,473
	Hayır	209	41,59	7,65	,53			

Çizelge 4.95'te görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,718$; $p>,05$).

Çizelge 4.96. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğretmen İstekliliği Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğretmen İstekliliği	Evet	41	31,10	4,89	,76	-,075	248	,941
	Hayır	209	31,16	5,16	,36			

Çizelge 4.96’da görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,075$; $p>,05$).

Çizelge 4.97. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Öğrenci Katılımı Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Öğrenci Katılımı	Evet	41	33,61	5,22	,82	-,698	248	,486
	Hayır	209	34,23	5,15	,36			

Çizelge 4.97’de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,698$; $p>,05$).

Çizelge 4.98. Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği Toplam Puan Alt Boyutu Puanlarının Hizmet-içi Eğitim Semineri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplam Puan	Evet	41	141,68	13,66	2,13	-,149	248	,882
	Hayır	209	142,09	16,45	1,14			

Çizelge 4.98’de görüldüğü gibi, eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,149$; $p>,05$).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayalı olarak birtakım sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlara ilişkin geliştirilen öneriler sunulmuştur. Araştırma ile ulaşılan sonuçlar ve tartışmalar şunlardır:

1. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı ve toplam puan alt boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bunun sebepleri; erkek ve bayan öğretmenlerin yaşadıkları çevrelerin benzer olması ya da her iki cinsiyetteki öğretmenlerin lisans dönemlerinde benzer ortamlarda okumuş ve sosyal faaliyetler yapmış olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Dolayısıyla cinsiyetin önemi ortaya çıkmamıştır. Eğitici kol çalışmalarındaki durum ise; eğitsel kol faaliyetlerinde yapılabilecek işler ve sosyal anlamdaki katkıları herhangi bir bedensel güce dayalı bir efor gerektirmediği için cinsiyetin önemi yoktur.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p < ,05$ düzeyinde kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran daha fazla isteklilik yaşamaktadırlar. Yapılan kulüp çalışmalarının içeriğine bağlı olarak bu tür farklılıklar gelişebilir. Burada faaliyetin türü, gerçekleştirilen faaliyetin erkek ya da kız öğrencilerle yapılıp yapılmaması, sosyal faaliyetin hangi konularda temas ettiği, sürenin uzun ya da kısa olması önemlidir. Bu önem doğrudan cinsiyet üzerine yansımaktadır. Burada önemli olan diğer bir husus da bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha titiz ve özverili çalışmalarıdır. Sosyal kulüp faaliyetleri öğrenciler için yapılmaktadır. Dolayısıyla

öğretmen-öğrenci işbirliğinin önemi büyüktür. Kadınların sosyal alanlardaki işlere ilgilerinin daha fazla olmasından kaynaklanan bir isteklilik de sebep olabilir.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p<,05$ düzeyinde kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran öğrenci katılımının daha fazla olduğunu belirtmektedirler. Bu beklenen bir sonuçtur. Çünkü öğrenciler bu tür faaliyetlerde bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre ilgilerinin daha fazla olması sebebiyle çalışmalara katılımları yüksek düzeydedir. Bayan öğretmenlerin daha titiz ve hata yapmadan faaliyet yapmaları sebebiyle öğrencileri faaliyet yapmaya teşvik etmektedirler.

2. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bunlar da beklenen sonuçlardır. Çünkü öğretmen istekliliğine göre öğrenci katılımı olmaktadır. Öğretmenlerin faaliyet yapma isteği ve azmi doğrudan öğrenci katılımını etkilemektedir.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla gruplar kendi aralarında ikili olarak karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda söz konusu farklılıkların 25 ve altı yaş grubu ile 26-30 yaş grubu arasında 25 ve altı yaş grubu lehine $p<,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralama ortalamaları arasındaki

farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sosyal katkının yaş değişkenine göre farkı anlamlı bulunmuş, genç öğretmenlerin faaliyet yapma istek ve arzusu diğer yaş gruplarına göre (26-30 yaş) daha yüksek çıkmıştır. Buradaki farklılıkta fiziksel güç ve enerjinin etkisi ya da genç öğretmenlerin daha yüksek aktivitelerde faaliyet gösterme azmi sebep olabilir.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla gruplar kendi aralarında ikili olarak karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda söz konusu farklılıkların 25 ve altı yaş grubu ile 26-30 yaş grubu arasında 26-30 yaş grubu lehine, 25 ve altı yaş grubu ile 41-45 yaş grubu arasında 41-45 yaş grubu lehine $p < ,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralama ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Meslek hayatlarının ilk yıllarındaki (25 ve altı yaş grubu) öğretmenler ile meslek hayatlarının ileri yıllarındaki (41-45 yaş grubu) öğretmenler de işlevsellik kaybının fazla olduğu görülmektedir. Burada sebep; genç öğretmenlerin yeni mezun olma, bilgilerinin taze, deneyimlerinin az olması; ileri yaştaki öğretmenlerin fiziksel olarak genç öğretmenlere göre enerjilerinin daha düşük olması olabilir.

3. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yani kıdem değişkeninin sosyal katkı, öğretmen istekliliği ve öğrenci katılımına bir etkisi bulunmamaktadır.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kıdem faktörü genellikle yaşın ilerlemesi ve deneyimlerin artmasıyla ilgilidir. Kıdemin ilerlemesi ile işlevsellik kendiliğinden değişebilmektedir.

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene's testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Scheffe testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Scheffe çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan post-hoc Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın 5 yıl ve altı kıdemi olanlarla 16-20 yıl kıdemi olanlar arasında 16-20 yıl kıdemi olanlar lehine $p < .05$ düzeyinde; 5 yıl ve altı kıdemi olanlarla 21 yıl ve üstü yıl kıdemi olanlar arasında 21 yıl ve üstü kıdemi olanlar lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır. Öğretmenlerin kıdemi yaşları ilerledikçe ve deneyimler kazanıldıkça artmaktadır. Kıdem arttıkça işlevsellik kaybının artmasında sebepler; idealistliğin azalması, rutin faaliyetlerle sönüklük başlaması, yaşın ilerlemesine bağlı olarak sosyal aktivite yapma isteğinin azalması, fiziksel ve ruhsal olarak motivasyonun düşmesi olabilir. Bu durum ise öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler göstermektedir.

4. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Öğretmenlerin mezun oldukları lise, yüksek okul, lisans ya da yüksek lisans gibi öğrenim durumları sosyal katkı, işlevsellik

kaybı, öğretmen istekliliği ve öğrenci katılımı gibi durumları etkilememektedir. Yani öğrenim durumları ne öğretmenlerin performanslarına ne de öğrencilerin çalışmalarına etki etmemektedir.

5. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının görev değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Öğretmenlerin branş öğretmeni, sınıf öğretmeni ya da yönetici olarak görev yapmalarının sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği ya da öğrenci katılımı gibi alt boyut konularına etkisi olmamaktadır.

6. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği toplam puan alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sözü geçen parametreler birbirleriyle doğrudan bağımlı olduklarından bir okul türünde değişebilecek unsurlar yine aynı oranda diğer bir okul türünde de değişebileceğinden, eğitsel kulüp çalışmaları bu tür değişimlerden etkilenmemektedir.

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p < ,05$ düzeyinde özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani özel okul öğretmenleri kulüp faaliyetlerinin sosyal katkı yaptığı konusunda devlet okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p < ,05$ düzeyinde devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani devlet okulu öğretmenleri kulüp faaliyetlerinde işlevsellik kaybı olduğu konusunda özel okul

öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir. Devlet okullarındaki öğretmenlerin özel okullardaki öğretmenlere göre okul türü baz alındığında işlevsellik kaybının daha fazla olduğu görülmüştür.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p < ,05$ düzeyinde özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani özel okul öğretmenleri kulüp faaliyetlerinin öğretmen istekliliği konusunda devlet okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p < ,05$ düzeyinde devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani devlet okulu öğretmenleri kulüp faaliyetlerinde öğrenci katılımı konusunda özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir. Devlet okullarındaki öğretmenlerin özel okullardaki öğretmenlere göre eğitsel kulüp çalışmalarına daha yüksek oranda katılmaları, özel okul yönetimlerinin öğrencileri belli hedeflere göre (üniversiteye yerleşme vb.) yönlendirmelerine bağlanabilmektedir.

7. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Buradaki temel nokta, eğitici kulübün kaç yıl çalıştırıldığından ziyade, çalıştırılan kulübün ya da kulüplerin işlevsel olarak çalıştırılıp çalıştırılmadığıdır.

8. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdı değişkenine göre anlamlı bir farklılık

gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Buradaki temel nokta, kaç farklı eğitici kulübün çalıştırıldığından ziyade, çalıştırılan kulübün ya da kulüplerin işlevsel olarak çalıştırılıp çalıştırılmadığıdır.

9. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının okulun fiziki mekânı araç-gereci yeterli mi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bahsedilen özellikler üzerinde okulun fiziki mekân ve araç-gereçlerin etkili olmadığı vurgulanmıştır. Burada temel unsur, eğitimde esas unsur olan öğretmen üzerinde odaklanmaktadır.

10. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sözü geçen alt boyutlar birbirleriyle doğrudan bağımlı olduklarından birbirlerini etkilemektedirler. Dolayısıyla birinin değişmesi diğerini de değiştirecektir. Burada düzenli toplantı yapılıp yapılmaması alt boyutları etkilememektedir.

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Söz konusu farklılık $p < ,05$ düzeyinde düzenli toplantı yapmayanların lehine gerçekleşmiştir. Yani düzenli toplantı yapmayan öğretmenlerin kulüp çalışmalarına ilişkin olarak işlevsellik kaybının daha az olduğu görülmektedir. Düzenli toplantı yapan öğretmenlerin bu performansları kulüp faaliyetlerine de yansımakta dolayısıyla işlevsellik sürekli olarak artış göstermektedir.

11. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı, işlevsellik kaybı, öğretmen istekliliği, öğrenci katılımı ve toplam puan alt boyutları puanlarının hizmet-içi eğitim semineri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sözü geçen alt boyutlar birbirleriyle doğrudan bağımlı olduklarından birbirlerini etkilemektedir. Dolayısıyla birinin değişmesi diğerini de değiştirecektir. Eğitsel çalışmalarla ilgili hizmet-içi eğitim semineri yapılıp yapılmamasının alt boyutlara etkisi olmamaktadır.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucuna dayalı önerilere yer verilmiştir. Ancak öneriler dikkate alınırken araştırmanın sınırlılıkları dikkate alınmalıdır.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre söz konusu farklılık kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran daha fazla isteklilik yaşamaktadırlar. Bu konuda erkek öğretmenlere de sosyal kulüp çalışmalarına yönelik istekliliklerini arttırabilecek hizmet-içi eğitimler verilebilir. Kadın öğretmenlerin işlevsel olarak okullarındaki sosyal faaliyetlerde aktif rol aldıkları söylenebilir. Yani okullardaki öğretmenlerin bu tür faaliyetleri istekli olarak kendilerine bir görev bilinci içerisinde sahiplenmelerinin önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Okullarda bu tür faaliyet alanlarında görev yapacak öğretmenlerin anket yapılarak seçilmesi başarıyı da getirecektir.

2. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre söz konusu farklılık kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın öğretmenler kulüp çalışmalarına ilişkin olarak erkek öğretmenlere nazaran öğrenci katılımının daha fazla olduğunu belirtmektedirler. Sosyal kulüp çalışmalarına öğrenci katılımını sağlayacak çeşitli etkinlikler ve toplantılar yapılmalı, öğrenciler bilgilendirilmelidir. Tüm bunlar gelişen teknoloji doğrultusunda yapılmalıdır. Öğrenci katılımını en üst düzeye çıkarma koşulları tespit edilerek yeniden yapılanma sürecine

gidilmelidir. Böylece amacına uygun sosyal etkinlikler hem öğrenci hem de öğretmen verimini olumlu yönde etkileyerek eğitime büyük bir katkı sağlanmış olacaktır.

3. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre söz konusu farklılıkların 25 ve altı yaş grubu lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Sosyal kulüp çalışmalarının daha üst yaş gruplarına da sosyal katkı sağlaması için seminerler düzenlenmeli, ilgi çekici farklı çalışmalar yapılmalıdır.

4. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre söz konusu farklılıkların 26-30 yaş grubu ile 41-45 yaş grubu lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Sosyal kulüp çalışmalarının diğer yaş gruplarına da işlevsellik kaybını önlemek için ilgi çekici, yaşlarına uygun, ilgi ve yeteneklerine göre farklı çalışmalar yapılmalı, motive edici çeşitli etkinlikler ve seminerler düzenlenmelidir. Bunun yanında yaş olarak daha genç öğretmenlerin bu tür sosyal faaliyetlere katılımlarının sağlanması gerekmektedir.

5. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının kıdem değişkenine göre söz konusu farklılığın 16-20 yıl kıdemi olanlar ile 21 yıl ve üstü kıdemi olanlar lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Okuldaki kıdemi az olan öğretmenlerin sosyal kulüplerde daha başarılı olduğu görülmektedir. Bu durumda kıdemi fazla olan öğretmenlere motivasyon sağlamak açısından destek sağlanmalıdır.

6. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği sosyal katkı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani özel okul öğretmenleri kulüp faaliyetlerinin sosyal katkı yaptığı konusunda devlet okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir. Bu da her okul türünün farklı bir sosyal yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Sosyal kulüp çalışmalarına yönelik devlet okullarında sosyal katkıyı yükseltecek faaliyetlerin yapılması gerek öğretmen, gerek öğrenci ve gerekse eğitim açısından faydalı olacaktır.

7. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık

devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani devlet okulu öğretmenleri kulüp faaliyetlerinde işlevsellik kaybı olduğu konusunda özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir. Her okul türünün farklı bir sosyal yapıya sahip olduğu görülmektedir. Sosyal kulüp çalışmalarında devlet okullarında başarının düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda devlet okullarına motivasyon sağlayacak, başarıyı yükseltecek destekler verilmelidir. Özel okulların bazı durumlarda devlet okullarına göre üstün çıkması da öğretmen alırken belirli kriterlere dikkat etmelerinden kaynaklanmaktadır.

8. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğretmen istekliliği alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık özel okul öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani özel okul öğretmenleri kulüp faaliyetlerinin öğretmen istekliliği konusunda devlet okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir. Her okul türünün sosyal yapısının farklı olması nedeniyle bu durum sosyal kulüp çalışmalarında öğretmen istekliliğini olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Devlet okullarındaki sosyal kulüp faaliyetlerinde öğretmen istekliliğini arttırmak için gerekli maddi-manevi gerekli desteğin sağlanması, motivasyonun en üst düzeye çıkarılması, hizmet-içi eğitim seminerlerinin verilmesi gerekmektedir. Öğretmenler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sosyal kulüplerde görevlendirilmelidirler. Değişen yaşam şartları ile öğretmenlerin sosyal ve psikolojik gereksinimleri de dikkate alınmalıdır.

9. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği öğrenci katılımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre söz konusu farklılık devlet okulu öğretmenleri lehine gerçekleşmiştir. Yani devlet okulu öğretmenleri kulüp faaliyetlerinde öğrenci katılımı konusunda özel okul öğretmenlerine göre daha yüksek puan elde etmişlerdir. Özel okulda öğrenim gören öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarına katılımlarını sağlamak için düzenli olarak etkinlikler yapılmalı, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre kulüp seçmelerine izin verilmelidir. Öğrencilerin görüşleri de alınırca daha verimli sonuçlar alınacaktır.

10. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin eğitsel kulüp çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ölçeği işlevsellik kaybı alt boyutu puanlarının düzenli toplantı değişkenine göre söz konusu farklılık düzenli toplantı yapmayanların lehine gerçekleşmiştir. Yani düzenli toplantı yapmayan öğretmenlerin kulüp çalışmalarına ilişkin olarak işlevsellik kaybının daha az

olduğu görülmektedir. Uzman kişilerin düzenledikleri toplantı ve seminerler daha faydalı olacaktır.

11. Öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumlarının en üst düzeye çıkarma koşulları tespit edilerek yeniden yapılanma sürecine gidilmelidir. Böylece amacına uygun sosyal etkinlikler hem ğrenci hem de ğretmen verimini olumlu yönde etkileyerek eğitime büyük bir katkı sağlanmış olacaktır.

Araştırmacılar İçin neriler

1. Öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumlarının ğrenci başarisına etkileri araştırılabilir.

2. Öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumlarının ğretmen başarisına etkileri araştırılabilir.

3. Öğretmenlerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumları ile yönetici tutumları arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar gerçekleştirilebilir.

4. Öğrencilerin eğitici kulüp çalışmalarına yönelik tutumları araştırılabilir.

5. Bu araştırma farklı Şehirlerde yaşayan öğretmenlerle de yapılabilir.

6. Velilerin eğitici kulüp çalışmalarına ilişkin tutumları araştırılabilir.

7. Eğitici kulüp faaliyetlerinin daha etkin ve verimli hale gelmesi için neler yapılabileceği araştırılabilir.

8. Her bir sosyal kulüp için araştırmaların ayrı ayrı yapılması kulüplerin geleceğine ve yeni sosyal kulüplerin kurulmasına öncülük edebilir.

9. Sosyal kulüp çalışmalarının hangi noktalarda yürütülemediği ve bu sorunların nasıl çözümleneceği araştırılabilir.

KAYNAKLAR

AKYÜZ, Yahya. (1999). *Türk Eğitim Tarihi*. Alfa Yayınları. İstanbul.

AKBABA, Topar. (2004). *Cumhuriyet Döneminde Program Geliştirme Çalışmaları*. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Sayı 54-55. Ağustos- Eylül.

ALAY, S. (2000). *Relationship Between Time Management and Academic Achivement of Selected Universt Students*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. ODTÜ, Ankara.

ALTINBAŞ, Ersin, CAN, Gürhan. (2002). *Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik*. Pegem Yayıncılık, Ankara.

ARSLANTAŞ, Ömer. (1989). *İlkokullarda Eğitici Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.

AYDOĞUŞ, Özgür (2008). *Öğrenmeye Hazırbuluşluluk*. (Çevrimiçi). <http://www.egitim.aku.edu.tr/Aydogus.ppt#1> 29.09.2008

BAKIR, M. (1993). *Rekreasyon*. Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. İstanbul.

BAKIRCIOĞLU, Rasim. (1988). *İlköğretim Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Bakırcıoğlu Yayınları, Geliştirilmiş 3. Baskı. Ankara.

BALAY, Refik. (2003). *2000'li Yıllarda Sınıf Yönetimi*. Sandal Yayınları, Ankara.

BALCI, İnci. (2008). *İlköğretim Müfettişi, Bir Öğretme Modeli: Tam Öğrenme*. (Çevrimiçi). <http://www.mufettisim.org/resimler/dosyukle/ogrenmemodeli.htm> 29.09.2008

BALTAŞ, A. ve BALTAŞ, Z. (1987). *Başarılı ve Sağlıklı Olmak İçin Stres ve Başa Çıkma Yolları*. 5. Basım. Remzi Kitabevi. İstanbul.

BAŞAR, Hüseyin. (1999). *Sınıf Yönetimi*. MEB Yayınları. Ankara.

BAŞAR, Hüseyin. (2005). *Sınıf Yönetimi*. Anı Yayıncılık. Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1983). *Eğitim Yönetimi*. Gül Yayınevi. Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1988). *Eğitim Psikolojisi, Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1989). *Eğitime Giriş*. Kadioğlu Matbaası. Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (2000). *Eğitim Yönetimi, Nitelikli Okul*. Feryal Matbaası. Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ekinoks. Ankara.

BAYRAKÇI, M. (2005). *Japonya'da Eğitim Amaçlı Bir Gezi*. Eğitim Dergisi. Aralık. Sayı:70, Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1985). *Ders Dışı Etkinlikleri Değerlendirilmesi*. Çağdaş Eğitim Dergisi. Sayı:97. Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1986). *Ders Dışı Etkinliklerin, Niteliği, Önemi ve Değeri*. Çağdaş Eğitim Dergisi. Sayı:108. Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1988). *Eğitim Yöneticiliği İlk ve Orta Dereceli Okul Öğretmenleri İçin Eğitim Yönetimi İlkeleri ve Uygulamalar*. Binbaşioğlu Yayınları, Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1989). *Rehberlik*. 6. Basım. Binbaşioğlu Yayınevi. Kadioğlu Matbaası. Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1991). *Genel Öğretim Bilgisi. İlk ve Orta Dereceli Okul Öğretmenleri İçin Öğretimde İlke, Yöntem ve Teknikler*. Binbaşioğlu Yayınları. Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1994). *İlk ve Orta Dereceli Okul Öğretmenleri İçin Öğretimde İlke, Yöntem ve Teknikler*. Kadioğlu Matbaası. Ankara.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (2000). *Okulda Ders Dışı Etkinlikler*. MEB Yayınları. İstanbul.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (2003). *Eğitim ve Öğretim Üzerine Yazular*. Nobel Yayıncılık. Ankara.

BOSTAN, İdris (1992). *Osmanlı Bahriyesinde Modernleşme Hareketleri I – Tersanede Büyük Havuz İnşası (1794-1800) 150. Yılında Tanzimat*. Ankara.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş. (1985). *Temel Eğitim II. Kademedeki Bağımsız Ortaokul ve Orta Öğretim Kurumlarında Sınıf Öğretmenliği ile Ders Dışı Eğitici Çalışmaların Değerlendirilmesi*. A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

CANAN, İ. (1997). *Vakti En İyi Değerlendirme İslamda Zaman Tanzimi*. Cihan Yayınları. İstanbul.

CANBAY, Alaattin. (2007). *İlköğretim Okullarında Sosyal Etkinlikler ve Müzik Kulübünün Önemi*. Milli Eğitim Dergisi,174. (Bahar 2007). s.163.

CILGA, İbrahim. (2004). *Okulda Katılımcı Demokrasi Modeli*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu. Yayın No:015, Ankara.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRKİYE ANSİKLOPEDİSİ. (1983). *Osmanlı İmparatorluğundan Günümüze Eğitim Kurumlarının Gelişimi*. Cilt 3, İletişim Yayınları. İstanbul.

ÇAKIROĞLU, Harun. (1998). *Rekreasyon; Beden Eğitimi Dersi ve Diğer Dersler Açısından Okullarda Ders Dışı Faaliyetlerin Durumu Eğitsel Kollar ve Fonksiyonları*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

ÇELEBİ, B. (1996). *Rekreasyon Ders Notları*. Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Bursa.

ÇELİK, Şule. (2008). *Verimli Çalışma ve Öğrenme Yolları*. (Çevrimiçi). <http://www.egitim.com/ilkgenclik/0301/0301.1.dikkatedin.3.asp?BID=03> 29.09.2008

ÇELİKKAYA, Hasan. (1997). *Eğitime Giriş*. Alfa Yayıncılık. İstanbul.

ÇETİN, Münevver. (1998). *Eğitim Yönetimi Açısından İlköğretim Okullarında Takım Çalışması*. Alfa Yayıncılık. İstanbul.

ÇINAR, İkram. (2002). *İlköğretim Okullarında Eğitsel Kol Çalışmaları*, (Ders Notu) İnönü Üniversitesi. Malatya.

DEMİREL, Ö. (1996). *Karşılaştırmalı Eğitim*. USEM Yayınları. Ankara.

DİKEÇLİGİL, Beylü. (1998). *Yaşama Tarzı ile Gelir Seviyesi Arasındaki İlişki, Aile Yazıları I*, (Der. Beylü Dikeçliğil-Ahmet Çiğdem). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları. Ankara.

DOĞAN, İsmail. (2004). *Toplum Ve Eğitim Sorunları Üzerinde Felsefi ve Sosyolojik Tahliller*. Pegem Yayıncılık, Ankara.

DUYGULU, Ercan. (2004). *Eğitimin Çalışma Yaşamında ve Kariyer Üzerindeki Rolü*. İş,Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi Celal Bayar Üniversitesi Demirci Meslek Yüksek Okulu yıl 2004 cilt 6 sayı 1.

EKMEKÇİ, Aslı. (2006). *İlköğretim Okulları 1. Kademe Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi*. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak.

ERCAN, Leyla, KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2001). *Motivasyon Güdülenme*. Nobel Yayıncılık Ankara.

EREN, E. (1993). *Yönetim ve Organizasyon*. Bitay Yayınları. İstanbul.

ERGİNER, Ergin. (2004). *İlköğretim Birinci Devre Çocuklarının Öğrenme Tiplerinin Değerlendirilmesi XIII*. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.

ERKAL, M. (1992). *Sosyolojik Açıdan Spor*. Geliştirilmiş 2. Baskı. Kutsun Matbaa. İstanbul.

EROĞLU, Ebru. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Sosyal Kulüp Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Elmadağ İlçesi Örneği)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

ERTÜRK, Selahattin. (1966). *Planlı Eğitim ve Değerlendirme*. Öğretmeni İş Başında Yetiştirme Bürosu. Ankara.

FİDAN, Nurettin. (1986). *Eğitim Bilimine Giriş*. Kadioğlu Matbaası. Ankara.

FİDAN, Nurettin. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Alkım Yayıncılık. Ankara.

FRİEDLER, Y., TAMİR, P. (1990). *In The Student Laboratory And The Science Curriculum*, Hegarty-Hezel.E.Ed., Routledge. London.

GÜLTEKİN, Mehmet. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin İlköğretimde Kutlanan Belirli Gün ve Haftaların Gerekliliği ve İşe Vurukluğu Konusundaki Görüşleri (Eskişehir İli Örneği)*. Milli Eğitim Dergisi, 174, (Bahar 2007).

GÜNDÜZ, H. Erbay. (1997). *Eğitici Kol Çalışmaları İle İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

HESAPÇIOĞLU, Muhsin. (1994). *İnsan Kaynakları Yönetimi ve Ekonomisi*. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul.

<http://ilkermahir.blogspot.com/> 22.12.2011

<http://www.mustafaotrar.net/>

<http://web.inonu.edu.tr/~ikram/egitkol.htm> 22.12.2011

<http://www.bursahakimiyet.com.tr/makaleDetay.aspx?mid=1994> 22.12.2011

<http://www.egitirim.gen.tr/site/arsiv/35-2/106-egitsel-kol-calismalarinin-sinifa-etkisi.html>

22.12.2011

İNAN, R. (1966). *Köylerde Boş Zamanları Değerlendirme Köyümüzün Kaderi*. Bzd Semineri. Hsek Yayını. İstanbul.

KARAKOÇ, N. (1990). *İşletmelerde Etkenliği Belirleyen Bir Kaynak: Yönetmel Zaman*. Verimlilik Dergisi MPM Yayınları No:2, Yıl:1990. Ankara.

KARAKOYUN, Yusuf. (2011). *İlköğretim Öğretmenlerinin Kulüp Faaliyetlerine İlişkin Tutumları İle Empatik Eğilimleri Arasındaki İlişki (Bağcılar İlçesi Örneği)*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

KARAKÖY, Füsün Özdemir. (1995). *İlköğretim Okullarında Eğitsel Kol Çalışmaları*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

KARAKÜÇÜK, S. (1995). *Rekreasyon*. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Ankara.

KARAKÜÇÜK, Suat. (1997). *Rekreasyon - Boş Zamanları Değerlendirme (Kavram Kapsam ve Bir Araştırma)*. Geliştirilmiş İkinci Baskı. Ankara.

KARASAR, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayınları. Ankara.

KARATAŞ, Süleyman. (2002). *Batılılaşma Döneminde Ders Program Değişimi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon.

KARSLI, Sezgin. (2006). *İlköğretim Okullarında Sosyal Kulüp Çalışmalarının Öğrencilerin Yöneticilik Niteliklerinin Gelişmesine Katkısı : Beypazarı İlçesinde Bir Araştırma*. T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İşletme Eğitimi Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

KOÇİNALI, Arif. (2008). *Kocaeli İli Gebze İlçesindeki Endüstri Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Eğitsel Kulüplere Bakışı*. T.C. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

KODAMAN, Bayram. (1991). *Abdülhamit Devri Eğitim Hareketleri*. Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.

KILBAŞ, Şükran. (1995). *Çocuk Hakları Açısından Boş Zamanı Değerlendirme Haklarına Bir Bakış*. İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri, 17-18 Kasım 1995. Hakimevi, İstanbul.

KILBAŞ, Şükran. (2001). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Anaca Yayınları, Adana.

KILBAŞ KÖKTAŞ, Şükran. (2004). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*. Geliştirilmiş 3. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Şubat-2004. Ankara.

KILIÇARSLAN Tuncay. (2009). *Öğretmenlerin Eğitici Kulüp Çalışmalarına İlişkin Tutumları*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

KIRDAR, Ali. (2002). *İlköğretim Okulları 1. Kademedeki Eğitici Kol Çalışmalarının Yeterlilik Düzeyi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya.

KIRKPINAR, M. (2004). *Lise Son Sınıftaki Öğrencilerin Boş Zaman faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Araştırılması Muğla İli Örneği*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla.

KISAKÜREK, A. Mehmed. (1979). *Çocuk ve Eğitsel Uğraşlar*. A. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. Ankara.

KURTKAN, A. (1979). *Sosyolojik Açıdan Eğitim Yoluyla Kalkınmanın Esasları*. İstanbul Üniversitesi Yayını. İstanbul.

KÜÇÜKAHMET, Leyla, (2002). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

M.E.B. (1962). *Ortaokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul.

M.E.B. (1968). *İlkokul Programı*. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul.

M.E.B. (1973). *Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

M.E.B. (1976). *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*. 02 Ağustos 1976 gün ve 1894 sayılı Tebliğler Dergisi.

M.E.B. (1995). *İlköğretim Okulu Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2846 Mevzuat Dizisi:297, Ankara.

M.E.B. MEVZUATI. (1983). *Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*. Resmî Gazete 25.5.1983/18057. Tebliğler Dergisi 06.06.1983/2140. Ankara.(Çevrimiçi).

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26_0.html 01.01.2011

M.E.B. MEVZUATI. (1985). *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullarda Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*. Tebliğler Dergisi: 2197. Ankara.

M.E.B. MEVZUATI. (2001). *Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği*. Resmî Gazete 17.4.2001/24376. Tebliğler Dergisi MAYIS 2001/2524. Ankara. (Çevrimiçi).

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html> 04.01.2011

M.E.B. MEVZUATI. (2005). *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği*. Resmî Gazete 13.1.2005/25699. Tebliğler Dergisi ŞUBAT 2005/2569. Ankara. (Çevrimiçi).

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html 30.12.2010

MIZIKACI, F. (2005). *Avrupa Okulu ve Türkiye İçin Çıkarımlar*. Milli Eğitim Dergisi Yıl:33, Sayı:166, Bahar. Ankara.

MUALLİMOĞLU, Nejat. (1991). *Bütün Yönleri ile Hitabet*. Üçüncü Baskı. İstanbul.

OZANKAYA, Ö. (1981). *Toplumbilim Terimleri Sözlüğü*. 2. Baskı, TDK Yayını. Ankara.

ÖĞRENME STİLLERİ. (2008). (çevrimiçi)

<http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/dosyalar/ome/08ogrenmestil.htm> 26.09.2008

ÖZALP, Reşat ve ATAÜNAL, Aydoğan. (1977). *Türk Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı*. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul.

ÖZDEN, Yüksel ve Diğerleri. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Pegema Yayıncılık. Ankara.

ÖZENCİ, Saim. (1997). *İlköğretimde Eğitici Öğrenci Sosyal Kol Çalışmalarının Durumu*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

ÖZGEN, C. (2002). *Etkili Zaman Yönetimi*. Bilkent Üniversitesi Yayınları. Ankara.

ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem. (1999). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. PDREM Yayınları. Ankara.

ÖZKAPTAN, Ertan.(2007). *Okullardaki Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Rekreatif Açısından Değerlendirilmesi (Adapazarı Ortaöğretim Kurumları Örneği)*. T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eylül. Adapazarı.

SEÇGİN, Hüsnü. (1996). *Orta Öğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir Örneği)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir.

ŞAHAN, Gülsün. (1995). *İlköğretim Okullarında Eğitici Çalışmaların Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği)*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

ŞAHİN, Çavuş. (1995). *İlköğretim Okullarında Eğitici Çalışmaların Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

TAN, Hasan. (1972). *Rehberliğin Esasları*. 3. Baskı, Ayyıldık Matbaası. Ankara.

TAN, Hasan. BALOĞLU, Mustafa. (2006). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Teori ve Uygulama. Nobel Yayın Dağıtım. Ekim. Ankara.

TDK, (1982). *Türkçe Sözlük*. TDK Yayını. Ankara.

TEZCAN, Mahmut. (1993). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:174. Ankara.

TEZCAN, Mahmut. (1994). *Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi*. Atilla Kitabevi. Ankara.

TİMURLENK, Mustafa. (1988). *İlköğretim Okullarında Eğitsel Kol Etkinliklerinin Yönetimi (Kars Örneği)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

ÜNLÜ, Derviş. (2008). *Sosyalleşme ve Eğitim*. (Çevrimiçi).
<http://uretim.meb.gov.tr/egitekh Haber/s77/yazarlar/derv%C4%B1s.htm> 29.09.2008

VARIŞ, Fatma. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler*. A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:157. Ankara.

VARIŞ, Fatma. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Alkım Yayınevi. İstanbul.

YEŞİLYAPRAK, Binnur. (2002). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. 4. Baskı. Ankara.

YEŞİLYAPRAK, Binnur. (2004). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Nobel Yayıncılık, Ankara.

EKLER

EK: 1

Değerli Katılımcı,

Bu araştırmanın amacı hazırlamakta olduğum, “Öğretmenlerin Sosyal Kulüp Çalışmalarına Yönelik Tutumları ve Bu Çalışmalarda Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi (Gediz İlçesi Örneği)” konusundaki yüksek lisans tezi için bilimsel bilgi toplamaktır. Ankette iki bölüm mevcuttur. Birinci bölümde kişisel durumunuzla ilgili, ikinci bölümde sosyal kulüp (eğitsel kol) çalışmalarına ilişkin öğretmen tutumları ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Sorulara samimi ve tarafsız olarak yanıt vermeniz araştırma bulgularının geçerli olması için oldukça önemlidir. Elde edilen bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Lütfen aşağıdaki soruların hiçbirini boş bırakmadan işaretleyiniz. Sonuçlar toplu olarak değerlendirileceği için isim yazmanıza gerek yoktur. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Server AKAY

Yeditepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1 : KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıda size uygun olan seçenekleri işaretleyerek boşlukları doldurunuz.

1. Görev yaptığınız okulun adı : .....

2. Cinsiyetiniz :

a. Kadın   b. Erkek

3. Yaşınız :

a. 25 ve altı   b. 26-30   c. 31-35
d. 36-40   e. 41-45   f. 46 ve üzeri

4. Medeni haliniz :

a. Evli   b. Bekar   c. Diğer (Ayrı yaşıyor, eşi ölmüş, boşanmış)

5. Annenizin eğitim durumu :

a. İlkokul   b. Ortaokul   c. Lise
d. Önlisans   e. Lisans   f. Yüksek Lisans   g. Doktora

6. Babanızın eğitim durumu :

- a. İlkokul   b. Ortaokul   c. Lise
d. Önlisans   e. Lisans   f. Yüksek Lisans   g. Doktora

7. Algıladığınız gelir düzeyi :

- a. Alt   b. Orta   c. Üst

8. Meslekteki kıdeminiz :

- a. 5 yıl ve altı   b. 6-10 Yıl
c. 11-15 Yıl   d. 16-20 Yıl   e. 21 Yıl ve üstü

9. Öğrenim durumunuz :

- a. 2 Yıllık Önlisans ve Eğitim Enstitüsü   b. Lisans
c. Lisans Üstü (Master, Doktora)

10. Bulduğunuz okulda kaç yıldır görev yapıyorsunuz?

- a. 5 yıl ve altı   b. 6-10 Yıl
c. 11-15 Yıl   d. 16 Yıl ve üstü

11. Göreviniz nedir?

- a. Branş Öğretmeni   b. Sınıf Öğretmeni   c. Yönetici (Müdür/Müdür Yard.)

12. Okulunuzda hangi statüde çalışıyorsunuz?

- a. Kadrolu Öğretmen   b. Sözleşmeli Öğretmen
c. Vekil Öğretmen   d. Ücretli Öğretmen

13. Çalıştığınız okulun alanı nedir?

- a. İlköğretim   b. Düz Lise   c. Meslek Lisesi
d. Anadolu Lisesi   e. Fen Lisesi   f. Diğer

14. Görev yaptığınız okulunuzun türü nedir?

- a. Devlet okulu   b. Özel okul (MEB'na bağlı)

15. Çalıştığınız okuldan memnun musunuz?

- a. Evet   b. Hayır

16. Bulduğunuz okulda hangi eğitici kulüpte görevlisiniz? (Lütfen yazınız)

.....

17. Yönetici olarak kaç yıldır görev yapıyorsunuz? (Bu soru sadece yöneticiler tarafından işaretlenecektir)

- a. 5 yıl ve altı   b. 6-10 Yıl
c. 11-15 Yıl   d. 16-20 Yıl   e. 21 Yıl ve üstü

18. Çalıştığınız okulda hangi sosyal kulüpler olduğunu biliyor musunuz?

- a. Evet   b. Hayır

19. Meslek hayatınızda kaç yıl eğitici kulüp çalıştırdınız?

- a. 1-5   b. 6-10   c. 11-15
d. 16-20   e. 21 yıl ve üzeri

20. Meslek hayatınızda kaç farklı eğitici kulüp çalıştırdınız?

- a. 1   b. 2   c. 3
d. 4   e. 5 ve üzeri

21. Genel olarak okulunuzun imkânları hakkındaki kanaatiniz nedir?

- a. Zayıf   b. Orta   c. İyi

22. Sizce sosyal kulübünüzün faaliyetleri için okulunuzda bulunan fiziki mekânlar ve araç-gereç yeterli midir?

- a. Evet   b. Hayır

23. Rehberlik ettiğiniz sosyal kulüpte düzenli aralıklarla toplantı/etkinlik yapar mısınız?

- a. Evet   b. Hayır

24. Rehberlik ettiğiniz sosyal kulüpte ne sıklıkta toplantı/etkinlik yapılır?

- a. Haftada 1-2 saat   b. İki haftada 1-2 saat
c. Ayda 1-2 saat   d. Hiç yapılmadı

25. Sizce okul yönetimi ve öğretmenler sosyal kulüp etkinliklerine yeteri kadar destek oluyorlar mı?

- a. Evet   b. Hayır

26. Rehberlik ettiğiniz sosyal kulübün amaçlarını ve size sağlayacağı faydaları biliyor musunuz?

- a. Evet   b. Hayır

27. Rehberlik ettiğiniz sosyal kulüple ilgili bir göreviniz var mı ve bununla ilgili etkinlik yapıyor musunuz?

- a. Görevim yok
b. Görevim var ama bununla ilgili hiç etkinlik yapmadım
c. Görevim var ve bununla ilgili etkinlikler yapıyorum

28. Rehberlik ettiğiniz kulüple ilgili faaliyet ve görevlerinizi ne duygularla yaparsınız?

- a. Severe ve isteyerek yapıyorum çünkü zaten ilgi alanım
b. Sadece sorumluluğum olduğu için yapıyorum
c. İstemeyerek yapıyorum çünkü ilgimi çekmiyor
d. Görev almadım/verilmedi

29. Kulübünüzdeki çalışmalar ve materyaller ihtiyaçlarınıza cevap verecek yeterlilikte midir?

- a. Evet   b. Hayır

30. Sizce sosyal kulüp faaliyetleri ve bununla ilgili yıllık planlardaki kararlar ne derece uygulanabiliyor?

- a. Tamamı uygulanıyor   b. Büyük bir kısmı uygulanabiliyor
c. Çok az kısmı uygulanabiliyor   d. Hiç uygulanmıyor

31. Sosyal kulüp etkinlikleri okulunuzda amacına ulaşıyor ve sizi memnun ediyor mu?

- a. Evet**   **b. Hayır**

32. Görev yaptığınız sosyal kulüpte sizden ne beklendiğini biliyor musunuz?

- a. Evet**   **b. Hayır**

33. Sosyal kulüp etkinliklerinin amacına tam olarak ulaşabilmesi için neler yapılabilir?

- a. Kulüpler daha detaylı tanıtılabilir.**
b. Toplantı/etkinlik sayı ve süreleri arttırılabilir.
c. Yapılan faaliyetler notla değerlendirilse ve ortalamaya etki etse, daha çok ilgi çekebilir.
d. Aile ve diğer öğretmenlerin de katılımıyla bu faaliyetler daha verimli olur.
e. Kulüp seçiminde öğretmen ya da yönetimden çok, öğrencinin isteği etkili olmalıdır.
f. Diğer (Yazınız) .....

34. Bulduğunuz şehirde sosyal kulüplerle ilgili hizmet-içi eğitim ve seminerler düzenleniyor mu?

- a. Evet**   **b. Hayır**

35. Rehberlik ettiğiniz sosyal kulüple ilgili hangi kaynaklardan faydalanıyorsunuz?

- a. Kitaplar**   **b. İnternet**   **c. Hizmet-içi eğitim ve seminerler**
d. Diğer (Yazınız) .....

BÖLÜM 2 : EĞİTSEL KULÜP ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN TUTUMLARI ÖLÇEĞİ

Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği	Kesinlikle	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle
	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum
	1	2	3	4	5	
1Kulüp çalışmaları, öğrencilerin sosyal gelişmelerine katkı yaptığını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2Kulüp faaliyetleri okulunuzun tanıtılmasında etkilidir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3Sadece istekli öğrenciler alınsa faaliyetlerin kalitesi artar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4Bir ders saatinde öğrenciyle yeterince iletişim ve etkileşim olmuyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5Kulüp çalışmalarının öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine dönük olmadığını düşünüyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6Karar alırken öğrencilerin fikirlerini dikkate alırım	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7Kulüplerde kontrol yok	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8Öğretmenler kulüplerde kendilerinden ne beklendiğini bilmiyor.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9Kulüp faaliyetleri teorikte çok güzel fakat pratikte işe yaramayan faaliyetlerdir	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10Kulüp çalışmaları öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmelerini sağlıyor.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11Öğrencileri kulüplere yönlendirirken rehber öğretmenlerle işbirliği yaparım	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12Dönem başında evrak, rapor ve faaliyetlerin çoğunu internetten indiriyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13Karar vermem gerektiğinde beni en az yoracak bir kulüp seçerim	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14Ekstra çalışmalar ücretlendirilirse çalışmalarda daha fazla gayret gösteririm	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15Kulüp çalışmaları öğrencileri araştırma yapmaya yönlendiriyor.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16Bütün kulüpleri ve faaliyet alanlarını sınıfıma iyice tanıtmaya özen gösteririm.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17Kulüp çalışmaları için sadece istekli öğrenciler alınmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18Kulüp çalışmalarının öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerine katkı yapmadığını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19Kulüp çalışmalarına velilerin de ilgi göstermesi için çalışmalar yapmak gerekir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20Kulüp çalışmalarının kendisinden beklenen amaçlara ulaşmasının zor olduğunu düşünüyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21Çalıştığım kulübü öğretmenler kurulunda kendim seçtim	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22Kulüp çalışma programları hazırlarken öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik içerik oluştururum	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23Öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimlerle kulüp faaliyetlerinin kalitesini artırmak gerekir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24Kulüplere katılan öğrencilerin zamanla ilgileri belirgin olarak artıyor.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25Çalışmalar için bir kılavuz kitap olsa yararlanırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26Öğretmen sayısının artması kulüp faaliyetlerini kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27Kulüp çalışmaları öğrencilerin yeteneklerini geliştirmesinde etkili olan faaliyetlerdir	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28Öğrenciler kulüp seçerken sevmedikleri öğretmenin rehberlik yaptığı kulübü tercih etmekten kaçınıyor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29Eşit dağılım olsun diye öğrencileri istemedikleri kulüplere yönlendirdiğim olur	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Eğitsel Kulüp Çalışmalarına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
30Kulüpler öğrencilerin ilgisini çekmiyor	☐	☐	☐	☐	☐
31Kulüplerde yapılan faaliyetlerin öğrencilerin becerilerini geliştirdiğini düşünmüyorum	☐	☐	☐	☐	☐
32Kulüpler kalabalıklaştıkça faaliyette bulunmak zorlaşır.	☐	☐	☐	☐	☐
33Başarılar ödüllendirilirse kulüp çalışmalarında daha fazla gayret gösteririm	☐	☐	☐	☐	☐
34Kulüp çalışmaları öğrenciler için zorunlu olmamalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
35Öğrencilerin yıl boyunca kulüp çalışmalara katılımlarını sürdürmek zordur.	☐	☐	☐	☐	☐
36Okullarda kulüp ve rehberlik çalışmaları koordinasyon içinde yürütülmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
37Kulüpte aldığımız kararları uygulayabiliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
38Kulüp rehberliği ile ilgili hizmet-içi eğitimlere veya seminerlere katılmak isterim	☐	☐	☐	☐	☐
39Kulüp çalışmaları öğrencilerin gizli kalmış yönlerini açığa çıkartıyor	☐	☐	☐	☐	☐
40Öğrenciler devamsızlık yaptıkları için faaliyetler amacına ulaşamıyor	☐	☐	☐	☐	☐
41Kulüp çalışmaları angaryadan başka bir şey değil.	☐	☐	☐	☐	☐
42Kulüp çalışmaları eğitimde dersler kadar gereklidir	☐	☐	☐	☐	☐
43Kulüplerdeki çalışmalar ilgili olmayan öğretmenlerin zoraki yaptırmaya çalıştığı etkinliklerdir.	☐	☐	☐	☐	☐
44Kulüp çalışmaları sayesinde öğrencileri daha iyi tanıyorum	☐	☐	☐	☐	☐
45Kulüp çalışmaları öğretmenler için zorunlu olmamalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
46Sorumlu olduğum kulübün amaçlarını biliyorum	☐	☐	☐	☐	☐
47Okul dışından uzman eğitici getirilirse kulüp çalışmaları daha cazip olur	☐	☐	☐	☐	☐
48Kulüp çalışmaları'na bana görev verildiği için katılıyorum	☐	☐	☐	☐	☐
49Kulüp çalışmalarına önem veriyorum	☐	☐	☐	☐	☐
50Kulüp çalışmalarında öğretmenler yeterince çaba göstermiyorlar.	☐	☐	☐	☐	☐
51Rehberi olduğum kulüplerde çalışmaları sadece kâğıt üzerinde yürüttüğüm oldu.	☐	☐	☐	☐	☐

EK: 2

T.C.
GEDİZ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.43.07.17-050/5476

12/10/2010

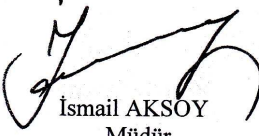
Konu : Anket Talebi

..... MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 12/10/2010 tarih ve 050/5474 sayılı onay.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Server AKAY'ın "Öğretmenlerin Sosyal Kulüp Çalışmalarına Yönelik Tutumları ve Bu Çalışmalarda Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili Müdürlüğümüze bağlı merkez okullarımızda anket uygulaması yapma isteği ile ilgili Kaymakamlık Makamının ilgi onayı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

İsmail AKSOY
Müdür

EK :
1- Onay

DAĞITIM :
Merkez Okul Müd.

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Saygılar Mh. Mustafa Bağdatlı Cd.
No : 2 / 1 43600 GEDİZ
E-Posta : gedizilemem@mynet.com
İnternet : www.gedizmeh.gov.tr
Tel : 0274 412 3714
Fax : 0274 412 3898

EĞİTİMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

Ayrıntılı Bilgi:
Zekeriya ÜNAL
Şube Müdürü V.

EĞİTİME
%100
DESTEK

EK: 3

T.C.
GEDİZ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.43.07.17-050/5474

12/10/2010

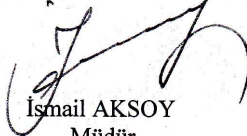
Konu : Anket Talebi

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlgi : 11/10/2010 tarihli Dilekçe.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Server AKAY'ın "Öğretmenlerin Sosyal Kulüp Çalışmalarına Yönelik Tutumları ve Bu Çalışmalarda Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili Müdürlüğümüze bağlı merkez okullarımızda anket uygulaması yapma isteği, dersleri ve çalışmaları aksatmamak kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup ;

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

İsmail AKSOY
Müdür

EKLER :
1-Dilekçe
2- Okul Listesi
3-Anket Formu (6 Sayfa)

OLUR 11/10/2010

İsmail ÇORUMLUOĞLU
Kaymakam

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Saygılar Mh. Mustafa Bağdatlı Cd.
No : 2 / 1 43600 GEDİZ
E-Posta : gedizilcemem@mynet.com
İnternet : www.gedizmeh.gov.tr
Tel : 0274 412 3714
Fax : 0274 412 3898

EĞİTİMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

7
çok
geç!

Ayrıntılı Bilgi:
Zekeriya ÜNAL
Şube Müdürü V.

EĞİTİME
%100
DESTEK

EK: 4

OKULLARIN LİSTESİ

1 Eylül İlköğretim Okulu,
Atatürk İlköğretim Okulu,
Dayınlar İlköğretim Okulu,
Fatih İlköğretim Okulu,
Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu,
Mehmetçik İlköğretim Okulu,
Zafer İlköğretim Okulu,
Özel Gökkuşluğu İlköğretim Okulu,
Kurtuluş İlköğretim Okulu,
Gediz Fen Lisesi,
Anadolu Öğretmen Lisesi,
Gediz Lisesi,
Endüstri Meslek Lisesi,
MNA Anadolu Lisesi,
İmam Hatip Lisesi,
Ticaret Lisesi,
Kız Meslek Lisesi.

EK: 5

**İLKÖĞRETİM, LİSE VE DENGİ OKULLAR
EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR YÖNETMELİĞİ**

Resmî Gazete : 25.5.1983/18057
Tebliğler Dergisi : 06.06.1983/2140

DİKKAT (!) : Bu Yönetmelik, 25/5/1983 tarihli ve 18057 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği"nin 37'nci maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, İlköğretim, lise ve dengi okulların eğitici çalışmalarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Yönetmelik, ilköğretim, lise ve dengi resmî ve özel okullarda yapılacak sosyal, kültürel, sportif vb. eğitici çalışmalarla tören ve toplantıların düzenlenip yürütülmesi ile ilgili esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik 1739 sayılı Kanun ile 2287 sayılı Kanunun 9. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Aksi belirtilmedikçe bu Yönetmelikte geçen:

"Bakanlık", sözünden Millî Eğitim Bakanlığı,

"Bakan", sözünden Millî Eğitim Bakanı,

"Okul", sözünden resmî ve özel, ilköğretim, lise ve dengi okullar,

"Müdür", sözünden ilköğretim, lise ve dengi okullar müdürleri,

"Rehber Öğretmen", sözünden bir eğitici kolun gözetim ve denetim görevini üstlenmiş öğretmen,

"Eğitici Kol", sözünden okullarda ders saatleri dışında eğitim etkinliklerinden belli bir bölümün gerçekleştirilmesi için ortak ilgileri bulunan istekli öğrencilerin katıldığı ve rehber öğretmen gözetimi altında doğrudan doğruya öğrencilerce yürütülen eğitici kuruluş,

"Eğitici Kol Genel Kurulu", sözünden her sınıftan aynı kola katılan öğrencilerden oluşan kurul,

"Rehber Öğretmenler Kurulu", sözünden okul öğretmenler kurulunca eğitici kollara rehberlik yapmak üzere seçilen öğretmenlerden oluşan kurul,

"Eğitici Kol Başkanları Kurulu", sözünden eğitici kol başkanlarından oluşan kurul,

"Denetleme Kurulu", sözünden bütün eğitici kol denetim kurulu üyelerinin aralarından seçtikleri 2 asıl,

2 yedek üyeden oluşan kurul,

anlaşılır.

Eğitici Çalışmaların Amacı

Madde 5- Eğitici çalışmaların amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk inkılâp ve ilkelerine, anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk olmanın gururunu duyan, vatan ve milletini seven; millî, ahlakî ve insanî değerlere sahip; demokrasi ilkelerini benimsemiş; yapıcı, yaratıcı, hür ve ilmî düşünce ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetişmelerine, millî ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmelerine yardımcı olabilmek için öğrencilere;

- a) Kendilerini anlayabilme; yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme,
- b) Planlı çalışma alışkanlığı kazanabilme,
- c) Ferdî girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürebilme,
- d) Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilme,
- e) Kendine ve başkalarına güvenebilme,
- f) Boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme,
- g) Başkalarını istek ve dikkatle dinleyebilme,
- h) Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme,
- ı) Farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme,
- j) Sosyal ilişkilerinde anlayışla, saygılı ve ölçülü olabilme,
- k) Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme ve gruba karış sorumluluk duyabilme,
- l) Ferdî olarak veya gruplar halinde çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikteki projeler geliştirebilme ve yürütebilme, davranışlarını kazanmalarına katkıda bulunmaktır.

İlkeler

Madde 6- Öğrencilerin okul hayatına mümkün olduğu kadar geniş ölçüde katılmaları ve kendi kendilerini yönetmeye çalışmalar esastır.

Madde 7- Eğitici kol çalışmalarının planlama ve yürütülmesinde öğrencilerin özellikleri, ilgi, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkan ve şartları göz önünde tutulur.

Madde 8- Eğitici kol etkinliklerinde grup çalışmalarına olduğu kadar ferdî faaliyetlere de yer verilir.

Madde 9- Eğitici çalışmaların planlanıp düzenlenmesi ve yürütülmesi için belli bir süre ayrılır. Bu süre öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak ve değerlendirecek şekilde düzenlenir.

Madde 10- Haftalık ders programında eğitici kol çalışmalarına ayrılan süre, bütün öğrenciler için aynı saate rastlatılır.

Madde 11- Eğitici kol çalışmalarının planlanması ve düzenlenmesi rehber öğretmenin gözetim ve denetiminde kol üyesi öğrenciler tarafından yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitici Kollar

Madde 12- Eğitici alışmalar okul içinde ve dışında her türlü imkandan yararlanılarak eğitici kollar vasıtasıyla yürütülür:

Madde 13- Eğitici kolların tür ve sayıları; öğrencilerin istekleri de göz önünde tutularak, okulların çevrenin şan ve imkanlarına göre ğretim yılı başında öğretmenler kurulunca tespit edilir. Gerekirse yıl içinde yeni kollar kurulabilir.

Madde 14- Rehber ğretmenler ders yılı başında öğretmenler kurulunca görevlendirilir. Gerektiğinde bir eğitici kolda birden fazla ğretmen görevlendirilir.

Madde 15- Eğitici kol çalışmalarını yöneten öğretmenlerin görevi genel bir gözetim ve denetimden ileri gitmez; işlerin planlanması ve yürütülmesi öğrencilere bırakılır. Eğitici kolların başkanlarını kolda görev alan öğrenciler, kendi aralarından seçerler.

Madde 16- ğretim yılı içerisinde, herhangi bir sebeple, ğretmen sayısında değişme olursa okul müdürü gerekli düzenlemeyi yapar.

Madde 17-(Değişik : 10/09/1985 - 18864 s.R.G.) ğretmenler Kurulu, ders yılı başında yapacağı toplantıda okulun türüne, seviyesine, imkan ve şartlarına göre, evre ihtiyaçlarını da dikkate alarak aşağıda belirtilen veya Bakanlıkça uygun görülecek okullara duyurulan kollardan gerekli görülenlerin kurulmasına karar verir.

Yayın Kolu

-Kültür ve Edebiyat Kolu

-Müzik Kolu

-Kesim Kolu

-Folklor Kolu

-Müsamere ve Temsil Kolu

-Kütüphanecilik Kolu

-Yangın ve Diğer Tehlikeleri nleme Kolu

-Gezi ve inceleme Kolu

-Okul- İş Yerleri İlişkileri Kolu

-Tutumlu Olma Kolu

-Haberleşme Kolu

-Okul-Araç ve Gereçlerini Koruma Kolu

-Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu, ocuk Esirgeme, Yeşilay ve benzeri kollar

-Kızılay Kolu

-Köycülük Kolu

-Sağlık ve Temizlik Kolu

-Toplam Kurallarına Uyma Görgü Kolu.

- Spor Kolu (oyun yuvası)
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Tanıtma ve Okul Müzesi Kolu - Fen ve Teknoloji Kolu
- El Sanatları Kolu
- Fotoğrafçılık Kolu
- Büro Makineleri Bakım ve Tamir Kolu
- Koleksiyonculuk Kolu
- Bahçe İşleri Kolu
- Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu
- Hayvanları Koruma Kolu
- Turizm ve Tanıtma Kolu
- Trafik Kolu
- İzcilik Kolu
- Hava Gözlem Kolu
- Beslenme Kolu
- Vakıf Kolu
- Satranç Kolu
- Okulu Güzelleştirme Kolu
- Kooperatifçilik Kolu
- Su Ürünleri Kolu
- Pulculuk Kolu
- Halk Eğitimi Kolu
- Sivil Savunma Kolu (Ek: 15/05/1989 tarih ve 235 sayılı TTK)
- Çevre Koruma Kolu (Ek: 31/01/1990 tarih ve 8 sayılı TTK)
- Okuma Alışkanlığı Kazandırma Kolu (Ek; 08/07/1992 tarih ve 194 sayılı TTK)

Madde 18- Her öğrencinin en az bir eğitici kola katılması esastır. Her öğrenci bir kolun üyesi olmakla beraber; isterse rehber öğretmeniyle haftalık programda kol çalışmalarına tahsis edilen ders saati dışında diğer kolların faaliyetlerine de katılabilir.

Madde 19- Eğitici kollardaki bütün görevlerin ve çalışmaların aynı derecede önemli olduğu anlayışı, öğrencilere benimsetilir.

Madde 20- Sınıf öğretmenleri, öğretmenler kurulunca belirlenen eğitici kolların adlarını, amaçlarını, görevlerini, öğrencilere açıklar; her öğrenci ilgi duyarak çalışabileceği bir eğitici kolu seçer. Ancak, folklor, müzik ve spor kolları gibi özel yetenek isteyen eğitici kollara öğrenci seçimi yapılırken rehber öğretmenler ile

sınıf öğretmenleri iş birliği yaparlar.

Madde 21- Sınıf öğretmenleri sınıflarından eğitici kollar için oluşturulan öğrenci listelerini rehber öğretmene, bir örneğini de okul yönetimine verir.

Madde 22- Eğitici kolun ilk genel kurul gündemini rehber öğretmen hazırlar,

Madde 23- Eğitici kolun ilk genel kurulu rehber öğretmen tarafından açılır. Rehber öğretmen, genel kurulu yönetmek üzere, öğrencilerden bir başkan, bir başkan yardımcısı ve iki sekreteri açık oyla seçtirerek genel kurul başkanlık divanını oluşturur.

Madde 24- Genel kurul başkanlık divanı, eğitici kol yönetim kurulu ile denetleme kurulunun açık oyla seçimini gerçekleştirir.

Madde 25- Genel kurulca, aday gösterilen öğrenciler arasından, kolun özelliğine göre 5-7 asıl, 3 yedek üye yönetim kuruluna; 2 asıl, 2 yedek üye de denetleme kuruluna seçilir.

Madde 26- Yönetim kuruluna seçilen, asıl üyeler, ilgili rehber öğretmen başkanlığında toplanarak aralarından bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir saymanı gizli oyla seçer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Eğitici Çalışmalarla İlgili Görevler**

Okul Müdürünün Görevleri

Madde 27- Müdür, eğitici kol çalışmalarının amaçlarına uygun olarak yürütülmesinden birinci derecede sorumludur. Müdür, gerekli gördüğü hallerde görevlendireceği müdür yardımcısına yetki ve sorumluluk verebilir.

Madde 28- Okul müdürünün eğitici çalışmalarla ilgili görevleri şunlardır:

- a) Öğretim yılı başında öğretmenler kurulunda o yıl için kurulacak eğitici kolların belirlenmesini ve kollara yöneticilik edecek öğretmenlerin seçimini sağlamak,
- b) Özel yönetmeliği olanlar dışındaki eğitici kolların iç yönetmeliğini ve yıllık çalışma programlarını onaylamak, uygulamaları izlemek ve denetlemek,
- c) Eğitici kol rehber öğretmenler kuruluna başkanlık etmek ya da başkanlık etmesi için görevlendireceği müdür yardımcısı veya rehberlik servisi görevlisine yetki vermek,
- d) Öğretim yılı sonunda eğitici kol rehber öğretmenlerinden gelen yıllık çalışma raporlarını incelemek, gelecek yıllar için tedbirler almak.

Rehber Öğretmenler Kurulunun Görevleri

Madde 29- Rehber öğretmenler kurulu biri ders yılı başında, diğeri ikinci yarı yılda olmak üzere en az iki defa toplanır. Rehber öğretmenler kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Ders yılı başında yapacağı toplantıda eğitici kolların iç yönetmelikleriyle yıllık çalışma programlarının inceleyerek, uygun bulduklarını okul müdürünün onayına sunmak,
- b) Eğitici kolların yıllık çalışmaları ile ilgili olarak kollar arası yardımlaşmayı sağlamak,
- c) Son toplantısında okulun bir yıllık eğitici çalışmalarını gözden geçirerek, bu konudaki görüş ve tekliflerini okul müdürlüğüne sunmak.

Rehber Öğretmenin Görevleri

Madde 30- Eğitici kol rehber öğretmenin görevleri Şunlardır:

- a) Eğitici kol genel kurulunu toplamak,
- b) Genel kurulun çalışmalarını izlemek ve yönlendirmek,
- c) Yönetim kurulunun i yönetmelik ve yıllık çalışma programını hazırlamasına rehberlik etmek,
- d) Rehber ğretmenler kuruluna katılmak,
- e) Eğitici kolun yıllık çalışma programını yönetim kurulu ile birlikte hazırlayarak eğitici kol genel kurulundan geçirdikten sonra rehber öğretmenler kuruluna sunmak,
- f) Rehberi olduğu eğitici kolun i yönetmeliğinin uygulanmasını ve çalışma programında belirtilen faaliyetlerin yerine getirilmesini sağlamak,
- g) Eğitici kolla ilgili gelir ve gider hesapları ile dosya ve defterlerin düzenli tutulmasını sağlamak,
- h) Eğitici kolun yıl sonu çalışma raporunu rehber öğretmenler kuruluna sunmak.

Eğitici Kol Genel Kurulunun Görevleri

Madde 31- Eğitici kol genel kurulunun görevleri Şunlardır:

- a) Yönetim kurulu ile denetleme kurullarını seçmek,
- b) İ yönetmelik ve yıllık çalışma program taslaklarını incelemek ve son Şeklini vermek,
- c) Yönetim kurulunun hazırladığı yıl sonu faaliyet raporu ile denetleme kurulu raporunu incelemek ve değerlendirmek.

Eğitici Kol Yönetim Kurulunun Görevleri

Madde 32- Yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları, kolların özelliğine göre, i yönetmeliklerde belirtilir. Eğitici kol yönetim kurulunun görevleri Şunlardır:

- a) Eğitici kol i yönetmelik taslağını hazırlamak,
- b) Eğitici kolun i yönetmelik taslağı hazırlanırken okulun adı, kolun adı, amacı, amaca ulaşmada yapılacak faaliyetler, kolun sorumlu olduğu kişi ve kurumlar, kolun i birliği yapacağı diğer eğitici kollar ve kurumlarla ilgili bilgilere yer vermek,
- c) Eğitici kolun yıllık çalışma program taslağını hazırlamak ve genel kurula sunmak, d) Rehber ğretmenin gözetiminde bütün gelir ve giderlerde dahil olmak üzere gereken kararları almak ve bu konudaki işlemleri yürütmek,
- e) Yıllık alıŐma raporunu hazırlayıp genel kurula sunmak.

Denetleme Kurulunun Görevleri

Madde 33- Denetleme Kurulunun görevleri Şunlardır:

- a) Yönetim kurulunun gelir ve gider hesaplarını yılda en az iki defa denetlemek,
- b) Hazırladığı yıllık denetleme raporunu genel kurula sunmak,

Eğitici Kol Başkanları Kurulunun Görevleri

Madde 34- Eğitici kol başkanları kurulu; müdürün veya görevli müdür yardımcsısının başkanlığında ders yılı başında, ortasında ve sonunda olmak üzere yılda üç defa, okulun eğitici çalışmalarında

koordinasyonu sağlamak üzere toplanır ve okulun eğitici kolları arasında iş birliğini sağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Törenler**

Ders Yılı Açılış ve Kapanış Törenleri

Madde 35- Okulun ve Öğretmenin insan hayatındaki yerini ve önemini belirtmek; öğrenciler, öğretmenler, veliler ve çevre arasındaki bütünlüğü sağlamak amacıyla, derslerin başladığı ilk gün her okulda saat 9.00'da ders yılının açılış töreni yapılır. Aynı binada iki ayrı okulun öğrenim yapması halinde, ikinci tören öğleden sonra yapılır.

Madde 36- Ders yılı açılış töreni programı her okulda, müdür veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlığında, bir kurul tarafından hazırlanır ve uygulanır.

Madde 37- Ders yılı açılış törenlerine okulun bütün öğretmen ve öğrencileri ile diğer görevliler katılır.

Madde 38- Ders yılı açılış törenlerine mahallin en büyük mülkî ve askerî amirleri ile protokola dahil kişiler, veliler, emekli öğretmenler ve okulun eski mezunları davet edilir.

Madde 39- Ders yılı açılış törenlerinin istenilen şekilde gerçekleşmesine katkıda bulunmak üzere;

a) Okul binaları bayrak, flama ve millî eğitimin genel amaçlarına uygun dövizlerle donatılır ve mümkünse ışıklandırılır.

b) Atatürk köşesi günün anlamını belirtecek şekilde yeniden düzenlenir.

c) Okulda ve çevrede mevcut bandolardan, folklor ekipleri ve yayın organlarından yararlanılmaya çalışılır.

Madde 40- Ders yılı açılış törenlerinde yapılacak konuşmalar; Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri; eğitim ve öğretimin önemine okulun tarihçesine ve gelişimine, geçen öğretim yılının eğitim ve öğretim sonuçlarına, okulun çevreye sağladığı yararları, yeni öğretim yılında uygulanması düşünülen faaliyetlere, okul-aile ve çevre ilişkilerine, Türk öğrencisinden beklenen davranışlara, yer veren konuları kapsar.

Madde 41- Okulca hazırlanan konuşmaların ve okunan şiirlerin metinlerinin birer örneği okulda o yıla ait tören dosyasında saklanır.

Madde 42- Ders yılı başında yapılacak törenlerde aşağıda örnek olarak verilen sıra izlenebilir:

a) Atatürk ve Türk büyüklerine saygı duruşu,

b) İstiklal Marşı,

c) Açılış konuşması,

d) Emekli bir öğretmenin veya okulun bir öğretmenin konuşması,

e) Geçen yıl başarılı olmuş bir öğrencinin konuşması,

f) Bir veya iki öğrenci tarafından şiir okunması,

g) Marşlar ve folklor gösterileri,

Madde 43- Açılış törenlerinden sonra yapılacak ilk dersler, bütün öğrenciye hitabedecek şekilde düzenleneceği gibi programlarda yer aldığı şekilde sınıflarda da yapılabilir, ilk derste öncelikle Atatürkçülük, millî birlik ve beraberlik, millî kültürümüz, inkılap tarihimizle ilgili konulara yer verilmek üzere değişik konular işlenir.

Madde 44- Öğretim yılı kapanış ve diploma törenleri de okul idarelerince tespit edilecek zamanda açılış törenleri için belirlenen esaslara göre yapılır.

Bayrak Töreni

Madde 45- Okullarda bayrak törenleri Bayrağımızın ve İstiklal Marşımızın kutsallığına yakışır şekilde düzenlenir. Bu törenler, Bayrağımıza ve İstiklal Marşımıza olan sevgi ve saygıyı güçlendirmek için değerlendirilir ve konu ile ilgili her türlü tedbir alınır.

Madde 46- Bayrak törenlerine, törenin yapıldığı sırada okulda bulunan bütün öğretmenler, öğrenciler ve diğer görevliler katılırlar.

Madde 47- Bayrak törenleri, okulun açılışında, ders yılı sonunda, hafta başında ve sonunda, bayram tatilleri başlangıcında bayram tatilinden sonra derslerin başladığı ilk günler yapılır.

Madde 48- Bayrak törenleri okulun yöneticileri ile birlikte nöbetçi öğretmenler, ilköğretim okullarında sınıf öğretmenleri, müzik ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından hazırlanıp yürütülür.

Bayrak törenlerinin yönetmelik hükümlerine göre yürütülmesinden okul müdürü sorumludur.

Bayrak törenleri okulun bahçesinde, gereken hallerde okulun salonunda yapılır.

Madde 49- Tören bayrağı okul müdürünün odasında bohça içerisinde muhafaza edilir. Bayrak göndere çekilmek üzere getirilirken ve gönderden indirilip götürülürken el üs-tünde bohça içerisinde taşınır. Bayrak, göndere çabuk çekilir, gönderden yavaş indirilir.

Madde 50- Bayrak törenlerinde, istiklal Marşı'nın ilk iki kıtası törene katılan bütün öğretmen, öğrenci ve okulun diğer görevlileri tarafından topluca söylenir.

Madde 51- Bayrak törenlerinde, okul müdürü veya diğer ilgililerce yapılacak konuşmalar İstiklal Marşı'nın söylenmesinden önce bitirilir.

Madde 52- Türk Bayrağı Kanunu ile Türk Bayrağı Nizamnamesine uymayan bayraklar, okullarda bulundurulamaz.

Bayraktarın temiz, ütülü ve yıpranmamış elması ve belli yerlerde itina ile muhafaza edilmesi gerekir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Millî Bayramlar-Belirli Gün ve Haftalar

Millî Bayramlar ve Günler

Madde 53- Okullarımızda kutlanması gereken millî bayramlar ve günler şunlardır:

Cumhuriyet Bayramı

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı

Zafer Bayramı

Okulun Bulunduğu Yerin Kurtuluş Günü

Madde 54- Millî Bayramlar ve günlerin kutlanmasına, okul içinde ve dışında yaşatılmasına okullar bütün varlıklarıyla katılırlar. Öğretmen ve öğrencilerin bu bayramları kutlama törenlerine mahallin kutlama komitesince hazırlanan program gereğince katılmaları ve kendilerine verilen görevleri yapmaları gereklidir.

Madde 55- Millî bayramlar ve günlerde yapılacak konuşmaların günün anlam ve önemini belirtecek nitelikte, kısa ve özlü olmasına dikkat edilir. Okulun öğretmen ve öğrencileri tarafından yapılacak konuşma veya okunacak şiirlerin, metinleri işlenen günde kutlama komitesine verilir.

Madde 56- Okullar, yaz tatiline rastlayan millî bayram ve günlere kutlama komitesi tarafından hazırlanan programa göre ve temsili mahiyette katılırlar.

Madde 57- Millî bayram ve günlerde okullar 39. maddede belirtildiği şekilde donatılır. Okulların bütünüyle törenlere katılması sağlanamayan büyük şehirlerde, millî bayramların kutlanması ile ilgili törenlerin okullarda yapılması halinde 36. ve 55. maddelerde belirtilen esaslara göre hareket edilir.

Dinî Bayramlar

Madde 58- Dinî Bayramlar, özellikle yatılı eğitim kurumlarında, okulda bulunan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla, geleneklerimize göre kutlanır ve bu tören sırasında yönetici, öğretmen ve öğrenciler bayramlaşırlar.

Okullarda Kutlanacak veya Anılacak Gün ve Haftalar

Madde 59- (Değişik : 10/09/1985 - 18864 s-R.G.) Okullarımızın seviyesine göre aşağıda belirtilen veya Bakanlıkça uygun görülen konularda "Gün" ve "Haftalar" düzenlenir.

İlköğretim Haftası *Eylül ayının 3'üncü haftası*

Hayvanları Koruma Günü *4 Ekim*

Dünya Çocuk Günü *Ekim ayının ilk Pazartesi günü*

Birleşmiş Milletler Günü *24 Ekim*

Kızılay Haftası *29 Ekim- 4 Kasım*

Dünya Çocuk Kitapları Haftası *Kasım ayının 2. Pazartesi günü başlayan hafta*

Atatürk Haftası *10-16 Kasım*

Öğretmenler Günü *24 Kasım*

Vakıf Haftası *3-9 Aralık*

İnsan Hakları Haftası *10 Aralık gününü içerisine alan hafta*

Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası *12-18 Aralık*

Dünya Kooperatifçilik Günü *21 Aralık*

Verem Savaş Eğitimi Haftası *Yılbaşını takip eden ilk Pazartesi günü başlayan hafta*

Enerji Tasarruf Haftası *Ocak ayının ikinci Pazartesi başlayan hafta*

Millî Eğitim Bak.Vakfı Kuruluş Günü *19 Şubat*

Sivil Savunma Günü *28 Şubat*

Yeşilay Haftası *1 - 7 Mart*

Orman Haftası *21 - 26 Mart*

Dünya Tiyatrolar Günü *27 Mart*

Kütüphaneler Haftası *Mart ayının son Pazartesi başlayan hafta*

Nato Günü *4 Nisan*

Sağlık ve Sosyal Güvenlik Haftası *7-13 Nisan (Değ. 24/02/1997 tarih 2472 sayılı Tebl.Derg.)*

Turizm Haftası *15 - 22 Nisan*

Trafik Haftası *Mayıs ayının ikinci Pazar günü*

Avrupa Günü *5 Mayıs*

Anneler Günü *Mayıs ayının ikinci Pazar günü*

Sakatlar Haftası *10 - 16 Mayıs*

Hava Şehitlerini Anma Günü *15 Mayıs*

Müzeler Haftası *18 - 24 Mayıs*

Çevre Koruma Haftası *Haziran ayının ikinci Pazartesi günü başlayan hafta*

Kahramanlık Günleri

Türk Büyüklerini Anma Günleri

Bilim ve Teknoloji Haftası *08 - 14 Mart (30/04/1998-66 sayılı TTK) (Ek: Mayıs 1998-2488 sayılı Tebliğler*

Dergisi

Standartlar Haftası

İlköğretim Haftası

Madde 60- 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 51. maddesi ile her yılın Eylül ayının 3. haftası "İlköğretim Haftası" olarak kabul edilmiştir, il, İlçe, bucak ve köylerdeki millî eğitim yetkilileri eğitim ve öğretimin fert ve millet için taşıdığı büyük önemi belirtecek şekilde programlar hazırlar ve uygularlar. İlköğretim Haftasının canlı ve hareketli geçmesini sağlamak için; konuşma, yazı, şiir, resim, broşür, afiş, gösteri, film, sergi, temsil, halk oyunları, rontlar, ziyaret ve benzeri yollardan faydalanılır.

Hayvanları Koruma Günü

Madde 61- Öğrencilerde hayvanlara sevgi ve merhamet duyguları uyandırmak suretiyle onlarda bencil olmama, yardımlaşma, iyilik severlik, sevgi ve acıma gibi duyguların gelişmesine yardımcı olmak ve tabiattaki dengenin önemini kavratmak amacıyla okullarda "Hayvanları Koruma Günü" düzenlenir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için okullarda hayvanlarla ilgili şiir, hikaye, fıkra, hatıra, temsil, resim sergisi gibi hususları kapsayan programlar hazırlanır. Hayvanların tabiattaki diğer varlıklar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri, bakımları ve beslenmeleri hakkında öğrencilere bilgi verilir.

Milletler Arası Günler

Madde 62- (Değişik : 10/09/1985 - 18864 s.R.G.) Barışın takviyesi ve milletler arası ilişkilerin geliştirilmesi için kurulmuş bulunan çeşitli milletler arası kuruluşlar ve amaçları tanıtmak üzere okullarımızda "Birleşmiş Milletler Günü", "Nato Günü", "Avrupa Günü", "Dünya Çocuk Günü", "Dünya Kooperatifçilik Günü" düzenlenir.

Okulların dereceleri, öğrencilerin seviyeleri ve okulun şart ve imkanları göz önünde tutularak ilgili derslerde; konuşma, şiir, kompozisyon, resim, fotoğraf, film, sergi ve benzeri faaliyetlerden yararlanmak suretiyle bu günler hakkında bilgi verilmeye çalışılır.

Kızılay ve Yeşilay Haftası

Madde 63- Öğrencilerde yurtseverlik, şefkat, yardım ve yardımlaşma gibi insanlık duygularını geliştirmek, onların sosyal yönlerini kuvvetlendirmek, insan hayat ve sağlığını korumak ve insanlık haysiyetine saygıyı sağlamak amacıyla okullarda "Kızılay Haftası" ve "Yeşilay Haftası" düzenlenir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için okullarda kurulan Kızılay Kolu, özel yönetmeliğindeki esaslara göre Kızılay'ın ilke, amaç ve faaliyetlerini tanıtıcı programlar hazırlar; sağlanan gelirle öğrencilere yardım hizmetlerini yerine getirir. Yeşilay Haftasında, sigara, alkol ve uyuşturucu maddelerin İnsan sağlığına zararları konuşma, yazı, resim, film ve benzeri yollarla anlatılarak, bunlarla mücadelenin yurttaşlık görevi olduğu fikri aşılanır.

Dünya Çocuk Kitapları Haftası ve Kütüphaneleri Haftası

Madde 64- Öğrencilerde okuma zevki ve alışkanlığını geliştirmek, kitap sevgisini artırmak, onların kütüphanelerden daha fazla yararlanmalarını sağlamak amacıyla okullarda "Dünya Çocuk Kitapları Haftası" ve "Kütüphaneleri Haftası" düzenlenir.

Atatürk Haftası

Madde 65- Cumhuriyetimizin kurucusu büyük Atatürk'ü anmak, ilke ve inkılaplarını benimsemek ve benimsetmek, eserlerini yaşatmak, gelecek nesillere aktarmak için her yıl 10-16 Kasım tarihleri arasında "Atatürk Haftası" düzenlenir. Atatürk Haftası, Atatürk'e duyduğumuz derin sevgi ve bağlılığın bir kere daha belirtilmesine imkan veren bir hafta olarak düşünülmeli, anma programları kalıplaşmış olmamalı, günün gereklerine göre çeşitlendirilip, zenginleştirilmeli; programların düşündürücü, duygulandırıcı ve heyecan verici bir nitelik taşımasına dikkat edilmelidir. Atatürk Haftası anma programı, aşağıdaki çerçeve plan esasına ve bu konuda yayınlanacak Bakanlık emrine göre yürütülür.

a) Hafta boyunca okulların dereceleri, öğrencilerin seviyeleri ve derslerin özelliğine göre Atatürk'ü çeşitli yönlerden ele alarak asker ve komutan, Devlet adamı, önder, inkılapçı insan, ülkücü kişiliği belirtilmeli, öğrencileri aydınlatmalı, Atatürk'le ilgili ödevler verilmeli.

b) Atatürk için yazılmış şiirler, yazılar, Atatürk'ün sözlerinden seçilmiş parçalar derste ve toplantılarda okunmalıdır.

c) Atatürk konusunda kompozisyon yarışması açılmalı; Atatürk'ün sözlerini açıklamalı; Atatürk için yazılmış şiir ve yazılarla, Atatürk'ün resim ve fotoğraflarından alınan izlenimleri belirtici nitelikte ödevler yaptırılmalıdır.

d) Okullarda Atatürk köşesi düzenlenmeli; bu köşede Atatürk'ün büstü, madalyon, gravür, resim ve fotoğrafları sergilenmeli, Atatürk'ün vecizeleri ile ilgili tablo ve levhalara yer verilmelidir.

e) Okullarda Atatürk'le ilgili kitapları bir araya toplayan "Atatürk Yayınları Sergisi" açılmalı.

f) Hafta içinde her dereceli okulda, öğrencilerin, öğrenci velilerinin, halkın katılımı ile en az bir defa salon toplantısı yapılarak Atatürk anılmalıdır.

g) Atatürk'le ilgili hatıralar derlenmeli, sınıfta ve toplantılarda anlatılmalıdır.

h) Okulların yayınladıkları gazete ve dergilerin Kasım sayıları, "Atatürk Özel Sayısı" olarak çıkarılmalıdır.

i) Çevredeki yetkili kişilerden, öğretmenlerden faydalanılarak konferanslar verilmelidir.

i) Müsamere faaliyetleri de ihmal olunmamalı, Atatürk'le ilgili piyeslerin temsil edilmesine çalışılmalıdır.

Öğretmenler Günü

Madde 66- Türk Öğretmenlerinin toplumdaki önemini ve değerini belirtmek, öğretmenler ve öğrenciler arasında sevgi, saygı ve dayanışma bağlarını kuvvetlendirmek, emekli öğretmenleri saygı ile anmak, mesleğe yeni giren Öğretmenlerde mesleklerinin yüceliği bilincini uyandırmak amacıyla Büyük Önder Atatürk'ün Millet Mektepleri Baş Öğretmenliğini kabul buyurduktan tarih olan 24 Kasım günü, okullarımızda,

özel yönetmeliğinde belirlenen esaslar göz önünde tutularak "Öğretmenler Günü" kutlanır.

İnsan Hakları Haftası

Madde 67- İnsanlar arasında sevgi ve dostluk duygusunu geliştirmek, barışın takviyesini sağlamak, bu amaçla kurulmuş Milletler arası kuruluşları tanıtmak üzere okullarımızda "İnsan Hakları Haftası" düzenlenir.

Okulların dereceleri, öğrencilerin seviyeleri ve okulun şart ve imkanları göz önünde tutularak ilgili derslerde, konuşma, kompozisyon, şiir ve benzeri yollardan yararlanmak suretiyle bu hafta hakkında bilgi verilmeye çalışılır.

Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası

Madde 68- Öğrencilerimizi tutumlu davranmaya ve Türk malı kullanmaya alıştırmak millî kalkınmamıza katkıda bulunmalarını sağlamak, ferdin ve toplumun refah ve mutluluğunu artırıcı alanlarda en etkili ve verimli yatırım yapma bilincini ve gücünü kazandırmak amacıyla her okulda "Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası" düzenlenir.

Bu maksatla okullar dövizlerle donatılır, sergiler açılır, konuşma, şiir, yazı, müzik, fotoğraf, film ve benzeri yollarla haftanın anlamı ve önemi kavratılır.

Sağlıkla İlgili Haftalar

Madde 69- Sağlık konularında öğrencileri aydınlatmak, bölge ve okul sağlık problemlerinin çözümüne katkıda bulunmak üzere okullarımızda "Sağlık Haftası" ve "Veremle Savaş Eğitimi Haftası" düzenlenir. Bu maksatla, okul ve çevre imkanlarından yararlanmak suretiyle derslerde veya konferans, konuşma, şiir, kompozisyon, resim, fotoğraf, film ve benzeri yollarla öğrencilerin aydınlatılmasına ve bu haftanın anma, amaç ve önlemlerinin kavratılmasına çalışılır.

Enerji Tasarrufu Haftası

Madde 70- Yurdumuzun içinde bulunduğu enerji dar boğazını aşmak, enerji savurganlığının ekonomimiz üzerinde yarattığı olumsuz etkileri azaltmak, bu sorunun daha büyük boyutlara ulaşmasını önlemek amacıyla okullarımızda "Enerji Tasarrufu Haftası" düzenlenir. Bu maksatla öğrencilerimizin enerji kaynaklarını tutumlu kullanma alışkanlığı kazanmalarını yönünde kendilerine uygulamalı bilgiler verilmesini, ferdi olarak ve gruplar halinde projeler geliştirmelerini sağlamak amacıyla çalışmalar yapılır.

Millî Eğitim Bakanlığı Vakfı Kuruluş Günü

Madde 71- Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bütün eğilim kurumlarında, eğitim ve öğretimin, toplum ve kişilerin sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak nitelik ve niceliğe ulaşmasına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş olan Millî Eğitim Bakanlığı Vakfı'nı tanıtmak üzere her yıl 19 Şubat tarihinde "Millî Eğitim Bakanlığı Vakfı Kuruluş Günü" düzenlenir.

Orman Haftası

Madde 72- Orman, ağaç ve tabiatı koruma konusunun memleketimiz ölçüsündeki değer ve önemini öğrencilere benimsetmeye yardımcı olmak amacıyla, her yıl okullarımızda "Orman Haftası" düzenlenir. Bu hafta dolayısıyla düzenlenecek programda çeşitli tanıtma araçlarından yararlanılır ve ormanın, özellikle, yurt savunmasındaki, millî ekonomideki ve yurdun iklim, toprak, su ve tabii güzellikleri bakımından önemi üzerinde durulur ve çevredeki ağaçlandırma faaliyetlerinde bizzat görev alınır.

Dünya Tiyatrolar Günü

Madde 73- İnsan hayatını her yönü ile yansıtan tiyatronun insan, toplum, millet ve insanlık için taşıdığı büyük değeri belirtmek; uygulamalarla tiyatro ve sevgisini yaygınlaştırmak; tiyatronun eğitici ve kültürü artırıcı rolünü göstermek amaçları ile her yıl 27 Mart tarihinde "Dünya Tiyatrolar Günü" kutlanır,

Turizm Haftası

Madde 74- Öğrencilere, turizmin milletlerin ekonomik ve sosyal hayatlarındaki önemini benimsetmek, onların yurdumuzda turizmin gelişmesine katkıda bulunmalarını, yurdunu tanıyıp sevmelerini sağlamak amacıyla, her yıl okullarımızda "Turizm Haftası" düzenlenir. Bu maksatla çeşitli eğitim vasıtalarıyla öğrencilere turizmin önemi belirtilir, turistlere nasıl davranılacağı

öğretilir ve çevresinde turizm değeri olan yerler tanıtılır.

Trafik Haftası

Madde 75- Trafik kurallarına uyma, yayalara ait yol ve geçitleri kullanmak, trafik kazalarının toplumumuza verdiği maddî ve manevî zararların önemini kavramak ve trafik kazalarında ilk yardım konularında gerekli davranışlar edinmek hususlarında bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırarak disiplinli ve düzenli yaşama bilincine sahip vatandaşlar yetiştirmek amacıyla okullarımızda "Trafik Haftası" düzenlenir.

Anneler Günü

Madde 76- Annelere şükran ve bağlılığı belirtmek, anneye saygı ve sevgi duygusunun daima canlı, taze kalmasını sağlamak amacıyla, her yıl okullarda "Anneler Günü" düzenlenir. Bu amaçla temsil, konuşma, şiir, yazı, resim, müzik, film, sergi ve benzeri yollarla günün önemi belirtilmeye çalışılır.

Sakatlar Haftası

Madde 77- Yurdumuzdaki özürhükümler ve sakatların ihtiyaçları ve problemleri hakkında öğrencilere bilgi vermek, onların yetenekleri ve yapabilecekleri işlere ait bir anlayış kazandırmak; güçsüzler ve yaşlılara yardım duygusu geliştirmek amacıyla, okullarımızda "Sakatlar Haftası" düzenlenir. Bu hafta süresince, çevredeki sakatlarla ilgili kurumlar ziyaret edilir, konferanslar verilir; kompozisyon, resim, afiş, film ve benzeri yollarla öğrenciler aydınlatılır. Haftanın anlam ve önemi uygun şekilde değerlendirilmeye çalışılır.

Hava Şehitlerini Anma Günü

Madde 78- Yurt savunmasında havacılarımızın oynadığı önemli rolün belirtilmesi; havacılığın yurt ve millet için taşıdığı büyük değerin kavratılması; yurt savunmasında canlarını feda etmiş olan hava şehitlerimizin minnet ve şükranla anılması için her yıl okullarımızda, 15 Mayıs tarihinde, "Hava Şehitlerini Anma Günü" düzenlenir.

Çevre Koruma Haftası

Madde 79- Öğrencilere, çevrelerini tanımaları, çevrenin korunması ve çevre sorunlarının çözülmesi için uygulamalı bilgiler verilmesine, ferdî olarak ve gruplar halinde projeler geliştirmeleri amacına yönelik olarak okullarımızda "Çevre Koruma Haftası" düzenlenir.

Kahramanlık Günleri

Madde 80- Bilinen tarihi, 2000 yılı aşkın olan Türk milletinin geçmişi, kahramanlık ve kahramanlarla doludur. Bu büyük kahramanlıkları ve kahramanlarımızı tanımak ve tanıtmak; vatan ve millet için gerektiğinde ne büyük fedakarlıklar gösterdiklerini anlatmak; özellikle, millî kahramanımız Atatürk'ü diğer büyük kahramanlarımızı duygu ve düşünce olarak yaşamak; onların çocukları olmaktan kıvanç duymak; kahramanlık ruh ve bilincini sürekli olarak canlı tutmak amaçları ile okullarımızda "Kahramanlık Günleri" düzenlenir.

Türk Büyüklerini Anma Günleri

Madde 81- Millî tarihimizde yer alan Türk büyüklerinin kişiliklerini hayatlarını, hatıralarını, eserlerini ve başarılarını öğrencilerimizin zihinlerinde ve gönüllerinde canlı olarak yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla okullarımızda "Türk Büyüklerini Anma Günleri" düzenlenir. Türk Büyüklerini Anma Günleri; öğrencilerimizin fikir, ahlak ve millî duygu bakımından gelişmelerine katkıda bulunacak şekilde düzenlenir. Bunun için okullarda, öğrencilerin yaratıcı güç ve kabiliyeti erini kullanmalarına ve geliştirmelerine imkan verecek şekilde seviyelerine göre çeşitli programlar düzenlenir ve uygulanır. Anma günlerinde aşağıda örnek olarak verilen program uygulanabilir.

a) Anılacak kişinin eserleri veya hayat safhalarına ait öğrenciler tarafından yapılacak resim-ler sergilenebilir.

b) Anılacak kişi ile ilgili bir piyes oynanabilir.

- c) Anılacak kişi ile ilgili şiirler okunabilir.
- d) Anılacak kişinin hayatı hakkında konferans verilebilir.
- e) Anılacak kişi hakkında yazılmış olan eserler okunabilir ve kompozisyon yarışmaları yapılabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Genel ve Millî Kültürü Artırıcı Çalışmalar

Folklorümüz

Madde 82- Okullarımızda, millî oyunlarımızın müziği, giyimi ve figürleri ile yaşatılmasına çalışılır. Millî oyunların seçiminde öğrencilerin seviyesi göz önünde tutulur; ilgi duymaları ve öğrenmeleri için okulca gerekli gayret gösterilir.

Madde 83- Öğrencilere, kendi kültürümüzü tanıtmak amacıyla; folklorümüzü oluşturan mahallî halk oyunları, türküler, hikayeler, masallar, destanları vb, unsurlar üzerinde araştırmalar yaptırılır. Halk oyunlarının, türkülerin, destanların, hikayeleri tespit ettirilerek, millî kültür değerlerimizin canlı bir şekilde yaşaması ve yaygınlaştırılması sağlanır.

Müsamereler

Madde 84- Öğrencilerin Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda, millî ve es-tetik duygularını güçlendirmek, fikrî eğitimlerine imkan hazırlamak, güzel sanatlar alanındaki kabiliyet ve becerilerini artırmak; okulla aile arasındaki bağları sağlamlaştırmak ve aynı zamanda öğrencilere eğlenceli bir zaman geçirtmek amacıyla okullarda müsamereler düzenlenir.

Madde 85- Müsamereler, küçük ve büyük müsamere olmak üzere iki türlüdür:

a) Küçük müsamereler; yatılı okullarda hafta tatili gecelerinde, gündüz okullarında Cumartesi veya Pazar günleri yapılır ve ilgili kol öğrencileri bu çalışmalara katılırlar. Yalnız bir sınıf öğrencileri için olmak üzere kısa süren ve o sınıfın öğretmenleri ile velilerini bir araya toplayan sınıf müsamerelerine öncelik verilir.

b) Büyük müsamereler; bütün öğrencileri bir araya toplayan büyük müsamereler üç ay-dan daha sık yapılmaz. Bu müsamere programlarında, okulun bütün sınıflarındaki öğrencilere geniş ölçüde rol ve ödev verilmesine çalışılır.

Madde 86- Veliler için düzenlenen büyük müsamereler, millî bayramlarda önemli yıl dönümlerinde veya ders yılı sonunda olmak üzere yılda ikiyi geçmez. Bu müsamereler okulun öğrencileri içinde tekrar edilir.

Madde 87- Okulun toplantı salonu ve sahnesi olmadığı takdirde, büyük müsamereler iki tarafın anlaşması şartıyla, salonu elverişli başka bir okulda veya eğitim yönünden uygun görülecek diğer resmî veya özel salonlarda, mevsim elverişli ise okul bahçesinde düzenlenir. Okul müdürü, okul dışında verilecek müsamerenin yerini belli eder ve Millî Eğitim Müdürlüğü'ne veya İlköğretim Müdürlüğü'ne duyurur. Okul dışında müsamere verilecek yere, prova ve müsamere sırasında görevliler ve davetliler dışında kimse alınmaz.

Madde 88- Müsamere programlarında, imkanlar ölçüsünde aşağıdaki faaliyetlerin tamamına veya bir kısmına yer verilir,

- a) Öğretmen veya öğrenciler tarafından yapılacak konuşmalar,
- b) Millî marşlar ve okul şarkıları,
- c) Türk Halk Müziği,
- d) Klasik Türk Müziği,

- e) Klasik Batı Müziği,
- f) Temsil,
- g) İnşat, monolog,
- h) Millî oyunlar,
- ı) Ritmik danslar, rontlar,
- j) Spor hareketleri,

Müsamere programında yer alacak müzik parçalarının ve bütün gösterilerin seçiminde ve uygulanmasında 99. maddede belirtilen ilkeler ve müfredat programlarında yer alan esaslar göz önünde tutulur.

Programda konuşma bulunursa, buna ayrılan zaman yarım saati geçmez. Okul mü-samereleri 3 saatten fazla sürmez. Uzun süren, içinde türlü gösteriler bulunan müsamereler yerine, kısa süreli ve az gösterili, fakat 84. maddede belirtilen amaçları sağlayan müsamereler düzenlenir.

Madde 89- Veliler için düzenlenen okul müsamerelerine, veli olmasalar bile o yerin en büyük daire amirleri, komşu okul müdürleri, okulun eski öğretmenleri ve okulla ilgili kimseler çağrılır.

Madde 90- Müsamerede oynanacak piyeslerin seçilmesinde aşağıdaki noktalar göz önünde bulundurulur.

a) Piyesler, Bakanlıkça okullara tavsiye edilmiş eserlerden veya öğretmen yahut öğrenciler tarafından yazılmış veya çevrilmiş olanlardan seçilir.

b) Bu piyesler millî bilinci uyanık tutucu; fertleri millî ülkülerle, ahlakî değerler etrafında toplayıcı ve birleştirici; millî geleneklerimizi, aile yurt ve millet sevgisini yüceltici; iyimser bir hayat görüşü kazandırıcı; insanlık ve tabiat sevgisi aşılایıcı nitelik taşımalıdır.

c) Piyeslerin dili sade, canlı ve sahneye elverişli olmalı, öğrenci seviyesine uygun bulunmalıdır.

d) Okullarda, içinde açık-saçık sahneler bulunan, toplumda benimsenmiş değerleri yeren, gelenek ve göreneklerimize ve toplum düzenine uymayan, çocukluk ve gençlik çağının normal gelişmesine zararlı etkileri bulunan piyesler temsil edilmez.

Madde 91- Müsamereelerde oynanacak piyeslerin dışındaki gösterilerde de siyasî, ideolojik ve bölücü telkinler yapılmaz. Ferdî tenkit ve taşlamalara yer verilmez.

Madde 92- Müsamereelerde temsil edilecek eser, okulun, bu kolda görevli öğretmenleri ile okul müdürlüğüne görevlendirilecek iki öğretmen tarafından incelenir. Bu öğretmenlerin 90. 91. maddeler uyarınca eserin temsiliinde bir sakınca olmadığını belirten, okul müdürlüğüne onaylanan raporu üzerine eser temsil edilir. Okul müsameresinde temsil edilecek eser hakkında Millî Eğitim Müdürlüğü'nün izni alınır.

Madde 93- İlköğretim okullarında yapılacak bir temsil yarım saatten uzun sürmemelidir. İlköğretim okulu öğrencilerine, suflörü gerektiren, ezberlenmiş uzun rolleri bulunan temsiller yaptırılmaz. Küçük çocuklara ses, söz ve vücut hakimiyetini sağlamak ve kendilerine serbestçe, sade ve samimi olarak anlatmak imkanı vermek için öğrendikleri, hatta kendi buldukları masalları hiçbir metne bağlamadan, bütünüyle, tuluat tarzında oynamaları teşvik edilmelidir.

Madde 94- Lise ve dengi okulların, okul müsamerelerinde piyesler, programda, ayrılmış zamanın yarısından fazlasını almamalıdır. Temsili daha uzun zaman alan piyeslerin en dikkate değer perde ve sahneleri seçilerek temsil edilmelidir.

Madde 95- Müsamereelerde bütün bir piyesin oynanması gerekmez, iki veya üç piyesten uygun sahneler veya perdeler oynanabilir. Bu durumda piyesin oynanmayan bölümleri özetlenir. Birden fazla piyes oynandığı takdirde her piyesi ayrı öğrenci grupları oynar, bir öğrenciye iki piyeste rol verilmez.

Madde 96- Temsillerde kadın rolleri kız öğrencilere, erkek rolleri erkek öğrencilere verilir. Karma olmayan okullar, müsamerelerinde, bu konuda yardımlaşabilirler. Okul temsillerinde öğrenci olmayanlara rol verilmez.

Öğrencilerin diğer kurum ve kuruluşlarca verilen müsamerelerde, görev alabilmeleri velilerinin yazılı muvafakatına, okul yönetiminin iznine bağlıdır.

Madde 97- Okul müsamerelerinde dekor, kostüm için fazla masraf ve külfete giril-memeli; sadeliğe, tabiiliğe önem verilmelidir.

Madde 98- Müsamerelerde okulda okutulan yabancı dillerin uygulanmasına imkan vermek üzere küçük piyesler de temsil edilebilir. Ancak, bütün müsamere programı yabancı dile ayrılmamalıdır.

Konserler ve Müzik Çalışmaları

Madde 99- Okullarda verilecek konserler ve yapılacak müzik çalışmaları okulun seviyesine ve eğitim programlarına uygun olur. Millî örf ve adetlerimizle bağdaşmayan müzik türüne ve çalışmalarına yer verilmez.

Madde 100- Öğrencilerin çeşitli müzik aletlerini tanımaları ve mümkün olanlarından ilgi ve kabiliyetlerine uygun düşenleri öğrenmeleri sağlanır.

Madde 101- Okullarımızda bulundurulacak ve kullanılacak müzik plakları, bantları ve benzeri, okulun müzik öğretmeni ile okul müdürlüğünce görevlendirilecek iki öğretmen tarafından seçilir. Seçilen müzik plakları, bantlar ve benzerlerinin müfredat programlarına uygun olması gerekir. Kurulun uygun görmediği müzik plakları, bantları ve benzerleri okullarda bulundurulmaz ve kullanılmaz.

Konferanslar ve Grup Tartışmaları

Madde 102- Öğrencilerin; gördüklerini, yaşadıklarını, tasarladıklarını, okuduklarını, duyduklarını ve düşündüklerini doğru, maksada uygun ve etkili olarak anlatabilme kendine güven duyabilme, diğer kişilerle iyi ilişkiler kurabilme, farklı görüş ve anlayışları hoşgörüyle karşılayabilmek, güç ve kabiliyetini kazandırıp geliştirmek için okullarda konferanslar ve grup tartışmaları düzenlenir. Konferans ve grup tartışma konuları, öğrencilerin yaş ve fikir seviyelerine uygun nitelikte olur.

Madde 103- Konferans ve grup tartışmaları sınıfta, okulda ve okullar arasında tertiplenir.

Madde 104- Sınıf içi konferans ve grup tartışma konulan ilgili öğretmenin gözetimi ve sorumluluğu altında sınıfça tespit edilerek okul idaresine bildirilir.

Madde 105- Okul çapında düzenlenecek konferans ve grup tartışmalarının konuları, ilgili eğitici kolun teklifi üzerine, ilgili rehber öğretmen ile okul müdürlüğünce görevlendirilecek iki öğretmenden kurulacak bir kurul tarafından kararlaştırılır.

Madde 106- Okullar arası konferans ve grup tartışma konulan okul müdürlüklerinin teklifleri üzerinde, İl Millî Eğitim Danışma Kurulunca tespit edilir.

Sergiler

Madde 107- Okullarda her öğretim yılında öğrencilerin, ders içi ve ders dışı eğitim-öğretim çalışmalarından başarılı örnekler sergiler; okul türlerine göre defileler düzenlenebilir.

Madde 108- Sergi ve defile düzenleme işleri ve tarihleri, okul yönetimince kararlaştırılır. Belirli tarihlerde fuar, festival, sergi düzenlenen yerlerde bu faaliyetler aynı tarihlere raslatılabilir.

Madde 109- Okul içinde açılacak sergiler, yapılacak defileler okul müdürünün, il sınırı içinde veya dışında açılacak sergiler ve defileler valiliğin iznine bağlıdır. Ülke dışında açılacak sergiler ve yapılacak defileler için Bakanlık Onayı alınır.

Madde 110- Sergilerde ve defilelerde imkanlar ölçüsünde öğrencinin başarılı çalışması sergilenir.

Madde 111- Okulda edinilen bilgi ve becerilerinin gösterilmesi bakımından sergiler, defileler hakkında ziyaretçilere yazılı ve sözlü açıklamalar yapılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Özel İlgi ve Meraklar Yönünden Çalışmalar

Madde 112- Öğrencilerin, eğitici kollar alanları dışında kalan merakları ile ilgi duydukları çalışmalarının kişiye ve topluma faydalı işler halinde oluşması için okulca yol gösterici ve eğitici tedbirler alınır. Bu amaçla aşağıda gösterilen örnekler ve benzer alanlarda, öğrencinin çalışmasına yardımcı olunur.

a) Ailenin ve çevrenin yaşayışına katkıda bulunmak, ipek böceği, mantar, çilek, çiçek, kümes hayvanı yetiştirmek; peşkir, halı, kilim, kumaş dokumak; yün örmek; oya işlemek; dikiş dikmek; turist rehberliği; gönüllü hasta bakıcılık gibi.

b) Güzel sanatlardan zevk alma; bir müzik aleti çalmak; resim, heykel, oymacılık, kakmacılık, seramik, ciltçilik çalışmaları yapmak gibi.

c) Araştırma yeteneğini geliştirme; fizik, kimya, biyoloji, astronomi, meteoroloji ve benzeri alanlarda deney yapmak; gözlemlerde bulunmak gibi.

d) Milletini ve insanlığı tanıma ve tanıtmak; eski eserleri, yazma, kitap ve levhaları toplamak, ören yerlerini incelemek, tanımak ve tanıtmak; millî folklor ürünlerini araştırmak ve öğrenmek.

e) Kitap okuma ve yazı yazma; kitap okuma ve kitaplık sahibi olmak; hikaye, piyes ve şiir yazmak gibi.

f) Çeşitli makineler kullanma; fotoğraf, projeksiyon, sinema ve büro makinelerini kullanmak gibi.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Okullar ve Diğer Kurumlar Arası İlişkileri Geliştirici Çalışmalar

Geziler

Madde 113- Ferdî veya gruplar halinde gözlemlerde bulunmak; inceleme yapmak, Çevre problemleri ile ilgili projeler geliştirmek ve uygulamak; yurdumuzun tarihî, turistik yerlerini; sanayi kuruluşlarını, coğrafi özelliklerini ve tabii güzelliklerini yerinde görmek amacıyla geziler düzenlenebilir.

Madde 114- Geziler, yakın çevre, yurt içi ve yurt dışı inceleme gezileri şeklinde düzenlenir.

Madde 115- Yakın çevre inceleme gezileri, eğitim programlarında yer alan ve öğretmenin yıllık planlarında gösterdiği konularla ilgili olarak düzenlenir. Öğretmen, gezi planını en az üç gün önce okul müdürüne verir. Gezi bir araçla yapıldığı veya bir ders gününün saatlerini aştığı takdirde velinin yazılı izni alınır. Okulca tertiplenen gezilerde 05.01.1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümleri çerçevesinde resmî araçlardan da yararlanılabilir.

Madde 116- Yurt içi inceleme gezileri, gezi ve inceleme planı hazırlandıktan, yeme ve yatma imkanları temin edildikten, veli muvafakat belgeleri alındıktan, gezilecek ve görülecek yerler için izin sağlandıktan sonra, derslerin ve millî bayram programlarının aksatılmaması şartıyla; il içi geziler mahallî mülkî amirin, il dışı geziler valiliğin onayı ile yapılır. Gezilerde bir idareci ve kırk öğrenciye en az bir öğretmen nezaret edecek şekilde yeteri kadar öğretmen görevlendirilir ve bu durum il onayında belirtilir. Bu geziler, öğretmen ve öğrencilerin kendi imkanları ile düzenlenir. Yoksul öğrencilerin yol giderleri okul müdürlüğünce sağlanacak imkanlarla karşılanabilir. Çeşitli sebeplerle yapılacak gezilerde de aynı esaslara uyulur.

Yurt dışı inceleme gezileri "Öğretmen ve Öğrencilerin Grup Halinde Yurt Dışına Tertip Edeceği Gezilerle İlgili Yönetmelik" esaslarına ve Bakanlıkça verilecek emirlere göre düzenlenir.

Yarışmalar

Madde 117- Öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerini tanıyıp geliştirmelerine, daha başarılı olmalarına, kendilerine güven duyabilmelerine, sosyal ilişkilerde anlayışlı ve saygılı olabilmelerine, ilmi inceleme ve düşünme alışkanlığı kazanabilmelerine imkan vermek üzere okullarda çeşitli yarışmalar düzenlenir.

Madde 118- Yarışma konuları sınıf seviyelerine ve eğitim programlarına uygun olarak tespit edilir.

Madde 119- Yarışmalar 112. maddede belirtilen konularda veya inceleme, kompozisyon, şiir, hikaye, resim, daktilografi, folklor alanlarında yapılır.

Madde 120- Yarışmalar, sınıf içi, okul içi, okullar arası düzenlenebileceği gibi yurt çapında da düzenlenir.

Madde 121- (Değişik : 08/03/1996 - 22574 s.R.G.) Okul içi ve sınıf içi yarışmalar ile ilgili esaslar ve yarışma konuları, okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında, ilgili iki öğretmenden oluşacak komisyonca; okullar arası yarışma konuları ile yarışma esasları İl Millî Eğitim Danışma Kurulu'nca tespit edilir. Millî Eğitim Bakanlığı dışında kalan kurum ve kuruluşlarca düzenlenecek il düzeyindeki yarışmalar Valiliğin, yurt çapındaki yarışmalar ise Millî Eğitim Bakanlığının izni ile gerçekleştirilir. Yarışmayla ilgili duyuru, izin onayı da eklenerek yarışmayı düzenleyen kurum ve kuruluşça yapılır.

Madde 122- Sınıf içi yarışmaların değerlendirilmesi ilgili öğretmenin gözetiminde o sınıfın öğrencileri tarafından yapılır. Okul içi yarışmaların değerlendirilmesi okul müdürlüğünce görevlendirilecek, konu ile ilgili üç öğretmen ile ilgili kol başkanı öğrenciden meydana gelen bir kurulca yapılır. Bu kurulda mümkünse yarışmaya katılan okullardan birer üye bulunur.

Madde 123- Yarışmalar, okulların normal eğitim ve öğretim çalışmalarını aksatmayacak şekilde düzenlenir.

Madde 124- Yarışmalarda derece alanlara düzenlenecek bir törenle ödülleri verilir. Yarışmalarda başarı gösteren öğrencilere, diğer bakanlıklar ve kuruluşlarla iş birliği yapılmak suretiyle sağlanacak yaz kampları imkanlarından yararlanmalarında öncelik tanınır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Beden Eğitimi Çalışmaları

Madde 125- Öğrencilerin bir bütün halinde gelişmelerine imkan vermek, bedenî ve ruhî yönlerden dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarını sağlamak ve boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilme alışkanlığı kazandırabilmek için okullarda öğrenci seviyelerine göre çeşitli beden eğitimi çalışmalarına yer verilir.

Madde 126- Her öğrencinin sağlık durumu ve kabiliyeti ölçüsünde beden eğitimi çalışmalarına ve bir spor faaliyetine katılması sağlanır.

Madde 127- Beden eğitimi çalışmaları, "Okul Spor Kolları Yönetmeliği"ne ve Bakanlıkça verilecek emirlere göre yürütülür.

Madde 128- Eğitici kol çalışmaları arasında yer alan izcilik çalışmaları "Türkiye İzciler Yönetmeliği"ne ve Bakanlıkça verilecek emirlere göre yürütülür.

ONUNCU BÖLÜM

Okullarda Çıkarılacak Dergi-Gazete ve Yıllıklar

Madde 129- Okullarda; Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri ile eğitici Çalışmaların amaçlarına uygun nitelikte dergi, gazete ve yıllıklar çıkarılabilir.

Madde 130- Okullarda çıkarılan dergi, gazete ve duvar gazetesinin bütün yazılarından okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı sorumludur. Derginin sahibi, okul adına dergiyi çıkaran eğitici kol rehber öğretmeni veya okul müdürü olabilir.

Madde 131- Bir okulda yalnız bir dergi çıkarılabilir. Eğitici kollar ayrı dergiler çıkaramazlar.

Madde 132- Okul dergileri en çok ayda bir çıkarılır ve bir öğretim yılı içinde çıkacak sayıları sekizi geçemez.

Madde 133- Derginin yerine gazete çıkarılabilir. Ancak, bunların her ikisi birden çıkarılmaz. Okul duvar gazeteleri bu hükmün dışındadır.

Madde 134- Okullarda çıkarılan duvar gazetelerinde ve yıllıklarda yer alacak yazı, resim ve karikatürlerin de bu Yönetmelik hükümlerine göre hazırlanması gereklidir.

Madde 135- Derginin veya gazetenin çıkarılması için gerekli para, eğitimci kollar bütçelerinden ve okul koruma deneklerinden karşılanır.

Madde 136- Dergide veya gazetede yayımlanacak öğrenci yazıları, seçme kurulu ile inceleme kurulundan, öğretmenlere ait yazılar ise yalnız inceleme kurulundan geçer.

Madde 137- İnceleme kurulu; müdürün veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında, biri kültür dersleri öğretmeni olmak üzere iki öğretmenle, ilgili kol rehber öğretmeninden kurulur. Seçme kurulu ise; ilgili kol öğrencileri arasında seçilen ve okul müdürlüğünce uygun görülen beş öğrenciden meydana gelir.

Madde 138- Dergiye ve gazeteye girecek öğrenci yazıları; seçme kurulu tarafından okunarak, uygun görülenler, inceleme kuruluna sunulur. İnceleme kurulu; seçme kurulundan geçen yazılarla, öğretmenler tarafından kendisine verilen yazıları inceler. Dergi veya gazetede yayımlanması uygun görülenler bir karar halinde tespit edilir ve bu karar kurulca imza edilir. İnceleme kurulunun kararları idarece ilgili dosyada saklanır.

Madde 139- İnceleme kurulu, dergiye veya gazeteye girecek yazılarda fikir ve ifade hatası olmamasına özellikle dikkat eder. Dergiye veya gazeteye girecek yazılar sade bir dille yazılmalıdır.

Madde 140- Dergi, gazete ve yıllıklarda, çıkan yazı, resim ve karikatürlerin birer kopyası ile duvar gazetesinin kaldırılan nüshaları okulda bir dosyada bir yıl saklanır.

Madde 141- Okul dergi veya gazetelerine konulacak yazı, proje, resim, fotoğraf ve karikatürler derslerde öğrenciler tarafından yazılmış, çizilmiş ve öğretmen kontrolünden geçmiş olan ödevlerden seçilmiş örnekler olabileceği gibi öğrenciler tarafından doğrudan yazılan ilmi ve edebî yazılar da olabilir. Yazı, proje, resim, fotoğraf, karikatürlerde şu nitelikler aranır.

a) Öğrencilerin Atatürk inkılap ve ilkelerine, Türklüğe, Türk milletine, yurdumuza, Cumhuriyet rejimine, inkılaplarımıza, Türk ordusuna, Türk bayrağına, aileye, okula, iş ve meslek hayatına karşı duyduğu sevgi, saygı ve bağlılığı yansıtan ve inkılaplarımızın çeşitli yönlerini belirten yazılar,

b) Eserleri ile milletimize ve insanlığa büyük hizmetlerde bulunmuş bilgin ve sanatçıların, tarihe mal olmuş kişilerin hayat ve eserlerini tanıtıcı yazılar,

c) Öğrencilerin genel kültür dersleri ile meslekî ve teknik alanlarda yapacakları incelemeler ve problem çözümleri; güzel sanatlar alanında çalışmalar veya bu konulardaki incelemeleri,

ç) Okulun tarihine ait yazılar,

d) Okuldan yetişen ve okula hizmet etmiş olan değerli kişilerin hayatları ve eserleri hakkında yazılar,

e) Okulun bulunduğu yerin tarihi, eski eserleri, millî kültür değerleri, folkloru, coğrafyası, yetiştirdiği büyük adamlar hakkında incelemeler,

f) Devlet büyüklerinin okulu ziyaretleri hakkında yazılar,

g) Okulda verilen müsamereler, konserler veya okulca gidilen filmler ve piyesler hakkında yazılar, h) Bayramlarla, belirli gün ve haftalarla ilgili yazılar,

i) Sınıfça veya okulca yapılan gezi ve incelemeler hakkında yazılar,

- j) Endüstri ve teknoloji alanında meydana gelen gelişmeleri tanıtıcı yazılar,
- k) Eğitici kolların çalışmaları hakkında yazılar,
- l) Okulda sergi açılması, diploma verilmesi, okulun bahçesinin ağaçlandırılması, yeni bir binaya geçilmesi gibi okul hayatını ilgilendiren olaylar hakkında yazılar,
- m) Okuldan mezun olan öğrencilerin yüksek öğrenimde ve meslek hayatında gösterdikleri başarılarla dair yazılar,
- n) Okul kitaplığına yeni alınan eserleri tanıtan yazılar,
- o) Yukarıdaki nitelikleri taşıyan resim, fotoğraf ve karikatürler.

Madde 142- Okul dergi veya gazetelerine şu nitelikteki yazıların, resimlerin, fotoğrafların ve karikatürlerin girmesi yasaktır.

- a) Millî ülküye, örf ve adetleri, aile bağlarını ve ahlak kurallarını, kutsal kavram ve değerleri zayıflatacak yazılar,
- b) Zararlı ve olumsuz etkiler yapacak yazılar,
- c) Başka rejimlere karşı takdir ve sempati uyandıracak nitelikte yazılar,
- d) Siyasî mahiyette yazılar,
- e) Resmî bir dairenin veya ilmî bir müessesenin işlemlerini, memurlarını küçük düşüren yazılar,
- f) Geri bir zihniyetin mahsulü olan veya batıl inançları telkin eden yazılar,
- g) İlmî yanlışları olan yazılar,
- h) Ruh sağlığını bozucu kötümserlik telkin eden yazılar,
- ı) Müstehcen yazılar,
- i) Cinayet ve intihar gibi olayları konu alan yazılar,
- j) Kişileri küçük düşürücü mizah yazıları ve kişilik tartışmaları ile ilgili yazılar,
- k) Okul içinde ve dışında disiplini bozmaya teşvik eden veya okulda disipline aykırı olarak meydana gelen olayları anlatan yazılar,
- l) Gerek dergiyi veya gazeteyi çıkaran okulu gerek diğer okulları veya yönetici veya öğretmenlerini küçük düşüren yazılar,
- m) Yukarıdaki nitelikleri taşıyan resim, fotoğraf ve karikatürler.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Okullarda Gösterilecek Filmler ve Yapılacak Çeşitli Gösteriler

Madde 143- Okullarda gösterilecek veya okulca gidilecek filmlerde veya yapılacak çeşitli gösterilerde, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun, öğrencilerin millî ve estetik duygularını güçlendirici, güzel sanatlara ilgi uyandırıcı nitelikler aranır.

Madde 144- Okullarda gösterilecek veya okulca gidilecek filmler veya çeşitli gösteriler okul müdürlüğüne uygun görülecek üç öğretmen tarafından izlenir. Bu öğretmenlerin, filmin veya gösterinin ve izlenmesinde bir sakınca olmadığını belirten ve okul müdürlüğüne onaylanan raporun üzerine söz konusu

film görülebilir veya gösterilere gidilebilir.

Madde 145- Her çeşit perde ve sahne oyunları, filmler, hüner ve sanat gösterileri, konser ve benzeri Millî Eğitim Müdürlüğünce uygun görülecek üç öğretmen tarafından incelenir. Söz konusu oyun, gösteri, hüner ve benzerlerine, görevli öğretmenlerin, bunların öğrencilere gösterilmesinde bir sakınca bulunmadığını belirten ve Millî Eğitim Müdürlüğünce onanan raporu üzerine, o il dahilindeki okullarda imkan ve şartlara göre okul müdürünün muvafakati ile müsaade olunur. Raporda oyun, gösteri, konser ve benzerlerinin hangi derecedeki okullarda gösterilebileceği ve gösteri konusu şeylerin nelerden ibaret olduğu ayrıca belirtilir.

ONİKİNCİ BÖLÜM Çeşitli Hükümler

Madde 146- Kamu yararına hizmet eden hayır kurumlarına ait yardım pulları ancak istekli öğrencilerce satın alınır. Yardım pulları resmî belgelere yapıştırılmaz ve satın alınması için öğrenciler zorlanmaz. Öğrencilere, okul dışında halka rozet dağıtılmaz.

Madde 147- Öğrencilerin ruh ve beden sağlıkları üzerinde olumsuz etki yapan ve kötü alışkanlıklar kazandıran, eğitim ve öğretim amaçları ile bağdaşmayan çevrelerden sakınmaları için gerekli tedbirler alınır. Öğrencilerin kahvehane, gazino, lokal ve benzeri yerlere gitmelerine izin verilmez. Sarılan elverişli okullarda öğrencilerin boş zamanlarını daha iyi değerlendirmelerini ve dinlenmelerini sağlamak amacıyla öğrenci lokalleri açılabilir. Okul bahçesinden ve spor tesislerinden, tatil günlerinde de okul öğrencilerinin faydalanabilmesi için, okul müdürlüğünce mümkün olan tedbirler alınır.

Madde 148- Eğitim ve öğretim çalışmalarını aksatmamak şartıyla okulların salonları ve diğer imkanları müdürün izni ve valinin onayı ile diğer okulların bu Yönetmelikte belirtilen eğitici çalışmaları için tahsis edilebilir.

Madde 149- İlköğretim okullarında, eğitim programlarında yer alan gün ve haftalarla ilgili çalışmalar yapılır.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 150- 21 Temmuz 1976 tarihli ve 15653 sayılı Resmî Gazete ile 2 Ağustos 1976 tarihli ve 1894 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Müzeler Haftası (Değişik : 10/09/1985 - 18864 s.R.G.)

Ek Madde 1- Öğrencilere, yurdumuzun kültür ve tabiat varlıklarının tanıtılması, millî değerlerimiz olan kültür varlıklarımızın korunması, onarılması ve saklanması ile gelecek kuşaklara aktarılması için yapılan ve yapılması gerekli çalışmaları anlatmak, müzelerimizi tanıtarak onların millî kültür ve tarih bilgilerini zenginleştirmek ve bu değerleri benimseyerek sahip çıkmalarını sağlamak amacıyla her yıl okullarımızda "Müzeler Haftası" düzenlenir. Bu hafta dolayısıyla okullar resimli ve yazılı dövizlerle donatılır, sergiler açılır, konuşma, şiir, yazılı kompozisyon, resim, karikatür, müzik, fotoğraf, slayt, film ve benzeri yollarla haftanın anlamı ve önemi öğrencilere kavratılır. Ayrıca, kültür ve tabiat varlıkları ile müzelerin görülmesi için geziler düzenlenir.

Vakıf Haftası

Ek Madde 2- Öğrencilere;

a) Yüzyıllardır yüce milletimize sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda çeşitli hizmetler sunan, temelinde hayır duygusu ve insanlık sevgisi yatan vakıfları tanıtmak,

b) Vakıf, abide ve eski eserlerle vakıf gayrimenkullerini itinalı bir şekilde koruyup, gelecek kuşaklara intikalini sağlamanın millî ve kutsal bir görev olduğunu telkin etmek,

c) Kamu hizmetlerine katkıda bulunacak yeni vakıfların kurulmasını teşvik için vakıfların faydalarını anlatmak,

amacıyla okullarda "Vakıf Haftası" kutlanır.

Yürürlük Tarihi

Madde 151- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme Yetkisi

Madde 152- Bu Yönetmeliği Milli Eğitim Bakanı yürütür.

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26_0.html

01.01.2011

EK: 6

EĞİTİCİ KOL İÇ YÖNETMELİĞİ

OKULUN ADI:

EĞİTİCİ KOLUN ADI: Okul Araçlarını ve Gereçlerini Koruma Eğitici Kolu

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç

"Okul, Araç ve Gereçlerini Koruma Kolu" İlköğretim Lise ve Dengi Okullar Eğitici Kollar Yönetmeliğinde belirtilen genel amaçlar doğrultusunda,

Madde 1- Öğrencilere okulda ve hayatında iş bölümünün yararlarını göstermek, buna alıştırmak ve bu alanda gelişmelerine yardımcı olmak.

Madde 2- Okul araç ve gereçlerini koruma ve temiz tutmanın önemini, bütün okul öğrencilerine kavratmak.

Madde 3- Devlet malını korumanın topluma yararlarını kavratmak.

Madde 4- Bozulan, kırılan bir eşyanın hemen onarılması alışkanlığını kazandırmak.

Madde 5- Eğitici kol çalışmalarında öğrencilere, dayanışma ve yardımlaşma alışkanlığı kazandırmak.

Madde 6- Araç ve gereçleri yerinde sırasında ekonomik olarak kullanmayı öğretmektir.

Kapsam

Madde 7- Bu iç yönetmelik (.....okulunda) Okul Araç ve Gereçlerini Koruma Kolunun çalışmalarını kapsar.

Genel Hükümler

Madde 8- Kol bütün üyeleri ile toplantı yaparak çalışmalarını değerlendirir, ilk toplantıda; yıllık çalışma programını hazırlayarak Eğitici Kollar Rehber Öğretmenler Kuruluna sunar.

Madde 9- Kol toplantısı, başkanın çağrısı ile yapılır. Toplantı salt çoğunlukla yapılır. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu iki oy sayılır.

Madde 10- Kol yönetim kurulu, haftada bir defa toplanarak kol çalışmalarını gözden geçirir.

Madde 11- Kolun ilk toplantısında; yürürlükte bulunan kol iç yönetmeliğinde değişiklik yapılması teklifi olursa, görüşülür, karara bağlanır. Bu karar kol rehber öğretmeni aracılığı ile rehber öğretmenler kurulunda görüşüldükten sonra müdürün onayı ile yürürlüğe girer.

Madde 12- Kol rehber öğretmeni kolun toplantılarına gözlemci olarak katılır, danışman olarak kendisinden yararlanır.

Madde 13- Kolun bütün toplantıları demokratik kurallar içinde yürütülür.

Madde 14- Bu Yönetmeliği okul müdürü yürütür.

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitici Kolu Kuruluşu

Madde 15- Eğitici kol yönetmelik hükümlerine göre sınıf ve şubelerden seçilen (.....) öğrenciden oluşmuştur.

Madde 16- Eğitici kolun rehber Öğretmeni (.....) dir.

Madde 17- Genel Kurulca kol yönetimi için yönetim kuruluna seçilen üyeler kendi aralarında iş bölümü yaparak başkanlığa, (.....) başkan yardımcılığına (.....), sekreterliğe (.....), saymanlığa (.....) ve üyeliğe de (.....) seçilmişlerdir.

Madde 18- Kol denetim kuruluna (.....) seçilmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görevler

Eğitici Kol Başkanının Gevleri

Madde 19- Kolun çalışmalarından, yıllık çalışma programının uygulanmasından birinci derece sorumludur.

Madde 20- Eğitici kol başkanının gevleri şunlardır:

- a) Kolla ilgili bütün dilekleri alır, yeleri kol toplantısına çağırır.
- b) Diğer eğitici kollarla iş birliği yapar.
- c) Rehber üretmenin gözetim, denetim ve yönlendirmelerini kol üyelerine iletir.
- d) Kol çalışmalarını, düzenini, disiplinini ve gelişimini sağlar.
- e) Genel Kurulda kolla ilgili eleştirileri cevaplandırır.
- f) Kolla ilgili harcamaları saymanla tespit ederek eğitici kollar yönetim kuruluna bildirir.
- g) Kolla ilgili yönetim kurulu toplantılarına başkanlık eder.

Eğitici Kol Başkan Yardımcısının Gevleri

Madde 21- Eğitici kol başkan yardımcısının gevleri şunlardır:

- a) Eğitici kol başkanının bulunmadığı hallerde başkanın gevlerini yerine getirir.
- b) Kolun demirbaş eşyalarının kaydını tutar ve sorumlu olur.
- c) Başkanın kolla ilgili vereceği gevleri yerine getirir.

Sekreterin Gevleri

Madde 22- Sekreterin gevleri şunlardır:

- a) Kararları karar defterine yazarak üyelere imzalatır.
- b) Kollarla ilgili yazışmaları yapar, takip eder.
- c) Kolla ilgili belgeleri dosyalar, düzenler.

Saymanın Gevleri

Madde 23- Saymanın gevleri şunlardır:

- a) Kolun para işlerini yrttir.
- b) Kolun giderleri ile ilgili belgelerin suretlerini çıkartıp asıllarını Eğitici Kollar Yönetim Kuruluna verir.
- c) Eğitici kolun yıllık gelir- giderleriyle ilgili tahmini btyeyi başkanla birlikte hazırlar.

Eğitici Kolun alışma Alanı

Madde 24- Kol şu alanlarda faaliyetlerde bulunur.

- a) Eğitici kol; gerek kendi üyelerinin, gerek okulun bütün ğrencilerinin görüş, seziş, buluş ufuklarını geliştirici çalışmalara yer verir.
- b) eşitli konularda yarışmalara yer vererek teşvik edici rneklemeleler yapar.
- c) Kolun amacına uygun resim, sergi, filim, slaytlar hazırlayıp gösterir.
- d) Eğitici kol saatlerinde eğitici konuşmalar hazırlar.

Kolun Tutacağı Defter ve Dosyalar

Madde 25- Kol şu defter ve dosyaları tutar:

- a) Toplantı karar defteri,
- b) Gelir-gider defteri,
- c) Harcama dosyası,
- d) Evrak dosyası ve zimmet defteri,
- e) Demirbaş defteri,

Eğitici Kolun Sorumlu Olduğu Kişi ve Kurullar

Madde 26- Eğitici kol yönetim kurulu.

- a) Okul müdürüne,
- b) Gevli müdür yardımcısına,
- c) Eğitici kol yönetici öğretmenine, d) Rehber ğretmenler kuruluna,
- e) Kol başkanlar kuruluna,
- f) Kol genel kuruluna, karşı sorumludur.

Eğitici Kolun İş Birliği Yapacağı Diğer Eğitici Kollar ve Kurumlar

Madde 27- Okul araç ve gereçlerini koruma kolu şu eğitici kollar ve kurumlarla iş birliği yapar.

- a) Sağlık ve Temizlik Kolu
- b) Yayın Kolu
- c).....
- d).....
- e) .....

- f) Yapı Meslek Lisesi,
g) Kız Meslek Lisesi,
h) Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu,
1) .....

YÖNETİM KURULU

Başkan

Başkan Yard.

Sekreter

Sayman

Üye

İncelendi

..... / ..... / .....

Rehber Öğretmen

Uygundur

..... / ..... / .....

Okul Müdürü

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26_0.html

01.01.2011

EK: 7

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM VE ORTA ÖĞRETİM KURUMLARI
SOSYAL ETKİNLİKLER YÖNETMELİĞİ

Resmî Gazete :13.1.2005/25699
Tebliğler Dergisi : ŞUBAT 2005/2569

Ek ve Değişiklikler:

- 1) 12.8.2005/25904 RG EYLÜL 2005/2576 TD
- 2) 25.8.2005/25917 RG
- 3) 2.3.2008/26804 RG NİSAN 2008/2607 TD
- 3) 17.4.2010/27555 RG MAYIS 2010/2632 TD

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmeliğin amacı; resmî, özel ilköğretim ve ortaöğretim okul, kurumlarında ders programlarının yanında öğrencide güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya ve beceriler kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ile toplum hizmeti çalışmalarının usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmelik; resmî, özel ilköğretim ve ortaöğretim okul, kurumlarında; bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda yapılacak etkinlikler ile törenler ve diğer çalışmaların düzenlenip yürütülmesiyle ilgili esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 – (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmelik, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 62 nci maddesi, 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesi, 5/6/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 11 inci maddesi, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununun 11 inci maddesi ile 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 11 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,
- b) Bakan: Millî Eğitim Bakanını,
- c) **Kurum: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG)** Resmî, özel ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile yaygın eğitim kurumlarını,
- d) Müdür: Resmî, özel ilköğretim ve orta öğretim ile yaygın eğitim kurumu müdürlerini,
- e) **Sosyal Etkinlik: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG)** Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile her türlü gezi, yarışma, yayın, gösteri, tiyatro, spor, münazara ve benzeri diğer etkinlikleri,
- f) Öğrenci Kulübü: Öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal,

kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grubu,

g) Toplum Hizmeti: Öğrencilerin, yaş ve bilgi seviyesine uygun olarak her türlü toplum ve çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlamak amacıyla yapacakları çalışmaları,

h) Danışman Öğretmen: Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının rehberlik, danışmanlık ve gözetim görevini yürüten öğretmeni veya öğretmenleri,

ı) **Gönüllü Veli: (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü veya toplum hizmeti çalışmalarına katkı sağlayan veli/velileri,**

j) Sosyal Etkinlikler Kurulu: Sosyal etkinlikler kapsamındaki öğrenci kulübü ve toplum hizmeti faaliyetlerini koordine etmek amacıyla oluşturulan kurulu

ifade eder.

Sosyal Etkinliklerin Amacı

Madde 5 – Sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılâplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır.

Bu amaçla öğrencilere;

- a) İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,
- b) Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
- c) Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
- d) Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,
- e) Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
- f) Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,
- g) Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,
- h) Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
- ı) Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
- j) Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenebilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,
- k) Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme

gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasına çalışılır.

İlkeler

Madde 6 – Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarında katılımcılık, planlılık, süreklilik, üretkenlik, gönüllülük ve iş birliği temel ilkedir.

Bu ilkeler doğrultusunda;

a) İlköğretim ve orta öğretimde öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının, öğrencilerin gelişim seviyesine göre belirlenmesine,

b) Çevresine duyarlı ve liderlik özelliklerine sahip bireyler olarak yetişmelerine, ilgi ve istidatlarını geliştirmelerine,

c) Demokratik yurttaşlık bilincini geliştirebilecek eğitim uygulamalarının, hayatın tüm alanlarına yayılarak yapılacak çalışmaların okul içi ve okul dışı etkinlikleri içermesine,

d) Öğrencilerin toplumsal hayata, sorunların çözümüne, yerel düzeyde katılımına ve yöneltici projeler hazırlamaya özendirilmesine,

e) Her bireyin topluma katkı sağlayabileceği göz önüne alınarak tüm etkinliklerde geniş katılımın sağlanmasına,

f) Öğrencilerin yönlendirilmelerine ve kariyer gelişimlerinin desteklenmesine,

g) Sosyal etkinlik çalışmalarının planlanması ve yürütülmesinde öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkân ve şartlarının göz önünde tutulmasına,

h) Etkinliklerde verimi sağlamak için okul ve halk eğitim merkezlerinde oluşturulan öğrenci kulüpleri arasında ortak çalışmalar yapılmasına ve bunların imkânlarından yararlanılmasına,

ı) Çalışmaların daha çok ders dışı zamanları kapsayacak ve değerlendirecek şekilde planlanıp uygulanabilmesine,

j) Ders programlarının göz önünde bulundurularak desteklenmesine,

k) Yurt içinde veya yurt dışında bulunan okullardaki öğrenciler ile ortak çalışmalar yapmalarına,

l) Engelli öğrencilerin öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarına ilgi ve istekleri doğrultusunda etkin olarak katılabilmeleri için gerekli ortam ve şartların sağlanmasına,

m) Sosyal etkinlik çalışmalarının danışman öğretmenlerin gözetiminde kulüp üyesi öğrencilerle planlanıp yürütülmesine,

n) Çalışmalarda resmî, özel sivil toplum kurum ve kuruluşlarıyla öğrenci ve veli iş birliğinin sağlanmasına,

o) Sosyal etkinliklerle öğrencilerin estetik, etik ve duygusal yönden gelişmelerinin sağlanmasına

özen gösterilir.

Esaslar

Madde 7 — Sosyal etkinlik çalışmaları aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılır;

a) Danışman öğretmenler, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ders yılı başında yapılan öğretmenler kurulunda belirlenir. Gerektiğinde bir öğrenci kulübüne veya toplum hizmeti çalışmasına birden fazla öğretmen görevlendirilebileceği gibi bir öğretmene birden fazla öğrenci kulübü veya toplum hizmeti çalışmasında da görev verilebilir. Ders yılı içinde kurulması istenen öğrenci kulüplerine de danışman öğretmenler ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda okul müdürünce görevlendirilir.

b) Sosyal etkinlikler, okul yönetimi ve velilerin iş birliği ile okul içi ve okul dışı imkânlardan yararlanılarak öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti kapsamında yürütülür.

c) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti ile ilgili projeler, çevrede bulunan kişi, resmî/özel kurum/kuruluşlar ile diğer sivil toplum kuruluşlarına önerilerek her türlü katkıları istenebilir.

d) Danışman öğretmen okul dışından sağlanacak desteklerle ilgili olarak sosyal etkinlikler kurulunu

bilgilendirir ve okul müdürünün olurlarını alır.

e) Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerinin yanında gönüllü veliler de sosyal etkinlikler çalışmalarına katılarak öğrencilere yardım ve rehberlikte bulunurlar.

f) Sosyal etkinlikler kapsamında yapılan çalışmalarla ilgili giderler, okul-aile birliklerince veya projeye destek veren kurum/kuruluşlarca sağlanır.

g) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerin sosyal etkinlikler kapsamında yapacakları çalışmaları sonuçlandırıp sonuçlandırmadıkları, karnelerin Sosyal Etkinlik bölümüne "TAMAMLADI", "TAMAMLAMADI" şeklinde yazılarak gösterilir.**

h) Sosyal etkinlikler; öğrenci, sınıf öğretmeni, sınıf/şube rehber öğretmeni tarafından Sosyal Etkinlikler Öğrenci Değerlendirme Formu (EK-7) ve Sosyal Etkinlikler Danışman Öğretmen Değerlendirme Formu (EK-8) na göre değerlendirilir. Bu değerlendirmenin sonucu öğrenci dosyasındaki ilgili bölüme işlenir.

i) Çalışmalar için Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı (EK-3) veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formundan (EK-4) hangisinin düzenleneceğine bu çalışmalarda görev alan öğrencilerle danışman öğretmenler birlikte karar verir. Çalışmaların projelendirilmesi hâlinde Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunun yanı sıra, Sosyal Etkinlikler Proje Uygulama Takvimi (EK-6) hazırlanır ve çalışmaların sonunda Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporu (EK-5) düzenlenir. Tüm çalışmalar, sosyal etkinlikler kurulu ve okul müdürlüğünce onaylandıktan sonra uygulamaya konulur.

i) **(Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü ve toplum hizmeti ile ilgili örnek etkinlik çalışmaları; okul yönetiminin sorumluluğunda okul pano, gazete, dergilerinde; gerektiğinde ilgili birimlerin web sitelerinde yayımlanabilir. Ayrıca okul müdürlüğü ve il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün uygun bulunduğu yerlerde bu çalışmalar sergilenebilir.**

j) **(Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Sosyal etkinlik çalışmalarında üstün gayret gösteren öğrenciler; okul yönetimi, il/ilçe millî eğitim müdürlüğü, resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile diğer sivil toplum kuruluşlarınca ödüllendirilebilir. Ayrıca bilim, edebiyat, resim, müzik, drama, halk oyunları, spor, özel bilgi, beceri ve yetenek isteyen diğer alanlarda başarı gösterenlere Başarı Sertifikası (EK-14) verilir.**

k) **(Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Yönetici ve danışman öğretmenler, il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince veya Bakanlıkça sosyal etkinliklerin mevzuat ve uygulamaları ile ilgili olarak kurs ve seminerlerle yetiştirilirler.**

Sosyal Etkinlikler Kurulu

Madde 8 — Sosyal etkinlikler kurulu, müdürün görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında danışman öğretmenlerin aralarından seçecekleri bir danışman öğretmen, kulüp temsilcilerinin aralarından seçecekleri üç öğrenci ile okul-aile birliğini temsilen iki veliden oluşur.

Kurul, kulüp ve toplum hizmeti kapsamındaki etkinliklerin verimli bir şekilde yürütülmesi için danışman öğretmenler, öğrenciler, gönüllü veliler ve diğer öğretmenlerle iş birliği içinde çalışmalarını koordine eder. Okul dışı etkinliklerde ilgili birimlerle iş birliği yaparak bu çalışmaların yürütülmesi için gerekli tedbirleri alır.

Gönüllü Velilerin Belirlenmesi

Madde 9 — Öğretim yılı başındaki okul-aile birliği toplantısında, gönüllü velilerin görev ve sorumluluklarının tanıtımından sonra, öğrencilerin sosyal etkinlik çalışmalarına yardımcı olacak gönüllü velilerin seçimi yapılır. Aynı toplantıda Gönüllü Veli Başvuru Formları (EK-10) dağıtılır ve bu formların doldurularak daha sonra kurulacak olan sosyal etkinlikler kuruluna teslim edilmesi istenir.

Naklen gelen öğrencilerin velilerinin de Kurulca uygun görüldüğü takdirde sosyal etkinlik çalışmalarına katılması sağlanır.

(Değişik üçüncü fıkra:2.3.2008/26804 RG) Veli olmadığı hâlde bu çalışmalara gönüllü olarak katılmak isteyenlerin de Gönüllü Veli Başvuru Formunu doldurarak okul yönetimine başvurusu istenir. Sosyal Etkinlikler Kurulunca uygun görülmesi hâlinde bunların gönüllü veli olarak çalışmaları sağlanır. Bu çalışmalarda yararlı olmadığı tespit edilenlerin görevine son

verilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kulüpler ve Çalışma Esasları

Öğrenci Kulübü

Madde 10 — (Değişik birinci fıkra:2.3.2008/26804 RG) Öğretim yılı başladıktan ve sınıf temsilcileri seçildikten sonra, sınıf temsilcileri ile okul yönetici ve öğretmenlerinin katılacağı toplantıda; kurumun türüne, seviyesine, imkân ve şartlarına; çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi özellikleriyle öğrencilerin sınıf seviyesine göre, öğrenci kulüplerinden gerekli görülenlerine ya da öğrencilerin istekleri doğrultusunda farklı kulüplerin kurulmasına Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi (EK-1) de yer verilir.

Ayrıca kulüplerin oluşturulması sırasında aşağıdaki alanlar da göz önünde bulundurularak;

- a) Zekâ oyunları (satranç, bilardo gibi),
- b) Aileye ve çevreye ekonomik katkıda bulunma (ipek böceği, mantar, kümes hayvanı yetiştirmek, halı, kilim, kumaş dokumak, turist rehberliği yapmak gibi),
- c) Millî ve insanî değerleri tanıma ve tanıtmaya (eski eserleri, yazma kitap ve levhaları toplamak, ören yerlerini incelemek, millî folklor ürünlerini araştırmak, öğrenmek ve derlemek)

amaçlı öğrenci kulüpleri de kurulabilir.

Konuları birbirine yakın olan kulüpler ayrı ayrı kurulabileceği gibi birleştirilerek de yeni öğrenci kulüpleri oluşturulabilir.

Öğrenci Kulübü Çalışma Esasları

Madde 11 — Öğrenci kulübü çalışmalarının yürütülmesinde aşağıdaki hususlara uyulur;

a) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübüyle ilgili işlerin planlanması ve yürütülmesi, danışman öğretmenin gözetiminde ders saatleri dışında öğrencilerce gerçekleştirilir.

b) Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenleri, belirlenen öğrenci kulüplerinin tanıtımını, amaçlarını, çalışma esaslarını, öğrencilere kulübü seçmeden önce açıklar.

c) Öğrencilerin ilgi duydukları en az bir öğrenci kulübüne üye olmaları esastır. Her öğrenci, bir öğrenci kulübü üyesi olmakla birlikte, isterse sınıf öğretmeni ve sınıf/şube rehber öğretmenin bilgisinde diğer bir öğrenci kulübüne ve etkinliklerine de katılabilir. Bu çalışmaların koordinasyonu sosyal etkinlikler kurulunca sağlanır.

d) Sınıf öğretmeni ile sınıf/şube rehber öğretmenleri, sınıflarında oluşturulan öğrenci listesinin bir örneğini danışman öğretmene, bir örneğini de okul yönetimine verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toplum Hizmeti ve Çalışma Esasları

Toplum Hizmeti

Madde 12 — (Değişik birinci fıkra:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerin; kendilerine, ailelerine, çevrelerine ve topluma duyarlı, gönüllü çalışma bilincine sahip sorun çözen ve çözüm üreten, resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışma becerilerini geliştirmiş bireyler olarak yetişmeleri için toplum hizmeti çalışmalarına yer verilir.

Toplum hizmeti çalışmaları, öğrencilerin yaş ve bilgi seviyelerine uygun öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında, ayrı olarak veya bireysel olarak ya da grupla hazırlanacak çalışma planlarına ve projelere göre

yaptırılır.

Toplum hizmeti;

- a) Velilerin okulla iş birliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak,
- b) Okulu ve çevresinin güzelleştirilmesi, bakım ve onarımının yaptırılması yönünde çalışmalar yapmak,
- c) Kendi okulunun veya imkânları yetersiz diğer okulların kitap, araç-gereç ve ihtiyaçlarını gidermek için kampanyalar düzenlemek,
- d) Alt ve diğer sınıflardaki öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarına yardımcı olmak,
- e) Toplumda Türkçe'yi doğru, güzel, etkili kullanma bilincini geliştirme ve kitap okuma alışkanlığını kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmak,
- f) Çevreyi korumak, güzelleştirmek, parklar oluşturmak, tarihi ve kültürel değerlerimizi korumak ve yaşatmak için çalışmalarda bulunmak,
- g) Toplum kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- h) Trafik kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- ı) Okul bahçesini, çevreyi, boş arazi ve alanları ağaçlandırmak, erozyonla mücadele etmek, yok olmaya yüz tutmuş bitki türlerini korumak ve yetiştirmek için çalışmalar yapmak,
- j) İhtiyaç sahibi insanlara yardımcı olmak,
- k) Çevrelerindeki yaşlı ve bakıma muhtaç insanlara günlük işlerinde yardımcı olmak,
- l) Huzur evlerinde ve çocuk yuvalarındaki insanların hayatlarını kolaylaştırıcı, onların topluma kaynaşmalarını sağlayıcı çalışmalar yapmak,
- m) Kimsesiz, engelli ve sokakta yaşayan çocuklara yardımcı olmak,
- n) Sosyal hizmet amaçlı sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına destek sağlamak gibi etkinlikleri kapsar.

Toplum Hizmeti Çalışma Esasları

Madde 13 — Toplum hizmeti çalışmalarında aşağıda belirtilen hususlar esas alınır.

a) Öğrenciler, bireysel olarak veya grup hâlinde yapacakları toplum hizmeti çalışmalarına Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunu hazırlayıp danışman öğretmenlerine onaylattıktan sonra başlarlar. Projelerini tamamladıklarında Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporunu danışman öğretmene verirler.

b) Öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında yapılacak toplum hizmeti çalışmaları da kulüp çalışmaları kapsamında hazırlanacak Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı veya Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formunda belirtilir, gerekli onaylar alındıktan sonra uygulamaya konur.

c) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenciler, ilköğretimin 1, 2 ve 3 üncü sınıflarında yılda 5 saat; 4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarında 10 saat; ortaöğretim kurumlarının hazırlık sınıfları dâhil tüm sınıflarında 15 saatten az olmamak üzere ders yılı başında yapılan öğretmenler kurulunca belirlenen toplum hizmeti çalışmalarına katılırlar.**

d) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerden seçtikleri toplum hizmeti çalışmalarına katılabilmeleri için Veli İzin Belgesi (EK-11) alınır.**

e) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrenci kulübü kapsamında yapılacak toplum hizmeti çalışmalarında halk eğitim merkezleri, diğer resmi, özel kurum ve kuruluşlar ile sosyal etkinlikler kurulunca uygun bulunan sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği yapılarak bunların imkânlarından yararlanılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal Etkinlikler ile İlgili Görevler

Müdürün Görevleri

Madde 14 — Müdür, sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve verimli olarak yürütülmesinden sorumludur. Müdür, gerekli gördüğü durumlarda görevlendireceği müdür yardımcılarını veya öğretmenlere yazılı olarak yetki ve sorumluluk verebilir.

Müdür;

- a) Velilere gerekli duyuruları yapar ve onları çalışmalara katılmaya teşvik eder.
- b) Okulun eğitim-öğretime açılışının 3 üncü haftasında öğrenci kulüp ve toplum hizmeti çalışmalarını başlatır.
- c) Danışman öğretmen ve gönüllü velilere rehberlik yapar, gerektiğinde yazışmaları koordine eder.
- d) Öğrenci kulübü çalışma planları ile proje önerilerini onaylar.

Danışman Öğretmenin Görevleri

Madde 15 — Danışman öğretmen;

- a) Kulübün öğrenci sayısını liste hâlinde sosyal etkinlikler kuruluna bildirir.
- b) Çalışmalarda öğrencileri, yaratıcı ve özgün fikirler üretmeye teşvik eder.
- c) Çalışmaların genel gözetim ve rehberliğini sağlar.
- d) Çalışmaların seyrini takip ederek sonucu, sosyal etkinlikler kuruluna bildirir.
- e) Kulüp çalışmaları ile ilgili yazışmaları koordine eder.
- f) Sosyal Etkinlikler Yıllık Çalışma Planı, Sosyal Etkinlikler Proje Uygulama Takvimi, Sosyal Etkinlikler Öğrenci Değerlendirme Formu, Sosyal Etkinlikler Proje Öneri Formu ve Sosyal Etkinlikler Proje Sonuç Raporunun hazırlanmasına rehberlik eder.
- g) Yapılacak tüm çalışmalarda öğrencilerin duygu ve düşüncelerini etkilemeksizin yazım kuralları ve benzeri konularda yardımcı olur.
- h) Kulüpteki öğrenciler ile toplanır, onları yönlendirir ve yapılan çalışmaları değerlendirir.
- i) Okul müdürüne karşı sorumludur.

Sınıf Öğretmenleri ile Sınıf/Şube Rehber Öğretmenlerinin Görevleri

Madde 16 — Sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerinin görevleri şunlardır;

- a) Öğretmenler, kurulca belirlenen kulüplerin amaçları ve çalışmaları hakkında öğrencileri bilgilendirir.
- b) Öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre belirlenen kulüplere göre üye olmalarını sağlar.

- c) Kulüplere öğrenci seçiminde danışman öğretmenle iş birliği yapar.
- d) Sınıflarda oluşturulan öğrenci listelerinin bir örneğini danışman öğretmene bir örneğini de okul yönetimine verir.
- e) Okulda ve çevrede yapabilecekleri toplum hizmetlerini öğrencilere tanıtır.
- f) Öğrencileri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda toplum hizmeti çalışmalarına yönlendirir. Bu çalışmalarda öğrencilere rehberlik ve danışmanlık yapar.
- g) Kulüp çalışmaları ve toplum hizmetleri ile ilgili projenin hazırlanmasında ve uygulanmasında öğrencilere rehberlik yapar.
- h) Projenin uygulama aşamalarında öğrenci velisiyle iş birliği içinde bulunur.
- i) Projenin uygulama aşamalarında çalışmaları izler, görülebilecek eksikliklerin giderilmesi için gerekli tedbirleri alır.
- j) Çalışmaların sonucunda projeyi değerlendirerek öğrenci değerlendirme formu ile sonucunu gizlilikle okul yönetimine bildirir.

Gönüllü Velinin Görevleri

Madde 17 — Gönüllü veli;

- a) Proje önerilerinin hazırlanmasında ve proje uygulanması sırasında sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerine yardımcı olur.
- b) Etkinliklerin, bireysel veya gruplar hâlinde yapılmasına katkı sağlar.
- c) Okul dışı çalışmalarında öğrencilere yardımcı olur.
- d) Gerektiğinde çalışmalara maddî destek sağlar.

Ayrıca, "Gönüllü Veliler Hangi İşleri Yapabilir"de belirtilen işleri de yapabilirler (EK-9).

Öğrenci Kulübü Temsilcisinin Görevleri

Madde 18 — Temsilci;

- a) Öğrencilerle birlikte yıllık çalışma planlarının hazırlanmasını sağlar ve onaylanması için danışman öğretmene verir.
- b) Yapılacak faaliyetlerle ilgili görev paylaşımını ve görev dağılımını danışman öğretmene bildirir.
- c) Yapılan çalışmalar hakkında danışman öğretmeni bilgilendirir.
- d) Kulüp üyelerinin belirli zamanlarda toplanmasını sağlar.
- e) Kulüp çalışmalarıyla ilgili yazışmaları yapar ve dosyalanmasını sağlar.
- f) Kulüp üyelerince yapılacak proje çalışmalarında koordineyi sağlar.

Öğrencilerin Görevleri

Madde 19 — Öğrenciler;

- a) En az bir öğrenci kulübüne üye olur ve en az bir toplum hizmeti yapar.

b) Toplantı ve çalışmalara düzenli olarak katılırlar.

c) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Toplum hizmeti çalışmalarını düzenli olarak kaydeder ve danışman öğretmene her ayın sonunda imzalatır.**

d) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Proje çalışmalarında yapacakları değişiklikleri, öncelikle danışman öğretmen olmak üzere sınıf öğretmeni ile sınıf/şube rehber öğretmenine bildirir.**

e) Kendisi ile ilgili doldurması gereken formları zamanında danışman öğretmene verir.

f) Okul dışında yaptıkları etkinliklerde okulunu en iyi biçimde temsil etmeye çalışır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Diğer Sosyal Etkinlikler

Diğer Etkinlikler

Madde 20 — Sosyal etkinlikler kapsamında aşağıdaki faaliyetlerde de bulunulabilir. Bu faaliyetlere okul yönetimi ve öğretmenlerin yanında kulüplerde görev alan öğrencilerin aktif katılımı ve bu çalışmaların öğrencilerce planlaması sağlanır.

Okulda;

a) Geziler,

b) Yarışmalar,

c) Beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları çalışmaları,

d) Yayınlar,

e) Gösteriler,

f) Tiyatro çalışmaları,

g) Defile, sergi ve kermes

gibi çalışmalarla çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.

Geziler

Madde 21 —(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Öğrencilerin seviyelerine göre bilgi, görgü ve yeteneklerini geliştirmek; yaparak yaşayarak öğrenmelerine imkân vermek ve derslerin uygulama ortamında yapılmasını sağlamak; onlara çevrelerini, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik değerlerini tanıtmak, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından izletmek amacıyla yakın çevre ve yurt içi geziler ile diğer ülke ve toplumları tanıtmak üzere yurt dışı geziler düzenlenebilir.

Öğretim programının gerektirdiği ve öğretmen tarafından okul dışında yapılması uygun görülen araştırma, inceleme, izleme, tanıma ve uygulama amacıyla yapılan okul dışı etkinlik ve ziyaretler ilgili ders kapsamında; diğer geziler sosyal etkinlikler kapsamında yapılır.

Ancak, ilköğretim 1-3 üncü sınıf öğrencileri; taşıma mesafesine bakılmaksızın il sınırları içindeki gezilerle günübirlik yapılacak il dışı gezilere katılabilirler.

Gezilerde aşağıdaki hususlara uyulur;

a) Gezi yapılacak yerler belirlenirken, yakın çevre gezilerine öncelik verilir. Gezilerin,

amacına uygun olarak gündüz yapılmasına özen gösterilir.

b) Sınıf/şube rehber öğretmenleri, ders öğretmenleri veya danışman öğretmenlerce, herhangi bir ders veya sosyal etkinlik kapsamında yapılacak etkinliklerle ilgili Gezi Planları (EK-13), en az 7 gün önce okul müdürlüğüne verilir. Gezi planı ile birlikte geziye katılacak yönetici, öğretmen, öğrenci ve varsa velilerin isimleri, adresleri, ulaşılacak yakınlarının telefon numaralarının yer aldığı bir liste hazırlanarak bir nüshası okul yönetimine verilir.

c) Öğretim programları gereği yapılacak geziler için ders yılı başında; yıllık planda yer almayıp derslerin işlenişi sırasında fırsat eğitiminden yararlanmak amacıyla yapılacak geziler için gezi öncesinde; sosyal etkinlikler kapsamında yapılacak bilimsel, kültürel, turizm, spor ve ziyaret amaçlı geziler için, onay alınmadan önce velilerden öğrencilere ait yazılı izin belgesi alınır.

ç) Gezilerde, 40 öğrenciye kadar bir yönetici ve en fazla iki sorumlu öğretmen görevlendirilir. İmkânlar ölçüsünde sosyal etkinlikler kurulunca uygun bulunan velilerin de geziye katılımı sağlanır. Ekonomik durumları yetersiz öğrencilerin gezi giderleri, okul-aile birliklerince karşılanabilir.

d) Öğretim programları kapsamında yapılacak gezilerin o ders saati içinde yapılmasına özen gösterilir. Ancak gezinin bu süreyi aşabileceği durumlarda okul yönetiminin bilgisi dahilinde ders öğretmenlerince gerekli önlemler alınır.

e) Sosyal etkinlikler kapsamında yapılacak geziler, dersleri aksatmayacak şekilde hafta sonu tatilleri veya bayram tatili günlerinde düzenlenir. Ancak gezi düzenlenen yerin uzaklığı sebebiyle daha uzun zaman gerektiren gezilerden dolayı yapılamayan dersler telafi edilir.

f) Okul müdürü, gezilerle ilgili belgeleri inceler ve yetkisinde olanları onaylar. Yetkisi dışındaki gezilerle ilgili yazıyı da en kısa sürede onay alınmak üzere il/ilçe millî eğitim müdürlüğüne gönderir.

g) Büyükşehir belediye sınırları dâhil olmak üzere, il/ilçe belediye sınırları içinde yapılan ders programları kapsamındaki yıllık ders planında yer alan bilimsel inceleme, araştırma, gözlem ve uygulama gezileriyle ilgili onay okul müdürünce verilir.

ğ) Okulun bulunduğu il/ilçe sınırları içinde sosyal etkinlik kapsamında yapılacak gezilerle ilgili onay, okul müdürlüğünün önerisi üzerine il/ilçe millî eğitim müdürünce; il sınırları dışına yapılacak gezilerle ilgili onay ise il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün önerisi üzerine mülki amirce verilir.

h) Yurt dışında yapılacak bilim, sanat, tiyatro, spor, müzik, halk oyunları, beceri yarışma, sosyal etkinlik ve bunların hazırlık çalışmaları ile gezilere katılacak resmî/özel örgün ve yaygın eğitim kurumlarının yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin görevli-izinli sayılmalarına ilişkin onay, il millî eğitim müdürlerinin önerisi üzerine valiliklerce verilir.

ı) İl içi ve il dışı gezilerde öğrencilerin kaza sigorta işlemleri, geziye gidilecek araçların seçilmesi ve diğer konularda, Okul Gezileri Çerçeve Sözleşmesinde (EK-12) belirtilen hükümlere uyulur.

i) Öğretim programı ve sosyal etkinlik kapsamında yapılacak gezilerde gerektiğinde kamu araçlarından yararlanılabilir.

j) Gezi ile ilgili sözleşme şartlarının yerine getirilip getirilmediği, geziye katılanların hazır olup olmadıkları ve benzeri hususların yer aldığı başlangıç tutanağı ile gezinin bitiminde gezinin amacına uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilemediğine ilişkin tutanak düzenlenir.

Yarışmalar

Madde 22 — Sosyal etkinlikler ve diğer ders faaliyetleri kapsamında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerine, kendilerine güven duyabilmelerine, sosyal ilişkilerde anlayışlı ve saygılı olabilmelerine, bilimsel düşünce ve inceleme alışkanlığı kazanabilmelerine imkân sağlamak amacıyla çeşitli yarışmalar düzenlenir.

Bu konuda aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

- a) Yarışma konuları, sınıfın düzeyine ve programlara uygun olarak belirlenir.
- b) Bu Yönetmelikte belirtilen konularda veya inceleme, kompozisyon, şiir, hikâye, resim, müzik, spor, proje, bilgisayar, halk oyunları ve benzeri alanlarda en az bir yarışma düzenlenir.
- c) Yarışmalar, sınıf içi, okul içi, okullar arası ve yurt içi düzenlenebileceği gibi uluslararası da düzenlenebilir.
- d) Okul ve sınıf içi yarışmalar ile ilgili esaslar ve yarışma konuları, okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında ilgili kulüp danışman öğretmenlerinden ve temsilcilerinden oluşturulan komisyonca; okullar arası yarışma konuları ile yarışma esasları ise il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince oluşturulan komisyonca belirlenir.
- e) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Bakanlık dışındaki resmî/özel kurum ve kuruluşlarca düzenlenecek il/ilçe düzeyindeki yarışmalara katılım mülki amirin; yurt genelindeki yarışmalar ise Bakanlığın izni ile gerçekleştirilir. Yarışmalarla ilgili komisyonların oluşturulmasına ilişkin hususlar izin onayında yer alır.**
- f) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Okul ve sınıf içi yarışmaların değerlendirilmesi, yarışmalar için oluşturulan komisyonca; okullar arası yarışmaların değerlendirilmesi ise ilgili alan öğretmenlerinden, alan öğretmeni bulunmaması durumunda okul yönetimince uygun görülen diğer öğretmenlerden oluşturulan komisyonca yapılır. Okul içi yarışmalarda, yarışmaya katılan sınıflardan temsilci birer öğrenci de bulundurulur.**
- g) Yarışmalar, eğitim- öğretimi aksatmayacak şekilde düzenlenir.
- h) Yarışmalarda derece alanlar ödüllendirilir. Başarılı öğrencilere, diğer bakanlık kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği sonucunda sağlanan yaz kampı imkânlarından da yararlandırılmalarında öncelik tanınır.

Beden Eğitimi, İzcilik, Müzik ve Halk Oyunları Çalışmaları

Madde 23 — Öğrencilerin psikolojik ve bedensel yönden dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarına, gelişimlerine, serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlığı kazanmalarına ve kendilerini ortaya koymalarına imkân sağlamak amacıyla beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları gibi çalışmalara yer verilir. Bu çalışmalar ilgili mevzuatına göre yürütülür.

Yayımlar

Madde 24 — Okullarda; Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri ile sosyal etkinliklerin amaçlarına uygun olarak öğrencilerin, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, kendilerini ifade etme, özgür, eleştirel düşünme ve iletişim kurma yeteneklerini geliştirmesi amacıyla öğrenci kulüpleri ile toplum hizmeti çalışmalarını tanıtıcı nitelikte duyuru, dergi, gazete ve yıllıklar çıkarılabilir.

Bu amaçla müdürün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında, biri kültür dersleri öğretmeni olmak üzere iki öğretmen, ilgili sosyal etkinlikler danışman öğretmeninden oluşan inceleme kurulu ile kulüp üyeleri arasından seçilen ve okul yönetimince uygun görülen beş öğrenciden de seçme kurulu oluşturulur.

Bu konuda aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

- a) Duyuru, dergi, gazete ve duvar gazetelerinin yazılarından okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı sorumludur. Dergilerin sahibi, okul adına dergiyi çıkaran sosyal etkinlikler danışman öğretmeni ya da okul müdürü olabilir.
- b) Okullarda bir ders yılında çıkarılacak dergi sayısı okul müdürünce belirlenir.
- c) Dergi veya gazetelerin çıkarılabilmesi için gerekli kaynak, okul-aile birliğince sağlanır.
- d) Dergi veya gazetelerde yayımlanacak öğrenci yazıları, seçme kurulu ile inceleme kurulunda, öğretmenlere ait yazılar ise inceleme kurulunda değerlendirilir.
- e) Dergi ve gazetelerde yayımlanacak öğrenci yazıları, seçme kurulunca değerlendirilerek uygun

görülenler inceleme kuruluna sunulur.

f) İnceleme kurulu, seçme kurulunda değerlendirilen yazılarla öğretmenler tarafından hazırlanan yazıları inceler. Dergi ve gazetelerde yayımlanması uygun görülenler, inceleme kurulu kararı ile tespit edilir. İnceleme kurulunun kararları yönetimce dosyasında saklanır.

g) İnceleme kurulunca, dergi veya gazetelerde yayımlanan yazılarda anlatım ve yazım hatası olmamasına ve sade bir dil kullanılmasına dikkat edilir.

h) Okullarca yayınlanan dergi, gazete ve yıllıklarda yer alan yazı, resim ve karikatürlerin birer örneği ile duvar gazetelerinin kaldırılan nüshaları, dosyalarında iki yıl süreyle saklanır.

i) Okul dergi ve gazetelerinde yer alacak yayınlarda;

1) Öğrencilerin Türk Bayrağı'na, vatanına, milletine, Atatürk İlke ve İnkılâplarına, Türkiye Cumhuriyetine, demokrasi ve insan haklarına karşı duyulan sevgi, saygı ve bağlılığını yansıtan,

2) Ülkesine, milletine ve insanlığa büyük hizmetlerde bulunmuş bilim adamı ve sanatçıların hayat ve eserlerini tanıtan,

3) Öğrencilerin alanlarında yapacakları bilimsel, sanatsal, kültürel ve sportif çalışmaları tanıtan,

4) Okuldan mezun olmuş ve okula hizmet etmiş önemli kişileri ve eserlerini tanıtan,

5) Okulun bulunduğu yerin tarihini, eski eserlerini, kültür değerlerini, folklorunu ve coğrafyasını çeşitli yönleriyle tanıtan,

6) Devlet büyüklerinin okul ziyaretlerini hatırlatan,

7) Okulda sunulan tiyatro, konser veya gösterilen filmleri tanıtan,

8) Bayramlar, belirli gün ve haftalarla ilgili çalışmaları tanıtan,

9) Sınıfça veya okulca yapılan gezi, gözlem ve incelemeleri gösteren,

10) Endüstri ve teknoloji alanında ortaya çıkan gelişmeleri tanıtan,

11) Toplum hizmeti çalışmalarını yansıtan,

12) Okulla ilgili gezi, inceleme, gözlem, yıl sonu etkinlikleri, sergi, diploma törenleri ve okulun ağaçlandırılması gibi faaliyetleri belirten,

13) Mezun öğrencilerin üst öğrenimde ve meslek hayatında gösterdikleri başarılarını gösteren,

14) Okul kütüphanesine kazandırılan eserleri tanıtan

Resim, fotoğraf, karikatür, şiir, bilimsel ve edebî yazılarla proje çalışmalarına yer verilir.

Gösteriler, Konferans ve Paneller

Madde 25 – (Değişik: 12.8.2005/25904 RG) Okullarda, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun ve güzel sanatlara ilgi duymalarını sağlayan çeşitli gösteri, seminer, konferans, panel ve benzeri etkinlikler düzenlenir.

Bununla ilgili aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur.

a) Resmî ve özel kuruluşlarca hazırlanan film, tiyatro, konser ve diğer sanatsal gösteriler, sadece bir okulda gösterilmesi hâlinde okul müdürlüğünce; birden fazla okulda gösterilmesi hâlinde ise il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince alan öğretmenleri, varsa rehber öğretmen, psikolog ve sanat eleştirmeninden oluşturulan komisyonca incelenir. İzlenmesinde sakınca olmadığına ilişkin rapor, il/ilçe millî eğitim müdürünce onaylanır ve söz konusu etkinlikler,

gösterilmek istenen okul müdürlüklerinin sorumluluğunda gerçekleştirilir.

b) Bu etkinliklerin hangi tür ve seviyedeki okullarda gerçekleştirileceği raporda belirtilir.

c) Okullar arası etkinlikler, ilgili okul yöneticileri ile eğitim bölgesi koordinatör müdürünün iş birliği sonucunda gerçekleştirilir.

d) Ayrıca okulların kendi bünyelerinde düzenlenen konferans, panel ve benzeri etkinliklerden il/ilçe millî eğitim müdürlükleri bilgilendirilir.

Tiyatro Çalışmaları

Madde 26 — Türk Millî Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda öğrencilerin millî ve estetik duygularını güçlendirmek, güzel sanatlar alanındaki yetenek ve becerilerini artırmak, serbest zamanlarını değerlendirmek ve okul-çevre arasındaki bağları sağlamlaştırmak amacıyla tiyatro çalışmaları düzenlenir.

Tiyatro çalışmalarında;

a) İlköğretim okullarında skeç türü kısa oyunlara, orta öğretim kurumlarında skeç ve daha uzun oyunlara yer verilebilir. Ders dışı zamanlarda yapılacak bu etkinliklere öğrencilerin geniş ölçüde katılımı sağlanır.

b) Büyük oyunlar; millî bayram, önemli gün, hafta ve yıl dönümlerinde ya da ders yılı sonunda olmak üzere en fazla iki defa gerçekleştirilir.

c) Bakanlıkça tavsiye edilmiş, öğretmen veya öğrencilerce yazılmış ya da çevrilmiş, millî ve manevî duyguları canlı tutan, aile, vatan ve millet sevgisini yücelten; insanlık ve doğa sevgisini kazandıran; Türkçe'nin doğru, güzel ve etkili olarak kullanıldığı öğrenci seviyesine uygun oyunlar temsil edilir.

d) (Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Oyunların, öğrencilerin yaş ve sınıf seviyelerine uygun olarak seçilmesine özen gösterilir.

e) Oyunlarda ağırlıklı olarak okulun öğrencilerine, istemeleri hâlinde öğretmenlerine, diğer personeline ve velilerine de rol verilebilir. Diğer kurum ve kuruluşlarca hazırlanan oyunlarda öğrencilerin görev alabilmeleri için velilerinden ve okul yönetiminden izin alınır.

f) Oyunlarda dekor ve kostümlerin sadeliğine ve doğallığına özen gösterilir.

g) Okullarda yabancı dille yazılmış küçük oyunlar da oynanabilir.

h) Oyunlarda ve çeşitli gösterilerde yaralayıcı, öldürücü, zehirleyici araç-gereç ve malzemenin kullanılmamasına özen gösterilir.

ı) (Değişik bent: 12.8.2005/25904 RG) Oyunların metinleri, okul müdürlüğünce müdür yardımcısının başkanlığında en az biri alan öğretmeni olmak üzere üç öğretmenden oluşturulan komisyonca incelenir. Oyunların oynanmasında sakınca olmadığına ilişkin rapor okul müdürünce onaylandıktan sonra bu etkinlikler gerçekleştirilir.

Defile, Sergi ve Kermes

Madde 27 — Öğrenciler, öğretim yılı içinde toplum hizmeti ve diğer derslerle ilgili projeler kapsamında gerçekleştirdikleri çalışmaları, uygun zamanlarda okulda, çevre okul veya eğitim bölgesindeki diğer okullarla yerel düzeyde, başka eğitim bölgesi, il/ilçedeki okullarla ulusal ve uluslar arası düzeyde ortaklaşa düzenleyecekleri defile, sergi ve kermes yoluyla topluma tanıtırlar.

Eğitsel değer taşıyan çalışmaların defile, sergi ve kermes yoluyla yerel ve ulusal düzeyde tanıtılmasında aşağıdaki esaslara uyulur;

a) Okul içinde sergilenecek öğrenci kulübü ve toplum hizmeti proje çalışmaları, sosyal etkinlikler kurulunca belirlenir. Okul içi defile ve sergiler, belirlenen bir tarihte hafta boyunca eğitim kurumu ve çevre birlikteliğini en üst düzeyde sağlayacak biçimde düzenlenir.

b) Düzenlenecek defile, sergi ve kermeslerde, yakın okullar iş birliği içinde çalışırlar.

c) Eğitim bölgesinde öğrenci, öğretmen ve çevre etkileşiminin en üst düzeye ulaştırılması, öğrencilerin öğrenmeye özendirilmesi, öğretmenlerin meslekî doyumlarının sağlanması amacıyla bir hafta süreyle öğretim yılı sonunda eğitim bölgesi danışma kurulunca belirlenecek tarihte öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile ilgili proje çalışmalarını tanıtıcı sergiler düzenlenir.

d) Düzenlenecek etkinliklerde il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ile eğitim bölgeleri koordinatör müdürleri arasında iş birliği yapılır. Koordinasyon, defile, sergi ve kermesin düzenlendiği il millî eğitim müdürlüğünce sağlanır.

e) Defile, sergi ve kermeslerden sağlanacak gelirlerin kullanımı okul-aile birliklerince organize edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Törenler

Törenlerle İlgili Esaslar

Madde 28 — Törenlerde aşağıdaki hususlar göz önünde tutulur;

a) Tören programı her okulda, müdür veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında en az iki öğretmen ve bir öğrenci temsilcisinden oluşturulan komisyonca hazırlanır ve uygulanır.

b) Törenlere okulun öğrenci, öğretmen ve diğer görevlileri ile hazır bulunanlar katılır.

c) Törenlere protokol, emekli öğretmenler, veliler ve okuldan mezun olanlar davet edilir.

d) Okul binaları ile Atatürk köşesi; bayrak, flama ve mevzuata uygun afişlerle donatılır ve imkânlar ölçüsünde ışıklandırılır.

e) Okulda ve çevrede varsa bando, folklor ekibi ve yayın organlarından yararlanılmaya çalışılır.

f) Konuşma metinlerinin, şiirlerin ve diğer dokümanların müdürlükçe onaylanan birer örneği, o yıla ait tören dosyasında saklanır.

g) Törenlerde; Atatürk ve Türk büyükleri ile eğitim şehitleri için saygı duruşu ve İstiklâl Marşı'nın söylenmesinden sonra günün anlam ve önemine uygun şekilde hazırlanan programa göre hareket edilir.

h) Tören konuşmalarında, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine, eğitim-öğretimin önemine, okulun tarihçesine ve gelişimine, önceki öğretim yılının değerlendirme sonuçlarına, okulun çevre ilişkilerine ve sağladığı yararlarına, programlanan etkinliklere, okul-aile ilişkilerine ve öğrencilerden beklenen davranışlara yer verilir.

ı) **(Ek bent:2.3.2008/26804 RG) Törenlerle ilgili diğer hususlar, 14/8/1981 tarihli ve 8/3456 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Ulusal ve Resmî Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği ve 3/3/1982 tarihli ve 8/4400 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihî Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği ile Millî Eğitim Bakanlığınca törenler ve Bayrak Törenleri için yayımlanan diğer mevzuat hükümlerince yürütülür.**

Bayrak Töreni

Madde 29 — Bayrak törenleri, Türk Bayrağı'nın ve İstiklâl Marşı'nın anlam ve önemine yaraşır şekilde düzenlenir. Törenlerde Bayrağımıza ve İstiklâl Marşımıza olan sevgi ve saygıyı güçlendirmek amaçlanır ve gerekli her türlü önlem alınır.

Bayrak törenlerinde aşağıdaki hususlar göz önünde tutulur;

a) Bayrak törenlerine, tören sırasında okulda bulunan yönetici, öğretmen, öğrenciler ile diğer görevliler, "Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevliler ve Öğrencilerin Kılık

Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik" hükümlerine uygun bir kıyafetle katılır.

b) Bayrak töreni ve diğer törenler okulun açılışında, ders yılı sonunda, hafta başında ve sonunda, bayram tatili başlangıcında ve sonunda yapılır.

c) **(Değişik bent:2.3.2008/26804 RG) Okul yöneticileri, nöbetçi öğretmenler, müzik ve beden eğitimi öğretmenleri ile okulda bulunan diğer öğretmenler ve görevli öğrencilerce hazırlanan törenler, bu Yönetmelik ile 25/1/1985 tarihli ve 85/9034 sayılı Türk Bayrağı Tüzüğü ve Millî Eğitim Bakanlığınca törenler ve Bayrak Törenleri için yayımlanan diğer mevzuat hükümlerine göre yürütülür.**

d) Okulda millî bayram, genel tatil ve hafta tatili başlangıcı ve bitiminde tören yapmak üzere ayrı bir bayrak direği bulunur. Tek bayrak direği varsa bayrak; törenden önce indirilir ve törenle bayrak direğine çekilir.

e) Konuşmalar, İstiklâl Marşı'nın söylenmesinden önce bitirilir.

f) İstiklâl Marşı'nın ilk iki kıtası, törene katılanlar tarafından birlikte, bestesine uygun ve yüksek sesle söylenir.

g) 22/9/1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu ile Türk Bayrağı Tüzüğü hükümlerine uymayan bayraklar okullarda bulundurulmaz.

h) Bayraklar, okulda özenle saklanır. Özelliği kaybolan bayrakların kullanımdan kaldırılması mevzuatına göre yapılır.

ı) Törenlerin yürütülmesinden okul müdürü sorumludur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Bayramlar, Belirli Gün ve Haftalar

Millî Bayramlar ve Yerel Kurtuluş Günleri

Madde 30 — Okullarda kutlanacak millî bayramlar ve yerel kurtuluş günleri;

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı.

30 Ağustos Zafer Bayramı.

Yerel Kurtuluş Günleri.

Millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinin kutlanmasında aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur;

a) Okullar, millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinin kutlanması ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklere bütün imkânlarıyla katılırlar. Millî bayramlar ve yerel kurtuluş günlerinde öğretmen ve öğrenciler kendilerine verilen görevleri yaparlar.

b) Okullar, yaz tatiline rastlayan kutlamalara, kutlama komitesince hazırlanan programa göre temsilî olarak katılırlar.

c) Okullar, kutlamalarda ilgili mevzuat hükümlerince donatılır. Büyük yerleşim merkezlerinde okulların bütünüyle katılamaması durumunda törenler okullarda yapılır. Bu törenlerde ilgili mevzuatta belirtilen esaslara göre hareket edilir.

Dinî Bayramlar

Madde 31 — Pansiyonlu ve yatılı okullarda Ramazan ve Kurban Bayramları yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer personelin katılımıyla kutlanır.

Belirli Gün ve Haftalar

Madde 32 — (Değişik birinci fıkra : 17.04.2010/27555 RG) Okul veya kurumlarda kutlanabilecek ya da anılabilecek gün ve haftalar, Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesinde düzenlenmiştir (EK-2). Bu çizelgede yer almayan diğer ulusal veya uluslararası gün ve haftaların kutlanıp anılmasına öğretmenler kurulunca karar verilebilir. Bu konuda Bakanlığın internet adresindeki Tüm Kuruluşların Belirli Gün ve Haftaları Listesinden de yararlanılabilir.

Çevrenin özelliği, okulun fizikî durumu ve imkânları göz önünde tutularak okul yönetimince belirlenen bu etkinliklerin hangilerinin sınıf içi, sınıflar arası veya okul düzeyinde gerçekleştirileceği ve bu etkinliklerde hangi kulüp ve öğrencilerin görevlendirileceği öğretmenler kurulunca kararlaştırılır.

Belirli gün ve haftalarla ilgili etkinliklere, öğrencilerin aktif katılımları sağlanır.

Daha kapsamlı yapılması istenen etkinliklerin planlanması, eğitim bölgeleri koordinatör müdürü ile il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince yapılır.

Tutulacak Defter ve Dosyalar

Madde 33 — (Değişik: 12.8.2005/25904 RG) Özel yönetmeliği bulunan kulüplerin dışındaki öğrenci kulüplerinde Toplantı Karar Defteri ve Evrak Dosyası tutulur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Diğer Eğitim Kurumlarında Sosyal Etkinlikler⁽¹⁾

Madde 34 — (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Özel dersane ve sürücü kursları dışındaki diğer eğitim kurumları, kendi konularını dikkate alarak yapacakları sosyal etkinlikleri, bu Yönetmelik hükümlerine göre yürütürler.

Özel Yönetmelikler

Madde 35 — Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce çıkarılmış olan; Okul Spor Kolları, Kooperatifçilik Kolu, Sivil Savunma Kolu yönetmeliklerinin adında ve madde metinlerinde geçen "kol" ibaresi "kulüp" olarak değiştirilmiştir.

Yönetmelikte Yer Almayan Hükümler

Madde 36 — Bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda Millî Eğitim Bakanlığının diğer mevzuat hükümlerine uyulur.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 37 — 25/5/1983 tarihli ve 18057 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 38 — Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 39 — Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

(1) Bu madde başlığı "Diğer Eğitim Kurumlarındaki Sosyal Etkinlikler ile Özel Yönetmeliği Bulunan Kollar" iken, 2/3/2008 tarihli ve 26804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 17'nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html

30.12.2010

EK: 8

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

Resmî Gazete : 17.4.2001/24376
Tebliğler Dergisi : MAYIS 2001/2524

Ek ve Değişiklikler:

1) 14.3.2009/27169 RG (NİSAN 2009/2619 TD)

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, il/ilçe düzeyinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ve bu hizmetlerin verildiği rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, il/ilçe düzeyinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini, rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin kuruluşu, görevleri ve işleyişine ilişkin esaslar ile bu kurumlarda çalışan personelin görevlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik; 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 16/8/1997 tarihli ve 4306 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24/3/1988 tarihli ve 3418 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun, 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

b) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü: İl ve ilçe millî eğitim müdürlüklerine bağlı

rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürüten bölümü,

c) Millî Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü: İl ve ilçelerdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesinden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı veya şube müdürünü,

d) Merkez: İl/ilçelerdeki rehberlik ve araştırma merkezini,

e) Merkez Müdürü: İl/ilçelerdeki rehberlik ve araştırma merkezi müdürünü,

f) Okul Müdürü: Resmî ve özel, eğitim-öğretim kurumlarındaki müdürü,

g) Bölüm Başkanı: Rehberlik ve araştırma merkezlerindeki her bölümün başkanını,

h) Bölüm: Rehberlik ve araştırma merkezi bünyesindeki özel eğitim hizmetleri ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümlerini,

ı) Koordinatör Psikolojik Danışman: Okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini koordine etmekle yükümlü psikolojik danışmanı,

i) Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman): Eğitim-Öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında lisans eğitimi almış personeli,

j) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi: Eğitim-Öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürüten servisi,

k) Sınıf Rehber Öğretmeni: Eğitim-Öğretim kurumlarında bir sınıfın rehberlik hizmetlerini yürüten ve rehberlik saatlerine giren ilköğretim kurumlarında şube rehber öğretmenini, orta öğretim kurumlarında ise sınıf öğretmenini,

l) Psikolog: Üniversitelerin psikoloji alanında lisans eğitimi almış rehberlik ve araştırma merkezlerinde atipik ve uyum güçlüğü olan çocuklara tanılama ve terapi hizmetleri veren personeli,

m) Psikometrisi: Üniversitelerin ilgili bölümlerinden birinde psikolojik ölçme araçları konusunda lisans eğitimi almış rehberlik ve araştırma merkezlerinde tarama, inceleme, tespit, teşhis ve benzeri amaçlarla kullanılacak psikolojik ölçme araçlarını uygulamayı bilen ve gerekli olanları geliştiren personeli,

n) Eğitim Programcısı: Üniversitelerin eğitimde program geliştirme alanında lisans eğitimi almış rehberlik ve araştırma merkezlerinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri alanlarında gereksinim duyulan programların geliştirilmesinde gerekli teknik hizmetleri veren personeli,

o) Özel Eğitimci: Üniversitelerin Özel Eğitim veya Özel Eğitim Öğretmenliği alanlarında lisans eğitimi almış rehberlik ve araştırma merkezlerinde özel eğitim gerektiren çocuklar için tanılama ve destekleyici özel eğitim hizmetlerini veren, uygun eğitim önlemleri alınmasını sağlayan personeli,

ö) Çocuk Gelişimi ve Eğitimcisi: Üniversitelerin çocuk gelişimi veya çocuk sağlığı ve eğitimi alanlarında lisans eğitimi almış rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere, ailelere ve öğretmenlere çocukların her türlü gelişim durumlarına ilişkin sorunların çözümünde gerekli önlemlerin alınmasında ve gelişimlerinin izlenmesinde yardım sağlayan personeli,

p) Sosyal Çalışmacı: Üniversitelerin sosyal hizmetler alanında lisans eğitimi almış rehberlik ve araştırma merkezlerinde danışanlarla ilgili olarak verilecek hizmetlerin planlanması için gerekli sosyal, ekonomik ve kültürel bilgileri toplayan, değerlendiren ve hizmetlerin verilmesinde sosyal hizmet kurumları arasında eşgüdümü sağlayan personeli,

r) Psikolojik Ölçme Araçları: Rehberlik ve araştırma merkezleri ile rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin tarama, inceleme, tespit, teşhis, öğrenci tanıma gibi çalışmalarında kullanabilecekleri çeşitli yetenek, zekâ ve standart başarı testleri; kişilik, tutum, meslekî ve akademik benlik, gelişim, öğrenci davranışlarını değerlendirme gibi ölçekler; ilgi envanterleri, problem tarama envanterleri, kontrol listeleri, anketler ve benzeri ölçme araçlarını,

- s) Öğrenci: Her türlü eğitim-öğretim kurumlarında eğitim görmekte olan bireyleri,
- t) Danışan: Rehberlik ve araştırma merkezine, merkezin hizmetlerinden yararlanmak üzere başvuran, okul veya ilgili kurum ve kuruluşlardan gönderilen öğrencileri veya bireyleri,
- u) Danışan Dosyası: Rehberlik ve araştırma merkezlerinde hizmet verilen bireylere ilişkin hizmetin gerektirdiği bilgileri içeren ve her birey için ayrı ayrı tutulan dosyayı,
- ü) Öğrenci Gelişim Dosyası: Eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma servisinde her öğrenci için ayrı ayrı tutulan, yönlendirme süreci ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında öğrencinin her türlü özelliklerine ilişkin bilgileri içeren dosyayı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İlkeler

Madde5- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki ilkeler esas alınır:

- a) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, eğitim kurumlarının eğitim-öğretim etkinlikleri bütünlüğü içinde yer alır.
- b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri tüm öğrencilere açık bir hizmettir.
- c) Her öğrenci eğitim sürecinde kendisine sunulan seçenekler arasında seçme özgürlüğüne sahiptir.
- d) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde insana saygı esastır.
- e) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bireysel boyutunda gizlilik esastır.
- f) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri öğrenci, veli, uzman, öğretmen ve yönetici gibi ilgililerin iş birliği ile yürütülür.
- g) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır.
- h) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde hem bireye hem de topluma karşı sorumluluk söz konusudur.
- ı) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde bilimsellik esastır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Temel Özellikleri

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Amacı

Madde 6 -Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde; öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizliliklerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir.

Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen her türlü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bu amaçlar doğrultusunda bütünleştirilerek verilir.

Eğitsel Rehberlik

Madde 7 - Her öğrenciye, kendine özgü yetenek, ilgi, meslekî değer, başarı ve motivasyonu oranında eğitim-öğretim uygulamalarıyla uyum sağlaması, özelliklerine ve gelişimine uygun programlara yönelmesi için gerekli hizmetler verilir.

Bu hizmetler;

- a) Öğrencileri okula, okuldaki alanlara, çeşitli etkinliklere, yeni durumlara alıştırmaya ve yönlendirme,
- b) Öğrencilerin etkili öğrenme ve çalışma becerileri geliştirmelerine yardım etme,
- c) Öğrencilerin motivasyonlarını destekleme ve artırma,
- d) Özelliklerine uygun üst öğrenim kurumlarına yönlendirme olarak ele alınır.

Meslekî Rehberlik

Madde 8 - Eğitim sürecinde her öğrenciye; meslekî tercih yapması, kendine uygun mesleğe yönelmesi, iş yaşamına ve mesleğe hazırlanması için gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri verilir.

Bu hizmetlerde aşağıdaki hususlar temel alınır:

- a) Hizmetler bir süreç olarak ele alınır, okul öncesi eğitim ve ilköğretimin başlaması ile birlikte bu hizmetler verilir.
- b) Hizmetlerde öğrencinin içinde bulunduğu gelişim dönemi ve bireysel özellikleri dikkate alınır.
- c) Öğrenciye ve velisine; öğrencinin özellikleri, iş dünyası, meslekler ve bunları edinme yollarına ilişkin güncel bilgiler sistemli olarak aktarılır.
- d) Öğrenci, bir meslek alanı veya mesleği seçme baskısı altında bırakılmaz.

Bireysel Rehberlik

Madde 9 - Öğrencinin bireysel ve sosyal gelişimini desteklemek, duygusal sorunlarında yardımcı olmak üzere gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri verilir. Bu hizmetlerde aşağıdaki hususlar temel alınır:

- a) Öğrencilerin davranış, duygu, düşünce ve tutumlarına karşı duyarlılık gösterilerek gizlilik ilkesine özellikle dikkat edilir.
- b) Bireysel rehberlik etkinliklerinde öğrencilerin kendilerine ilişkin farkındalık düzeyini yükseltmelerine yardım edilir.
- c) Öğrenci herhangi bir sorun ifade ettiğinde, bu alanda psikolojik danışmanın vereceği hizmet, öğrencinin sorununu onun adına çözmesi anlamına gelmez.
- d) Öğrenci, sorununu çözme sorumluluğunu üstlenmek durumundadır. Psikolojik danışman, öğrenciyi sorununu çözme çabasında, alanın bilimsel yöntemlerine göre destekler.
- e) Psikolojik danışma uygulamalarında, uygulamacının psikolojik danışma formasyonuna sahip olması esastır.
- f) Bireysel rehberlik; öğrencilerin sorunlarına yardımın yanı sıra, onların kişilik ve sosyal gelişimlerine ve olgunlaşmalarına destek olmayı ve bu amaca yönelik düzenlenmiş bireysel ve grup etkinliklerini de içerir.

Bireyi Tanıma

Madde 10 - Eğitimsel, meslekî ve bireysel rehberlik hizmetlerinin sistemli, sağlıklı ve öğrencinin özellik ve gereksinimlerine uygun şekilde verilebilmesi için bireyi tanıma çalışmaları yürütülür.

Bu çalışmalarda aşağıdaki konulara dikkat edilir:

- a) Öğrencinin yetenek, ilgi, istek, meslekî değer, başarı gibi bireysel özellikleri ile sosyal, kültürel özellikleri olabildiğince çok boyutlu olarak ele alınır.

- b) Bilgilerin toplanmasında, değerlendirilmesinde ve kullanılmasında bilimsel standartlara uyulur.
- c) Bu çalışmalarda uygulanan ölçme aracı, yöntem ve tekniklerin kullanılması bir amaç değil araçtır.
- d) Bireyi tanıma çalışmalarında temel amaç; öğrencinin kendini tanımasıdır. Öğrenci hakkında elde edilen bilgiler, onun gelişimini desteklemek için kullanılır.
- e) Bireyi tanıma çalışmaları bir süreç dahilinde yürütülür.
- f) Elde edilen bilgiler bütünleştirilerek değerlendirilir.

Grup Rehberliği Etkinlikleri

Madde 11- Eğitsel ve mesleki rehberlik ile öğrencilerin bireysel ve sosyal gelişimlerine yönelik olarak grupla rehberlik etkinlikleri düzenlenir. Bu etkinlikler; öğrencilerin gelişimsel gereksinimlerini de karşılayacak şekilde bilimsel standartlara uygun olarak programlanır, uygulanır, değerlendirilir ve geliştirilir.

Grup rehberlik etkinliklerinden, bilgi verme gibi, uygulanması özel uzmanlık gerektirmeyenler, rehberlik saatlerinde sınıf rehber öğretmenlerince uygulanabilir. Söz konusu etkinliklerden uygulanması, alanında teknik beceri ve uzmanlık gerektirenler İse psikolojik danışmanlar tarafından uygulanır.

Öğretim Kademelerine Göre Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Madde 12 - Okul öncesi eğitim ve İlköğretimde hizmetler genel olarak; öğrencinin kendisi, öğretmeni/öğretmenleri ve ailesi tarafından yetenek, beceri ve diğer özelliklerinin fark edilmesine, öğrencinin yetiştiği ortamın iyileştirilmesine, bireysel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesine, etkili öğrenme göre gerekli uyarlamalar yapılır. Yaygın eğitimdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri öğretime devam edemeyecekler için mesleğe yönlendirmeye yöneliktir.

Orta öğretimde ise hizmetler genelde; üst öğrenime, meslek alanlarına ve mesleğe yönelmede, etkili öğrenme ve çalışma becerileri geliştirmede, meslekler ve gerektirdiği özellikler ile meslek ve çalışma yaşamı konusunda bilinçlendirmede, bireysel özelliklerini değerlendirip farkındalık düzeyini geliştirmede, bireysel ve sosyal gelişimin sürdürülüp yetişkin yaşamına hazırlanmada yoğunlaşır. Orta öğretimdeki hizmetlerde okul türlerine göre gerekli uyarlamalar yapılır. Yaygın eğitimdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri genelde kursiyerlerin mesleğe ve işe yönlendirilmesini, iş yaşamına hazırlığı, bireysel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesini kapsar.

Örgün ve yaygın eğitimdeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde, sorunlara erken müdahale ve Özellikle sorunun oluşmamasına yönelik gelişimsel, koruyucu yaklaşım esastır.

Yönlendirmede Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Madde 13 - Yönlendirmedeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde; eğitsel, meslekî, bireysel rehberlik ile bireyi tanıma uygulamalarının ve sonuçlarının Öğrencinin yönlendirilmesi için kendisine ve velisine yardımcı olacak şekilde bütünleştirilmesi esastır. Bu bütünleştirmede öğrencinin gelişimsel, bireysel özellikleri ve gereksinimleri göz önünde bulundurulur.

Yönlendirmede rehberlik ve psikolojik danışma birimlerinin karar ve önerileri, öğrencinin ve velisinin kararının gerçekçi olması yönünde seçenekleri gösterici ve öneri niteliğindedir, öğrenci ve veli, kararlarının sorumluluğunu üstlenmek durumundadırlar.

Psikolojik Ölçme Araçları

Madde 14 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde bireyi tanıma ve diğer çalışmalarda kullanılacak ölçme-değerlendirme araçlarının sağlanması, kullanımı, uygulanması ve bilimsel standartlarının korunmasına ilişkin önlemler Bakanlıkça alınır.

Öğrencilerin Katılımı

Madde 15 - Eğitsel ve meslekî rehberlik çalışmalarında öğrenciler için; sorumluluk üstlenmek, gönüllülüğü artırmak, akran dayanışmasını desteklemek ve çalışmaların verimini artırmak amacıyla etkinliklerin düzenlenmesi ve uygulanmasında gerekli koşullar hazırlanır, katkı ve katılımları sağlanır.

Ailelerin Katılımı

Madde 16 - Öğrencilerin gelişimlerinin aile boyutunda da desteklenmesi, bir bütün olarak tanınması, tanıtılması ve değerlendirilmesi, ailelerin yönlendirmede ve eğitim yaşantısındaki karar sürecinde gerekli yerini alması ve bu konuda bilinçlenmesi için hizmetlere veli ve ailelerin katılımı ve katkısını sağlayacak önlemler alınır.

İKİNCİ KISIM

Millî Eğitim Müdürlüklerinde

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Millî Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü

Madde 17 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü, il / ilçe genelindeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili etkinliklerin bütünlük içerisinde planlanması, programlanması, eşgüdümü ve yürütülmesinden millî eğitim müdürü adına yetkili ve sorumludur.

Millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün görevlendirilmesinde rehberlik ve psikolojik danışma alanında eğitim görmüş olanların; bu nitelikteki elemanların bulunmaması durumunda ise alanın özelliği dikkate alınarak millî eğitim müdürlüğünce görevlendirme yapılır.

Millî Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürünün Görevleri

Madde 18 - İl ve ilçede rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü aşağıdaki görevleri yapar.

a) Bakanlık ile kurumlar arasındaki haberleşme ve eşgüdümü sağlar, gelen yazıları ilgili kurumlara ulaştırır ve sonuçlarını izler.

b) İl ve ilçelerde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürüten kurumların bütçe işlerini yürütür.

c) Rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin her türlü personel gereksinimini belirler ve yerel olanaklarla karşılanamayan gereksinimlerin Bakanlığa bildirilmesini sağlar.

d) Rehberlik ve araştırma merkezleri ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servislerinde görevli personelin İl içi atamalarında komisyon üyesi olarak görev alır ve atamalara ilişkin rehberlik ve araştırma merkezî müdürlüklerini bilgilendirir.

e) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürüten kurum ve servislerin açılması için gerekli inceleme, plânlama, değerlendirme çalışmalarını ve kuruluş işlemlerini yürütür.

f) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürüten kurum ve servislerin yer, donatım, araç-gereç gibi her türlü gereksinimlerini sağlar.

g) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonuna katılır, bu komisyonun sekreteryaya hizmetlerinin yürütülmesini ve alınan kararların zamanında Bakanlığa iletilmesini sağlar.

h) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonunda alınan kararların uygulanmasına ilişkin gerekli çalışmaları yürütür.

i) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili çerçeve programlarının uygulanabilmesi için gereksinimlerin karşılanması, eşgüdümün oluşturulması gibi destek hizmetleri sağlar.

i) İl/ilçede bulunan eğitim-öğretim kurumlarının yöneltmedeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin organizasyonunu ve eşgüdümünü sağlar.

j) Rehberlik ve araştırma merkezi tarafından gönderilen rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin

yıllık rapor ve programlarının değerlendirilmesine ilişkin rapor ile rehberlik ve araştırma merkezine ait çalışma raporları ve programları incelenerek bunların her yıl ekim ayı sonuna kadar Bakanlığa gönderilmesini sağlar.

k) Bölüm personelinin görevlendirilmesini, iş bölümünü, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili kurumlar ve okullarla eşgüdüm içinde çalışmasını sağlar.

l) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili kurum-kuruluş ve üniversitelerle iş birliği yapar. Hizmetlerde yararlanmak üzere rehberlik ve psikolojik danışma alanlarındaki gelişmeleri izler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonu

Kuruluş ve Toplanma

Madde 19 - Her ilde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin il düzeyinde planlanması ve kurumlar arası iş birliğinin sağlanması amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonu oluşturulur. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonu, eylül ve haziran aylarında olmak üzere yılda en az İki kez toplanır.

Bu Komisyonun sekreteryası hizmetleri ildeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümü tarafından yürütülür.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonu, millî eğitim müdürü veya millî eğitim müdür yardımcısının/şube müdürünün başkanlığında :

a) İlde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü,

b) İlçelerde şube müdürleri,

c) Rehberlik ve araştırma merkezi müdürü/müdürleri,

d) Rehberlik ve araştırma merkezinin/merkezlerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölüm başkanları,

e) İlköğretim ve orta öğretim kurumlarından seçilen birer okul müdürü, metropol illerde metropolü oluşturan ilçelerden birer okul müdürü,

f) Değişik türden eğitim-Öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde çalışan en az üç psikolojik danışmandan,

oluşur.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Komisyonunun Görevleri

Madde 20 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonu aşağıdaki görevleri yapar:

a) Eylül ayında yapılacak toplantıda, il ve ilçelerde yapılması düşünülen rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarına ilişkin gerekli ihtiyaçları belirler, çalışmalarla ilgili önerileri değerlendirir ve bunların sağlanması yönünde karar alır.

b) Haziran ayında yapılacak olan toplantıda il ve ilçelerde yapılan rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarının sonuçlarını değerlendirir. Sonraki öğretim yılı için önerilerde bulunur.

Her iki toplantıda da alınan kararların, toplantıların yapıldığı ay içerisinde ildeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünce Bakanlığa gönderilmesini sağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Rehberlik ve Araştırma Merkezi

BİRİNCİ BÖLÜM

İşleyiş ve Yöntem

İşleyiş

Madde 21 - Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin gerekli her türlü çalışmalarla birlikte ildeki özel eğitim gerektiren bireylerin tanılanmaları ve bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il ve ilçelerde rehberlik ve araştırma merkezi/merkezlerince yürütülür.

Rehberlik ve araştırma merkezinin açılma şartlarına ilişkin ölçütler bir yönergeyle belirlenir.

Kuruluş

Madde 22 - Merkez müdürlüğü;

- a) Merkez Müdürlüğü,
- b) Merkez Müdür Yardımcılığı,
- c) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü Başkanlığı,
- d) Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Başkanlığı,

şeklinde oluşur.

Merkez Müdürünün Görevleri

Madde 23 - Rehberlik ve araştırma merkezi müdürü, merkezin ilgili mevzuata uygun olarak çalışmasından il/ilçedeki millî eğitim müdür yardımcısına/şube müdürüne karşı sorumludur.

Merkez müdürü aşağıdaki görevleri yapar:

- a) Merkezdeki müdür yardımcılarında iş bölümü yapar.
- b) Merkezin bölümlerine, meslekî formasyonu bölüm hizmetlerine uygun ve deneyimli bir elemanı, bölüm başkanı olarak görevlendirir.
- c) Merkez personelinin meslekî formasyonlarına uygun şekilde merkezin bölümlerinde görevlendirilmelerini ve iş bölümünü, ilgili bölüm başkanının görüşünü de alarak yapar.
- d) Bölümlerin çalışmalarını izler, hazırladıkları program, rapor ve projelerini inceleyerek onaylar, sonuçlarını değerlendirir.
- e) Merkez çalışmalarında kullanılan psikolojik ölçme araçları, danışan dosyaları ve diğer kayıtların güvenliğini, gizliliğini ve standartlarına uygun kullanılmasını sağlar.
- f) Bölümler arası çalışmaları koordine eder.
- g) Merkezin yıllık çalışma programı ve raporu ile rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin yıllık rapor ve programlarının değerlendirilmesine ilişkin raporu, her yıl eylül ayının sonuna kadar bulunduğu il veya ilçenin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölü müne gönderir.
- h) Personelin adaylığının kaldırılması ile ilgili işlemleri mevzuatına uygun olarak yürütür. Merkez

elemanlarının hizmetin gerektirdiği konularda yetişmelerini sağlar.

- ı) Merkez komisyonuna başkanlık eder, alınan kararlara göre gerekli çalışmaları yürütür.
- i) Merkezin hizmetleriyle ilgili yeni gelişmeleri izler ve hizmetin kalitesini yükseltmek için gerekli önlemleri alır.
- j) Merkez hizmetlerinin ekip çalışması anlayışıyla yürütülebilmesi için gerekli önlemleri alır.
- k) Merkezin çalışma alanında bulunan eğitim-öğretim kurumlarının, yöneltmedeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin düzenlenmesi için gerekli çalışmalarının planlanmasını, uygulanmasını ve değerlendirilmesini sağlar.
- l) Merkezin personel, özlük, bütçe, ayniyat, demirbaş işleri ile hizmetlerin gerektirdiği araç-gerecin sağlanması için uygun çalışmaları yapar.
- m) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il danışma komisyonu toplantılarına katılır.
- n) Özel eğitim gerektiren öğrencilerin tanılanmaları için eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibini oluşturur, bu ekibe başkanlık eder ve çalışmaların amacına uygun şekilde yürütülmesini sağlar.
- o) Merkezin tarama, tanılama, özel eğitim hizmetleri ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde İl veya ilçedeki ilgili kurum ve kuruluşlarla eş güdümü sağlar.
- ö) Merkezin bölümlerinin tarama, tanılama ve danışanlarla ilgili uygulamalarında gerekli sağlık hizmetleri için görev bölgesinde bu hizmetleri veren veya verebilecek olan birimlerle eş güdümü sağlar.
- p) Merkezin görevlerine ilişkin konularda il/ilçede seminer ve kurs gibi hizmet içi eğitim etkinliklerinin mahallî hizmet içi eğitim plânına alınması için gerekli önerilerde bulunur, çalışmaları İzler. Konferans, panel, sempozyum gibi gerekli etkinliklerin de gerçekleştirilmesini sağlar, ilgili merkez elemanlarını etkinliklerde görevlendirir.
- r) Harcamalarda merkezin ita amirliğini yapar.
- s) Eleman sayısının yetersiz olduğu durumlarda hizmetlerin yürütülmesinde branşı ile ilgili merkez etkinliklerine katılır.

Müdür Yardımcılarının Görevleri

Madde 24 - Müdür yardımcıları aşağıdaki görevleri yapar:

- a) Merkezde görevli memurlarla yardımcı hizmetler sınıfındaki personelin iş bölümü nü düzenler, müdürün onayından sonra yürütülmesini sağlar.
- b) Bölümlerin gereksinimlerini belirler ve sağlanması için gerekli önlemleri alır.
- c) Bölümlerden gelen rapor ve yazıların yazılmasını sağlar.
- d) Personel, özlük, bütçe, ayniyat, demirbaş hizmetlerinin düzenli bir biçimde yürütülmesini sağlar.
- e) Merkez müdürünün bulunmadığı zamanlarda merkez komisyonuna başkanlık eder.
- f) Satın alma işlerinde müdürün vereceği görevleri yapar.
- g) Merkezin muayene, teslim alma ve sayım komisyonlarına başkanlık eder, bu konulardaki işlemleri zamanında yürütür.
- h) Merkezin psikolojik ölçme araçları deposu, arşivleri ve kitaplığı gibi mekânların düzenli bir şekilde hizmete hazır bulundurulmasını ve korunmasını sağlar.

- ı) Merkezin harcamalarında tahakkuk memurluğu görevini yapar.
- i) Müdürün olmadığı zamanlarda müdürlüğe vekâlet eder.
- j) Eleman sayısının yetersiz olduğu durumlarda hizmetlerin yürütülmesinde branşı ile ilgili merkez etkinliklerine katılır.
- k) Merkez müdürünün vereceği hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Büro ve Yardımcı Hizmetlerde Çalıştırılacak Personel

Madde 25 - Merkezin; personel, ayniyat, demirbaş, arşiv, mutemetlik işleri, her türlü günlük yazışma ve büro hizmetleri ile teknik konulardaki hizmetlerini yürütmek üzere müdür yardımcılarına bağlı olarak yeterli sayıda şef, memur, daktilo, yardımcı hizmetli, kaloriferci ve teknisyen gibi personel görevlendirilir.

Görevlendirme

Madde 26 - Rehberlik ve araştırma merkezine asıl veya vekil müdür, müdür yardımcısı atamalarında atanacakların rehberlik ve psikolojik danışma veya özel eğitim hizmetleriyle ilgili alanlarda lisans düzeyinde yetişmiş olma esası aranır.

Bölüm Başkanının Görevleri

Madde 27 - Bölüm başkanı aşağıdaki görevleri yapar :

- a) Bölümün işlerini plânlar, eş güdümü sağlar ve çalışmalarını izler.
- b) Bölümle ilgili hizmetlerin yürütülmesi için gerektiğinde diğer bölümlerle iş birliğini sağlar.
- c) Bölüm hizmetlerinin yürütülmesinde branşı ile ilgili çalışmalara katılır.
- d) Bölümün her türlü araç-gereç, kırtasiye ve diğer gereksinimlerinin sağlanması için müdüre öneride bulunur.
- e) Bölüm çalışmaları ile ilgili olarak düzenlenecek her türlü yazı ve raporları inceler ve parafe eder.
- f) Danışanlar veya bölümün diğer çalışmalarıyla ilgili konularda gerektiğinde toplantı yapar.
- g) Bölüm çalışma alanına giren konularla ilgili olarak kurs, konferans, seminer gibi etkinlikleri ve katılımcıları müdüre önerir.
- h) Üniversitelerin ilgili bölümlerinden staj, inceleme ve araştırma amacıyla merkeze gelenlere bölümüyle ilgili bilgi verir ve merkezdeki çalışmalarını düzenler.
- ı) Merkez komisyonu toplantısında görüşülmek üzere bölümün yıllık çalışma programı ve raporunu bölüm elemanlarıyla birlikte hazırlar ve merkez müdürüne iletir.
- i) Bölümle ilgili çalışma programı, değerlendirme raporları, araştırma, proje raporları ve diğer ilgili kayıtların usulüne uygun olarak tutulmasını sağlar.
- j) Merkez müdürünün vereceği hizmetlerle ilgili diğer görevleri yapar.

Merkezde Bulunması Gereken Araç-Gereç, Defterler ve Basılı Evrak

Madde 28 - Mevzuat gereği tutulması zorunlu olan İdarî, malî ve personel işleri ile ilgili her türlü defter ve basılı evrakın yanı sıra, merkezin hizmetleri ve görevleri ile ilgili tutulması gereken defterler ve basılı evrak ile araç-gereç şunlardır:

- a) Her türlü psikolojik Ölçme araçları

- b) Ölçme araçları teslim ve dağıtım formları
- c) Ölçme araçları puanlama, kayıt ve profil formları
- d) Randevu defteri ve randevu fişi
- e) Danışan görüşme formu
- f) Tarama fişi
- g) Tarama sonuçları istatistik formu
- h) Öğrenci gözlem formu
- ı) İnceleme raporu formu
- i) Terapi izleme ve değerlendirme formu
- j) Genel istatistik çizelgesi
- k) Kütüphane defteri
- l) Yayın defteri
- m) Yayın istem fişi
- n) Danışan kayıt defteri
- o) Merkezin kendi geliştirdiği ya da gereksinim duyulan diğer defter ve basılı evrak
- ö) Bilgisayar Merkezin rehberlik ve psikolojik danışma ile özel eğitim çalışmalarının, daha etkin

biçimde bilgisayar destekli olarak yürütülebilmesi için gerekli teknolojik donanım ve programlardan yararlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Merkezin Bölümleri ve Görevleri

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü

Madde 29 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümü, bölüm başkanının sorumluluğunda merkezin çalışma alanının kapsamına göre yeterli sayıda psikolojik danışman, psikolog, psikometrisi, eğitim programcısı ve sosyal çalışmacıdan oluşur.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü Başkanlığının Görevleri

Madde 30 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümü başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Merkezin çalışma alanında yer alan eğitim-öğretim kurumlarının özellik, kademe ve türlerine göre ayrı ayrı olarak rehberlik hizmetleri çerçevesinde programını, Önceki uygulama sonuçları ile ilgili eğitim-öğretim kurumlarının da görüşlerini alarak hazırlar. Ders yılı başlamadan en az bir ay önce ilgili eğitim-öğretim kurumlarına ulaştırır.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma servisleri elemanlarıyla üniversiteler ve ilgili kuruluşlarla iş birliği yaparak öğrencilerin zihinsel, psikolojik ve sosyal bakımlardan dengeli ve sağlıklı bir şekilde kapasitelerini geliştirmeleri, yapıcı ve yaratıcı olmaları, özelliklerini tanımaları ve değerlendirmeleri ile bu yönde meslekî ve eğitsel rehberlikte bulunmaları için grup rehberlik etkinliklerine yönelik programlar hazırlar ve uygulanmasında okullara gerekli yardımlarda bulunur.

c) Eğitim kurumlarının rehberlik ve psikolojik danışma servislerinden gelen öğrenciler ile çeşitli kurum ve kuruluşlardan gönderilen veya bireysel olarak merkeze başvuran bireyleri kabul eder, dosya açar ve gerekli psikolojik yardım hizmetini verir.

d) Bölümün hizmetleri kapsamında yardım talebinde bulunanlara ilişkin çeşitli psikolojik, sosyal ve diğer ilgili bilgileri olabildiğince ilk ellerden sağlar, verilecek hizmetin niteliğine göre çeşitli psikolojik ölçme araçlarını bilimsel standartlarına göre uygular.

e) Psikolojik yardım hizmeti verilenlerin aile, okul, arkadaş gibi sosyal çevresiyle olan ilişkilerinin değerlendirilmesi de yapılır.

f) Bölüme başvuran ve hizmet verilen öğrenci veya bireylere ilişkin gerekli bilgi ve kayıtları içeren bir danışan dosyası bilimsel standartlara uygun olarak tutulur.

g) Toplanan bilgiler ile yapılacak inceleme sonucunda, başvurana verilecek rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine İlişkin değerlendirme yapılır ve karara varılır.

h) Değerlendirme sonucuna göre öğrenci veya bireyin gereksinimi olan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri verilir, bireysel veya grupla psikolojik danışma hizmeti gereken durumlarda mesleki formasyonu bu hizmeti vermeye uygun eleman varsa hizmet verilir. Uzman eleman yoksa başvuranın ilgili kurumlara şevki yapılır.

ı) Hizmet verilen öğrenci ve bireylerle ilgili olarak merkez dışına verilecek bilgilerde bireyi ve aileyi olumsuz etkileyebilecek, yanlış anlaşılmalara yol açabilecek beyan ve yorumlardan kaçınılır.

i) Çalışma alanı kapsamında bulunan eğitim kurumları dahilinde yönlendirmeye ilişkin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini, servisler ile ilgili kurum ve kuruluşların da görüşlerini alarak plânlara, yürütülmesi için gerekli eş güdümü sağlar.

j) Bölümün görevlerine ilişkin konularda çevrenin gereksinimlerini belirlemek, hizmetleri geliştirmek, niteliği ve verimi artırmak için araştırmalar yapar, bunların sonuçlarından yararlanır, yetkili ve ilgililerine iletir.

k) Öğrencilerin yönelebilecekleri üst öğrenim kurumları, iş alanları ve mesleklere ilişkin bilgileri kapsayacak, onların çeşitli alanlardaki gelişimlerini destekleyecek yayınlar hazırlar ve eğitim-öğretim kurumlarına ulaştırır.

l) Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerini program dahilinde ziyaret eder, hizmetle ilgili konularda servis elemanları ve okul yönetimine rehberlikte bulunur, gereksinim ve sorunları belirleyerek çözümü için gerekli konulan bölüm başkanına bildirir.

m) Eğitim-öğretim kurumlarından gönderilen yıllık çalışma programı ile çalışma raporunu inceler, değerlendirir ve sonuçlarını raporlaştırarak bölüm başkanına verir ve değerlendirme sonucunda belirlenen konulan rehberlik ve psikolojik danışma servislerine bildirir.

n) Görev bölgesindeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisleri elemanlarıyla gerekli durum ve ilgili konularda toplantılar düzenler, toplantı sonunda belirlenen hususlarla ilgili gerekli önlemleri alır ve sonuçlarını izler.

o) Hizmetlerde kullanılacak psikolojik ölçme araçları ile diğer araç ve tekniklerin tespiti, çoğaltımı, sağlanması, geliştirilmesi ve servislere dağıtımı için il düzeyinde yapılabilecek çalışmaları plânlara, yürütür ve sonuçlandırır.

p) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servis elemanları, okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri için psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri alanındaki görevleri ile ilgili uygulamalara ilişkin bilgi ve becerilerini artırıcı konferans, panel gibi toplantılarla çeşitli hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenler. Gerekliğinde üniversite ve ilgili kuruluşlardan eleman sağlar. Söz konusu etkinlikler ailelere yönelik olarak da düzenlenir.

r) Bölümün hizmetleriyle ilgili bilimsel gelişmeleri izler ve uygulamalarda yararlanır. Bölüm hizmetlerinin yürütülmesinde yeterli sayıda personel bulunmadığında gerekli atamalar yapıncaya kadar bölüm elemanları meslekî formasyonlarına ve niteliklerine en yakın hizmetlerin yürütülmesinde görevlendirilir.

Psikolojik danışman bulunmayan eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunun toplantılarına gerektiğinde bölümden ilgili bir uzman katılır.

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Başkanlığı

Madde 31 - Özel eğitim hizmetleri bölümü, bölüm başkanının sorumluluğunda merkezin hizmet verdiği çalışma alanının kapsamına göre yeterli sayıda çeşitli branşlarda özel eğitimci, psikolog, psikometrisi, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, sosyal çalışmacı ve psikolojik danışmanlardan oluşur.

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü Başkanlığının Görevleri

Madde 32 - Özel eğitim hizmetleri bölümü başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Özel eğitim gerektiren bireylerin tespiti amacıyla yapılacak taramalarda yer alır.
- b) Aile, okul, sağlık kuruluşları, adli ve diğer kurumlardan; zihin, duyu ve sosyal yönden uyumsuzluk, gelişimdeki gerilik, öğrenme güçlüğü ve okul başarısızlığı, çeşitli bedensel engeller gibi nedenlerle gönderilen danışanları kabul eder, dosya açar, gerekli hizmeti verir.
- c) Özel eğitim gerektiren çocukların tanınması sürecinde gerekli her türlü hizmeti verir.
- d) Özel eğitimde, ailelere yönelik çeşitli bilgilendirme ile rehberlik program ve çalışmalarını ilgili birim ve kurumların iş birliğiyle plânlar, uygular, değerlendirir ve izler.
- e) Özel eğitim kurumları ile kaynaştırma programı uygulayan okulların rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servislerine yönetici ile Öğretmenlerine özel eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusunda gerekli destek hizmeti verir.
- f) Merkezin görev bölgesinde özel eğitim gerektiren öğrencilerin üst öğrenim kurumları ve mesleğe yönelmeleri konusunda gerekli çalışmaları ve eş güdümü sağlar.
- g) Özel eğitim gerektiren çocukların gelişimlerini destekleyici nitelikte bireysel veya grupta çeşitli özel eğitim uygulamaları yapar.
- h) Özel eğitim kurumları ile kaynaştırma programı uygulayan okulların rehberlik ve psikolojik danışma servislerince, engelli öğrencilere yönelik verilen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin program ve çalışmaları inceler, izler, değerlendirir.
- ı) Bölüm çalışmalarıyla ilgili konularda özel eğitim kurumları ve kaynaştırma programı uygulayan okulların personeline yönelik olarak onların bilgi ve becerilerini artırıcı konferans, panel gibi toplantılar ile çeşitli hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenler. Gerektiğinde üniversite ve ilgili kuruluşlardan eleman sağlar.
- i) Hizmet verilen öğrenci ve bireylerle ilgili olarak merkez dışına verilecek bilgilerde kişiyi ve aileyi olumsuz etkileyebilecek, yanlış anlaşılmalara yol açabilecek beyan ve yorumlardan kaçınır.
- j) Bölümün görevlerine ilişkin konularda çevrenin gereksinimlerini belirlemek, hizmetleri geliştirmek, niteliği ve verimi artırmak için araştırmalar yapar, bunların sonuçlarından yararlanır, yetkili ve ilgililerine iletir.
- k) Bölüm etkinliklerinde kullanılacak psikolojik ölçme araçları ile diğer araç ve tekniklerin belirlenmesi, sağlanması ve geliştirilmesi için il içinde yapılabilecek çalışmaları plânlar, yürütür ve sonuçlandırır.
- l) Özel eğitim gerektiren öğrencilerin kendilerine, ailelerine ve eğitim kurumlarına yönelik, onların gelişmelerini destekleyecek yayınlar hazırlar ve ilgililere ulaştırır.
- m) Bölüm hizmetleriyle ilgili bilimsel gelişmeleri izler, bunlardan uygulamalarda yararlanır. Bölüm hizmetlerinin yürütülmesinde yeterli sayıda personel bulunmadığında, gerekli atamalar yapıncaya kadar bölüm elemanları, meslekî formasyonlarına ve niteliklerine en yakın hizmetlerin yürütülmesinde görevlendirilir.

Merkez Komisyonu

Madde 33 - Merkez komisyonu; yönetici, bölüm başkanları, uzman personel ve psikolojik danışmanların tamamından oluşur.

Merkez çalışmalarının bütünlük içinde yürütülmesi ve eşgüdümüyle koordinasyonu ile ilgili konulan görüşmek üzere yılda en az iki kez müdürün başkanlığında toplanır.

Merkez Komisyonunun Görevleri

Madde 34 - Merkez komisyonunun görevleri şunlardır:

a) Merkezin bölüm çalışmalarını programına göre değerlendirir, gelecek yıla ait bölüm çalışma programlarını inceleyerek karara bağlar.

b) Merkezin rehberlik ve psikolojik danışma, Özel eğitim hizmetleri ile eğitim-öğretim kurumlarındaki bu hizmetlerin geliştirilmesi için gerekli çalışmaları, gereksinimleri belirler ve önlemleri karara bağlar.

Merkez Kitaplığı

Madde 35 - Merkezde alanla ilgili yayınların bulunduğu bir kitaplık oluşturulur. Bu kitaplığa, hizmetlerde yararlanılması amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma, özel eğitim ve diğer ilgili konularda temel kaynaklar ve alanla ilgili yeni yayınlar sağlanır. Gerektiğinde kitaplıkta bilgisayar teknolojisi ve ağlarından yararlanılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uzmanların Görevleri

Psikolojik Danışmanın Görevleri

Madde 36 - Merkezde görevli psikolojik danışman aşağıdaki görevleri yapar:

a) Öğrencilerin veya bireylerin kendilerini ilgileri, yetenekleri, meslekî değerleri gibi yönleriyle tanımalarına, meslekler hakkında bilgi edinmelerine, kendi özelliklerine hangi mesleklerin uygun olduğunu fark etmelerine, çevreleri ile olumlu ilişkiler ve daha verimli çalışma alışkanlıkları geliştirebilmelerine, eğitimle ilgili sorunlarını ve güçlüklerini giderebilmelerine yönelik psikolojik yardım hizmetlerini verir. Bu öğrenciler veya bireyler için gerekli resmî işlemleri yapar.

b) Çalışma alanında yer alan eğitim-öğretim kurumlarının özellik, kademe, türlerine göre ayrı olmak üzere çerçeve programı ve etkinlik programlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmaları organize eder ve bu çalışmalara katılır. Bu çalışmanın ön hazırlığı olarak kurumdaki önceki uygulama sonuçları, kurumun özellikleri ve çeşitli boyutları incelenir.

c) Psikolojik ölçme araçlarını standartlarına uygun olarak uygular, değerlendirir, sonucunda gerekli rehberlik hizmetini verir.

d) Rehberlik ve psikolojik danışma servislerine yönelik olarak yöneltme kapsamındaki çalışmaları organize eder, düzenlenmiş çalışmalara katılır ve bu çalışmalar doğrultusunda çeşitli yayınlar hazırlar.

e) Rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin ihtiyaç ve sorunlarını belirlemeye yönelik çalışmaları yürütür.

f) Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinden gelen çalışma rapor ve programların inceler, değerlendirir ve değerlendirme sonuçlarını genel bir rapor haline getirir. Bu rapora bölümündeki elemanların görüş ve Önerilerini de ekleyerek Bölüm Başkanına iletir.

g) Hizmetlerle ilgili çeşitli araştırma-geliştirme çalışmalarına katılır.

h) Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görev yapan psikolojik danışmanlara, verilecek hizmetlere ilişkin rehberlikte bulunur.

ı) Psikolojik danışmanı bulunmayan okullar öncelikli olmak üzere okulların ve öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda yöneticilere, öğretmenlere, gerekli durumlarda ailelere yönelik toplantı, panel ve konferans gibi etkinlikler düzenler, gerekli hizmet içi eğitim etkinliklerini önerir.

i) Alanla ve bölümün hizmetleriyle ilgili bilimsel gelişmeleri izler, uygulamalarında bu gelişmelerden yararlanır.

j) Merkezde diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

k) Merkez müdürünün vereceği hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Psikoloğun Görevleri

Madde 37 - Merkezde görevli psikolog aşağıdaki görevleri yapar:

a) Atipik özellikleri, uyum güçlükleri, sorunları veya özürleri bakımından incelenmesi ve tanınması gereken danışanlar için tanılama çalışması yapar.

b) Bu çalışmalar için gerekli psikolojik ölçmeleri yapar, yöntem ve teknikleri kullanır ve bunların sonuçlarını değerlendirir.

c) Danışanlara kendi alanı ile ilgili olan psikolojik yardımları verir, gerekli terapi çalışmalarını yürütür.

d) Gerektiğinde danışanları çevrede psikolojik yardım veren başka kurum ve kuruluşlara yönlendirir.

e) Çevrede ve okullarda alanıyla ilgili araştırmalar yapar veya yapılanlara katılır. Sonuçları, önerileriyle birlikte ilgililere iletir,

f) Alanı ve bölümünün hizmetleriyle ilgili bilimsel gelişmeleri izler, uygulamalarında bunlardan yararlanır.

g) Merkezdeki diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin gerekli kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

h) Merkez müdürünün vereceği hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Psikometristin Görevleri

Madde 38 - Merkezde görevli psikometristi aşağıdaki görevleri yapar;

a) Merkezin ve bulunduğu bölümün hizmetlerinin gerektirdiği psikolojik ölçme araçlarına ilişkin olarak ihtiyaçlarını belirler.

b) Hizmetlerde ihtiyaç duyulan psikolojik ölçme araçlarının yerel olanaklara göre geliştirilmesi ve uyarlanmasıyla ilgili çalışmalar yapar. Gerektiğinde çalışmalar için bölgede bir ekip oluşturulmasına yönelik olarak yönelime önerilerini bildirir. Bu ekibin çalışmalarına katılır ve çalışmaları organize eder.

c) Hizmetlerde kullanılan mevcut psikolojik ölçme araçlarının geçerlik, güvenirlik gibi niteliklerini izler, normlarını sağlar, gerekli düzenleme ve düzeltme çalışmalarını yürütür.

d) Gerektiğinde merkezde ve bölümündeki inceleme veya tanılama amacıyla yapılan ölçme aracı uygulamalarına katılır.

e) Psikolojik ölçme araçlarından elde edilen verileri işlemek için istatistiksel teknikler geliştirir.

f) Hizmet bölgesindeki psikolojik ölçme araçlarıyla ilgili hizmet içi eğitim etkinliklerine katılır veya

gerektiğinde organize eder.

g) Yönlendirmede rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesine ilişkin psikometrik çalışmaları yürütür veya ilgili çalışmalara katılır.

h) Bölümünün hizmetleri ve psikolojik ölçme araçlarına ilişkin bilimsel gelişmeleri izler ve çalışmalarında bunlardan yararlanır.

ı) Merkezdeki diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

i) Merkez müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Eğitim Programcısının Görevleri

Madde 39 - Merkezde görevli eğitim programcısı aşağıdaki görevleri yapar:

a) Merkezin hizmet alanında kullanılan mevcut rehberlik programlarını amaç, içerik, uygulama ve kullanılan araç ve gerecin uygunluğu gibi yönlerden sürekli olarak izler, değerlendirir ve sonuçlarını merkezdeki ilgili uzmanlara ve eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerine iletir.

b) Çeşitli rehberlik programlarını (mevcut olan, hizmet alanında gereksinim duyulan, öğrencilere ve ailelere yönelik programlar ile ilgili personel için gerekli hizmet içi eğitim programları) ilgili alan uzmanlarıyla birlikte geliştirir.

c) Okul veya öğretim programlarıyla ilgili çalışmalara, yönlendirme ve yönlendirmedeki rehberlik hizmetleri açısından katılır.

d) Programların uygulanması sırasında ortaya çıkan sorunları araştırır, değerlendirir ve sonuçları merkez müdürüne iletir.

e) Merkezin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin plânlamalarını yapar ve bu hizmetler açısından hizmet alanının gereksinimlerinin belirlenmesine ilişkin inceleme ve araştırmalara katılır.

f) Alan ve bölümün hizmetlerine ilişkin bilimsel gelişmeleri izler ve çalışmalarında bunlardan yararlanır.

g) Merkezdeki diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

h) Merkez müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Sosyal Çalışmacının Görevleri

Madde 40 - Merkezde görevli sosyal çalışmacı aşağıdaki görevleri yapar:

a) Merkeze yapılan başvurular üzerine öğrenci, aileler ve diğer ilgililerle görüşme yapar, gerekli bilgileri toplar.

b) Merkeze gelen öğrenci veya bireyleri aile yapısı, fizikî-sosyal gelişim, çocuk-aile ilişkisi, eğitim, çevreye uyum gibi çeşitli değişkenlere göre inceler, bilgileri değerlendirir. Çeşitli sosyal çalışma tekniklerini kullanarak problemlerin çözülmesine yardımcı olur.

c) Merkeze gelen öğrenci veya bireylerin sosyal ve ekonomik durumlarına göre çevrede yararlanabilecekleri eğitsel ve sosyal hizmet olanaklarını araştırır, tanıtır.

d) Hizmetlere ilişkin konferans, gezi, seminer, grup toplantısı gibi sosyal etkinlikleri organize eder.

e) Hizmet alanında toplumun ekonomik, sosyal, kültürel ve benzeri özelliklerinin ve gereksinimlerinin belirlenmesine ilişkin araştırmalar yapar, bunları hizmetlerde yararlanılmak üzere ilgililere iletir ve bu

düzenleme çalışmalarına alanıyla ilgili konularda katılır.

f) Merkezin tanıtılması ve diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması yönünde çalışmalarda bulunur.

g) Alan ve bölümünün hizmetleriyle ilgili bilimsel gelişmeleri izler, çalışmalarında bunlardan yararlanır.

h) Merkezdeki diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

i) Merkez müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Özel Eğitimcinin Görevleri

Madde 41 - Merkezde görevli Özel eğitimci aşağıdaki görevleri yapar.

Uzmanlık alanı olan özür grubunda:

a) Danışanların, ayırıcı tanılama çalışmalarına katılır.

b) Danışanların eğitimlerini ve gelişimlerini sürdürmeleri için gerekli olan becerilerin kazandırılmasına ilişkin eğitsel terapi çalışmalarını bireysel ve grup etkinlikleri şeklinde yürütür.

c) Değerlendirme sonuçlarına göre, sürdürülen eğitim uygulamaları ve bireydeki gelişmeler konusunda; danışanın kendisine, ailesine ve öğretmenlerine bilgi verir. Sağlanan gelişmelerin okul, aile ve diğer ortamlarda sürekliliği bakımından gerekli eş güdümü sağlar.

d) Danışanların özürleri, kişilik yapıları, gelişim Özellikleri ile ilgi ve yeteneklerine uygun bireysel ya da grup eğitsel programları hazırlar, uygular, geliştirir ve sonuçlarını değerlendirir.

e) Bu programların uygulanabilmesi için uygun fizikî ortam ile araç-gereç gereksinimini belirler ve yönetime iletir.

f) Yürütülen etkinliklerin çocukların gelişimlerine olan katkılarını değerlendirir ve danışanı sürekli izleyerek gelişim durumlarını belli aralıklarla kaydeder.

g) Danışanların eğitsel ve meslekî yönlendirilmelerinde; özür türü ve özelliklerine uygun kararlar alınabilmesi için diğer alan uzmanlarıyla iş birliği yapar.

h) Ailelere, Öğretmenlere ve öğrencilere, özel eğitim yöntem ve teknikleri ile eğitim materyalleri ve bunların sınıf ve ev ortamında amaca uygun olarak kullanılması konularında bilgi verir.

i) Özel eğitime ilişkin bilimsel gelişmeleri izler ve çalışmalarında bunlardan yararlanır.

i) Çalışmalarını merkezdeki diğer uzman elemanlarla ekip çalışması içerisinde yürütür ve görevine ilişkin kayıtları usulüne uygun tular.

j) Merkez müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Çocuk Gelişimi ve Eğitimcisinin Görevleri

Madde 42 - Merkezde görevli çocuk gelişimi ve eğitimcisi aşağıdaki görevleri yapar;

a) Danışanları fizikî, zihinsel ve sosyal gelişim bakımından inceler, danışanların yaş düzeylerine uygun gelişimlerini değerlendirir.

b) Danışanların gelişim özelliklerine göre eğitsel terapi çalışmalarına, gelişimi değerlendirme yönünden destek olur.

c) Danışanın gelişimi ve eğitimini izler, beklenen gelişimi gösteremeyen çocuklar için ilgili meslek

elemanlarıyla iş birliği yapar.

d) Alanı ile ilgili konularda ailelere ve öğretmenlere rehberlik eder. Çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili broşür, kitapçık hazırlama çalışmalarına katılır.

c) Çeşitli gelişim Ölçeklerinin geliştirilmesi çalışmalarına katılır.

f) Alanıyla ilgili araştırma ve inceleme yapar, gelişmeleri izler, bunlardan görevlerinde yararlanır.

g) Merkezdeki diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

h) Merkez müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

BEŞİNCİ KISIM

Eğitim-Öğretim Kurumlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

BİRİNCİBÖLÜM

Servisin Kuruluşu ve Okul Yönetimi

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin Kuruluşu

Madde 43 - Resmî ve özel eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek üzere, rehberlik ve psikolojik danışma servisi kurulur. Bu servise öğrenci sayısına göre yeterli eleman atanır. Hizmetin özellikleri açısından uygun fizikî ortam ve gerekli donatım sağlanır.

Madde 44 - Rehberlik ve psikolojik danışma servisi rehberlik ve araştırma merkeziyle koordineli çalışır. Psikolojik danışmanı bulunmayan eğitim-öğretim kurumları sınıf rehber öğretmenliğine ilişkin rehberlik hizmetleri kapsamında, yürütme kurulu aracılığıyla rehberlik ve araştırma merkezleriyle iş birliği içinde çalışır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu

Madde 45 - Her eğitim-öğretim kurumunda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması, eş güdümün ve kurum içindeki iş birliğinin sağlanması amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu oluşturulur.

Bu komisyon, ders yılında birinci ve ikinci dönemin başladığı ilk ay ile ders yılının tamamlandığı son ay içerisinde olmak üzere, yılda en az üç defa toplanır.

Ayrıca ders yılı içinde gerektiğinde okul müdürünün uygun gördüğü tarihlerde de toplanabilir.

Rehberlik ve psikolojik danışma servisindeki psikolojik danışmanlar bu komisyonun sürekli üyesidir. Diğer üyeler her ders yılı başında öğretmenler kurulunda yeniden belirlenir.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu okul müdürünün başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşturulur:

a) Müdür yardımcıları.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma servisi psikolojik danışmanları.

c) Sınıf rehber öğretmenlerinden her sınıf seviyesinden seçilecek en az birer temsilci.

d) Disiplin kurulundan bir temsilci.

e) Okul-aile birliği ve okul koruma derneğinden birer temsilci.

f) Okul öğrenci temsilcisi.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonunun Görevleri

Madde 46 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu aşağıdaki görevleri yapar :

a) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan yıllık program ve yürütme plânını inceler, bu konudaki görüşlerini bildirir. Uygulanması için gerekli önlemleri karara bağlar.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi sırasında hizmetlere ilişkin çalışmalarını ve ortaya çıkan sorunları inceler, değerlendirir ve bunların çözümüne ilişkin önlemleri belirler.

c) Eğitim ortamında; öğrenciler, aileler, yöneticiler, öğretmenler ve psikolojik danışmanlar arasında sağlıklı ve uyumlu ilişkiler kurulabilmesi için gerekli önlemleri görüşür ve yapılacak çalışmalarını belirler.

d) Yönlendirmeye ilişkin eğitsel ve meslekî rehberlik çalışmalarında ve öğrencileri yönlendirmede, okuldaki eğitim-öğretim etkinlikleri ile eğitsel etkinliklerden karşılıklı olarak yararlanılabilmesi için gerekli önlemleri ve çalışmalarını belirler.

e) Yapılacak çalışmalarda birey, aile, ilgili kurum-kuruluşlara yönelik iletişim ve iş birliğine ilişkin önlemleri belirler.

Psikolojik danışmanı bulunmayan eğitim-öğretim kurumlarında gerektiğinde rehberlik ve araştırma merkezinden bir uzmanın bu komisyona katılması sağlanır.

Okul Müdürünün Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri

Madde 47 - Okul müdürü aşağıdaki görevleri yapar:

a) Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için, hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereci sağlar.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu kurar, bu komisyona başkanlık eder.

c) Okulun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili yıllık program ve yürütme plânının hazırlanmasını sağlar ve uygulanmasını izler.

d) Okulun psikolojik danışman ihtiyacını, öğrenci sayısını ve bu sayıdaki artışı dikkate alarak belirler ve bulunduğu il veya ilçe millî eğitim müdürlüğünün ilgili bölümüne bildirir.

e) Okulda birden fazla psikolojik danışman varsa birini koordinatör olarak görevlendirir.

f) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde birden fazla psikolojik danışman olması hâlinde; program, plânlama, araştırma gibi birlikte yapılması gereken görevler dışında, hizmetlerin yürütülmesinde öğrenci sayıları, sınıflar, meslekî formasyon ve özel beceriler gibi ölçütlere göre gerektiğinde psikolojik danışmanlar arasında iş bölümü yapar. Ancak bu iş bölümünün dengeli olmasına ve hizmetlerin gerektirdiği eş güdüm ve bütünlüğü zedelememesine dikkat eder.

g) Rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği yaparak okuldaki Öğretmenleri her sınıfa bir sınıf rehber öğretmeni olmak üzere görevlendirir. Zorunlu olmadıkça sınıf rehber öğretmenlerini sınıftaki öğrencilerin mezuniyetine kadar değiştirmez ve sınıf rehber Öğretmenlerini bir zorunluluk bulunmadıkça yönelim işlerinde görevlendirmez.

h) Okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ve bu konudaki programın verimli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi için psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasında eş güdümü sağlamak için gerekli özeni gösterir.

ı) Öğrencileri yönlendirme çalışmalarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi elemanları, öğrenciler, veliler, sınıf rehber öğretmenleri, branş Öğretmenleri ve diğer yöneticiler arasında iş

birliği ve organizasyon ile değerlendirme sonuçlarının bir bütünlük içinde kayıtlarının tutulmasını sağlar.

i) Başka eğitim-öğretim kurumlarından gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını, geldikleri eğitim kurumlarından ister ve rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

j) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan program ile yürütme plânının birer örneğini ders yılının başladığı ilk ay içerisinde, yıl sonu çalışma raporunun bir örneğini ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine gönderir.

Müdür Yardımcılarının Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri

Madde 48 - Okul müdür yardımcıları aşağıdaki görevleri yapar:

a) Sorumlu olduğu sınıflardaki öğrencilere ilişkin sorunları ve bu öğrencilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu toplantılarına katılır.

c) Okul müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili diğer görevleri yapar.

İKİNCİ BÖLÜM

Servisin Elemanları

Koordinatör Psikolojik Danışmanın Görevleri

Madde 48 - Koordinatör psikolojik danışman aşağıdaki görevleri yapar:

a) Rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile okul yönetimi arasındaki koordinasyonu sağlar.

b) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin hazırladığı okulun rehberlik programlarını ve çalışma raporlarını onaylanmak ve birer örneğini rehberlik ve araştırma merkezine gönderilmek üzere okul müdürüne iletir.

c) Uygulanan rehberlik programları, gerçekleştirilen ve yapılacak olan rehberlik etkinliklerine ilişkin olarak öğretmenler kuruluna bilgi verir.

d) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri etkinliklerine servis elemanı olarak fiilen katılır.

Psikolojik Danışmanın Görevleri:

Madde 50 - Psikolojik danışman aşağıdaki görevleri yapar:

a) İl çerçeve programını temel alarak okulunun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programını sınıf düzeylerine, okulun türüne ve öğrencilerin İhtiyaçlarına göre hazırlar.

b) Rehberlik programının ilgili kısmının uygulanmasında sınıf öğretmenlerine rehberlik eder.

c) Okulunun tür ve Özelliklerine göre gerekli eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerini plânlar, programlaştırarak uygular veya uygulanmasına rehberlik eder.

d) Bireysel rehberlik hizmetlerini alanın ilke ve standartlarına uygun biçimde yürütür.

e) Eğitsel, meslekî ve bireysel rehberlik çalışmaları için öğrencilere yönelik olarak bireyi tanıma etkinliklerini yürütür.

f) Bireysel rehberlik hizmetleri kapsamında formasyonu uygunsa psikolojik danışma yapar.

g) Sınıflarda yürütölen eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerinden, uygulanması rehberlik ve

psikolojik danışma alanında Özel bilgi ve beceri gerektirenleri uygular.

h) Okul içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili konularda araştırmalar yapar, bunların sonuçlarından yararlanılmasını sağlar.

i) Öğrencinin mezun olacağı dönemde, okuldaki tüm eğitim ve öğretim sürecindeki gelişimini, yönlendirilmesi açısından önemli özelliklerini ve bu konudaki önerilerini içeren bir değerlendirme raporunu sınıf rehber öğretmeni, veli, öğrenci ve okul yönetiminin iş birliğiyle hazırlar. Bu raporun aslını öğrenci gelişim dosyasına koyar, bir Örneğini de Öğrenciye veya velisine verir.

i) Eğitim-öğretim kurumundaki seçmeli derslerin kurulmasında çevre koşulları, okulun olanakları, öğretmen sayısı ve branşı da gözeticilerle yeni seçmeli derslere ilişkin araştırma yapar, bu derslerin zümre öğretmenlerince gerçekleştirilecek program çalışmalarında alanı ile ilgili görüşlerini bildirir.

j) Okulda özel eğitim gerektiren öğrenci varsa veya kaynaştırma eğitimi sürdürülüyorsa, bu kapsamdaki öğrencilere ve ailelerine gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini rehberlik ve araştırma merkezinin iş birliğiyle verir.

k) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin öğrenci gelişim dosyalarını ve diğer gerekli kayıtları tutar, ilgili yazışmaları hazırlar ve İstenen raporları düzenler.

l) Okula bir alt Öğrenim kademesinden veya nakil yoluyla gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını inceler, sınıf rehber öğretmeniyle iş birliği içinde değerlendirir.

m) Gerekliğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde kullanılacak ölçme araçları, doküman ve kaynakları hazırlama ve geliştirme çalışmalarına katılır.

n) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönlendirilmesi konusunda branş ve sınıf rehber öğretmenine bilgi verir ve iş birliği yapar.

o) Ailelere, öğrencilere, sınıf rehber öğretmenlerine ve gerektiğinde diğer okul personeline yönelik hizmet alanına uygun toplantı, konferans ve panel gibi etkinlikler düzenler.

p) Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin komisyonlara ve toplantılara katılır, gerekli bilgileri verir, görüşlerini belirtir.

r) Orta öğretim kurumlarında Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliğinin ilgili maddesinde belirtilen görevi yapar.

s) Ders yılı sonunda bu alanda yapılan çalışmaları değerlendirir, sonuçlarını ve gerekli bilgileri içeren bir rapor hazırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Öğretmenler

Sınıf Rehber Öğretmenin Görevleri

Madde 51 - Sınıf rehber öğretmeni aşağıdaki görevleri yapar:

a) Okulun rehberlik ve psikolojik danışma programı çerçevesinde sınıfın yıllık çalışmalarını plânlar ve bu plânlamanın bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine verir.

b) Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer. Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütür.

c) Sınıfındaki öğrencilerin öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasında, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisiyle iş birliği yapar.

d) Sınıfa yeni gelen Öğrencilerin gelişim dosyalarını rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile iş

birliği içinde inceler, değerlendirir.

e) alışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur.

f) Sınıfıyla ilgili çalışmalarını, ihtiyaç ve önerilerini belirten bir raporu ders yılı sonunda ilk hafta içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisine iletir.

g) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yöneltilmeleri konusunda psikolojik danışmanla iş birliği yapar.

h) Okul müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

İlköğretimde 1'inci sınıftan 5'inci sınıfa kadar olan sınıfları okutan öğretmenler de bu görevleri kendi sınıflarında; üst sınıflardaki sınıf rehber öğretmenleri gibi, öğrencilerinin yaş, gelişim, eğitim durumları, bireysel özellikleri ve gereksinimleri doğrultusunda, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin eş güdümünde yürütürler.

Diğer Öğretmenler

Madde 52 - Sınıf rehber öğretmenliği görevi olmayan öğretmenler de gerektiğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin plânlama ve eş güdümüyle çalışmalara yardımcı olurlar.

Okul Müdürünün vereceği, rehberlikle ilgili görevleri yerine getirirler.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yetiştirme

Madde 53 - Hizmeti geliştirmek ve niteliğini artırmak, rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerindeki elemanların, rehberlik alanındaki görevlerini yürütebilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazanmalarını sağlamak amacıyla okul müdürleri, sınıf rehber öğretmenleri ve diğer ilgili elemanlar için eğitim ve yetiştirme önlemleri Bakanlıkça alınır.

Çalışma Saatleri ve İzinler

Madde 54 - Rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevli uzmanlar ve psikolojik danışmanların çalışma saatleri ve izinleri ile ilgili konular, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 99, 102, 103, 104 üncü maddeleri esaslarına göre düzenlenir.

Rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli psikolojik danışmanların çalışma süreleri haftalık 30 iş saatidir. Günlük alışma saatleri eğitim-öğretim kurumunun özellik ve ihtiyaçlarına göre okul müdürlüğüne düzenlenir. Bu elemanlar izin ve tatillerini diğer öğretmenler gibi kullanırlar.

Verilemeyecek Görevler

Madde 55 -Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli psikolojik danışmanlara yönetim, büro işlerinde, ders, nöbet ve sınav gibi rehberlik ve psikolojik danışmadaki hizmet alanlarıyla ilişkisiz konularda görev verilemez. Ancak bu durum yönetici olarak atanmalarına engel teşkil etmez.

İlk Atama, Yer Değiştirme Suretiyle Atama, Adaylığın Kaldırılması

Madde 56 - Rehberlik ve araştırma merkezi ve rehberlik ve psikolojik danışma servisi elemanlarının atama ve yer değiştirme suretiyle atamalan yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Resmî eğitim-öğretim kurumlarına atanacak aday psikolojik danışmanlar ilk olarak rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevlendirilirler. Adaylıkları burada kaldırıldıktan sonra, eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerine dağıtımları yapılır.

Rehberlik ve araştırma merkezlerine yapılacak atama ve görevlendirmelerde, lisansüstü dereceye sahip

olma, tercih nedenidir.

YEDİNCİ KISIM

Kaldırılan Mevzuat.Yürürlük,Yürütme

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 57 - Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 16/12/1985 tarihli ve 2201 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ve ilgili genelgeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 58 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 59 - Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html>

04.01.2011

ÖĞRENCİ KULÜPLERİ ÇİZELGESİ
(Değişik:2.3.2008/26804 RG)

Kültür ve Edebiyat Kulübü
Yayın ve İletişim Kulübü
Müzik Kulübü
Resim/Görsel Sanatlar Kulübü
Bilişim ve İnternet Kulübü
Halk Oyunları Kulübü
Tiyatro Kulübü
Kütüphanecilik Kulübü
Sivil Savunma Kulübü
Gezi,Tanıtma ve Turizm Kulübü
Çevre Koruma Kulübü
Satranç Kulübü
Hayvanları Sevme ve Koruma Kulübü
Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma, Çocuk Esirgeme, Kızılay ve Benzeri Kulüpler
Sağlık, Temizlik, Beslenme ve Yeşilay Kulübü
Spor Kulübü
Havacılık Kulübü
Bilim-Fen ve Teknoloji Kulübü
Fotoğrafçılık Kulübü
Trafik Güvenliği ve İlk Yardım Kulübü
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma ve Okul Müzesi Kulübü
İzcilik Kulübü
Bilinçli Tüketici Kulübü
Kooperatifçilik Kulübü
Meslek Tanıtma Kulübü
Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
Engellilerle Dayanışma Kulübü
Yeşili Koruma Kulübü
Çocuk Hakları Kulübü
Felsefe veya Düşünce Eğitimi Kulübü
Denizcilik Kulübü
Pulculuk Kulübü

Açıklama: Okullarda bu çizelgede yer alan öğrenci kulüpleri dışında da kulüpler oluşturulabilir. Konuları birbirine yakın olanlar birleştirilerek yeni öğrenci kulüpleri kurulabilir.

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25699_0.html (28.02.2012)